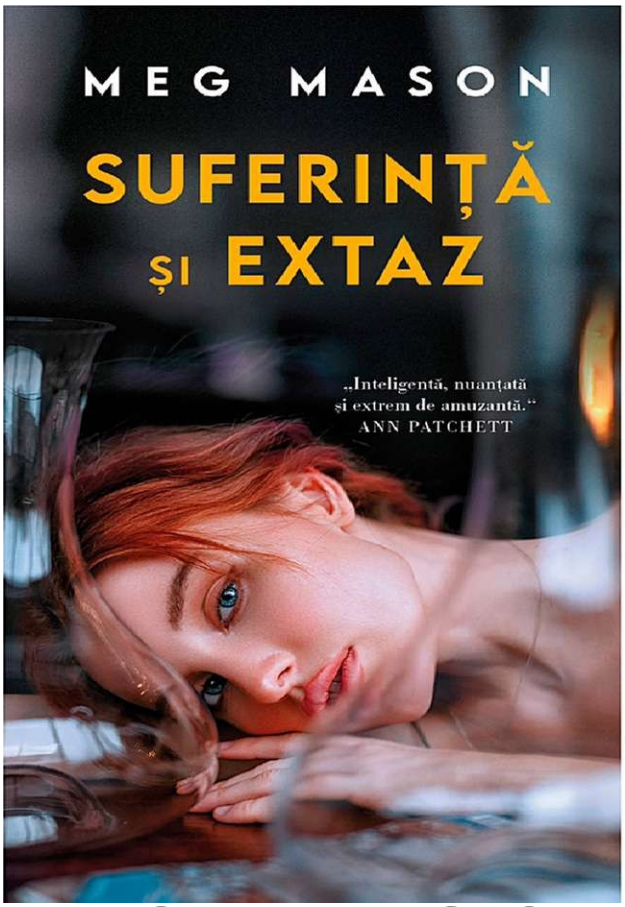

clasici contemporani LITERA

MEG MASON

<
a iu H
'5 ÍÜ n
o
Pi
a
V
C **o**
L> LI *Vi* td „3

SUFERINŢ Ă si EXTA

Z

„Imelig^iitS, miuiiUilu éTfrem de ;imuz<ml<7i.” ANN PATCHET

T

clasici contemporani LITERA
Clasici contemporani Litera **pune laolaltă scriitori contemporani laureaţi sau nominalizaţi ai unor prestigioase premii literare**
care le prefigurează statutul de „clasici”. Operele de ficţiune cele mai noi, cele mai vândute, cele mai iubite din silele noastre - cărţi pe care abia aştepţi să le citeşti

.**Meg Mason** şi-a început cariera în Londra, la *Financial Times* şi *The Times.* Articolele ei au apărut în *The Sunday Times, The Sydney Morning Herald* şi *The Sunday Telegraph.* A scris proză umoristică pentru revistele *The New Yorker* şi *Sunday Style,* articole pentru *GQ* şi *Inside Out,* şi a colaborat la revistele *Vogue, ELLE* şi *Marie Claire.* Primul său roman, *You Be Mother,* a apărut în 2017, fiind urmat, în 2020, de *Suferinţă şi extaz (Sorrow and Bliss).* Trăieşte în Sydney, împreună cu soţul şi cele două fiice.

MEG MASON

SUFERINŢĂ

şi EXTAZ

Traducere din limba engleză *Şi* note NADINA VIŞAN
LITERA
Bucureşt

i*Sorrow andBliss* Meg Mason Copyright © 2020 The Printed Page Pty Ltd Carte publicată pentru prima dată în limba engleză în Sydney, Australia, de HarperCollins Publishers Australia Pty Limited în 2020.

Ediţia în limba română este publicată prin înţelegere cu HarperCollins Publishers Australia Pty Limited.

. ^L
LhTHHA[r]

Editura Litera tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19 e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Suferinţă şi extaz Meg Mason

Copyright © 2022 Grup Media Litera pentru ediţia în limba română Toate drepturile rezervate

Editor: VidraŞcu şi fiii Redactor: Mihaela Serea Corector: Cătălina Călinescu Copertă: Flori Zahiu-Popescu Tehnoredactare şi prepress: Ofelia CoŞman

Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată de Cristina VidraŞcu Sturza.
ISBN 978-606-33-8983-2 ISBN EPUB 978-606-33-9111-

8Părinţilor mei Şi şoţului meu

SUFERINŢĂ ŞI EXTAZ

Aflaţi la o nuntă, la scurtă vreme după propria noastră nuntă, l-am urmat pe Patrick, traversând marea de invitaţi adunaţi la recepţie, până la o femeie care stătea singură deoparte.

Patrick mi-a spus că în loc să îi tot arunc priviri din cinci în cinci minute şi să-mi plâng de milă, mai bine m-aş duce la ea şi i-aş spune că-mi place pălăria pe care o poartă.

- Chiar dacă de fapt nu-mi place?

„Păi sigur că da, Martha”, mi-a spus el.

- Oricum ţie nu-ţi place nimic. Haide.

Femeia tocmai luase un antreu de pe tava unui chelner şi îl băga în gură când ne-a văzut venind spre ea. în momentul ăla şi-a dat seama că antreul era prea mare ca să poată fi băgat complet în gură. în timp ce ne apropiam, şi-a coborât bărbia şi a încercat să-şi mascheze cu paharul şi şerveţelul mai întâi încercarea de a înghiţi repede şi apoi de a scuipa antreul din gură. Deşi Patrick s-a prezentat într-un mod foarte clar, ea a răspuns cu nişte mormăieli pe care nici unul dintre noi nu le-a putut desluşi. Pentru că părea jenată rău, m-am apucat să vorbesc de parcă aveam la dispoziţie un singur minut în care să-mi expun părerea despre pălăriile de damă.

Femeia mi-a punctat vorbele cu o serie de înclinări ale capului şi, de îndată ce a fost capabilă, ne-a întrebat unde locuim şi cu ce ne ocupăm şi dacă greşea când spunea că părem căsătoriţi şi de când suntem căsătoriţi şi cum ne-

am cunoscut, iar cantitatea şi rapiditatea întrebărilor ei aveau menirea de a ne distrage atenţia de la bucăţica pe jumătate mâncată care acum zăcea pe un şerveţel unsuros în palma ei. în timp ce îi răspundeam, se tot uita peste capul meu, căutând un loc în care s-o depoziteze; după ce am terminat, mi-a spus că e posibil să nu fi înţeles prea bine ce voiam să spun când am zis că Patrick şi cu mine nu ne-am cunoscut, pentru că el „fusese întotdeauna prin preajmă".

M-am întors să mă uit şi eu la soţul meu, care în acea clipă tocmai încerca să scoată cu degetul o invizibilă scamă din pahar, după care m-am întors către tipă şi i-am spus că Patrick seamănă foarte bine cu canapeaua pe care o aveam acasă când eram mică.

- Era pur şi simplu acolo. Nu te întrebai de unde o fi venit pentru că nu-ţi puteai aduce aminte vreun moment în care să nu fi fost acolo. Chiar şi- acum tot acolo este, nu se gândeşte nimeni prea mult la ea. Deşi, presupun, am continuat eu, pentru că femeia nu părea dornică să zică nimic, dacă mi- aş pune capul la contribuţie, probabil că aş putea face o listă cu toate imperfecţiunile ei. Şi motivul pentru care există ele.

Patrick a spus că din păcate aşa este.

- Martha e în stare să-ţi facă imediat un inventar al defectelor mele.
Femeia a râs, după care a aruncat o scurtă privire la poşeta care-i atârna
pe braţ de o baretă scurtă, de parcă ar fi vrut să-i cântărească meritele de posibil loc de depozitare.
- Bine, cine mai vrea ceva de băut?
Patrick şi-a îndreptat ambele degete arătătoare spre mine şi a mimat apăsarea unor trăgace invizibile cu degetele mari.
- Martha, ştiu că n-ai să spui nu, a zis el, făcând apoi un semn întrebător către paharul femeii. Aceasta l-a lăsat să i-l ia din mână, iar el a spus: Vrei să te scap şi de aia?
Femeia a zâmbit, iar pe faţa ei se vedea că îi vine să plângă de uşurare că o scapă de antreu.
După ce a plecat Patrick, mi-a zis:
- Cred că îţi dai seama ce norocoasă eşti că ai pus mâna pe un asemenea bărbat.
Am încuviinţat, bineînţeles, şi m-am gândit că i-aş putea explica şi neajunsurile situaţiei de a fi căsătorit cu cineva pe care toată lumea îl crede cumsecade, dar m-am mulţumit să o întreb de unde are pălăria aia grozavă şi să-l aştept pe Patrick să vină înapoi.

După acest episod, canapeaua a rămas răspunsul nostru stas ori de câte ori ne punea cineva întrebarea cum ne-am cunoscut. Am repetat răspunsul ăsta opt ani de zile, cu foarte puţine variaţii.

Şi toată lumea râdea de mama focului.

*

Există un GIF intitulat „Prinţul William o întreabă pe Kate dacă vrea ceva de băut”. Mi l-a trimis soră-mea odată în telefon. Comentariul ei a fost: „îmi vine să plâng de încântare!”

Cei doi sunt la o recepţie. William e îmbrăcat în frac. îi face semn lui Kate din celălalt capăt al camerei, mimând un pahar întors cu susul în jos, apoi arătând spre ea cu degetul.

„Gestul ăla”, a scris soră-mea. „Seamănă leit cu ce face Patrick. La propriu.”

I-am răspuns: „Leit-poleit. La figurat”.

Apoi ea mi-a trimis un emoticon în care se dau ochii peste cap, unul cu un pahar de şampanie şi unul cu degetul arătător.

în ziua în care m-am mutat înapoi acasă la ai mei, am descoperit GIF-ul ăla din nou.

Şi l-am revăzut de 5 000 de ori.

*

Pe soră-mea o cheamă Ingrid. E cu cinşpe luni mai mică decât mine şi e căsătorită cu un tip pe care l-a cunoscut pentru că s-a nimerit să

cadă exact în faţa casei lui când scotea el gunoiul afară. E însărcinată cu al patrulea copil; când mi-a dat mesaj să-mi spună că tot băiat este, mi-a trimis un emoticon cu vânătă, unul cu cireşe şi unul cu foarfeca deschisă. Şi-a scris: „îl duc pe Hamish la doctor să-i taie ce-i de tăiat, la modul cât se poate de ne-figurat”.

Când eram mici, lumea credea că suntem gemene. O băteam mereu la cap pe mama să ne lase să ne îmbrăcăm la fel, dar mama zicea nu. Şi Ingrid a întrebat-o: „Da' de ce nu ne laşi?”

„Pentru că o să zică lumea că a fost ideea mea...” a răspuns ea, măsurând cu privirea camera în care eram la momentul acela. „Şi nimic de-aici n-a fost ideea mea.”

Mai târziu, când eram deja la pubertate, mama a spus că, din moment ce era evident că Ingrid era aia care avea piept, măcar creier să moştenesc. Am întrebat-o ce era de preferat. A spus că cel mai bine e să le ai ori pe amândouă, ori nici una; că una fără cealaltă este invariabil o nenorocire.

Arătăm la fel şi acum, eu şi soră-mea. Avem maxilarul la fel de pătrat, cam prea pătrat, dar dacă e s-o credem pe mama, ne stă bine şi aşa. Avem un păr cu tendinţe spre lăţoşenie, purtat lung, cu aceeaşi culoare blonzie până am

împlinit eu treizeci şi nouă de ani şi mi-am dat seama într-o bună dimineaţă că n-am cum să opresc venirea celui de-al patruzecilea. în după-amiaza aia m-am dus şi l-am tăiat până la marginea fălcii mele pătrăţoase, după care m-am dus acasă şi l-am deschis la culoare cu vopsea de la supermarket. Exact atunci a apărut şi Ingrid care a folosit restul de vopsea. Amândouă ne chinuim de-atunci să-l decolorăm. Ingrid spune că era mai simplu să mai turnăm un plod.

De mică mi-am dat seama că, deşi semănăm mult, lumea crede că Ingrid e mai frumoasă decât mine. I-am spus asta tatei odată. El mi-a răspuns: „Poate că o să le ia ochii la început. Dar după aia la tine o să le rămână privirea”.

*

în maşină, întorcându-ne de la ultima petrecere la care am fost cu Patrick, am spus:

- Când faci gestul acela cu degetul îmi vine să te împuşc pe bune. Aveam vocea uscată şi rea şi mi-a fost silă de mine... şi de Patrick când mi-a răspuns: „Ce drăguţ, mersi”, pe o voce complet albă. Nu vreau să te împuşc direct în faţă. Poate mai mult aşa, o împuşcătură de avertisment, în genunchi, sau într-un loc care să nu te împiedice să te duci la serviciu.

Mi-a spus că-i bine de ştiut şi a băgat adresa noastră în Google Maps.
Locuiam în Oxford, în aceeaşi casă, de şapte ani. I-am menţionat asta. El n-a spus nimic, iar eu l-am privit cum stătea pe scaunul şoferului, aşteptând calm să se subţieze traficul.
- Acu' faci mutra aia.
- Ştii ce, Martha? Ce-ar fi să nu vorbim deloc până ajungem acasă?
Şi-a scos telefonul din suport şi l-a băgat fără o vorbă în torpedou.
Eu am răspuns nu ştiu ce, după care m-am aplecat şi am dat radiatorul la maximum. Când s-a făcut înăbuşitor în maşină, l-am închis şi am deschis larg fereastra. Era pe ea o pojghiţă de gheaţă care a scos un fel de hârşcâit când am coborât-o.
Era o glumă de-a noastră, când spuneam că în toate cele trec de la o extremă la alta şi că el trăieşte liniştit exact pe linia de mijloc. înainte să ies din maşină, i-am spus:
- Vezi că e aprinsă lumina aia portocalie.
Patrick mi-a spus că urma să schimbe uleiul a doua zi, a închis maşina şi a intrat în casă fără să m-aştepte.
*
Luaserăm casa cu chirie la început, pentru că ne gândeam că poate n-o să meargă treburile şi o

să mă hotărăsc să mă întorc la Londra. Patrick sugerase Oxford pentru că acolo mergea el la universitate şi s-a gândit că, faţă de alte locuri, de alte oraşe în care fac oamenii naveta, acolo mi-ar fi mai uşor să îmi fac prieteni. Am prelungit contractul de închiriere cu şase luni de paisprezece ori, de parcă treburile ar fi putut să nu mai meargă bine dintr-o clipă în alta. Agentul imobiliar ne-a spus că era o reşedinţă directorială, dintr-o zonă cu locuinţe directoriale, şi că prin urmare era perfectă pentru noi - deşi nici unul dintre noi nu era director. Unul din noi este specialist consultant pentru terapie intensivă. Unul din noi scrie o rubrică culinară amuzantă pentru revista *Waitrose* şi a avut o perioadă când s-a dat pe Google căutând „Preţul unei nopţi la Clinica Priory" în timp ce soţul îi era plecat la serviciu. Dimensiunea directorială a casei se manifesta, în termeni fizici, printr-o mochetă căcănie şi o multitudine de prize speciale, iar în termeni personali, printr-un permanent sentiment de stânjeneală când mă aflam singură acolo. O cămăruţă de la etaj era singura care nu mă făcea să mă simt de parcă mă pândea mereu cineva din spate, pentru că era mică şi la fereastra ei era un platan.

în timpul verii, acesta ascundea restul de reşedinţe directoriale identice de pe cealaltă parte a acelei fundături. Iar toamna, frunzele lui uscate intrau aduse de vânt înăuntru şi mai îndulceau culoarea mochetei. Cămăruţa aceea era locul unde lucram, chiar dacă scrisul se poate face oriunde, după cum mi se aducea mereu aminte de către străini la chermeze.
Redactorul rubricii mele culinare îmi trimitea mesaje de genul: „nu înţeleg aici referinţa” şi „reformulează dacă se poate”. Folosea *track changes.* Eu apăsam *Accept, Accept, Accept.* Iar după ce reuşea să elimine toate glumele, nu rămânea din ea decât o simplă rubrică despre mâncare.
Potrivit platformei Linkedln, redactorul meu e născut în 1995.
*
Petrecerea de la care ne întorceam era pentru aniversarea mea de 40 de ani.
Patrick o organizase singur pentru că îi spusesem că nu mă simt în stare să o sărbătoresc.
Iar el mi-a spus:
- Trebuie să ne repezim asupra zilei.
-Nu zău...
Odată, mai demult, ascultaserăm un podcast în timp ce mergeam cu trenul, la aceeaşi pereche

de căşti. Patrick îşi împăturise puloverul pe post de pernă, ca să îmi sprijin capul de umărul lui. Erau discurile pe care le-ar fi luat cu el pe o insulă pustie arhiepiscopul de Canterbury. în care povestea cum şi-a pierdut primul născut într-un accident de maşină cu mult timp în urmă. Prezentatorul l-a întrebat dacă reuşise să se împace cu gândul. El i-a răspuns că atunci când veneau aniversarea, Crăciunul, ziua copilei, învăţase că trebuie să te repezi asupra zilei „înainte să se repeadă ziua asupra ta".
Iar Patrick se năpustise ca un uliu asupra acestui principiu. începuse să-l folosească tot timpul. L-a spus până şi atunci când îşi călca hainele înainte de petrecere.
Eu stăteam în pat şi mă uitam la o emisiune culinară pe laptop, un episod mai vechi pe care-l mai văzusem. Unul dintre concurenţi furase din frigider prăjitura Alaska[1] a altui concurent şi o lăsase afară să se topească. Ajunsese pe prima pagină a ziarelor: un sabotor la emisiunea maeştrilor culinari.
Când au difuzat episodul prima dată, Ingrid mi-a trimis un mesaj în care spunea că era clar că cineva distrusese intenţionat prăjitura Alaska şi că va lua cu ea în mormânt lucrul ăsta. Eu i-am răspuns că nu-s complet convinsă. La care ea

mi-a trimis două emoticoane, unul cu un tort şi celălalt cu o maşină de poliţie.
După ce şi-a terminat de călcat cămaşa, Patrick a venit şi s-a aşezat lângă mine pe pat şi m-a privit cum mă uit la emisiune.
- Ştii, trebuie să...
Am apăsat pe bara de spaţiu.
- Patrick, chiar nu cred că e cazul să aplicăm metoda episcopului Fârlifus de data asta. Nu-i decât o zi de naştere. N-a murit nimeni.
- Păi încercam şi eu să te încurajez.
-OK.
Am apăsat pe tastă din nou.
N-a trecut mult şi m-a atenţionat că este aproape fără un sfert.
- N-ar trebui să te îmbraci? Normal ar fi să ajungem primii acolo. Martha?
Am închis capacul laptopului.
- Şi ce-are dacă vin îmbrăcată aşa cum sunt?
Aveam nişte colanţi, un pulover lung şi nu mai ştiu ce pe dedesubt. Am ridicat privirea şi mi-am dat seama că îl rănisem.
- îmi pare rău, sincer, îmi pare rău.
Patrick rezervase etajul de sus al unui bar la care mergeam pe vremuri.
Nu voiam să fim noi primii care să ajungem acolo, pentru că nu ştiam dacă e cazul să mă aşez la masă sau să stau în picioare în timp ce

aşteptam să vină lumea, întrebându-mă dacă o să apară cineva, simţindu-mă apoi stânjenită pentru persoana care avusese nenorocul să vină prima. Ştiam că mama n-avea să fie prezentă, pentru că îi spusesem lui Patrick să n-o invite.

Au venit patruzeci şi patru de persoane, două câte două. După ce-ai împlinit treizeci de ani, accentul cade pe numerele pare. Era noiembrie şi afară era ger. A durat ceva până şi-a dat lumea jos paltoanele. Majoritatea erau prieteni de-ai lui Patrick. Eu pierdusem legătura cu propriii prieteni, cei din şcoala generală şi de la facultate, cei de la slujbele pe care le avusesem de când terminasem facultatea, sau poate că respectivii avuseseră copii, iar eu n-aveam, şi nu mai rămăsese nici un subiect comun de conversaţie. în drum spre petrecere, Patrick mi-a spus că dacă se apucă vreun invitat să îmi povestească de copiii lui, ar fi bine să mă prefac că mă interesează cât de cât.

S-au adunat cu toţii acolo şi s-au pus pe băut negroni- - 2017 a fost „anul cocktailurilor negroni” - şi au râs zgomotos şi au ţinut discursuri pe nepusă masă, fiecare vorbitor făcând un pas în faţă de parcă era reprezentantul unei echipe. Iar eu am găsit un

closet pentru persoane cu dizabilităţi şi am bocit acolo.

Ingrid mi-a spus că există un cuvânt pentru frica de zile de naştere. Aflase despre fobia asta de pe fâşia de hârtie lipită pe tampoane, care, zicea ea, era sursa ei principală de stimulare intelectuală în acest punct din viaţă şi unicul moment când avea timp să citească şi ea ceva. Iar în *speech*-ul ei, a spus: „Cu toţii ştim ce bine ştie să asculte Martha, mai ales când ea e cea care vorbeşte”. Patrick scrisese ceva pe nişte fişe.

N-a existat un moment anume când m-am transformat în nevasta de acum, deşi, dacă ar fi să aleg unul, cred că un bun candidat ar fi momentul când am traversat camera şi l-am rugat pe soţul meu să nu citească cu voce tare ce scrisese pe fişele alea.

Un observator al căsniciei mele ar putea crede că n-am făcut nici un efort să fiu o nevastă bună, sau o nevastă mai bună. Sau, dacă m-a văzut în seara aceea, ar crede că îmi pusesem în cap să devin aşa cum eram şi că reuşisem asta după ani de efort susţinut. Nu avea de unde să ştie că mare parte din viaţă şi toată căsnicia mi le petrecusem încercând să devin opusul a ceea ce sunt.

*

în dimineaţa următoare i-am spus lui Patrick că îmi pare rău pentru tot. Făcuse cafea şi o dusese în living, dar nu se atinsese încă de ea când am intrat eu în cameră. Stătea pe un capăt de canapea.
M-am aşezat şi eu şi mi-am adunat picioarele sub mine. Cu faţa spre el, în postura aceasta părea că îl implor, aşa că am lăsat un picior înapoi jos pe podea.
- N-am vrut să se întâmple aşa. M-am forţat să îi acopăr mâna cu a mea. Prima dată când îl atingeam intenţionat în cinci luni de zile. Patrick, crede- mă, nu mă pot controla.
- Şi cu toate astea, cu soră-ta reuşeşti să fii drăguţă.
Mi-a dat mâna la o parte şi a spus că se duce să cumpere un ziar.
Nu s-a mai întors cinci ore.
încă n-am trecut de patruzeci de ani. Este sfârşitul iernii, anul 2018, nu mai e anul cocktailurilor negroni. Patrick a plecat la două zile după petrecere
.Prăjitură din blat de tort, dulceaţă de zmeură, îngheţată de vanilie şi bezea Cocktail care se prepară din părţi egale de Campari, vermut dulce şi gin
Tata este poet şi îl cheamă Fergus Russell. Primul său poem a fost publicat în ziarul *New Yorker* când avea nouăsprezece ani. Era despre

o pasăre, specie pe cale de dispariţie. După ce-a apărut, cineva l-a numit o variantă masculină a Sylviei Plath. Şi a primit un avans considerabil pentru un prim volum de poezii.
Mama, care la acea dată era iubita lui, se pare că a zis: „Dar avem oare nevoie de un Sylvia Plath masculin?” Ea nu recunoaşte asta, dar aşa a rămas în istoria familiei. Nimeni nu mai poate revizui ce s-a consemnat acolo. Acela a fost ultimul poem publicat de tata. El spune că mama a cobit. Ea nu recunoaşte nici asta. Volumul de poezii e în continuare în curs de scriere.
Cu banii nu ştiu ce s-a întâmplat.
Mama este sculptoriţa Celia Barry. Ea sculptează păsări, din soiul uriaş şi ameninţător, din materiale care pot fi refolosite. Capete de greblă, motoare de aparate casnice, lucruri luate din casă. Odată, la una dintre expoziţiile ei, Patrick a spus: „Cred că nu există obiect pe lumea asta pe care mama ta să nu-l poată refolosi”. Nu o spunea cu răutate. Foarte puţine lucruri din casa alor mei îşi păstrează funcţia iniţială.
Când eram mici, ori de câte ori eu sau soră-mea o auzeam spunând cuiva „Sunt sculptoriţă”, Ingrid începea să recite fără voce versul acela din cântecul lui Elton John-, Iar pe mine mă

buşea râsul şi ea nu se oprea din mimat, cu ochii închişi şi pumnii apăsaţi pe piept, până nu ieşeam în goană din cameră. Şi-acum mă umflă râsul exact ca atunci.
Potrivit ziarului *The Times*, mama este doar o sculptoriţă minoră.
Patrick şi cu mine eram acasă, îl ajutam pe tata să rearanjeze biroul în ziua în care a apărut asta în ziar. Ea ne-a citit cu voce tare la toţi, râzând nefericită la partea cu sculptoriţa minoră. După aceea, tata a spus că la vârsta aia el, unul, s-ar mulţumi cu orice grad de importanţă i s-ar acorda.
- Gândeşte-te că au scris un articol întreg despre tine. Despre sculptoriţa Celia Barry. Mai gândeşte-te şi la noi, muritorii de rând.
După aceea a decupat articolul şi l-a lipit pe frigider. Rolul tatei în
căsnicia lor este unul de nestrămutată abnegaţie.
*
Uneori, Ingrid îl pune pe unul dintre copii să mă sune şi să vorbească cu mine la telefon pentru că, spune ea, vrea ca ei să aibă o relaţie bună cu mine şi pentru că în felul acesta i-i iau de pe cap pentru cinci secunde. Odată, fiul cel mai mare m-a sunat şi mi-a spus că la poştă e o femeie grasă şi că brânza lui favorită e aia din pungă,

de o culoare alburie. Ingrid mi-a scris un mesaj după aia şi mi-a spus: „Se referă la cheddar”.

Nu ştiu când o să înceteze să-mi spună Marfa[1] băiatul ăsta. Sper că niciodată.

*

Părinţii noştri locuiesc şi acum în casa în care am crescut, pe Goldhawk Road, în Shepherd's Bush-, Au cumpărat-o în anul în care am făcut zece ani, cu un depozit pe care li l-a împrumutat sora mamei, Winsome, care s-a căsătorit cu un bărbat cu bani, în loc să ia o variantă masculină a Sylviei Plath. Când erau mici, locuiau într-un apartament deasupra unui atelier de făcut chei, într-un „orăşel deprimat de la malul mării, cu o mamă deprimată de la malul mării”, spune mama.

Winsome este mai în vârstă cu şapte ani. Când mama le-a murit brusc de un soi obscur de cancer şi tatăl lor şi-a pierdut cheful de viaţă, dar în special cheful de ele, Winsome s-a retras de la Conservator ca să aibă grijă de mama, care la vremea aceea avea treisprezece ani. Şi n-a mai avut
niciodată o carieră. Mama, pe de altă parte, e o sculptoriţă minoră.

*

Winsome le-a găsit casa de pe Goldhawk Road şi a făcut în aşa fel încât părinţii mei să

plătească pe ea mai puţin decât merita, pentru că era o proprietate în care murise cineva, iar mama spunea că, după izul din casă, probabil cadavrul se mai afla ascuns pe undeva pe sub mochetă.

în ziua în care ne-am mutat acolo, Winsome a venit să ne ajute să curăţăm bucătăria. Am intrat acolo să iau ceva şi am văzut-o pe mama stând pe un scaun şi bând un pahar de vin în timp ce mătuşa mea, cu şorţ şi mănuşi de cauciuc, cocoţată pe ultima treaptă a unei scări, ştergea cu foc dulapurile.

S-au întrerupt din vorbit, apoi au reluat conversaţia când am plecat din cameră. Am rămas la uşă şi am auzit-o pe Winsome spunându-i mamei că n-ar fi rău să găsească în suflet un picuşor de recunoştinţă, căci o casă ca asta nu era în mod normal la îndemâna unei sculptoriţe şi a unui poet care nu produce nici un fel de poezie. Mama n-a mai vorbit opt luni cu ea după aceea.

Şi atunci, ca şi acum, n-a putut suferi casa pentru că e îngustă şi întunecoasă; pentru că unica ei baie se deschide în bucătărie şi are uşă pliantă, şi e nevoie să fie dat la maximum Radio Patru ori de câte ori intră cineva acolo. N-o poate suferi şi pentru că n-are decât o singură

cameră la fiecare nivel, iar scara este foarte abruptă. Spune că îşi petrece viaţa pe scările acelea şi că într-o bună zi va muri pe ele.

O urăşte pentru că Winsome locuieşte într-o casă dichisită în Belgravia-, Enormă, într-un scuar georgian şi, după cum le spune mătuşă-mea tuturor, pe partea bună, pentru că păstrează lumina soarelui toată după-amiaza şi dă spre partea cea mai frumoasă a grădinii. Casa a fost un dar de nuntă de la părinţii unchiului Rowland, renovată cu un an înainte de a se muta ei acolo, apoi o dată la câţiva ani de atunci încoace, la un preţ pe care mama zice că-l găseşte imoral.

Deşi Rowland e un om foarte cumpătat, acesta e doar un hobby de-al lui - căci n-a avut nevoie să lucreze nici măcar o zi din viaţă - şi numai legat de lucrurile mărunte. îi place să lipească bucăţica de săpun care rămâne din bucata veche pe săpunul cel nou, dar Winsome poate cheltui un sfert de milion de lire dacă pofteşte pe marmură de Carrara când renovează, sau pe
mobilă descrisă în cataloagele de licitaţie ca fiind „relevantă”.

*

Când a ales o casă pentru noi doar pe baza osaturii ei - şi nu ne referim la oasele pe care cu

siguranţă că le-am fi găsit dacă dădeam la o parte mocheta, spune mama -, Winsome se aştepta să o îmbunătăţim cu timpul. Dar interesul mamei faţă de interioare nu s-a extins niciodată în afara plăcerii de a se plânge de ele. Veneam de la un apartament cu chirie dintr-o suburbie îndepărtată şi n-aveam îndeajuns de multă mobilă ca să putem mobila şi etajul. Mama nu s-a obosit să cumpere alta, asa că etajele superioare au rămas goale vreme îndelungată, până când tata a împrumutat un camion şi s-a întors cu nişte rafturi, o canapeluţă tapisată cu catifea maro şi o masă de mesteacăn care ştia sigur că n-o să-i placă mamei, dar, a spus el, nu erau decât provizorii, până avea să scoată volumul de poezii şi ar fi început să curgă banii gârlă. Mare parte din mobila asta se află în continuare la noi acasă, inclusiv masa, pe care mama o numeşte singura noastră antichitate autentică.

Au tot mutat-o dintr-o cameră într-alta, din diverse motive, iar acum serveşte de birou pentru tata. „Dar, nici o grijă”, spune mama, „când voi fi pe patul de moarte, voi deschide ochii pentru ultima dată şi voi realiza că este chiar patul meu de moarte.”

După asta, tata s-a apucat să vopsească parterul, încurajat de Winsome, într-o nuanţă de roşcat denumită Răsărit de Umbria. Pentru că n-a făcut nici o distincţie, când a dat cu pensula, între perete, plintă şi pervaz, comutator, priză, uşă, balama, mâner, progresul a fost iniţial foarte rapid. Dar mama începea de-acum să devină o grevistă cu acte vechi când era vorba de chestiuni domestice. în cele din urmă, curăţenia, gătitul şi spălatul rufelor i- au revenit lui, aşa că n-a apucat să termine de vopsit niciodată. Chiar şi acum, holul de la Goldhawk Road este un tunel roşcat doar până la jumătate. Bucătăria este roşcată doar pe trei pereţi. Părţi din living sunt roşcate până la brâu.

Lui Ingrid îi păsa de această situaţie mai mult decât îmi păsa mie când eram mici. Dar nici uneia dintre noi nu îi păsa prea mult că se stricau lucruri şi nu mai erau reparate, că prosoapele erau jilave şi rar schimbate, că în fiecare seară tata gătea friptură pe un grătar cu o folie de aluminiu pe care o aşternea peste folia veche până când aragazul nostru a ajuns să semene cu un *mille-feuille* de grăsime şi folii. Dacă se obosea să gătească, mama făcea lucruri exotice fără reţetă, *tagme* şi *ratatouilles*[1] care se deosebeau unele de altele numai după forma

bucăţilor de capsicum, care pluteau într-un lichid cu gust de roşie atât de amar că trebuia să închid ochii şi să îmi frec picioarele pe sub masă ca să-l pot înghiţi.*

Patrick şi cu mine am făcut fiecare parte din copilăria celuilalt; n-am avut nevoie, proaspăt căsătoriţi, să ne împărtăşim particularităţile copilăriei noastre. Dimpotrivă, totul s-a transformat într-o competiţie: care dintre noi avusese copilăria cea mai oribilă?

I-am spus, odată, că eu eram întotdeauna ultima invitată la ziua de naştere a cuiva. „E cam târziu", spunea mama, „mă întreb dacă e cazul să îi sun pe părinţii tăi". Apoi punea jos receptorul şi îmi spunea să nu mă îngrijorez, că o să mai încercăm şi mai încolo. Ajungeam mereu să particip la curăţenia de după, la cina familiei, să mănânc ce mai rămânea din tort. Era tare dureros, i-am spus lui Patrick. Iar la petrecerile mele, mama se îmbăta.

Patrick s-a întins, prefacându-se că îşi dezmorţeşte oasele.

- Toate zilele de naştere la care am mers între vârsta de şapte şi cea de opt ani au fost organizate la şcoală.

Puse la cale de învăţător. Tortul era întotdeauna scos din cutia cu recuzită a cercului

de teatru al şcolii. Era din ghips, ne-a explicat el. Dar îşi făcea treaba.

*

De cele mai multe ori, Ingrid mă sună când merge cu maşina şi îi duce undeva pe copii pentru că, spune ea, nu poate vorbi în linişte decât atunci când sunt toţi puşi în hamuri pe scaun şi, dacă astrele sunt de partea ei, adormiţi ca nişte puişori. Maşina e ca un fel de cărucior uriaş în momentul acela. Mai demult m-a sunat să-mi spună că întâlnise o femeie care se despărţise de bărbatu-său şi acum avea copiii la ea numai jumătate din timp. îşi dădeau unul altuia copiii duminica dimineaţa, i-a povestit femeia, aşa că fiecare avea o zi de weekend numai pentru sine. începuse să se ducă singură la cinema sâmbăta seara şi descoperise de curând că şi el se ducea singur duminica seara. Adesea descopereau că aleseseră exact acelaşi film. Ingrid mi-a spus că ultimul pe care-l văzuse era *X-Men: Cei dintâi.* „Martha, ai auzit vreodată ceva mai deprimant? Duceţi-vă, domnule, împreună, ce naiba? Oricum viaţa-i scurtă."

Pe tot parcursul copilăriei noastre, părinţii noştri se despărţeau cam de două ori pe an. Ne prindeam că urmează să se întâmple pentru că se schimba ceva în atmosferă dintr-odată, peste noapte, şi chiar dacă nici eu şi nici Ingrid nu

ştiam de ce se întâmplase asta, ştiam instinctiv că nu era înţelept să vorbim altfel decât în şoaptă, sau să cerem ceva, sau să călcăm pe podea cu zgomot, nu până ce tata nu-şi trântea hainele şi maşina de scris într-un coş de rufe şi nu se muta la Hotel Olympia, o pensiune de la capătul străzii.

Mama începea să petreacă toată ziua şi toată noaptea închisă la ea, în şopronul de la capătul grădinii unde transforma lucrurile, iar eu şi Ingrid rămâneam singure în casă. în prima noapte Ingrid îşi lua aşternutul şi îl aducea la mine în cameră şi ne întindeam una cu capul la picioarele celeilalte, trezite mereu de scrâşnetul de metal de la uneltele trântite pe podeaua de ciment şi de muzica folk tânguitoare şi distonantă pe care îi plăcea mamei să lucreze şi care pătrundea prin fereastra deschisă.

în timpul zilei dormea pe canapeaua maro pe care ni se spusese s-o scoatem afară în acest scop. Şi, în ciuda notei de pe uşa atelierului pe care scria „FETELOR, înainte să ciocăniţi, întrebaţi-vă: arde undeva?", înainte să plec la şcoală intram şi culegeam farfuriile şi cănile murdare şi, din ce în ce mai des, sticlele goale, ca să nu le vadă Ingrid. Multă vreme am crezut

că mama nu se trezeşte pentru că reuşeam eu să mă mişc fără să fac zgomot.

Nu îmi amintesc dacă ne era frică, dacă ne gândeam că de data asta, gata, e adevărat, tata nu se mai întoarce acasă, şi vom ajunge să folosim expresii noi, precum „prietenul mamei” şi „am uitat-o la tata”, pe care le vom folosi cu tot atâta uşurinţă ca elevii de la noi din clasă care susţineau că lor le place să aibă parte de două Crăciunuri. Nici una dintre noi nu mărturisea însă că e îngrijorată. Aşteptam cuminţi. Pe măsură ce am mai crescut, am început să ne referim la aceste momente cu denumirea „plecările”.

în cele din urmă, mama o trimitea pe una dintre noi la hotel să-l aducă înapoi pentru că, spunea ea, toată treaba asta era o adevărată prostie, chiar dacă probabil de fiecare dată fusese ideea ei.

Odată ce tata se întorcea acasă, îl săruta împingându-l spre chiuvetă, iar eu şi soră-mea ne uitam îngrozite cum îşi plimbă mâna spre poalele cămăşii lui. Nu pomeneam niciodată de asta decât în glumă. Şi după aia urma o petrecere.

*

Toate puloverele lui Patrick au găuri la coate, chiar şi alea care nu-s vechi. O bucată de guler e

întotdeauna băgată înăuntru, pe lângă gât, iar cealaltă se iţeşte deasupra şi, deşi îşi bagă mereu cămaşa în pantaloni, o bucată îşi face mereu loc să iasă afară şi să îi atârne la spate. La trei zile după ce s-a tuns, are iar nevoie de o tunsoare. Are cele mai frumoase mâini pe care le-am văzut vreodată.

*

În afară de repetatele expedieri ale tatei, petrecerile erau contribuţia principală adusă de mama vieţii noastre de familie, lucrul care ne făcea atât de indulgente faţă de inadecvările ei în comparaţie cu ce ştiam despre mamele altora. Petrecerile astea se revărsau afară din casă, se întindeau de vineri seara până duminica dimineaţa şi erau populate de ceea ce mama descria a fi elita artistică a vestului Londrei, deşi singurele referinţe care ţi se cereau pentru a participa păreau a fi o vagă asociere cu artele, o toleranţă pentru fumul de marijuana şi/sau posesia unui instrument muzical.

Chiar şi pe timp de iarnă, cu toate ferestrele deschise, casa era încinsă şi tresălta, plină de fum dulce. Ingrid şi cu mine nu eram excluse sau trimise la culcare. Toată noaptea ne vânturam dintr-o cameră într-alta, croindu-ne drum printre gloate de oameni - bărbaţi cu cizme sau cu salopete şi bijuterii de damă, femei

care purtau jupoane în chip de rochii peste blugi murdari şi ghete Doc Marten. Nu încercam să ne ducem undeva anume, ci doar să stăm cât mai aproape de ei.

Dacă ne ziceau să venim şi să vorbim cu ei, încercam să oferim o conversaţie strălucitoare. Unii ne tratau ca pe adulţi, alţii râdeau de noi când de fapt noi nu încercam să fim amuzante. Când aveau nevoie de o scrumieră, de o băutură proaspătă, când voiau să ştie de unde să ia o tigaie pentru că le trăsnise că vor ouă ochiuri la ora trei dimineaţa, Ingrid şi cu mine ne întreceam să fim de folos.

în cele din urmă, şi eu, şi soră-mea adormeam, niciodată în propriile paturi, dar întotdeauna una lângă alta, şi ne trezeam în dezordine şi în faţa picturilor de pe pereţii care nu fuseseră daţi cu Răsărit de Umbria. Ultima pictură concepută a rămas acolo, pe un perete din baie, decolorată, dar nu îndeajuns de mult încât să nu poţi studia braţul stâng adus în faţa nudului central pictat sub un duş. Când am văzut-o prima dată, Ingrid şi cu mine ne-am temut să nu fie chiar mama, pictată pe loc de vreun invitat.

Mama care, în acele nopţi, bea vin direct din sticlă, lua ţigara din gura altuia, sufla fumul în

tavan, râdea cu capul dat pe spate şi dansa de una singură. Avea pe vremea aia părul încă lung, culoarea încă era naturală, nu se îngrăşase încă. Purta furouri şi blană de vulpe, ciorapi negri, umbla fără pantofi. A existat, pentru scurtă vreme, un turban de mătase.

în general, tata stătea într-un colţ şi vorbea cu o persoană; din când în când, cu un pahar în mână, recita „Balada bătrânului marinar”- cu un accent regional unui public restrâns, dar admirativ. Nu trecea mult şi renunţa la asta, i se alătura mamei de îndată ce ea începea să danseze pentru că ea nu se lăsa până nu-l chema la ea.

încerca să se ia după ea şi s-o prindă când se învârtea prea tare. Şi era mult mai înalt decât ea - asta îmi aduc aminte, că arăta atât de înalt.

Nu aveam mijloace să descriu cum arăta mama, cum mi se părea mie atunci, decât să mă întreb dacă era celebră. Toată lumea se dădea deoparte să se uite cum dansează, chiar dacă ea nu făcea decât să se învârtească, cu braţele în jurul propriului trup, sau agitându-şi-le deasupra capului de parcă încerca să imite mişcarea unei alge.

Istovită, se prăbuşea în braţele tatei, dar când ne vedea la marginea cercului, spunea:

„Fetelor, fetelor, veniţi încoace!” şi o lua de la capăt.

Ingrid şi cu mine refuzam, dar numai de formă, pentru că atunci când dansam cu ei ne simţeam adorate de tatăl nostru înalt şi de mama noastră amuzantă, gata să se prăbuşească, şi adoraţi toţi patru de mulţimea care ne privea, chiar şi atunci când habar n-aveam cine sunt.

Dacă privesc în urmă, îmi dau seama că probabil nici mama nu ştia cine sunt - scopul petrecerilor ei părea a fi să-şi ocupe casa cu tot felul de străini extraordinari şi să se comporte în faţa lor ca o persoană extraordinară, nu una care a locuit deasupra unui atelier de chei. Nu era de ajuns să fie extraordinară doar pentru noi trei.

*

O vreme, când am locuit la Oxford, mama mi-a trimis e-mailuri scurte care nu aveau subiect. Ultimul spunea: „Mă tatonează ăştia de la Tate Gallery[2]”. De când am plecat de acasă, tata a început să posteze fotocopii după tot felul de lucruri scrise de alţii. Deschise şi apăsate pe sticlă, paginile cărţii arată ca nişte aripi cenuşii de fluture, iar umbra groasă şi întunecată din centru seamănă cu corpul acestuia. Le-am păstrat pe toate.

Ultima pe care a trimis-o era o postare cu un text de Ralph Ellison-, Cu un creion colorat, tata subliniase un rând care spunea: „Sfârşitul se află în început şi e încă departe”. Lângă aceste vorbe, pe margine, era o notă scrisă mărunt: „Poate te ajută cu ceva, Martha”. Patrick tocmai mă părăsise. Am scris şi eu în spaţiul gol din susul paginii: „Sfârşitul este acum şi nu-mi amintesc începutul, tocmai asta-i problema” şi am postat-o din nou.

Mi s-a întors câteva zile mai târziu. Singura adăugire: „N-ai putea totuşi să încerci?”

Cântecul „Your Song”, de pe albumul *Elton John,* 1970, ale cărui versuri sunt scrise de Bernard Taupin. „Şi dac-aş fi sculptor, sau poate, ştiu eu, / Un vânzător ambulant ce-apare într-un show, / Ştiu că nu-i mult şi altceva n-am ce-ţi da, / Dar îţi dăruiesc un cântec din inima mea.”

Băieţelul pronunţă / sunetul ortografiat cu grupul de litere *th* din numele Martha. Această particularitate de pronunţie caracterizează şi varietatea lingvistică cunoscută sub numele de *Cockney English,* specifică locuitorilor din partea de est a Londrei.

Cartier din vestul Londrei, considerat mai puţin elegant.

Cartier din centrul Londrei, considerat ca fiind unul dintre cele mai elegante şi mai scumpe

Tocăniţe exotice, preparate în stil marocan, respectiv franţuzesc

Poem celebru, publicat în 1798, care îi aparţine poetului romantic Samuel Taylor Coleridge (1772- 1834)

Galerie de artă celebră din Londra, unde sunt expuse colecţii de artă modernă şi contemporană

Ralph Waldo Ellison (1913-1994) a fost un scriitor american, celebru pentru romanul

său *The Invisible Man (Omul invizibil*), publicat în 1952 şi premiat în 1953 cu National Book Award
.Aveam şaisprezece ani când l-am cunoscut pe Patrick. 1977 + 16 = 1993.

Era ajunul Crăciunului. El stătea în antreul cadrilat, alb cu negru, al unchiului şi mătuşii mele, împreună cu Oliver, băiatul lor mijlociu, îmbrăcat în uniformă şcolară şi ţinând în mână o geantă de voiaj. Eu tocmai făcusem duş şi coboram scările pentru a da o mână de ajutor cu pregătirea mesei înainte să plecăm la biserică.

Familia mea nu petrecea niciodată Crăciunul altundeva decât în Belgravia. Winsome ne cerea să rămânem acolo în noaptea Crăciunului pentru că, zicea ea, aşa era mai frumos şi mai festiv. Şi, dar asta n-o mai zicea, însemna şi că nu vom întârzia a doua zi - adică să apărem toţi patru la 11.30 la micul-dejun care fusese stabilit pentru ora 8.00. TSB, cum zicea mama, adică Timpul Standard din Belgravia.

Ingrid şi cu mine dormeam pe podea în camera verişoarei noastre, Jessamine.

Aceasta era copilul făcut la bătrâneţe, era cu cinci ani mai mică decât Oliver, care o numea Accidentul atunci când nu erau oamenii mari prin preajmă, şi MS, Minunata Surpriză, când erau, până când a ajuns la vârsta în care şi-a dat

seama că şi el, la rândul lui, era o surpriză - fratele lui mai mare, Nicholas, e adoptat. De ce primii patru ani de căsnicie cu Rowland nu produseseră copilul pe care şi-l dorea mătuşa mea nu s-a discutat niciodată, poate nu ştiau nici ei. Oricare va fi fost motivul, spunea mama, după o vreme aşa de îndelungată, bătaia de cap dată de adopţie li s-o fi părut amândurora preferabilă eforturilor conjugale din dormitor.

Nicholas, care are aceeaşi vârstă cu mine, avea alt nume când l-au primit, iar originile lui nu au fost discutate niciodată, doar pomenite. Dar l-am auzit pe unchiul meu spunând, în aşa fel încât să fie auzit de Nicholas, că atunci când vine vorba de adopţie în Marea Britanie, poţi obţine un copil de orice culoare vrei, atâta vreme cât e vorba de culoarea cafenie.

L-am auzit pe Nicholas spunându-i de la obraz: „Dacă tu şi mama v-aţi fi dat ceva mai mult silinţa în aşternut, aţi fi obţinut cei doi copii albi programaţi". Când Patrick ni se alăturase deja de un an, Nicholas o luase pe arătură şi nici că s-a mai întors de acolo.

Oliver şi Patrick aveau amândoi treisprezece ani şi mergeau la un internat în Scoţia. Patrick mergea acolo de la şapte ani. Oliver, care abia făcuse un semestru, urma să sosească în ajunul

Crăciunului, dar pierduse avionul şi fusese pus într-un tren de noapte. Rowland s-a dus la Paddington să-l ia de acolo în Daimlerul negru pe care mama îl poreclise Ştorfomobilul şi se întorsese cu amândoi băieţii.
în timp ce coboram scările, l-am văzut pe unchiu-meu, care n-apucase să- şi dea jos pardesiul, certându-şi fiul că a adus acasă de Crăciun un musafir fără să ceară mai întâi dracului voie. M-am oprit la jumătatea scării şi i-am privit.
Patrick avea în mână marginea puloverului pe care o tot sucea şi o răsucea, în timp ce vorbea Rowland.
Oliver a spus:
- Dar ţi-am explicat. Tatăl lui Patrick a uitat să-i rezerve biletul de avion. Ce voiai să fac, să-l las acolo singur?
Rowland a mârâit ceva printre dinţi, apoi s-a întors către Patrick:
- Ce-aş dori să ştiu eu este ce tată e ăla care uită să-i facă propriului fiu rezervare pentru biletul de avion în ajunul Crăciunului. Tocmai pentru blestematul de Singapore.
Oliver i-a întors-o, zicând că era vorba de blestematul de Hong Kong.
Rowland l-a ignorat.

- Şi maică-ta?
-N-are.
Oliver i-a aruncat o privire lui Patrick, care continua să-şi tortureze puloverul şi nu scotea o vorbă.
încet, Rowland şi-a desfăcut fularul şi după ce l-a atârnat în cuier, i-a spus lui Oliver că maică-sa e în bucătărie.
- Zic c-ar fi bine să te duci la ea şi să te faci util. Iar tu, a spus el, întorcându-se către Patrick, cum spuneai că te cheamă?
Acesta a răspuns:
- Patrick Friel, domnule, pe un ton de-ai fi zis că se întreabă şi el cum îl cheamă.
- Iar tu, Patrick Friel domnule, să nu-mi începi să dai apă la şoricei, că eşti aici cu noi acum. Şi pune blestemata aia de geantă jos.
I-a spus lui Patrick să li se adreseze cu domnul şi doamna Gilhawley, după care a plecat de-acolo iritat.
Eu mi-am reluat coborâtul. Amândoi au ridicat privirea spre mine în acelaşi timp. Oliver a spus:
- Asta-i verişoara Martha bla bla, apoi l-a înhăţat pe Patrick de mânecă şi l-a tras spre scara ce ducea la bucătărie.

Câteva luni mai târziu, Margaret Thatcher s-a mutat într-o casă pe cealaltă parte a scuarului.

Winsome a găsit tot felul de pretexte, mai mult sau mai puţin bune, să introducă subiectul acesta în fiecare conversaţie din ziua Crăciunului, subiectul a fost menţionat de două ori în timpul micului dejun şi a treia oară când ne pregăteam să ne ducem la biserica de la capătul scuarului, aflată la un colţ care o situa mai aproape de casa unchiului şi a mătuşii decât de casa prim-ministrului.

Ce observă prima dată oamenii în legătură cu mătuşa mea, iar apoi se străduiesc să nu mai observe, e că ori de câte ori abordează un subiect cu greutate, ridică bărbia şi închide ochii. în punctul culminant, ochii i se deschid brusc şi se gogonează de parcă a trezit-o cineva pe neaşteptate din somn. Iar când încheie, inspiră pe nişte nări lărgite şi ţine aerul în piept până când începe să te îngrijoreze, şi abia apoi îl expiră încet. în cazul subiectului Margaret Thatcher, mătuşa mea deschidea ochii întotdeauna când ajungea la punctul în care spunea că doamna prim-ministru a ales „partea mai puţin bună" a scuarului. A înfuriat-o atât de rău pe mama, care, în drum spre biserică, a început să se minuneze în gura mare că, în loc să meargă direct, Winsome ne-a ocolit pe trei laturi ale scuarului.

De îndată ce ne-am întors de acolo, mama i-a dus nişte plăcinte cu carne tocată poliţistului care patrula în faţa casei lui Margaret Thatcher şi s-a întors cu farfuria goală. Winsome îşi face singură umplutura de plăcinte încă din aprilie, şi am văzut-o zâmbind strâmb în timp ce mama îi spunea că poliţistul n-avea voie să accepte nimic de mâncare, aşa că ea le-a aruncat pe toate la gunoi înainte să intre înapoi în casă.
*

înainte de prânz, m-am schimbat într-o cămaşă cu Mickey Mouse şi nişte colanţi negri de mers cu bicicleta şi am intrat desculţă în sufragerie - mi- aduc bine aminte pentru că atunci când dădeam să ne aşezăm la masă Winsome mi-a spus că am timp să mă duc sus şi să mă schimb în altceva de vreme ce hainele din supraelastic nu erau exact ce trebuie la o masă de Crăciun şi poate n-ar fi fost rău să mă şi încalţ cu ceva dacă tot mă duceam să mă schimb.

Mama mi-a spus:

- Da, Martha, ce ne facem dacă doamna Thatcher se îndreaptă cătinel spre noi dinspre zona ei mai puţin bună exact în momentul ăsta? Ce ne facem oare?

După care a acceptat un pahar de vin de la Rowland.

Privind-o cum îl dă pe gât, acesta i-a spus:

- Ce naiba, Celia, nu e medicament. Măcar bucură-te de el.

Se bucura, cum să nu? Ingrid şi cu mine nu ne bucuram deloc. Acasă, la petreceri, modul în care mama dădea pahar după pahar pe gât fusese o sursă de amuzament. Dar acum nu mai era aşa, pentru că noi ne măriserăm şi ea îmbătrânise, iar băutul nu mai depindea de prezenţa unor oameni interesanţi, nu mai depindea de nici un fel de persoană. Iar în Belgravia nu fusese niciodată un lucru amuzant, pentru că acolo unchiul şi mătuşa beau într-un mod care nu producea nici o schimbare de comportament, iar Ingrid şi cu mine aflaserăm că unei sticle i se poate pune dopul la loc şi apoi poate fi pusă deoparte şi că poţi lăsa pe masă pahare pe jumătate pline. în ziua aceea, care s-a terminat cu Winsome în genunchi pe podea lângă scaunul mamei, ştergând vinul de pe covor, ne-a fost ruşine. Mama noastră ne-a făcut de ruşine.

După ce ne-am aşezat şi Winsome ne-a îndemnat să ne servim de pe platouri, care treceau reglementar dintr-o mână în alta făcând de la stânga la dreapta înconjurul mesei, Rowland, aflat la capătul unde erau aşezaţi

oamenii mari, l-a întrebat pe Patrick, aşezat la celălalt capăt, dacă era de etnie.

Oliver a exclamat:

- Tată, nu poţi pune astfel de întrebări.

Rowland i-a răspuns:

- Ba bineînţeles că poţi, tocmai ce-am întrebat, după care s-a uitat cu subînţeles la Patrick, care i-a răspuns ascultător că tatăl lui se născuse în America, dar că era de fapt de origine scoţiană, iar mama lui fusese - aici vocea i-a tremurat niţel - mama lui fusese indiancă britanică.

în acest caz, a spus unchi-meu, era de mirare că Patrick vorbea cu un accent mult mai curat decât propriii lui fii, mai ales că părinţii lui nu erau englezi. Nicholas a mormăit: „Oh, Doamne” şi i s-a ordonat să iasă din cameră, dar el n-a ieşit. în anii lui mai zbuciumaţi, ne-a spus odată mama, nici Winsome şi nici Rowland n-au reuşit să o scoată în vreun fel la capăt cu fiul lor mai mare, cuvinte care pe noi ne-au surprins pentru că mama nu a încercat să ne disciplineze niciodată pe mine sau pe Ingrid.

Cu o veselie forţată, Winsome a întrebat cum îi cheamă pe părinţii lui Patrick. Acesta a spus că pe tatăl lui îl cheamă Christopher Friel şi, pe un firicel de voce, că pe mama lui o chema Nina.

Rowland a început să dea deoparte bucăţelele de pieliţă de pe feliile de curcan pe care mătuşa i le pusese în farfurie, dându-i-le una câte una ogarului care-i şedea la picioare şi pe care îl cumpărase nu demult şi îl numise Wagner-, Din păcate, lumea nu prindea gluma decât dacă le-o explica el, pronunţia nemţească faţă de ortografierea numelui. De multe ori trebuia să-l scrie şi să le arate. Coborând la micul dejun în dimineaţa aceea, mama a spus că ar fi preferat să asculte tot *Ciclul Inelului*— cântat de un violonist începător decât să asculte câinele schelălăind în cuşcă toată noaptea.

La următoarea întrebare pe care i-au pus-o, cu ce se ocupă tatăl lui, Patrick a răspuns că acesta lucrează pentru o bancă europeană, dar că nu-şi aminteşte care anume, *scuze.* Unchiu-meu a luat o înghiţitură zdravănă din licoarea pe care o avea în pahar şi a spus:

- Şi spune-ne, maică-tii ce i s-a întâmplat?

între timp, platourile se opriseră din circulat, însă nu începuse nimeni să mănânce din cauza conversaţiei care avea loc peste masă. încercând din răsputeri să nu izbucnească în plâns, Patrick a explicat că se înecase în piscina hotelului când avea el şapte ani. Rowland a remarcat: „Ce ghinion” şi şi-a scuturat şervetul, semn că

interviul se terminase. Numaidecât, Oliver şi Nicholas au înhăţat tacâmurile şi au început să mănânce de parcă fusese tras un foc de armă care dădea startul unei curse, cu capetele plecate, braţul stâng în jurul farfuriei, de parcă ar fi apărat-o de vreun hoţ în timp ce ei îşi îndesau cu furculiţa din mâna dreaptă mâncarea în gură. Patrick mânca exact la fel. Fusese trimis la internat la o săptămână după înmormântarea mamei lui. Iată ce soi de tată reuşise să uite să-i rezerve propriului fiu biletul de avion cu care să se întoarcă acasă.

Câteva minute mai târziu, în timpul unei pauze din conversaţia adulţilor, Patrick s-a oprit din cărăbănit mâncare în gură, a ridicat capul şi a spus:

- Mama a fost medic.

Nu-l întrebase nimeni nici atunci, nici mai devreme. A spus-o de parcă şi el uitase acest lucru, iar acum şi-l adusese aminte.

Cred că tocmai pentru a-l împiedica pe Rowland să redeschidă subiectul sau să deschidă altul şi mai penibil, a început tata să explice paradoxul navei lui Tezeu la masă. Era, a spus el, o enigmă filosofică a secolului I: dacă unei corăbii de lemn i se înlocuieşte fiecare scândură în timpul unei călătorii peste ocean,

mai este oare acelaşi vas cel care ajunge de cealaltă parte? Sau, formulat altfel, a continuat el, pentru că nimeni nu înţelegea ce spune: „Actualul săpun al lui Rowland este oare acelaşi cu cel pe care l-a cumpărat în 1980, sau unul cu totul diferit?” Mama a replicat: „Paradoxul Imperial Leather—”, în timp ce întindea mâna în faţa lui ca să mai ia o sticlă de vin.

*

După prânz, Winsome ne-a invitat să ne mutăm în salonul oficial pentru „o mică deschidere festivă”. Prilej pentru mine şi Ingrid să aflăm că banii din care trăiam nu proveneau de la părinţii noştri.

Amândouă eram la vremea aceea la o şcoală particulară de fete, foarte căutată. Eu primisem bursă pentru că, după cum mi-a explicat o fată dintr-o clasă mai mare în prima zi de şcoală, luasem examenul de intrare a doua şi fata care intrase prima murise în timpul vacanţei.

Lista despre uniformă avea cinci pagini scrise pe ambele părţi. Mama ne-a citit-o la masă, râzând într-o manieră care mi-a dat emoţii. „Ciorapi de iarnă, cu emblema şcolii. Ciorapi de vară, cu emblema şcolii. Costum de baie, cu emblema şcolii. Ciorapi de sport, cu emblema şcolii. Tampoane, cu emblema şcolii.” A aruncat lista pe masa din bucătărie şi a spus:

- Martha, nu face faţa asta, glumesc. Sunt sigură că o să vă dea voie să folosiţi tampoane normale.

întrucât Ingrid n-a obţinut bursă, părinţii au înscris-o la liceul de lângă casă, care era de stat şi mixt, şi care le oferea elevelor două tipuri de uniformă, le-a explicat ea altora, uniforma normală şi cea de maternitate. Dar, în ultimul moment, părinţii noştri s-au răzgândit şi au trimis-o tot la şcoala mea.

Mama a spus că a vândut o lucrare. Ingrid şi cu mine am făcut un tort. în maşină, în drum spre Belgravia în acel ajun de Crăciun, am întrebat-o pe mama ce avea cu Winsome, pentru că petrecuse vreo câteva ore refuzând să se îmbrace şi amenințând, cum făcea în fiecare an, că ea nu merge ori de
câte ori tata încerca s-o zorească, apoi cedând numai după ce fusese implorată îndelung.
Ne-a spus că nu-i plăcea că Winsome voia să controleze tot şi era obsedată de aparenţe şi că, indiferent că era sora ei, nu putea să consoneze cu o persoană ale cărei pasiuni principale erau renovarea şi organizarea de întruniri.
Chiar şi aşa, mama îi făcea întotdeauna cadouri extravagante - de fapt tuturor ne făcea astfel de cadouri, dar mai ales lui Winsome care îl deschidea doar un pic, să vadă ce e acolo, apoi

încerca să lipească hârtia la loc, zicând că e prea scump. întotdeauna, mama se ridica şi pleca supărată din cameră, iar Ingrid spunea o glumă ca să detensioneze atmosfera, dar în anul acela mama a rămas în cameră, a ridicat mâinile în sus şi a spus:

- De ce, Winsome? De ce niciodată nu te bucuri de lucrurile pe care ţi le cumpăr?

Mătuşă-mea s-a arătat extrem de stânjenită, căutând cu ochii un punct de sprijin prin cameră. Rowland, care, conform tradiţiei, îi făcuse cadou un cupon Marks & Spencer în valoare de 20 de lire, a răspuns:

- Pentru că, ce naiba, le cumperi cu banii noştri, Celia.

Ingrid şi cu mine stăteam împreună într-un fotoliu şi ne-am luat imediat de mână. Mâna ei era fierbinte şi o strângea pe a mea în timp ce o priveam pe mama ridicându-se în picioare şi spunând:

- Ei şi tu acum, Rowland, de ce nu vezi partea bună? Pe de-o parte dai şi pe de alta iei, nu?

N-a contenit din râs până n-a ieşit pe uşă. Deşi eram de-acum mari, nu ne dăduse niciodată prin cap că un poet în pană de inspiraţie şi o sculptoriţă care încă n-ajunsese la statutul de sculptor minor nu erau în stare să câştige nimic şi că de fapt costumele noastre de baie cu

emblemă erau, ca toate celelalte lucruri, plătite de unchiul şi mătuşa noastră. După ce mama a ieşit din cameră, Ingrid i-a spus lui Winsome:

- Ce ţi-a luat? îl iau eu dacă nu-i vreo sculptură, şi totul a revenit la normal.

*

în Belgravia, era o regulă: copiii deschideau cadourile în funcţie de vârstă. Jessamine prima, eu şi Nicholas, ultimii. Când aproape că i-a venit rândul lui Oliver, Winsome a dispărut o secundă şi s-a întors cu un cadou pe care, fără să o observe nimeni în afară de mine, l-a aşezat sub pom. Apoi, imediat, l-a luat de acolo şi a spus:

- Uite şi pentru tine un cadou, Patrick.

Patrick a părut uluit. Era o colecţie de reviste cu benzi desenate adunate într-un volum. Ingrid a rostit în şoaptă: „Cam jalnic” când a văzut ce era acolo, dar eu nu cred c-am văzut un băiat să zâmbească atât de larg ca Patrick când şi-a ridicat ochii de la cadou şi i-a mulţumit mătuşii. E un mister cum a apărut un cadou cu numele lui pe el în condiţiile în care nimeni nu ştia că o să vină în vizită, iar misterul acesta a fost rezolvat ani mai târziu; faceam bagajele să ne mutăm la Oxford. Patrick a găsit cartea pe un raft şi m-a întrebat dacă îmi amintesc de ea. Mi-a spus:

- A fost unul din cele mai frumoase cadouri de Crăciun pe care l-am primit în copilărie. Nu înţeleg cum a reuşit Winsome să facă rost de el.
- Patrick, avea un dulap cu cadouri de urgenţă.
El s-a dezumflat niţel, dar a spus:
- Totuşi, după care a început să-l răsfoiască şi să-l recitească până i l-am luat din mână.
*
Cu Patrick am schimbat o singură dată o vorbă în acel an, în timpul călătoriei spre Hyde Park şi apoi Kensington Gardens, o plimbare pe care ne puneau mereu s-o facem după-amiaza, ca să-l lăsăm pe Rowland să asculte discursul reginei în relativă pace. Relativă, pentru că mama începea să vitupereze împotriva instituţiei monarhiei din prima clipă în care apărea pe ecran imaginea Castelului Windsor şi nu se mai oprea cât ţinea discursul Maiestăţii Sale, în timp ce tata le citea cu voce tare pasaje dintr-o carte pe care şi-o făcuse singur cadou de Crăciun.
Ingrid şi cu mine mergeam imediat în spatele lui Patrick când, aproape de capătul lui Broad Walk, acesta s-a oprit brusc şi a făcut un salt să prindă o minge de tenis pe care i-a aruncat-o Oliver. Soră-mea nu s-a oprit la timp şi a încasat o lovitură puternică în piept de la braţul lui întins. Ingrid a tras o înjurătură şi l-a acuzat că i-a strivit sânul.

Patrick s-a albit la faţă şi a început să se scuze. I-am spus să nu-şi bată capul, că era şi greu să n-o loveşti pe Ingrid la sân. După ce şi-a mai cerut o dată scuze, a luat-o la fugă în faţa noastră.

Patrick s-a întors şi anul următor, de această dată aranjamentul a fost făcut de Winsome, pentru că taică-său tocmai se recăsătorise - cu o avocată sino- americană pe nume Cynthia - şi era în voiaj de nuntă. Eu aveam şaptesprezece ani. Patrick avea paisprezece. I-am spus: „Bună" când a apărut în bucătărie cu Oliver; rămăsese lângă uşă şi iar începuse să-şi răsucească marginea puloverului în timp ce văru-meu căuta nu ştiu ce pe acolo.

în aceeaşi zi, la un moment dat, ne-am dus cu toţii sus în camera lui Jessamine şi ne-am aşezat pe paturile nefacute, cu excepţia lui Nicholas, care s-a dus la fereastră şi a scos o ţigară din buzunar, una din acelea rulate de mână, care din cauza asta începuse să se desfacă. Jessamine, care avea nouă ani, a început să dea din mâini şi să plângă atunci când el a încercat s- o aprindă.

Ingrid i-a spus:

- Să ştii, Nicholas, că nu câştigi nimic dacă faci pe grozavul cu noi, şi apoi a luat-o pe

Jessamine între noi. Arată ca un pliculeţ de ceai învelit în hârtie igienică.

Eu m-am oferit să mă duc şi să-i găsesc nişte bandă adezivă, după care am întrebat-o pe Jessamine dacă vrea să vadă un truc. Ea a dat din cap că da şi a lăsat-o pe Ingrid să-i şteargă faţa cu mâneca puloverului. Pe vremea aceea aveam aparat dentar şi, sub ochii tuturor, am început să-mi rotesc limba în gură. Apoi am ţuguiat buzele şi din gură mi-a ţâşnit un suport de cauciuc. Care a aterizat pe dosul palmei lui Patrick. Acesta s-a uitat prostit la el pentru o clipă, după care l-a cules atent cu degetele.

Când am ajuns acasă, Ingrid a venit la mine în cameră ca să ne înşirăm cadourile pe podea şi să vedem cine are mai multe, apoi să le împărţim în două grămăjoare, cadourile care ne plac şi cele care nu ne plac, deşi deja eram cam prea mari pentru jocul acesta. Mi-a spus că îl văzuse pe Patrick băgând cauciucul în buzunar când i s-a părut că nu-l vede nimeni.

- Pentru că e îndrăgostit de tine.

I-am zis că mi se pare scârbos.

- E un ţânc.
- Ce importanţă o să mai aibă la data când o să vă căsătoriţi?

M-am prefăcut că vomit.

Ingrid a spus:
- Patrick o iubeşte pe Martha, după care a luat *Hiturile anului '93* din grămăjoara cu cadouri dispreţuite şi a dat drumul la CD-player. Acesta a fost ultimul Crăciun înainte să-mi explodeze o mică bombă în creier. Sfârşitul, ascuns înăuntrul începutului. Patrick s-a întors în fiecare an

.„Wagner" conţine cuvântul englezesc *wag* („a da din coadă"), iar dacă este pronunţat în stil englezesc, poate fi interpretat şi ca *whiner* („câine care schelălăie"). *Der Ring des Nibelungen {Inelul nibelungilor*), ciclu celebru de patru opere al compozitorului german Richard Wagner (1813-1883) Marcă de săpun englezesc

în dimineaţa în care dădeam examen la franceză m-am trezit şi mi-am dat seama că nu îmi simt mâinile. Stăteam întinsă pe spate şi din ochi îmi izvorau deja lacrimi, care mi se prelingeau pe tâmple, în păr. M-am sculat şi m-am dus la baie, unde am văzut când m-am uitat în oglindă că în jurul gurii aveam o pată mov, ca o vânătaie urâtă. Nu reuşeam să mă opresc din tremurat.

La examen n-am fost în stare să citesc enunţul şi am rămas cu ochii pironiţi la pagina goală până la sfârşit, fără să scriu un cuvânt. De îndată ce am ajuns acasă m-am dus sus şi m-am băgat sub birou, ghemuită ca un animăluţ care îşi dă seama instinctiv că e pe moarte.

Am rămas acolo zile în şir, coborând doar să mănânc şi să mă duc la baie, iar în cele din urmă, să mă duc doar la baie. Noaptea nu reuşeam să dorm, iar ziua nu reuşeam să mă trezesc. Simţeam furnicături pe piele, de parcă mergeau pe mine vietăţi pe care nu reuşeam să le văd. începuse să îmi fie groază de zgomote. Ingrid venea mereu la mine în cameră şi mă implora să nu mă mai port aşa ciudat. Eu o rugam mult, mult de tot, să mă lase în pace. Apoi o auzeam zbierând pe hol: „Mamaaa, Martha iar s-a băgat sub birou".

Mama a fost la început înţelegătoare, îmi aducea pahare cu apă, încerca în fel şi chip să mă convingă să cobor la parter.

Apoi a început să se simtă iritată şi când Ingrid striga, îi spunea: „Lasă, iese ea până la urmă".

Nu a mai venit la mine în cameră, cu excepţia unei singure dăţi, când a băgat aspiratorul. S-a prefăcut că nu mă vede, dar a avut grijă să dea cu aspiratorul pe lângă picioarele mele. E singura dată când îmi aduc aminte să fi făcut mama curat în vreo încăpere.

*

Petrecerile de pe Goldhawk Road au fost suspendate, la rugămintea tatei. I-a spus mamei să înceteze cu ele, până îmi mai revin eu niţel.

La care ea a spus: „Păi normal, cui îi mai trebuie distracţie, nu?” După aceea s-a tuns foarte scurt şi s-a apucat să se vopsească în nuanţe complet nenaturale.

S-ar crede că stresul cauzat de boala mea a facut-o să se îngraşe. Ingrid spune că dacă e adevărat, atunci tot eu sunt de vină şi pentru rochiile lălâi pe care a început să le poarte; fără talie, din muselină sau in, de o culoare veşnic vineţie, petrecute, astfel încât tivul inegal îi cădea în jurul gleznelor precum colţurile unei feţe de masă. Nici că şi-a mai schimbat stilul de atunci, adăugând câte un strat în plus pentru fiecare cinci kile în plus. Acum, că a ajuns esenţialmente sferică, impresia pe care o lasă este una deosebită: mai multe pături aruncate alandala peste o colivie de păsări.

înainte să mă îmbolnăvesc, numele cu care mă alinta mama era Cântecel pentru că atunci când eram copil cântam întruna un cântec cu înfloriturі, fără cine ştie ce melodie, pe care îl inventasem eu şi pe care îl fredonam de îndată ce mă trezeam şi nu încetam decât dacă îmi spunea cineva să încetez. Amintirile legate de cântecul acesta provin de la cei din jur - se pare că odată am cântat despre cât de mult îndrăgeam piersicile conservate timp de şase

ore, cât a durat o călătorie cu maşina spre Cornwall, apoi altă dată am fost atât de afectată de un cântec despre un căţel fără mamă, sau despre o carioca pierdută, că am bocit atât de rău că am ajuns să vomit în baie.

în singura amintire care îmi aparţine, stau în grădină aşezată pe iarba netunsă, în faţa şopronului mamei, şi cânt despre aşchia care mi-a intrat în picior, iar vocea mamei se aude dinăuntru cântând: „Vino înăuntru, Cântecel, şi am să ţi-o scot eu”. Când m-am îmbolnăvit nu mi-a mai spus Cântecel, ci a început să mă numească Criticul de Serviciu.

Ingrid spune că întotdeauna a avut tendinţe să se poarte ca o afurisită, dar
că se pare că eu am fost cea care i-a dat apă la moară.

*

Anul trecut am primit ochelari de care n-am nevoie pentru că opticianul nostru a căzut de pe scăunel în timp ce îmi făcea testul de ochi. Când l-am văzut roşu de jenă, m-am apucat să citesc greşit literele dinadins. Acum
stau în torpedou, nu i-am scos din pungă.

*

De la început, tata a rămas să mă vegheze noaptea, aşezat pe podea, sprijinit de patul meu. Se oferea să-mi citească poezii şi dacă nu voiam,

îmi vorbea pe o voce calmă despre tot felul de lucruri care n-aveau legătură între ele, fără să aştepte nici o reacţie din partea mea. Nu era niciodată îmbrăcat în pijama, cred, pentru că dacă nu se schimba de noapte, puteam să ne prefacem că e încă seară şi că ne purtăm ca oamenii normali.

Dar eu ştiu că era îngrijorat şi, pentru că îmi era tare ruşine de ce faceam, iar după o lună deja nu mai ştiam cum să mă opresc, l-am lăsat să mă ducă la doctor. în drum spre doctor, am stat întinsă pe bancheta din spate.

Doctorul i-a pus tatei nişte întrebări în timp ce eu stăteam pe un scaun chiar lângă el şi priveam în pământ, după care a spus, în cele din urmă, că sfârşeala pe care o simţeam şi starea psihică proastă sunt probabil de la o febră glandulară, aşa că n-are rost să fac analize de sânge. Şi că n-avea ce să îmi prescrie - că febrele astea trec de la sine - dar, a spus el, unor fete le place ideea de a lua ceva totuşi, caz în care pot să iau pilule cu fier. S-a plesnit peste şold şi s-a ridicat. La uşă, a înclinat capul spre mine şi i-a spus tatei:

- E clar că cineva a început să se sărute cu băieţii.

înapoi spre casă ne-am oprit şi tata mi-a cumpărat îngheţată, pe care am încercat să o mănânc dar n-am fost în stare, aşa că, pe tot restul călătoriei, a trebuit să ţină în mâna scoasă pe fereastra maşinii conul cu îngheţată care se topea. La uşa de la intrare, s-a oprit şi mi-a spus că, în loc să mă duc direct la mine în cameră, pot oricând să vin şi să mă odihnesc la el în birou. Este totuşi prima cameră cum intri în casă. Asta ca să mai schimb peisajul, a spus el, peisajul fiind spaţiul de sub biroul meu, deşi asta n-a mai spus. Mi-a zis că el unul e ocupat - prin urmare nu trebuie să vorbim deloc. I-am spus că vin, pentru că ştiam că îşi doreşte să vin la el şi pentru că făcusem şase paşi de la maşină până la uşă şi simţeam nevoia să mă aşez înainte să încerc să urc scările până la mine în cameră.

Am aşteptat în prag în timp ce el a dat deoparte cărţile şi teancurile de hârtie de pe canapeaua maro care migrase iar înăuntru şi fusese împinsă la perete, sub ferestrele din faţă. Din braţe îi cădeau diverse lucruri pentru că încerca să se mişte cât mai repede, de frică să nu mă răzgândesc şi să plec dacă tărăgănează prea mult.

Până în momentul acela crezusem că n-am de fapt voie să intru acolo, însă, în timp ce

aşteptam, mi-am dat seama că crezusem asta doar pentru că mama spusese: „De ce-ar vrea cineva să intre acolo dacă n-are nevoie?” Dintre toate camerele din casă, asta era cea pe care o ura cel mai tare deoarece, spunea ea, avea o aură de ineficienţă.

După ce a terminat de debarasat, am intrat şi m-am întins pe o parte cu capul pe braţul canapelei, privind spre biroul lui. Tata s-a dus la scaun şi a îndreptat foaia care era deja băgată în maşina de scris, după care şi-a frecat palmele. Mai înainte, ori de câte ori auzeam ţăcănitul maşinii de scris din cealaltă parte a casei sau treceam pe lângă uşa lui închisă în timp ce ieşeam, îmi imaginam că e în chinurile iadului pentru că întotdeauna când ieşea de acolo să ne facă o friptură arăta stors de puteri. Dar, de îndată ce a început să lovească clapele cu arătătoarele, pe faţa tatei s-a aşternut o expresie de fericire ştiută numai de el. Nu trecuse nici un minut şi părea să fi uitat cu desăvârşire că mă aflu şi eu acolo. Am stat întinsă şi l-am privit cum se oprea la capătul unui rând şi citea ce tocmai scrisese, mişcând buzele fără să scoată un sunet, zâmbind. Apoi, trăgea de manetă cu stânga în aşa fel încât căruciorul să ajungă înapoi la margine, îşi freca iar palmele, mai scria

un rând. Tastele maşinii nu ţăcăneau tare, era mai degrabă un zgomot surd. Nu mă simţeam agitată de sunet, ci de un calm ce se învecina cu toropeala, datorită mişcărilor monotone şi prezenţei lui - sentimentul că
te afli în cameră cu cineva care îşi doreşte să fie în viaţă.

*

Am început să petrec fiecare zi acolo. După o vreme, n-am mai stat întinsă pe canapea, ci aşezată, în aşa fel încât să privesc pe stradă afară.

într-o zi am găsit un pix între pernele canapelei, iar când tata a observat că desenez ceva pe braţ, indiferentă, s-a ridicat, mi-a adus nişte hârtie şi un Dicţionar Oxford de buzunar.

Aşezându-se o secundă lângă mine, pe marginea canapelei, mi-a scris pe stânga colii alfabetul şi mi-a spus să scriu o povestire dintr-o singură propoziţie, folosind fiecare literă în ordine. Mi-a spus că dicţionarul mi-l adusese doar ca să am pe ce sprijini foaia, apoi s-a întors la birou.

Am scris sute de astfel de povestiri. Le mai am pe undeva într-o cutie, dar nu-mi aduc aminte decât de una singură din perioada aia, pentru că atunci când am terminat-o, tata a spus că aceasta era capodopera mea şi avea să fie recunoscută ca atare cândva.

Astfel,
Ăăăhăăăhăăă,
Banditul
Chicotise
Deodată
Emoţionat
Fiindcă,
Grăbit,
Hotărâse,
Inopinat
însuşirea
Jupoanelor şi
Kimonourilor,
Luate
Metodic
Numai
Oamenilor
Permanent
Resemnaţi,
Sugerând
Şoptit
Toate
Ţinuturile
Unde-ar
Veni
Xenia:
Yemen

Zburdând.
Uneori mai compun în gând astfel de povestiri când nu pot să dorm. K e cel mai greu de potrivit.
*
O prietenă de-a lui Ingrid, care a venit în vizită odată când eram şi eu acolo, mi-a spus că aplicaţia Headspace îi schimbase viaţa. Am vrut s-o întreb ce fel de viaţă avusese înainte şi cum îi era viaţa acum.
în septembrie începusem să mă simt bine. Tata şi cu mine am decis să merg la facultate. Dar mă simţeam bine numai când eram la el în cameră, cu el. încă de la început n-am reuşit să rezist până la capătul unui curs. Lipseam zile întregi, apoi săptămâni întregi. Am început iar să mă bag sub birou când eram acasă. Spre sfârşitul semestrului, decanul mi-a spus că m- au pus într-o perioadă de probă. Mi-a dat o cărticică despre gestionarea stresului şi mi-a spus că, dacă mă decid să mă întorc în ianuarie, va trebui să demonstrez că sunt bine pregătită la examene. Să profit de vacanţă şi să reflectez serios. Conducându-mă afară din birou, mi-a spus: „Avem în fiecare serie câte unul ca tine” şi mi-a urat Crăciun fericit.
*

La etajul superior al casei de pe Goldhawk Road este un balcon cu balustradă din fier forjat pe care nu îndrăzneam să ieşim pentru că balustrada era foarte ruginită şi se desprindea din zid. într-o seară, în timpul vacanţei, am ieşit desculţă în balconul acela şubred, privind lung peste balustradă la dreptunghiul prelung şi negru al grădinii, cu patru etaje mai jos.

Mă durea tot corpul. Tălpile picioarelor, pieptul, inima, plămânii, pielea capului, degetele, pometii obrajilor. Mă durea când vorbeam, când respiram, când plângeam, când mâneam, când citeam, când ascultam muzică, când mă aflam în cameră cu alţii sau când eram singură. Am stat multă vreme acolo, simţind cum se clătina balconul din când în când, de câte ori bătea mai tare vântul.

Oamenii normali spun: „Nu-mi pot imagina cum e să te simţi atât de rău încât pur şi simplu să vrei să mori. Nu încerc să le explic că nu-i vorba că vrei să mori". Ci faptul că ştii că nu ar trebui să fii în viaţă, că eşti copleşit de o oboseală care e ca un balast pe oasele tale, o oboseală amestecată cu o teamă cumplită. Că simplul şi nenaturalul fapt că trăieşti trebuie rezolvat.

Lucrul cel mai urât pe care mi l-a spus Patrick vreodată: „Uneori mă-ntreb dacă nu te complaci în starea asta”.

Iată motivele pentru care m-am întors în casă atunci. Pentru că nu voiam ca lumea să creadă că tata nu e un părinte bun. Nu voiam ca Ingrid să pice la examene. Nu voiam ca mama să ajungă să imortalizeze ziua asta într-un obiect de artă de-al ei.

însă Patrick este singura persoană care ştie care a fost principalul motiv, pentru că e un motiv îngrozitor, cel mai îngrozitor la care m-aş fi putut gândi vreodată. M-am întors în casă pentru că, aşa cum stăteam acolo, m- am gândit că sunt prea inteligentă, prea specială, mai bună decât toţi care ar fi ieşit pe un balcon să facă ce voiam eu să fac, nu era câte una ca mine pe toate drumurile. Am intrat în casă pentru că eram vanitoasă.

Odată, în spirituala mea rubrică culinară, am explicat că şunca de Parma a devenit o mâncare comună. După ce a ieşit numărul acela al revistei, o cititoare mi-a scris un e-mail şi mi-a spus că aveam un ton nesuferit, superior, şi că ea, una, avea de gând să continue să mănânce şuncă de Parma cu plăcere. L-am tipărit şi i l-am arătat lui Patrick. El l-a citit cu braţul pe după

umerii mei, apoi m-a luat în braţe şi mi-a spus, cu faţa lipită de creştetul capului meu:
- îmi pare bine.
L-am întrebat:
- De ce, pentru că n-are de gând să renunţe la şuncă?
- Că eşti nesuferită şi superioară.
Cu asta voia să spună: de-asta eşti încă în viaţă. Probabil că n-o fi chiar cel mai îngrozitor lucru pe care l-am gândit. Dar e în topul celor o sută astfel de gânduri.

*

Lucrul cel mai urât pe care mi l-a spus Ingrid vreodată: „Ai ajuns să semeni perfect cu mama”.

*

în urmă cu câteva luni, Ingrid m-a sunat şi mi-a spus cu ce cremă începuse să se dea pentru a scăpa de pata maronie care-i apăruse pe ten. Pe tub scria că e bună pentru orice fel de zonă. Am întrebat-o dacă i se pare că aş putea s-o aplic şi personalităţii mele.
Ea a zis că e posibil. „Dar nu prea văd cum o să te scape de ea complet.”

*

După noaptea aia afară, pe balcon, l-am rugat pe tata să mă ducă la alt doctor. I-am spus ce se întâmplase. Era în bucătărie şi mânca un ou fiert şi s-a ridicat atât de repede în picioare că scaunul pe care stătea s-a răsturnat. L-am lăsat

să mă ia în braţe şi să mă ţină aşa o veşnicie.
Apoi mi-a spus să aştept niţel în timp ce se ducea să caute lista cu alţi doctori pe care o scrisese într-un carnet şi care era la el în birou.
Doctorul pe care l-am ales de pe listă, deoarece era singura femeie, a scos un chestionar laminat dintr-un fişet şi a început să citească din el cu un marker roşu în mână pe care îl folosea să noteze pe o tablă albă.
Tabla avea urme de roz, pentru că pe ea fuseseră scrise şi şterse şi răspunsurile altor pacienţi.
- Cât de des te simţi tristă fără motiv, Martha? Tot timpul, uneori, rareori sau niciodată? După fiecare răspuns zice: „Bine, deci tot timpul”, după care în timp ce răspundeam la următoarele întrebări mi-a spus: OK, tot timpul, din nou; tot timpul. Şi la următoarea lasă-mă să ghicesc: tot timpul? în final a spus: N-are rost să calculez un punctaj, e clar că...
Apoi mi-a scris o reţetă pentru un antidepresiv care, s-a apucat ea să-mi spună: „Era special făcut pentru adolescenţi”, de parcă era un soi de cremă împotriva acneei.
Tata a rugat-o să explice cu ce era diferit faţă de cel pentru adulţi. Doamna doctor s-a tras mai

aproape de el pe scaunul ei cu rotiţe, într-o serie de paşi făcuţi stând jos, şi a coborât vocea:
- Are efect scăzut asupra libidoului.
Tata a făcut o mutră chinuită şi a spus:
-Ah.
Tot adresându-i-se lui, doamna doctor a adăugat:
- Presupun că e activă sexual.
Am vrut să o iau la goană din cameră când s-a apucat să explice, pe un ton la fel de calm, că deşi mai sus-numitul libido nu va fi afectat, trebuia să am grijă să fiu şi mai atentă să nu cumva să rămân însărcinată pentru că medicamentul putea pune fătul în pericol. Voia să fie foarte clară asupra acestui aspect.
Tata a dat din cap şi doamna doctor a spus: „Excelent!”, după care s-a îndreptat cu scaun cu tot spre mine şi a început să vorbească cu o voce mai tare decât era cazul, de parcă înainte să se apropie de mine nu aş fi auzit tot ce spusese. Mi-a explicat că urma să am dureri de cap în următoarele două săptămâni, probabil şi gura uscată, dar că în câteva săptămâni aveam să mă simt ca nouă.
I-a dat reţeta tatei şi, în timp ce ne ridicam să plecăm, ne-a întrebat dacă apucaserăm să facem toate cumpărăturile de Crăciun. Că ea nu apucase să cumpere absolut nimic. Ce repede

venea Crăciunul ăsta, parcă mai repede cu fiecare an care trecea.
în drum spre casă, tata m-a întrebat dacă plâng pentru că aşa plâng eu sau dacă plâng dintr-un motiv special.
I-am răspuns:
- De la cuvântul fat.
- Oare să îndrăznesc să te întreb, a spus el, iar mâna i s-a strâns atât de tare pe volan că s-a albit, dacă avea dreptate să presupună că...
- Nu, n-avea.
Parcând în faţa farmaciei, mi-a spus că nu era nevoie să mai intru şi eu pentru că n-avea să dureze mult.
*
Capsulele erau maro deschis cu maro închis şi, pentru că nu erau puternice, trebuia să iau câte şase pe zi, însă să ajung la numărul acela gradat, în decurs de o săptămână; doamna doctor ţinuse să fie clară şi asupra acestui aspect. Cu toate acestea, m-am decis să încep să iau şase imediat şi, de îndată ce am ajuns acasă, m-am dus la baie. Ingrid era acolo, îşi făcea bretonul. S-a oprit şi m-a privit cum încercam să-mi bag şase tablete în gură deodată. Când mi-au căzut din gură, mi-a spus: „Sunt eu, prietenul tău, Monstrul Prăjiturilor” şi s-a prefăcut că

bagă pastilele înapoi în gură, spunând, „Prăăăjiiii!” de o sută de ori.
Aveau gust scârbos de plastic şi când le-am dat pe gât, mi s-a părut că băgasem în gură şampon. Am scuipat în chiuvetă şi am dat să plec, dar Ingrid m-a rugat să mai rămân un pic. Ne-am suit amândouă în cadă, faţă în faţă, cu genunchii atingându-ni-se. Mi-a spus tot felul de lucruri normale şi a imitat-o pe mama.
Dacă aş fi putut să râd, aş fi râs, căci a făcut o mutră tare tristă când a văzut că nu râd.
în cele din urmă a ieşit din cadă, pentru că voia să vadă cum i-a ieşit bretonul şi a spus: „Aoleu, nu-mi mai stă bine cu breton, am îmbătrânit”.
De fiecare dată când trebuie să iau o tabletă mă gândesc: „Prăăăjiiii!”

*

Dintre fiii lui Ingrid, favoritul meu e cel mijlociu pentru că e timid şi anxios şi, de când a făcut primii paşi, s-a obişnuit să se agaţe de ceva - poalele fustei lui Ingrid, piciorul fratelui mai mare, marginea mesei. L-am văzut cum ridică mânuţele şi se agaţă cu vârful degetelor de buzunarele lui Hamish când merg unul lângă altul, el făcând câte doi paşi în timp ce taică- său face unul.
Odată, când îl culcam, l-am întrebat de ce-i place să ţină mereu ceva în mână. La momentul

respectiv avea în mână o bucăţică de flanel cu care dormea. Mi-a spus:

- Dar nu-mi place.

L-am întrebat atunci de ce face asta.

- Ca să nu mă scufund, a spus el, privind jenat spre mine, de parcă urma să râd de el. Să nu cumva să nu mă mai găsească mama.

I-am spus că înţeleg ce simte când zice că nu vrea să se scufunde. A ridicat bucăţica de flanel şi m-a întrebat dacă îmi trebuie şi mie; că mi- o dă mie dacă am nevoie.

- Ştiu că mi-ai da-o, dar nu-ţi bate capul. Mulţumesc. E lucruşorul tău. Cu mânuţa care ţinea bucăţica de flanel a atins o şuviţă din părul meu, a tras cu blândeţe de ea până mi-am apropiat faţa de a lui şi mi-a şoptit:

- Să ştii că am două de acelaşi fel.

Dacă mă răzgândeam puteam să-i spun. S-a întors pe o parte şi a adormit cu degetele celeilalte mâini strânse în jurul degetului meu mare

.Am avut dureri de cap două săptămâni şi parcă şi gura uscată.

De ajunul Crăciunului încă mai aveam dureri de cap şi i-am spus mamei că nu mă simţeam îndeajuns de bine ca să pot sta peste noapte în

Belgravia şi că nu voiam să merg nici a doua zi în vizită.
Eram toţi patru în bucătărie. întârziaserăm deja, de-aia tata întinsese pe jos pagini din suplimentul literar al ziarului *Times*, ca să-şi lustruiască pantofii, nu pe cei pe care urma să-i poarte, ci pe toţi, iar mama tocmai decisese să facă o baie, care se umplea zgomotos în camera de alături. Purta un kimono uzat de mătase care se tot desfacea. De fiecare dată, Ingrid, care era în picioare lângă masă şi împacheta repede şi stângaci cadourile, se oprea şi îşi acoperea ochii cu mâinile, scoţând un ţipăt mut, de parcă ar fi fost orbită de o explozie la o fabrică. Eu nu faceam nimic, doar stăteam aşezată pe scara din colţ şi îi priveam.
Mama s-a dus în baie şi s-a întors cu un coş de rufe. Am privit-o cum începe să aşeze cadourile în el şi am auzit-o vag spunând că dacă am fi putut să ne ducem în Belgravia doar când pofteam, ea una n-ar fi călcat pe acolo mai mult de o dată.
Coşul acela de rufe îmi distrăgea atenţia pentru că era cel pe care îl luase tata cu el când se mutase la Hotel Olympia.
M-am uitat la tata cum şterge crema maro de ghete de pe un pantof negru cu un prosop de

hârtie. începuse să iasă din casă atât de rar că mi s-a părut ciudat să-l văd pregătindu-se să meargă în oraş.
Nici măcar când îi spunea mama, sau când îl ruga Ingrid că o ducă cu maşina undeva, nu voia. Motivele pentru care refuza - că aşteaptă un telefon de la redactor, că nu mai ştia unde şi-a pus permisul, o mie de variaţii pe aceeaşi temă - erau considerate de mama praf în ochi, era clar că încerca să se sustragă de la îndatoririle lui.
A rostit numele Martha. Am clipit către ea.
- M-ai auzit ce-ţi spun?
- Dar pot să rămân singură acasă.
- Tuturor ne-ar plăcea să stăm singuri acasă.
A continuat prin a spune că şi ei i se refuza plăcerea asta de luni de zile, cu o privire scurtă şi grăitoare către tata, iar eu m-am minunat cum de nu îmi dădusem seama până atunci că de când cu noaptea de pe balcon, el încerca să se asigure că nu sunt lăsată nici un moment singură.
Arăta tare istovit. Mama a deschis o sticlă de vin şi a luat-o cu ea în
cameră, dând drumul la radio în trecere.
*
Peste câteva ceasuri ne-am suit în maşină şi am purces spre Belgravia, cu coşul de rufe plin de cadouri aşezat în poala lui Ingrid şi cu capul meu pe umărul ei. Winsome era singura care ne

aşteptase. Era atât de furioasă că nici măcar n-a vrut să îi dea bineţe mamei, n-a făcut decât un semn scurt cu capul către tata. Ne-a sărutat pe mine şi pe Ingrid, apoi mi-a spus că îmi aşternuse patul pe canapeaua din salonaş, căci aşa li se ceruse verilor mei să numească încăperea unde era televizorul de la subsol, lângă bucătărie. Mi-a spus: „Taică-tău m-a sunat de dimineaţă şi mi-a spus că nu te simţi prea grozav şi că m-ar ruga să nu te pun să dormi în cameră cu ceilalţi", dar că acum, că mă văzuse, nu i se părea că aş fi trasă la faţă.

N-am ieşit din cameră în dimineaţa următoare. Nici n-a încercat nimeni să mă scoată de acolo. Ingrid mi-a adus micul dejun chiar dacă ştia că nu o să- 1 mănânc. Mi-a spus să beau măcar ceaiul.

Eram trează deja de câteva ore, dar fără acel sentiment de groază care părea să preceadă trezirea sau acea tristeţe mistuitoare care mă însoţise luni de zile. Pe întuneric, zăcând nemişcată, aşteptând să apară, m-am întrebat dacă nu cumva mă trezisem într-o altă cameră.

După ce Ingrid a ieşit de acolo, m-am ridicat în capul oaselor şi am ascultat sunetul vocilor din bucătărie, colindele cântate la radio şi bocănitul verilor mei în sus şi-n jos pe scări,

obişnuitul vibrato al lui Rowland care fluiera când trecea pe lângă uşa mea şi, în locul terorii, m-am simţit îmbărbătată de zgomote, până şi de sunetele ascuţite şi izolate ale uşilor care erau închise prea brusc sus, la etaj, şi de lătratul înnebunit al lui Wagner. M-am întrebat dacă nu cumva mă simţeam mai bine. Am băut ceaiul.

Pe la nouă, zgomotul s-a concentrat în antreu, s-au auzit strigăte, apoi casa s-a scufundat în tăcere. Singura persoană în afară de mine care nu plecase la biserică, mi-am dat seama de asta când am auzit cum colindele de la radio sunt înlocuite de vocea cuiva care recită ceva, era tata.

Jessamine a ciocănit la uşă de îndată ce i-am auzit că s-au întors. Avea zece ani şi era îmbrăcată ca una din nepoatele reginei. I se dăduse sarcina să mă anunţe că prânzul e gata şi că, dacă nu voiam, nu era nevoie să particip.

- Sau, a zis ea, trăgându-şi dresul, dacă vrei să mănânci aici, e voie, iar cineva poate să-ţi aducă masa.

I-am spus că nu vreau nimic. A ţinut să-mi spună că mă comport prosteşte şi a plecat, lăsându-mi uşa deschisă.

M-am ridicat să o închid. Patrick se învârtea prin faţa uşii. Era cu vreo treizeci de centimetri mai

înalt decât fusese cu un an înainte şi mi-a dat bună ziua pe o voce atât de diferită de cea la care mă aşteptam, că am izbucnit în râs. Jenat, a plecat privirea. Eu eram îmbrăcată în pantalonii de trening şi hanoracul cu care venisem, dar îmi scosesem sutienul şi dintr-odată m-am simţit conştientă de asta. Mi-am încrucişat repede braţele pe piept şi l-am întrebat ce face. El mi-a răspuns, trăgând când de o manşetă, când de alta, că promisese să îi dea tatălui său un telefon şi că Rowland îi spusese să folosească telefonul din salonaş, dar taman atunci Jessamine îi spusese că sunt eu acolo.

- Plec dacă te deranjez.

Patrick a spus că nu e nici o problemă, că poate să se ducă să găsească alt telefon, apoi a privit repede în toate direcţiile, de parcă unchiu-meu era gata să răsară dintr-un colţ. Eu m-am dat cu un pas într-o parte, iar el a ţâşnit înăuntru. Un minut sau două a vorbit cu taică-său, monosilabic.

Am aşteptat în faţa uşii până l-am auzit spunând la revedere. Stătea în picioare, exact lângă măsuţa pe care era telefonul, privind fix tabloul de deasupra care înfăţişă un leu atacând un cal. A trecut ceva până m-a observat, apoi a început

să se scuze că durase atât. Am crezut că o să plece, dar el a rămas acolo în timp ce eu mă duceam la canapea şi mă aşezam pe cuvertură, picior peste picior, cu o pernă în braţe care să-mi acopere pieptul şi dorindu-mi să plece odată ca să mă întind la loc. Patrick însă a rămas pironit unde era. Pentru că nu-mi dădea nimic prin cap ce să-l întreb, am zis:

- Şi cum e la şcoală?
- E bine. S-a întors, s-a oprit, apoi a spus: Scuze, ţi-e rău.

Am dat din umeri şi am tras de o aţă care atârna din fermoarul pernei.

Deşi era al treilea an de când stătea de sărbători cu noi, nu-mi aminteam să fi schimbat două vorbe cu Patrick, în afară de lucruri banale, ca de pildă starea vremii, sau unde trebuiau puse farfuriile pe care le adusese de la bucătărie. Dar, când am văzut că nu se îndeamnă să plece, i-am spus:

- Probabil că ţi-e dor de tatăl tău.

El a zâmbit şi a dat din cap într-un mod care sugera că de fapt nu-i e.

- Dar de mama ta?

De îndată ce-am spus asta, faţa i s-a schimbat, neoglindind o emoţie anume, ci dimpotrivă, absenţa oricărei emoţii.

S-a îndreptat spre fereastră, a rămas cu spatele la mine, cu mâinile pe lângă corp, fără să spună o vorbă multă vreme şi, când în cele din urmă a spus da, mi s-a părut că răspunsul nu mai avea legătură cu nici o întrebare. Umerii i se ridicau şi coborau cu fiecare oftat şi m-am simţit vinovată că nu mă gândisem niciodată cât de singur trebuie să se simtă, nefiind rudă cu nimeni din casă, cum o fi să petreci Crăciunul cu familia altcuiva în fiecare an, fără să fie alegerea ta, ci un motiv de ruşine.
M-am foit niţel şi am spus:
- Cum era mama ta?
El a rămas la fereastră.
- Era un om tare bun.
- Ţi-aduci aminte anumite lucruri despre ea?
Totuşi, n-aveai decât şapte ani.
- Nu prea.
Am mai tras de un fir din pernă.
- Ce trist!
Patrick s-a întors într-un târziu spre mine şi mi-a spus, încetişor, că singurul lucru pe care şi-l amintea şi care nu era din poze era că a rugat-o odată, când erau în bucătăria casei unde locuiau înainte să moară ea, să-i dea un măr şi în timp ce ea i-l dădea, l-a întrebat: „Vrei să ţi-l încep eu?”

- Ce vârstă aveai?
- Vreo cinci ani.

I-am spus:

- Probabil că n-aveai încă dinţii din faţă.

Nu există cuvânt care să definească emoţia care i s-a oglindit atunci pe chip. Un şuvoi de emoţii. După aia a plecat.

La un minut, două, distanţă de reşedinţa directorială, era o cafenea unde mă duceam în fiecare dimineaţă. Vânzătorul era foarte tânăr şi avea alură de vedetă pe care parcă ai şti-o dintr-o revistă, sau de la televizor. într-o zi am făcut o glumă în legătură cu asta în timp ce punea capacul cafelei comandate de mine. Mi-a răspuns cu ceva care suna dezamăgitor, ca un flirt, şi în câteva zile m-am trezit că schimbam replici glumeţe în fiecare zi. N-a trecut mult şi am început să mă simt prost, aşa că am început să frecventez altă cafenea, care era mai departe de casă şi unde cafeaua nu era
la fel de bună, dar unde măcar nu trebuia să fac conversaţie.

*

Rămasă din nou singură, m-am ridicat de pe canapea şi am încercat să găsesc ceva de citit.

Nu era decât programul radio-tv şi un ghid pentru creşterea câinilor pe măsuţă, iar pe biroul mătuşii erau nişte partituri.

Ştiam deja că ea căpătase un loc la Conservator la „frageda vârstă de şaisprezece ani” pentru că, din ce spunea mama, mi se povestise lucrul acesta din fragedă pruncie. Ca atare, nu mi se păruse niciodată ceva ieşit din comun. Nu mă gândisem cum s-o fi descurcat cu o mamă deprimată la malul mării şi cu un tată neisprăvit, fără un chior în pungă. Şi, mi-am dat seama, în timp ce luam partitura şi întorceam paginile, că nu îmi amintesc să o fi auzit cântând vreodată. Pianul din salon era pentru mine un obiect pe care n-aveai voie să pui băuturile, ca să nu se ude.

Cum stăteam eu acolo, cu uşa întredeschisă, a intrat Winsome cu o tavă. Purta şorţ, ud de la spălatul vaselor. Am pus jos partitura şi i-am cerut scuze, dar de îndată ce a văzut ce ţineam în mână, pe chip i s-a citit o expresie de încântare.

I-am spus că nu văzusem în viaţa mea muzică atât de complicată. Ea mi-a spus că sunt nişte partituri vechi cu muzică de Bach, dar se vedea că nu dorea să îndrepte conversaţia spre tavă şi ce era pe ea, doar că n-a avut încotro când a văzut că nu mai am nimic altceva de spus.

M-am întors la canapea şi m-am aşezat. Pe tavă se presupunea că sunt resturi de la masă,

cel puţin aşa le prezentase ea, dar când mi-am aşezat tava pe genunchi, mi-am dat seama că era un prânz de Crăciun în miniatură, aranjat pe o farfurie pentru antreuri, cu un şervet de pânză într-un inel de argint şi un pahar de cristal cu suc acidulat de struguri. Mi s-au umplut ochii de lacrimi. Pe dată, Winsome mi-a spus că nu e nevoie să mănânc nimic dacă nu mi-e foame. încă din timpul verii, simpla vedere a mâncării îmi era insuportabilă, dar nu din cauza asta nu puteam să fac nimic altceva decât să privesc tava aceea lung. Cauza era grija cu care mătuşa mea aranjase totul, frumuseţea ei de natură moartă şi, dacă stau bine să mă gândesc, sentimentul de securitate pe care-l desluşea creierul meu în porţiile acelea miniaturale.
Mătuşa mea a spus: „Bine atunci", poate vine mai încolo pe la mine, şi a dat să plece.
Când a ajuns la uşă, m-am trezit că îi spun:
- Stai.
Winsome nu era mama, dar era maternă - deci clar nu era mama - şi nu voiam să plece. M-a întrebat dacă am nevoie de ceva.
I-am spus încet că nu, în timp ce încercam să ticluiesc alt motiv ca să nu plece.

- Mă întrebam, înainte să intri, mă gândeam adică la perioada când urma să mergi la Conservator. Mă tot întrebam cine te-a ajutat.
La care ea a spus:
- Nu m-a ajutat nimeni! şi s-a întors înapoi în cameră după ce am luat furculiţa mititică şi am împuns cu ea un cartofior, timp în care o întrebam atunci cum s-a descurcat.
Aşezându-se pe locul pe care încercasem să-l netezesc pentru ea, Winsome a început să povestească, netulburată de faptul că mâneam din cartof exact cum n-aveau voie copiii ei să mănânce, de pe vârful furculiţei, de parcă ar fi fost îngheţată.
Mi-a spus că a învăţat singură să cânte la pian pe un instrument de la şcoală. Cineva scrisese numele notelor cu creionul pe clape şi, când ajunsese la vârsta de doisprezece ani, deja terminase toate manualele din bibliotecă şi începuse să comande partituri. Conservatorul şi adresa sa de pe Prince Consort Road, din sud-vestul Londrei, apărea pe toate coperţile acestor partituri şi, cu timpul, a început să-şi dorească mai mult decât orice pe lume să ajungă să vadă locul de unde venea muzica ei. La cincisprezece ani a plecat singură la Londra, neintenţionând decât să stea în faţa clădirii până la ora la care

sosea trenul cu care urma să se întoarcă acasă. Dar când a văzut studenţii care intrau şi ieşeau, îmbrăcaţi în negru, purtând cutii cu instrumente, s-a simţit atât de invidioasă că i s-a făcut rău şi, nu se ştie cum, şi-a luat inima în dinţi şi a mers înăuntru, apoi a întrebat persoana de la intrare dacă avea oricine dreptul să se înscrie. I s-a dat un formular, pe care l-a completat cu creionul chiar în acea seară, ajunsă acasă, şi, peste două săptămâni, a primit o invitaţie să dea o audiţie.

Am întrerupt-o şi am întrebat-o cum a putut dovedi ce nivel are dacă nu dăduse nici un examen.

Mătuşa a închis ochii, a ridicat bărbia, a tras adânc aer în piept şi a spus, cu ochii larg deschişi:

- Am minţit.

Apoi a expirat aerul într-un mod maiestuos.

în ziua respectivă a cântat îngereşte. Dar după aceea, examinatorii i-au cerut certificatele, iar ea n-a avut încotro şi a mărturisit.

- Mă aşteptam să mă aresteze, dar, a continuat Winsome, în loc de asta mi-au oferit o bursă, de îndată ce au descoperit că nu primisem în viaţa mea o lecţie.

Şi-a împreunat mâinile în poală, una peste alta.

Eu am lăsat furculiţa jos.

- Dacă vin în salon, ai vrea să îmi cânţi ceva?

Ea mi-a spus că nu mai cântase demult, dar a sărit în picioare şi mi-a luat iute tava de pe genunchi.

M-am ridicat şi eu la rândul meu şi-am întrebat-o dacă are nevoie de partitura de pe birou.

Mătuşa mea a râs şi m-a zorit să ies din cameră.

*

De pe scaunul unde m-a pus să stau am privit-o cum deschide capacul pianului, cum îşi potriveşte scăunelul, apoi ridică mâinile, încheieturile moi ridicându-se deasupra degetelor, cum le ţine suspendate acolo câteva secunde înainte să le lase să cadă pe clape. De la prima notă zguduitoare din muzica pe care o cânta, ceilalţi au început să răsară în cameră, unul câte unul, chiar şi băieţii, chiar şi mama.

N-a spus nimeni nimic. Muzica era extraordinară.

Senzaţia era una fizică, de parcă o rană era spălată cu apă caldă, chinuitoare, purificatoare, tămăduitoare. Ingrid a venit şi ea înăuntru şi s-a cuibărit lângă mine pe scaun, în timp ce Winsome ataca o secţiune care era din ce în ce mai rapidă până când nici nu ne-am mai dat seama că cineva cântă. Sora mea a spus: „Mamă, Doamne”.

O suită de note violente, urmată de o încetinire bruscă au părut să semnaleze sfârşitul, însă, în loc să se oprească, mătuşa a topit ultimele note în începutul colindului „O Holy Night”.

Modul în care o vedeam eu pe Winsome îi aparţinea mamei - mă gândeam la ea ca la o persoană în vârstă, tipicară, cineva fără viaţă interioară sau pasiuni care să merite. Asta era prima dată când o vedeam cu ochii mei. Winsome era un om mare, cineva care avea grijă de ordine şi frumuseţe, care le iubea şi se străduia să le creeze ca pe un dar pentru alţii. Ea a ridicat privirea spre tavan şi a zâmbit. Purta încă şorţul acela ud.

Prima persoană care a spus ceva a fost Rowland care fusese ultimul care intrase în cameră şi care acum stătea în picioare lângă cămin, cu cotul sprijinit de consolă de parcă ar fi pozat pentru un portret în ulei, mărime naturală. El a rugat-o să cânte ceva un pic mai vesel: „Ce Doamne iartă- mă”, iar Winsome s-a pornit cu aplomb să cânte colindul „Joy to the World”.

Mama a curmat momentul pentru că a început să cânte - un alt cântec, pe care mătuşa mea n-avea cum să îl acompanieze, pentru că mama îl inventa pe loc. Vocea mamei era din ce

în ce mai ascuţită, până când Winsome a improvizat un final şi şi-a luat mâna de pe clape, spunând că probabil era ora la care regina îşi făcea urarea. Dar, din spusele mamei, nu faceam decât să ne distrăm şi noi.

- Şi, a continuat ea, nu e nevoie să vă spun tuturor, dragii mei, că sora mea aici de faţă era atât de convinsă că va fi celebră că obişnuia să exerseze cu faţa întoarsă într-o parte - nu aşa faceai, Winnie? - pentru momentul când avea să cânte în faţa unui public numeros.

Winsome a încercat să râdă, dar Rowland a spus: „Bine, gata", şi ne-a poruncit tuturor celor care ne născuserăm după încoronare să facem bine să o ştergem de acolo, lucru complet inutil, pentru că Ingrid, verii mei şi cu Patrick începuseră să plece încă din timpul discursului mamei. M-am ridicat şi m-am îndreptat spre uşă. Aş fi vrut să îi cer scuze lui Winsome, dar, când am trecut pe lângă ea, m-am uitat în pământ şi m-am întors în camera de la subsol. N-am mai ieşit de acolo până n-a fost vremea plecării. Aşezată pe bancheta din spate a maşinii, Ingrid mi-a spus că îmi desfăcuse cadourile. Şi a zis: „Să vezi ce de nimicuri de pus în grămăjoara cu cadouri care nu ne plac".

Nu m-am făcut bine. Primisem doar o mică scutire de Crăciun. Data
următoare când am vizitat casa din Belgravia, pianul era închis şi acoperit.

*

în ianuarie m-am întors la universitate şi mi-am dat examenele.
La Introducere în filosofie aveam de scris un eseu. L-am scris pe podea în biroul tatei, pe Dicţionarul Oxford.
Eseul mi s-a întors cu următorul comentariu: „Forma este impecabilă, dar conţinutul lasă de dorit". Tata a citit eseul şi a spus: „Mda, cred că te-ai încărcat cu mai mult decât poţi duce".
Aici se odihneşte Martha Juliet Russell 25 noiembrie 1977 - De completat ulterior
S-a încărcat cu mai mult decât a putut duce.

*

Medicamentele nu m-au făcut să mă simt ca nouă atunci când şi-au făcut efectul, la o lună după ce am început să le iau. Nu mai eram deprimată. Acum eram euforică tot timpul. Nu mă speria nimic. Totul era amuzant. Am început semestrul al doilea şi m-am împrietenit forţat cu toată lumea din clasă. O fată mi-a spus:

- E tare ciudat, eşti aşa amuzantă. Şi noi care am crezut că eşti o înţepată.

Tipul care era lângă ea a spus:

- Ei, aşa au crezut ceilalţi, noi am crezut doar că eşti o tipă rece.
- Vreau să spun, a continuat fata, n-ai spus un cuvânt nimănui tot semestrul întâi.
Ingrid mi-a spus că mă comportasem mai puţin ciudat în perioada când mă băgăm sub masă.
*
Mi-am pierdut virginitatea cu un doctorand care îmi fusese repartizat când s-a terminat perioada de probă „ca să descopere golurile şi să le umple", ca să-l citez pe decan. Am părăsit apartamentul lui de îndată ce s-a înfăptuit. Era după-amiază, dar era încă iarnă şi se întunecase deja. Pe stradă nu erau decât mame cu cărucioare. Parcă era o paradă care se aduna din direcţii diferite.

Trecând pe sub lumina felinarelor, feţele bebeluşilor păreau palide şi lunatice, atinse de o nuanţă portocalie. Plângeau şi se foiau în zadar în hamurile cu care erau legaţi de căruţ. Am intrat într-o farmacie Boots şi mi s-a spus de către un farmacist dezaprobator că aveam nevoie de reţetă pentru pilula de după, că nu putea să îmi vândă aşa ceva de parcă ar fi fost pilule împotriva durerii de cap. La câţiva metri în josul străzii era o clinică unde primeau şi pacienţi neprogramaţi; mă sfătuia să mă duc acolo.

Am aşteptat ore în şir să fiu văzută de o doctoriţă care nu părea să aibă mai mulţi ani decât aveam eu şi care m-a liniştit. Se pare că nu depăşisem perioada de graţie, mi-a spus ea: „Vorba vine”, după care a chicotit.

în seara aia nu mi-am luat medicamentele. Nu le-am mai luat nici în ziua următoare, nici în cea care a urmat, apoi am renunţat de tot să le mai iau. Doctoriţa care mi le dăduse nu pomenise nimic de răul pe care mi l-ar putea face, nu îmi spusese nici cât dura până se spălau din sistem.

Dar nu mă puteam gândi decât la modul în care şoptise cuvântul fat.

Aşa că am făcut zilnic câte un test de sarcină, până mi-a venit ciclul, convinsă, în ciuda precauţiilor luate, în ciuda faptului că fiecare test era negativ, că aveam la bord un bebe care se zvârcolea şi avea faţă de lunatic, în dimineaţa în care mi-a venit ciclul, m-am aşezat pe marginea căzii şi mi s-a făcut rău de uşurare.

Fără medicamente nu mai eram euforică. Nu mai eram nici deprimată,
nici Martha veche, nici Martha nouă. Eram şi atât.

*

I-am spus lui Ingrid că m-am culcat cu studentul, dar nu şi ce făcusem după aceea, ca să nu râdă de mine şi să mă facă paranoică.

Ea a spus: „Maaamă. Ei, se poate spune că ţi-a descoperit golurile şi ţi le- a umplut”. Când m-a întrebat cum a fost prima dată, am descris totul în culori mult mai vii pentru că se vedea că şi ea viza aceeaşi umplere de goluri în ceea ce o privea.

După ce am absolvit, cu întârziere, am găsit o slujbă la *Vogue,* unde tocmai îşi făceau website, iar eu trecusem în cererea mea că, pe lângă faptul că sunt filosof calificat, mă mai am bine şi cu internetül.

Ingrid susţinea că am primit slujba pentru că sunt înaltă.

Cu o zi înainte să încep serviciul, m-am dus la librăria Waterstones de pe Kensington High Street şi am găsit o carte despre HTML, pe care m-am apucat s-o citesc chiar acolo, pe culoar, pentru că avea o copertă de o culoare galbenă atât de agresivă că nu mi-am putut imagina c-aş putea cumpăra aşa ceva.

Mi s-a părut aşa aiuritoare că m-am enervat şi-am plecat.

Noi, adică eu şi cealaltă fată care întreţinea website-ul, stăteam izolate de angajaţii revistei,

dar exagerat de aproape una de cealaltă, într-o despărţitură făcută din rafturi. După cum s-a dovedit ulterior, eram amândouă stresate, căci nici una din noi nu voia să o deranjeze pe cealaltă, motiv pentru care am descoperit cum se mănâncă un măr în cea mai perfectă linişte - se taie în şaisprezecimi şi se ţine fiecare bucăţică în gură până se dizolvă ca o prescură - şi ori de câte ori ei îi suna telefonul, se arunca asupra receptorului, îl ridica un centimetru din furcă şi îi dădea imediat drumul înapoi ca să se oprească din ţârâit. N-avea cine să ne sune pe noi, pentru că oricum nu ştia nimeni că suntem acolo. Am început să-i spunem boxa viţeilor.

în primele şase luni cât am stat acolo am pierdut douăşpe kile. Ingrid mi- a spus că arăt minunat într-un mod teribil şi m-a rugat să-i găsesc şi ei o slujbă acolo. Nu am slăbit dinadins - mi s-a spus că li se întâmpla tuturor de parcă, subconştient, ne pregăteam cu toatele pentru ziua în care aveam să ajungem acolo şi să descoperim că uşile fuseseră modificate în aşa fel încât numai fetele de dimensiuni corespunzătoare să poată pătrunde. Exact ca bagajele la aeroport; bagajul de mână trebuie să treacă de test.

Mi-a plăcut acolo mult. Am stat până când au descoperit că nu mă aveam bine cu internetül şi m-au trimis jos la revista *World of Interiors,* unde am scris articole despre scaune, toate cu o formă impecabilă, dar cu un conţinut care lăsa de dorit.

După ce a terminat liceul, Ingrid s-a dus la facultate la o universitate din provincie şi a studiat marketing în anul I, ceea ce a tâmpit-o şi mai rău decât era, a spus ea, după care s-a mutat înapoi la Londra şi s-a făcut agent de modele. Slujbă pe care a părăsit-o de îndată ce a rămas însărcinată şi la care nu s-a mai întors pentru că, spune ea, n-are nici un chef să plătească o bonă ca să petreacă nouă ore pe zi uitându-se la fetişcane est-europene de şaisprezece ani cu IMC[M] negativ.
*

într-o vacanţă am citit romanul *Banii—,* vreo treizeci de pagini din el, până mi-am amintit că nu-l înţeleg pe Martin Amis. Personajul principal din carte este un fumător înrăit. Care spune: „M-am apucat să mai fumez o ţigară. Şi dacă nu vă anunţ că procedez altminteri, imaginaţi-vă că sunt tot timpul cu ţigara în gură".

Dacă nu vă anunţ altminteri, în următoarele două decade, între douăzeci şi patruzeci de ani, imaginaţi-vă că am suferit de depresie, în forme

uşoare, moderate, severe, câte o săptămână, câte două, jumătate de an, un an întreg.

Când am împlinit douăzeci şi unu de ani, de ziua mea, am început să scriu într-un jurnal. Credeam că scriu în general, despre viaţa mea. încă îl mai am; dacă-l citeşti îţi dai seama că e genul de jurnal pe care l-ar ţine psihiatrul despre tine, ca să consemneze când eşti deprimată sau ieşi din depresie sau ca să identifice când începe o perioadă de depresie. Ceea ce se întâmpla încontinuu. Dar intervalele dintre aceste perioade erau îndeajuns de lungi ca să cred că fiecare este un episod izolat, care are cauzele lui speciale, chiar dacă nu reuşeam să le identific nici eu mai niciodată.

După aceea, mă gândeam că n-o să mi se mai întâmple. Când se întâmpla, mă duceam la alt doctor şi mai aflam un diagnostic, de parcă făceam colecţie de aşa ceva. Pastilele au devenit seturi de pastile, combinate de specialişti. Aceştia vorbeau despre ajustarea cocktailului de pilule; era foarte la modă expresia „încercare şi eroare”. Privindu-mă odată cum amestecam toate cantităţile astea de pilule şi capsule într-un castronel, Ingrid, care era cu mine în bucătărie şi pregătea micul-dejun, a spus: „Consistent

amestec” şi m-a întrebat dacă nu voiam să-mi toarne lapte peste ele.

Combinaţiile mă sperie. Uram cutiile din dulăpiorul de la baie şi bucăţile de folie cu pastile pe jumătate consumate pe care le lăsam în chiuvetă, ce să mai spun de gustul care-mi rămânea în gât de la pilulele alea. Dar luam tot ce mi se dădea. Dacă vedeam că mă simt mai rău, mă opream, după cum mă opream şi când vedeam că mă simt mai bine. Dar cel mai adesea mă făceau să mă simt la fel.

Iată de ce, în cele din urmă, am renunţat să mai iau pastile şi să mă duc la mai mulţi doctori. Apoi, o bucată lungă de vreme, am renunţat să mă mai duc la doctor şi gata, motiv pentru care, toată lumea - părinţii mei, Ingrid şi mai apoi Patrick - a ajuns să fie de acord cu propriul meu diagnostic, şi anume că sunt dificilă şi hipersensibilă, dar nimeni nu şi-a pus problema că toate aceste episoade erau de fapt mărgelele separate ale aceluiaşi lung şirag

.Indice de masă corporală

Money: A Suicide Note (Banii. Scrisoarea unui sinucigaş) este un roman din 1984 al scriitorului britanic Martin Amis.

Prima dată când m-am căsătorit a fost cu un tip pe nume Jonathan Strong. Era broker de artă, axat pe arta pastorală şi tranzacţii cu

oligarhi. Aveam douăzeci şi cinci de ani şi kilogramele de la *Vogue* când l-am întâlnit, la o petrecere într-o vară, organizată de editorul de la *World of Interiors*, un bărbat de vreo şaizeci de ani, cu părul alb şi căruia îi plăcea să se îmbrace în catifea. îl chema Peregrine şi lumea din birou bârfea că prenumele lui fusese pus comandă rapidă pe toate computerele de la revista de modă *Tatler* pentru că apărea atât de des în paginile mondene. De îndată ce a aflat că mama mea este sculptoriţa Celia Barry, m-a invitat la prânz pentru că, deşi, spunea el, arta mamei îl lăsa rece, cu excepţia ocaziilor în care se simţea de-a dreptul dezgustat de ea, lui îi păsa de artişti, şi de artă, şi de frumuseţe, şi de nebunie şi se gândea că trebuie să am ceva de spus despre toate aceste patru subiecte.

Eu însă epuizasem tot materialul de care dispuneam înainte ca Peregrine să-şi termine scoicile. Cu toate acestea, el m-a invitat din nou la prânz în săptămâna următoare, apoi în fiecare săptămână care a urmat, pentru că, susţinea el, era fascinat de copilăria mea, de poveştile pe care i le spuneam - petrecerile, peripeţiile domestice şi artistice ale tatei, opera neterminată, Răsăritul de Umbria şi *mille-feuille*-\|*x*\| din folie. Dar cel mai mult îl interesau

momentele în care contemplasem nebunia. Mi-a spus că nu are încredere în nimeni care n-a avut parte de o cădere nervoasă - măcar una mică - şi că-i părea rău că a lui proprie avusese loc cu treizeci de ani în urmă şi, complet lipsit de imaginaţie, fusese urmată de un divorţ.

I-am povestit despre jocul cu alfabetul pe care-l inventase tata. Peregrine a vrut să încerce şi el numaidecât. Şi a devenit un obicei să scriem astfel de povestiri pe nişte cartoline pe care el le-a comandat pentru amândoi şi pe care le scotea din buzunarul de la piept.

în ziua în care am produs - nu-mi amintesc toată poliloghia - una care începea cu Ai Bronzul, Degas, Este Frumos -, Peregrine mi-a spus că eram fiica pe care n-o avusese niciodată, chiar dacă avea două fiice ale lui. Dar, s- a apucat el să-mi explice, în loc să se facă artiste, cum sperase el, amândouă urmaseră universitatea şi se făcuseră contabile. „Rupându-i inima bietului lor tată", a completat el.

Chiar şi acum, după ani de zile, nu se putea obişnui cu stilul lor de viaţă, care presupunea vânturarea aspiratorului prin case semidetaşate în zone deloc frumoase din Surrey şi cumpărarea lucrurilor de la supermarket, achiziţionarea de soţi şi aşa mai departe. Stilul

de viaţă al lui Peregrine însemna să stai pe o străduţă cu grajduri din Chelsea împreună cu un domn mai în vârstă pe nume Jeremy care îşi făcea cumpărăturile la Fortnums.
La sfârşitul acestei discuţii, l-am rugat pe Peregrine să-mi citească ce scrisese. Mi-a spus: „Nu-i nici pe departe una din cele bune, dar cum vrei tu. Aşa Bună Ca Doamna Este Foarte Greu...” Dar a fost apoi întrerupt de chelner care ne-a adus scoicile.

*

Băiatul cel mare al lui Ingrid a trecut printr-o perioadă de inventat meniuri scrise. Ingrid mi le-a trimis şi mie. Pe unul scrisese:

1. vinn 20
2. vinnuri albie 20
3. chele mai bune vinnuri 10

în mesaj, Ingrid mi-a spus că făcuse comandă pentru o cantitate mare din
numărul 3, pentru că era normal să cumperi la preţ avantajos.

*

Peregrine a fost cel care mi l-a arătat pe Jonathan la petrecerea aia şi, aşa cum s-a exprimat un an mai târziu, cerându-mi iertare: „Fără voia mea am făcut coregrafia acestui cumplit *pas de deia* ai cărui protagonişti aţi fost”.

Jonathan stătea în picioare în mijlocul camerei şi vorbea cu trei blonde îmbrăcate în versiuni puţin diferite ale aceleiaşi rochii.
Peregrine a spus că toate blondele erau în pericol, riscând să fie seduse sau să li se vândă cine ştie ce peisaj oribil, şi s-a scuzat că mă părăseşte pentru a se duce să salute o persoană atât de plicticoasă.
Am trecut pe lângă Jonathan în timp ce mă duceam pe terasă şi am simţit cum întoarce capul după mine şi mă priveşte. Când am venit înapoi şi m- am alăturat lui Peregrine, Jonathan s-a desprins din grupul său. M-am decis că nu-mi place de el când l-am văzut cum vine glonţ spre mine pentru că avea un păr care părea ud chiar şi atunci când nu era şi, trecând pe lângă un chelner, a înhăţat două pahare de şampanie de pe tavă fără să zică măcar un mulţumesc.
Mi-a vârât unul în mână şi, în timpul acesta, mâneca costumului i s-a ridicat şi a dezvelit un ceas de mărimea unui orologiu.

Pentru că între noi nu rămăseseră, datorită lui, decât câţiva centimetri, şi-a ciocnit paharul de al meu, netrebuind decât să îl încline niţel, şi a spus: „Eu sunt Jonathan Strong, însă ce mă interesează este să aflu cine eşti tu”.

Am cedat un minut mai târziu. Avea o energie extravagantă care-l anima şi care anestezia orice persoană cu care stătea de vorbă şi căreia i se permitea să afle cât de frumos e el. Când i-am spus că are ochii lucitori ai unui copil victorian care urma să piară de scarlatină chiar în acea seară, a râs lung şi zgomotos.

Comentariul lui a fost atât de banal - se pare că rochia îmi dădea alura unui star din anii '30 - că mi-am închipuit că glumeşte.

Jonathan nu glumea niciodată, dar multă vreme nu mi-am dat seama de asta.

La data aceea luam nişte pilule care, în combinaţie cu alcoolul, m-au transformat într-o însoţitoare docilă, care s-a îmbătat înainte să-şi termine el şampania. Distanţa dintre noi doi se diminuase pe măsură ce vorbeam, ajungând la un moment dat inexistentă, iar el a început să-mi şoptească nimicuri în ureche, aşa că l-am lăsat să mă sărute, mi s-a părut o continuare normală a înaintării noastre, unul către celălalt. Apoi l-am lăsat să-mi ia numărul de telefon, iar în ziua următoare l-am lăsat să mă scoată în oraş la cină.

M-a dus la un restaurant de sushi din Chelsea pe care, pentru scurtă vreme, l-a frecventat cu pasiune, înainte să decidă că

mâncarea care circulă într-un trenuleţ este incredibil de juvenilă. M-am hotărât din nou să nu-l plac chiar din clipa în care ne-am aşezat, după care, tot în seara aia, m-am culcat cu el.

Asta a stat la baza uriaşei neînţelegeri care a fost căsătoria noastră: faptul că el credea că eu aş fi o tipă dezinhibată, amuzantă, slabă şi interesată de modă, mergând la petreceri mondene date de reviste, iar eu credeam că el nu absoarbe cantităţi industriale de cocaină.
*

N-apucaserăm să terminăm cina că Jonathan se lansase într-o discuţie lungă despre bolile mintale şi oamenii care alegeau să le facă, fără absolut nici o legătură cu subiectul pe care îl discutaserăm înainte.

Genul de persoane care se dădeau de ceasul morţii să-ţi spună că au o boală psihică erau, în experienţa lui, ori plicticoase, ori disperate să pară interesante, ori incapabile să accepte că aveau obişnuitele probleme pe care probabil şi le provocaseră singure, nu din cauza traumelor din copilărie pe care abia aşteptau să ţi le povestească cu lux de amănunte.

N-am spus nimic, distrasă de faptul că în timp ce vorbea, Jonathan a luat de pe banda rulantă o farfurie cu *sashimi*, i-a ridicat capacul, a mâncat jumătate de felie ţinută între beţişoare, s-a

strâmbat şi a pus restul înapoi pe farfurie, i-a pus capacul la loc şi a lăsat-o să alunece mai departe.
Jonathan a continuat prin a spune că toată lumea lua un medicament sau altul, dar cu ce efect nu se ştie - populaţia generală părea să fie la fel de nefericită ca de obicei.
Nu reuşeam să-mi mut privirea de la farfuria care continua să facă înconjurul mesei, oprindu-se în faţa altor persoane care cinau. Ca prin vis, l- am auzit spunând:
- Poate că în loc să se îndoape cu medicamente de parcă ar fi bomboane în speranţa că le va fi mai bine, oamenii ăştia ar trebui să se întărească dracului.
Am sorbit din *sake*-ul pe care îl refuzasem, dar pe care el mi-l turnase oricum în pahar, şi am văzut peste umărul lui cum un bărbat a luat farfuria cu resturi lăsate de Jonathan şi i-a întins-o nevestei. Ea şi-a luat beţişoarele şi a dat să prindă cu ele jumătatea de felie lăsată.
Am fost scutită de oroarea de a o privi mâncând-o pentru că Jonathan m-a strigat pe nume şi apoi a zis:
- Nu-i aşa că am dreptate?
Am râs şi am spus:
- Eşti foarte amuzant, Jonathan.

El a rânjit şi mi-a umplut la loc paharul cu *sake.* Următoarea dată când a repetat expunerea asta privind sănătatea mentală, la vreo câteva săptămâni după întâlnirea noastră, eram deja îndrăgostită de el şi încă mai credeam că glumeşte.

*

Când i-am povestit lui Peregrine că începusem să mă văd cu Jonathan, el mi-a spus că mai bine aş fi acceptat una din picturile lui oribile decât sexul.

Ingrid s-a întâlnit cu Hamish tot în vara aceea, în drum spre petrecerea pe care o dădea Winsome în Belgravia pentru ziua ei de naştere. De îndată ce a căzut pe alee, Hamish şi-a abandonat tomberoanele la poartă şi a alergat să se asigure că n-a păţit nimic. A ajutat-o să se ridice de pe jos şi pentru că sora mea se pare că sângera din mai multe răni, s-a oferit să o ducă cu maşina unde voia ea să meargă şi a spus, cel puţin aşa povesteşte Ingrid: „Nu sunt vreun ucigaş în serie îngrozitor”. Ingrid i-a spus că dacă asta însemna că e un ucigaş în serie priceput, atunci accepta cu plăcere oferta de a fi dusă cu maşina.

Ajungând la casa din Belgravia, Hamish a acceptat să intre pentru un pahar, pentru că se simţise bine să o audă pe soră-mea vorbind

numai ea tot drumul. Eu eram deja acolo şi după ce Ingrid ne-a făcut cunoştinţă, Hamish m-a întrebat cu ce mă ocup. A spus că trebuie să fie interesant să lucrezi la o revistă, apoi mi-a spus că el lucra la guvern şi că era o slujbă foarte plicticoasă. Ingrid, care abia atunci afla şi ea ce slujbă are, i-a spus că n-are de gând să-l contrazică.

înainte să se sfârşească petrecerea eram încredinţată că se va căsători cu el pentru că, deşi a stat tot timpul lângă ea în seara aceea, n-a încercat să contrazică nimic din ce spunea ea, deşi soră-mea are tendinţa să exagereze, să înflorească şi să distorsioneze complet adevărul.

Erau deja de trei ani împreună când a cerut-o în căsătorie, pe o plajă din Dorset care era pustie pentru că era ianuarie şi, după cum a descris ea mai târziu, vântul bătea atât de cumplit, iar nisipul îi biciuia atât de nemilos că Hamish turuise toată cererea în căsătorie cu ochii închişi.

*

Jonathan m-a cerut în căsătorie la doar câteva săptămâni după ce ne cunoscuserăm, la o cină pe care a organizat-o exact în acest scop. Cu excepţia unei surori vitrege, el n-avea legături cu familia lui, dar i-a invitat pe ai mei: părinţii şi Ingrid, care l-a adus pe Hamish cu ea,

Rowland, Winsome, Oliver, Jessamine şi Patrick, care i-a ţinut locul lui Nicholas - plecat, mi s-a spus, la o fermă specială din America.

Nu îi întâlnise înainte de seara aceea şi nici nu mă cunoştea de îndeajuns de multă vreme ca să ştie că singurul mod în care aş fi putut să mă simt dacă era să mi se întâmple aşa ceva în public era exact cum mă simţisem la paisprezece ani, când îmi venise ciclul la patinoar. Adică aşteptasem să mi se întâmple, dar nu în circumstanţele alea.

Mai târziu am înţeles că se întâmplase astfel pentru că Jonathan trebuia cu orice preţ să aibă un public.

Apartamentul lui era la un etaj superior al unui turn de sticlă ultramodern din Southwark care fusese subiectul unui val de proteste din partea comunităţii în perioada când fusese proiectat. Fiecare element constructiv al interiorului era ascuns, sugerat, mascat sau inteligent eclipsat de ceva pus acolo intenţionat pentru a atrage privirile spre altceva. înainte să mă lămuresc unde era fiecare lucru, a fost nevoie să dau la o parte o grămadă de paravane şi să dau mereu peste lucruri pe care nu le căutam, sau pe care nici n-ar fi trebuit să le văd.

Locuiam cu părinţii când l-am întâlnit pe Jonathan pentru că salariul cuiva care descrie interioare era dintre cele mai mici şi nu mă mutasem încă la el deşi mă rugase s-o fac aproape imediat, dar faptul că locuia atât de sus, într- un apartament flancat pe toate părţile de ferestre ermetice îmi dădea senzaţia că n-am aer. Nu reuşeam să rezist înăuntru mai mult de câteva ore fără să fiu nevoită să iau liftul acela care cobora furtunos, în tăcere, până la parter şi să stau o vreme pe alee, inspirând şi expirând într-un mod mult prea sacadat ca să pot zice că meditez. Şi astfel, în seara aceea am sosit cu părinţii şi i-am prezentat lui Jonathan în vestibulul slab luminat al apartamentului său.

Purta un costum bleumarin cu o cămaşă deschisă la gât şi arăta ca un agent imobiliar de clasă în comparaţie cu tata care purta pantaloni maro şi un pulover maro şi care arăta, prin contrast, de parcă ar fi condus o bibliotecă ambulantă.

Se vedea că amândoi sunt conştienţi de contrast, însă Jonathan a făcut un pas înainte, a dat mâna cu tata şi a spus: „Poetul!” într-un mod în care i-a scos pe amândoi din încurcătură şi m-a făcut să-l iubesc cu disperare. Apoi s-a întors spre mama, a luat-o pe sus şi a spus:

- Draga mea, în ce calitate mă vizitezi?

îl vizita în calitate de sculptoriţă.

Jonathan i-a spus că are nevoie de un răgaz să-i poată deconstrui ţinuta şi, deşi făcea mişto, mama i-a permis să o vrăjească.

Au sosit şi ceilalţi imediat după aceea şi Jonathan le-a repetat numele după mine de parcă învăţa cuvinte de bază dintr-o limbă străină, în timp ce le strângea mâna o secundă mai mult decât s-ar fi cuvenit.

I l-am prezentat ultimul pe Patrick, iar Jonathan a spus:

- Da, da, prietenul de la şcoală, apoi s-a apucat să-i mâne pe toţi în livingul uriaş al apartamentului, lăsându-ne pe noi doi în urmă. Arăta bine - şi eu arătam bine. Altceva n-am apucat să ne spunem înainte să se întoarcă Jonathan înapoi şi să spună:

- Voi doi, Patrick, haideţi.

*

Deşi nu apucase să facă nici un comentariu legat de asta, Jonathan i-a explicat surorii mele, cu ocazia singurei conversaţii pe care au întreţinut-o în acea seară, că lumea credea despre el că are memorie bună şi reţine numele cu uşurinţă, dar că de fapt el avea o mnemotehnică pe care o aplica de fiecare dată, asociind un aspect al înfăţişării persoanei cu numele înainte de a da

drumul mâinii pe care o strângea. Iată de ce, multă vreme după aceea, ea a continuat să-l numească Jonathan Mutră de Cutră.
Ingrid nu îl putea suferi pe Jonathan încă dinainte de a-l cunoaşte, iar după ce l-a cunoscut, antipatia ei a devenit viscerală. Era singura fiinţă asupra căreia nu aveau efect puterile lui şi Ingrid mi-a mărturisit mai apoi că a ne vedea cum ne îndrăgostim semăna cu a urmări două vehicule care se îndreaptă unul spre celălalt în viteză şi nu pot să facă nimic altceva decât să aştepte momentul impactului şi că în seara aceea a început să facă o listă pe spatele unui bon, intitulată „Motivele pentru care Jonathan e o armă de distrugere în masă”.
*
N-am ştiut că Jonathan avea de gând să mă ceară în căsătorie la cina aceea sau că acest lucru avea să fie punctul culminant din seria de imagini de album care constituia relaţia noastră până în acel punct.
în orice caz, s-au realizat poze individuale, cu el şi cu mine, pe care fiecare le-am făcut cu aparatul lui foto performant.
Apoi toate fotografiile au fost proiectate pe un ecran care a coborât din firida invizibilă a tavanului şi, în timp ce ecranul s-a înălţat în

tăcere şi a intrat înapoi în tavan, Jonathan m-a chemat să vin şi să îmi ocup poziţia lângă el.

în momentul acela încetinit în care m-am ridicat de pe canapea, m-am uitat la tatăl meu care încerca să zâmbească şi a cărui dorinţă de a mă ajuta depăşise întotdeauna puterea lui de a o face, la Ingrid care rămăsese aşezată pe genunchii lui Hamish, cu braţele încolăcindu-i grumazul. M-am uitat la unchiul, mătuşa şi verii mei care conversau relaxat la celălalt capăt al mesei, la Patrick care stătea doar cu un scaun mai încolo, dar părea stingher, la mama care îşi turna neglijent şampanie în şi pe lângă pahar, cu ochi care îl fixau cu adoraţie pe Jonathan, care stătea cu braţele deschise de parcă urma să ia în primire un obiect masiv. Mi-am dorit să devin altcineva. Mi- am dorit să aparţin altcuiva. Mi-am dorit să fie totul diferit. înainte să apuce să mă ceară, ca să evit să se pună în genunchi în faţa familiei mele, am spus da.

A urmat o secundă de tăcere intensă, apoi tata a început să bată din palme precum un spectator recent convertit la plăcerile muzicii clasice şi care nu e sigur ce ar trebui să faci între mişcări. Ceilalţi i s-au alăturat, mai puţin Ingrid, care s-a apucat să se uite chiorâş când la mine, când la Jonathan până când mama - care

stătea lângă ea - a strigat: „Iuhu, Martha e însărcinată!” peste aplauzele care începeau să se înteţească. Ingrid s-a întors brusc către ea şi a spus:

- Poftim? Nu-i deloc însărcinată! Apoi s-a întors către mine şi mi-a spus: Nu eşti, nu?

I-am spus că nu sunt, iar Ingrid a pus mâna pe sticla pe care mama încerca s-o deschidă şi i-a smuls-o din mâini. L-a pus pe Hamish s-o ia în timp ce i se dădea jos de pe genunchi, venind spre locul unde eu şi Jonathan stăteam în picioare şi cumva obligându-l să se dea la o parte ca să mă îmbrăţişeze, dar fără să-l includă şi pe el.

Văzându-ne astfel, toată lumea aşezată ar fi zis că era o îmbrăţişare de felicitare între surori. Nu efortul uneia din ele de a o consola pe cealaltă, de a-i vorbi încetişor în ureche şi a-i spune: „Nu-ţi bate capul, e beată, spune prostii”, nici efortul celeilalte de a sta acolo unde este şi a nu o zbughi din cameră pentru că fusese cumplit de umilită. Dar sursa acestei umilinţe nu era mama. N-aveam cum să îi spun lui Ingrid în momentul acela că Jonathan fusese cel care reacţionase la remarca mamei cu o oroare exagerată, apoi se întorsese către tata şi spusese printre dinţi:

- Ar face bine să nu fie!

Când a văzut că tata nu râde, Jonathan i-a repetat replica lui Rowland, care a râs, după care replica a făcut înconjurul mesei.

N-a durat decât câteva secunde, dar nu am ştiut cum să îmi feresc privirea în timp ce se auzeau hohote de râs la masă, aşa că am continuat să mă uit la Jonathan, care râdea şi el, deşi pe frunte i se vedeau broboane de sudoare.

Nu voia copii. îmi spusese la restaurantul de sushi.

Eu îi spusesem că nici eu nu vreau şi el ridicase paharul şi remarcase:

- Ooo, femeia perfectă!

De la început rezolvaserăm chestiunea asta, n-a fost nevoie să o rediscutăm. Şi eu m-am bucurat, dar nu pot spune că m-am simţit fericită. Ideea că aş putea fi însărcinată nu era deloc amuzantă, dar uite că lumea râdea. Nu voiam să fiu mamă, dar gândul că aş putea fi, sau imaginea mea ca mamă pe nepusă masă erau văzute ca extrem de amuzante.

Singurul care nu reacţionase aşa era Patrick, solemn pe locul lui. în timp ce toţi râdeau, privirile noastre se întâlniseră, iar el îmi zâmbise compătimitor - de ce anume, nu ştiam - şi umilirea mea fusese completă.

Prietenului de la şcoală îi era milă de mine. înainte ca eu şi Ingrid să ne despărţim, i-am spus: „Mulţumesc, te iubesc”, apoi mi-am ridicat faţa, afişând imediat un zâmbet strălucitor pentru oricine ar fi vrut să se uite la mine.
Se ridicaseră cu toţii de la masă. Jonathan şi cu mine eram iar unul lângă celălalt, învăluiţi în felicitările lor. El a spus:

- Vă mulţumesc tare mult. Trebuie să vă mărturisesc că n-am fost niciodată atât de fericit ca acum. Uitaţi-vă la fatuca asta.

Mi-a luat mâna şi mi-a sărutat-o.
Am intrat în baia învecinată dormitorului lui Jonathan de îndată ce am putut şi m-am simţit şocată când mi-am văzut faţa în oglindă. Parcă era faţa unei străine.
Aveam ochii măriţi şi un zâmbet care părea că mi se întipărise pe faţă de la *rigor mortis.*
Mi-am pus mâinile pe obraji şi mi-am deschis şi mi-am închis gura de câteva ori, până când am scăpat de el. Când am ieşit de acolo, am descoperit că Ingrid plecase acasâ.
Mai târziu în acea seară am luat un taxi şi m-am întors pe Goldhawk Road. Jonathan s-a scuzat că trebuie să se culce în loc să mă ajute pe mine să debarasez.
Nu se aşteptase ca un gest romantic de anvergură să-l istovească în halul ăsta.

Când treceam cu taxiul pe Vauxhall Bridge, m-a sunat Ingrid şi mi-a spus că mă roagă să ascult motivele pentru care ea crede că n-ar trebui să mă căsătoresc cu el.

- Şi să ştii că nici măcar nu ţi le înşir pe toate, dar uită-te şi tu: l-ai văzut să spună vreodată da? Niciodată. Ce-i place cel mai mult şi mai mult? Cafeaua şi muzica. întotdeauna când vrea să se prezinte spune că are de făcut o confesiune, care fireşte că e plicticoasă, spre exemplu că îi place cafeaua. Majoritatea fotografiilor alea erau cu el. Plus că s-a găsit să te ceară în public, tocmai pe tine!

I-am spus că-mi ajunge.

-Nici nu ştie cine eşti.

I-am spus să înceteze.

- Nu-l iubeşti în adâncul sufletului. Pur şi simplu te-ai lăsat furată de peisaj.

I-am spus:

- Ingrid, mai taci din gură odată. Ştiu eu ce fac şi, oricum, Oliver mi-a spus deja ce crede. N-am nevoie şi de părerea ta.

- Dar ce spui cum a reacţionat când mama a spus că eşti însărcinată, cum a zis: „Hahaha, ar face bine să nu fie!”

I-am spus că încerca şi el să fie spiritual.

- Aşa e el. De fapt e un om foarte afectuos. N-ai auzit cum a spus imediat după aia: „Uitaţi-vă la fatuca asta”?

I se părea incredibil că după un singur lucru cât de cât drăguţ pe care îl spusese Jonathan eram gata să-l iert, a continuat Ingrid.

- Ştiu.

Am închis telefonul şi am decis că prin cuvântul incredibil ea înţelegea minunat.

Iar când în săptămânile următoare a trebuit să repet gestul şi să îl iert pentru una sau alta, l-am iubit şi mai mult, ceea ce lui Ingrid i s-a părut şi mai incredibil, şi în cele din urmă, aşa mi s-a părut şi mie.

„Dacă fiica mea crede că i se potriveşte, atunci asta cred şi eu”, a spus tata când l-am întrebat dacă îi place de Jonathan, în dimineaţa următoare. Mama a spus că era genul de om pe care nu şi-ar fi imaginat în veci că o să- 1 aleg eu de soţ şi că ea, una, îl adoră. I-am spus că n-aş fi zis, mai ales după ce-am văzut-o agăţându-se ca nebuna de gâtul lui şi încercând să iniţieze un dans acolo, în antreu, când dădeam cu toţii să ne luăm la revedere, başca momentul în care el s-a aplecat să o sărute pe obraz şi din greşeală au ajuns să se sărute pe colţul gurii, iar mama a început să râdă ca o isterică.

M-am mutat la el în următorul weekend.

*

întrucât toţi copiii lui Ingrid seamănă cu ea, seamănă, bineînţeles, şi cu mine. Oamenii de pe stradă - cucoane în vârstă care se opresc să-ţi spună ce băiat mare, ce băiat năzdrăvan ai - nu mă cred când le spun că nu sunt mama lor, aşa că m-am obişnuit să merg mai departe şi să-i las să creadă că sunt.

Dormitorul lui Jonathan avea două băi, asa că
duminică dimineaţa el a
intrat la mine în baie tocmai când scosesem din folie o pastilă, ca să-mi spună că se plictiseşte şi că i se făcuse dor de mine de îndată ce mă ridi-casem din pat.

înainte de momentul ăsta ne lăfaiserăm în pat; Jonathan bea un espresso minuscul produs de automatul scump pe care şi-l cumpărase singur cu o zi înainte pe post de cadou de logodnă, iar eu admiram inelul pe care mi-l alesese în drum spre casă şi tocmai mi-l dăduse, vârându-mi-l cu uşurinţă pe deget, întrucât mi-l luase prea larg.

Acum, aflat la mine în baie, a cules un obiect de-al meu de pe chiuvetă, apoi, văzând pastila din mâna mea, m-a întrebat ce este. I-am spus că e o pilulă anticoncepţională şi l-am trimis pe uşă afară. S-a prefăcut rănit, dar a ieşit. Am

înghiţit pastila şi am pus cutia înapoi în trusa de machiaj, într-un buzunărel ascuns.

Am ieşit şi l-am văzut tolănit înapoi în pat, proptit între pernele lui europene, aparent lovit de o epifanie.

A bătut cu palma locul gol de lângă el. înainte să apuc să mă aşez, m-a înhăţat de mână şi m-a tras pe pat.

- Ştii ce, Martha? Dă-le dracu' de pastile. Hai să facem un bebe.

La care eu i-am spus:

- Dar eu nu vreau copii.

- Dar nu-i vorba de orice copil, ci de copilul nostru. îţi închipui? Cu faţa mea şi creierul tău. Nu mori de nerăbdare?

- Absolut deloc. Nu vreau copii. Şi nici tu nu vrei.

- Şi totuşi uite că am propus să facem unul.

- Nu mi-ai spus tu, am zis eu strigându-l pe nume, pentru că se vedea că nu mă ascultă, nu mi-ai spus tu a doua oară când ne-am întâlnit că nu vrei copii?

El a râs.

- Ei, mă prefaceam şi eu, Martha, de teamă să nu fii vreuna din femeile alea disperate..., a răspuns el, fără să ducă ideea până la capăt. Hai, măi, gândeşte-te cum ar fi să avem o fetiţă.

Să am eu o fetiţă, mai multe, un trib întreg. Ar fi fenomenal.
Din momentul acela, Jonathan a devenit obsedat de acest gând, la fel cum păţea când primea vreun telefon de la un prieten din studenţie care îl invita la schi în Japonia exact în clipa aia, sau îi spunea că ar fi bine să cumpere acţiuni la un vapor. A dat deoparte plapuma şi a sărit din pat, spunând că era atât de convins că mă va face să mă răzgândesc, că era cazul să îmi facă unul pe loc înainte să plece la sală, ca să fie deja în pregătire când mă hotărâm eu.
Am râs. Mi-a spus că el nu glumea deloc, apoi s-a dus la şifonierul care arăta ca o bucată de perete cu oglinzi.
S-a împiedicat de valizele mele, deschise şi goale, însă înconjurate de hainele pe care le scosesem din clipa în care ajunsesem acolo şi pe care încă nu terminasem să le aranjez. M-a rugat să mă ocup de ele cât era el plecat pentru că dormitorul începuse să arate ca un talcioc.
- Ai văzut vreodată un talcioc, Jonathan?
- Ei, am auzit poveşti.
A deschis uşile şifonierului şi, în timp ce se îmbrăca, mi-a spus:
- în afară de riscul de a-mi învăţa fiica să fie la fel de dezordonată ca tine, sunt sigur că ai fi o

mamă grozavă, absolut grozavă. A venit în fugă la pat, m-a sărutat şi a repetat: Absolut grozavă!
După ce a plecat, m-am întors în baie şi am dat drumul să curgă apa în cadă
.Noaptea în care m-am logodit cu Jonathan a fost şi noaptea în care am descoperit, pe lângă un şir de pubele, faptul că Patrick era îndrăgostit de mine din 1994.
Ieşisem în stradă, sperând că o mai găsesc pe Ingrid acolo. Strada era însă pustie. Am traversat şi m-am băgat sub o copertină, nefiind în stare să mă întorc sus, în apartament. Ploua şi apa cobora în valuri pe ambele părţi şi răpăia zgomotos pe alee.
Stăteam acolo de câteva minute când i-am văzut pe Oliver şi Patrick ieşind din holul blocului. Când au dat cu ochii de mine, au venit în goană şi s-au vârât şi ei sub copertină, flancându-mă. Oliver a dus mâna la buzunarul hainei, a scos o ţigară, a aprins-o în spatele mâinii şi m-a întrebat ce fac acolo.
I-am spus că încerc să respir. El a zis: „Ei, în cazul ăsta”, şi mi-a dus ţigara la gură. Am tras în piept şi am ţinut fumul cât de mult am putut. Peste zgomotul ploii, Patrick mi-a spus felicitări. Oliver s-a întors către mine:
- Da, la naiba, chiar că aţi fost rapizi.

Am dat fumul afară şi am spus: „Păi da”. De după colţ a apărut un taxi care s-a îndreptat spre noi, împroşcând cu apa din bălţi.
Patrick a spus că el coborâse ca să plece, aşa că o să îşi ia inima în dinţi. Şi-a ridicat gulerul şi a zbughit-o spre taxi prin ploaie.
Oliver şi-a luat înapoi ţigara şi eu mi-am lăsat capul pe umărul lui, epuizată de perspectiva de a trebui să mă întorc înăuntru şi să vorbesc cu lumea.
M-a lăsat să mă sprijin de el, dar apoi a spus:
- Deci eşti sigură că vrei să faci pasul ăsta, să te căsătoreşti cu Jonathan. Nu prea pare...
Am ridicat capul şi m-am uitat la el, încruntându-mă:
- Nu prea pare ce?
- Nu prea pare genul tău.
Eu i-am replicat că de vreme ce nu-l cunoştea pe Jonathan decât de două ore şi jumătate nu mă interesa prea tare ce părere are el. El mi-a întins iar ţigara, iar eu am acceptat-o, iritată de ce spusese, dar şi mai iritată de cât de îmbufnat sunase răspunsul meu.
Patrick nu oprise taxiul şi acum aştepta altul, neprotejat de ploaie, pe trotuarul opus. Eu fumam şi priveam înainte, conştientă că Oliver mă

observă. După un minut, mi-a spus:
- Prin urmare e clar că nu eşti însărcinată. Şi-atunci ce atâta grabă?
Am început să zic că nu văd ce are una cu alta, dar m-am oprit pentru că am simţit aciditate în cerul gurii şi am început să tuşesc. După o serie de înghiţituri dureroase, i-am spus:
- Mă iubeşte.
Oliver a luat ce mai rămăsese din ţigară şi, cu ea în colţul gurii, mi-a zis:
- Ei şi tu acum, doar ştim asta de zece ani, nu?
L-am întrebat la ce se referă.
- Eu vorbeam de Jonathan. La care el mi-a spus:
- Aoleu, îmi pare rău. Credeam că vorbeşti de Patrick. Credeam că ştii. Iar acum văd că habar n-aveai.
M-am întors şi l-am măsurat cu privirea.
- Patrick nu mă iubeşte, Oliver, asta e culmea.
El mi-a răspuns tărăgănat, articulând foarte apăsat cuvintele, de parcă încerca să explice ceva simplu unui copil.
- Ba da, Martha.
- Dar cum ştii?
- Cum de nu ştii tu? Toată lumea ştie. L-am întrebat despre ce lume vorbeşte.

- Toată lumea. Familia ta. Familia mea. Tot mapamondul.
- Ţi-a spus el?
- Parcă a fost nevoie?!...
- Ei, atunci... am spus eu. Prin urmare n-a spus el. Asta e ce bănuieşti tu. El a spus nu.
- Dar e clar...
- Oliver, mi-e ca un văr. Ca să nu zic că eu am douăzeci şi cinci de ani, pe când el are, nu ştiu, nouăsprezece.
- Douăzeci şi doi. Şi nu e vărul tău.

M-am uitat iar vizavi. Patrick renunţase şi se îndepărta de noi cu capul plecat în ploaie.

Nu luasem seama niciodată la atitudinea şi la fizicul lui, dar totul - lăţimea umerilor, forma spatelui, modul în care mergea cu mâinile vârâte atât de adânc în buzunare încât braţele îi erau drepte, cu interiorul coatelor orientat în faţă - îmi era atât de familiar de parcă l-aş fi cunoscut de-o viaţă.

Ajuns la capătul străzii, Patrick a privit peste umăr şi ne-a făcut cu mâna. Era deja prea întuneric să îi văd faţa cum trebuie, dar pentru o secundă, înainte să îşi continue drumul, să dea colţul şi să dispară, am avut senzaţia că mă priveşte doar pe mine. Şi mi-am dat seama că era adevărat - Patrick mă iubea - şi, în secunda

următoare, am realizat că ştiam asta de multă vreme. Nu compătimire citisem eu pe faţa lui, mai devreme, la masă, şi de- aia mă simţisem lovită în inimă: ci pe cineva care-şi dăruia toată dragostea în timp ce altcineva râdea de mine. Oliver n-a spus nimic, n-a făcut decât să ridice o sprânceană când i-am spus că nu contează de vreme ce eu îl iubeam pe Jonathan, apoi am alergat prin ploaie şi am urcat înapoi la etaj
.Nunta mea cu Jonathan a costat 70 000 de lire. A plătit el tot. Am lăsat-o pe sora lui vitregă să o organizeze pentru că ea s-a recomandat ca organizatoare de evenimente şi avea, exact ca el, darul de a nu-i sta nimic în cale.
în e-mailuri ce nu conţineau nici o majusculă, mi-a spus că avea o grămadă de favoruri pe care le putea cere la casa soho sau la orice hotel din centrul londrei, adică putea să ne facă o rezervare peste o lună. Mi-a spus că îl cunoştea pe portarul de la mcqueen şi că fusese colegă cu aproape toate fetele de la chloe, aşa că, ce-mi poftea inima, aia îmi rezerva, iar florile le putea aranja pe loc, nu era nevoie să apeleze la o listă (vezi ataşament) ca omul de rând, nu era nevoie decât să intre în florărie şi se rezolva în jumătate

de oră, chiar dacă voiam flori care nu erau de sezon.
I-am spus să aleagă ea. La Casa Soho, purtând o rochie de la Chloe, ţinând în mână un buchet de lăcrămioare aduse de peste mări şi ţări, i-am spus lui Jonathan că sunt atât de fericită că mi se pare că am luat droguri. El
mi-a spus că, la rândul lui, era în al nouălea cer şi chiar luase droguri.

*

Patrick a acceptat invitaţia la nunta mea. Peregrine, care plecase în Camino de Santiago cu Jeremy, mi-a trimis scuze şi un cuţit de scoici de colecţie.

*

Ne-am făcut în Ibiza luna de miere, care a fost scurtă, dar intensă, în proporţie directă cu căsnicia noastră. Jonathan a spus că e mare păcat că nu mă dusese deja în locul lui favorit care, m-a asigurat, era cu totul diferit de faima proastă pe care o avea. I-am spus că merg, atâta vreme cât ne cazam undeva departe de lume. în sala de aşteptare rezervată celor cu permise speciale, aşteptându-ne avionul, i-am spus lui Jonathan că m-am răzgândit. El stătea cufundat într- un fotoliu, citind ediţia de weekend a ziarului *Financial Times*, cu picioarele ridicate pe măsuţa din faţa lui.

- Draga mea, te-ai trezit cam târziu, aş spune. Mai avem douăzeci de minute şi zburăm.
I-am spus că nu:
- Să facem un copil.

Campania lui fusese neobosită în cele şase săptămâni de când făcuse sugestia, şi n-a părut surprins că am cedat atât de repede; a spus, în cazul acesta, să mă aştept să fiu însărcinată până în vârful unghiilor înainte să ajungem înapoi la Londra, nedându-şi seama că efortul pe care-l investise în a mă face să mă răzgândesc fusese complet irosit. Pentru că eu aruncasem la closet pastilele care-i spusesem că sunt anticoncepţionale, inclusiv pastilele care chiar erau anticoncepţionale, în timp ce el se ducea la sală.

Nu asta îmi fusese intenţia, însă în timp ce apa curgea în cadă, mă uitasem în oglindă şi îmi amintisem ce faţă avusesem în noaptea cu cina festivă, rictusul acela groaznic. îmi amintisem minutele de după momentul cererii în căsătorie, cum stătusem acolo, în faţa familiei mele, în timp ce ei se prăpădeau de râs la ideea că aş putea fi mamă. însă lui Jonathan nu i se mai părea ceva amuzant acum. El credea că voi fi o mamă absolut grozavă.

Aplecată peste closet, am scos pilulă după pilulă din folie şi le-am aruncat. Când am tras apa, ele se dizolvau deja.

După ce Jonathan s-a întors la ziarul lui, am dat cu ochii roată prin sala de aşteptare a aeroportului şi apoi m-am ridicat să-mi iau ceva de băut. O femeie de la masa alăturată era însărcinată şi atât de enormă încât îşi ţinea în echilibru pe burtă o farfurie cu sendvişuri. Când am trecut pe lângă ea, mi-am tras părul de după urechi să îmi ascund faţa, pentru că zâmbeam cu gura până la urechi şi nu voiam să mă creadă nebună.

Jonathan şi cu mine am mers cu clasa business. Am băut şampanie din nişte pahare minuscule. Am descoperit că soţul meu avea o mască de somn pe care o cumpărase dintr-un magazin, nu vreuna primită de la un zbor anterior. Tot drumul m-am gândit la copil.

*

Am ajuns la vilă nu mult după-amiază. în timp ce eu despachetam, Jonathan a sugerat să ne ducem să înotăm, apoi să tragem o partidă de sex matrimonial ante-prânz. I-am spus că mă simt obosită, că am de gând să dorm cât înoată el şi mă voi alătura lui pentru partea de sex. El se schimbase deja în slipul cu floricele şi a făcut o mutră de băieţel îmbufnat în timp ce ieşea pe

uşă - buza ieşită în afară, braţele încrucişate, bătutul din picior. Eu am făcut duş şi m-am băgat în pat.

M-a trezit menajera, scuzându-se că trebuie să intre să închidă obloanele pentru a nu lăsa să intre ţânţarii, acum, că apunea soarele. Mi-a spus că soţul meu avea să fie necăjit să vadă la întoarcere că îi lăsase nevestica să fie ciuruită de ţânţari taman în luna de miere. Domnul plecase în oraş cu taxiul şi chiar dacă îi spusese că se întoarce la ora opt, iată că deja era ora nouă şi nu ştia ce să facă cu cina care era de mult gata.

Am mâncat pe terasă, la o masă care fusese pusă frumos pentru două persoane şi fusese rapid aranjată pentru o singură persoană în timp ce eu stăteam şi aşteptam. O ploaie de zâmbete pline de jale, exces de şervete şi pahare, un du-te-vino continuu pentru a verifica dacă doamnei îi place mâncarea şi dacă nu cumva îşi doreşte mai multe lumânări ca să alunge ţânţarii, precum şi un potop de complimente pentru că doamna e atât de tânără, toate astea sunt semne internaţionale că ai o căsnicie dezastruoasă.

Apoi am stat pe un şezlong lângă piscină, cu prosopul pe umeri, privind marea, care se ridica şi cobora de cealaltă parte a unui zid de piatră

scund, neagră şi spuzită de firicele de lumină aurie de lună. Jonathan s-a întors în zorii zilei, cu o crustă în nas care putea foarte bine să fi fost nisipul fin şi
alb pentru care sunt celebre plajele Ibizei.
*

Deşi Jonathan acceptase să se cazeze undeva departe de restul lumii, nu era capabil să suporte să petreacă zile întregi în care să fim doar noi doi. Iar eu nu puteam să suport să petrec nopţi întregi în care nu eram decât vreo cinci sute de persoane la cluburile pe care zicea el că le vizitase doar o dată sau de două ori şi unde se dovedea de fiecare dată că era cunoscut ca un cal breaz. Aveam să mă distrez dacă reuşeam să mă relaxez şi dacă stăteam mai mult, dar când mă apuca panica din cauza muzicii care suna ca fundalul sonor al unei şedinţe de terapie cu şocuri electrice, recunoştea şi el că n- are rost să mai insiste. Prin urmare mă întorceam cu taxiul până la vilă, de una singură, şi mă duceam la culcare.

Cantitatea aceea industrială de sex pe care mi-o promisese - o cantitate absolut contraindicată din punct de vedere medical - nu s-a materializat. Jonathan era mult prea ameţit când se întorcea dimineaţa, prea jigărit după-amiaza, prea agitat pe măsură ce se apropia

momentul în care îl apuca dorul de ducă. Singurul moment în care a avut o tentativă, întorcându-se la vilă după o absenţă de douăzeci şi şase de ore şi găsindu-mă încă trează, l-am dat deoparte de pe mine şi i-am spus că mi-a venit ciclul. El s-a ridicat din pat şi s-a chinuit să-şi pună blugii la loc, spunând pe o voce cam prea sonoră că, în condiţiile în care ciclul acesta vine pe la vârsta de treişpe ani, s-ar aştepta să ştiu deja care-i treaba cu el. La care eu i-am spus:

- Crezi că-i ca la bursa de valori, Jonathan?

El nu mi-a răspuns, dar l-am auzit cum mormăia singur că speră să mai găsească afară taxiul din care tocmai coborâse.

N-a trecut un minut şi am auzit scrâşnetul cauciucurilor pe pietriş, după care am rămas iar singură.

*

Deşi mi-a acceptat invitaţia, Patrick n-a venit la nuntă. A sunat-o pe mama în dimineaţa respectivă şi i-a spus că a tras o căzătură cu bicicleta.

*

în intervalul scurt de timp de când ne cunoşteam, Jonathan nu fusese expus acelei laturi a personalităţii mele care putea plânge zile în şir fără a fi în stare să spună de ce sau când are de gând să se oprească.

A început în timpul zborului înapoi la Londra. M-am aşezat pe scaunul de la fereastră şi, după ce am văzut insula pierzându-se în depărtare şi făcând loc mării, am aşezat o pernă la perete şi mi-am culcat capul pe ea. Când am închis ochii, au început să-mi curgă lacrimile. Jonathan alegea un film, aşa că n-a observat.
M-am dus la culcare imediat ce-am ajuns înapoi la apartament.
Jonathan a spus că o să se culce în altă cameră de vreme ce era clar că mă paşte o răceală urâtă - altfel de ce aş fi tremurat în halul acela şi de ce-aş fi arătat ca moartea în vacanţă, de ce aş fi respirat atât de greoi? - de care n- avea nici un chef să se molipsească.
în dimineaţa următoare a plecat la lucru. Eu nu m-am ridicat din pat nici în acea zi, nici în următoarea. N-am mai ieşit de acolo. în timpul zilei, nu ştiam cum să opresc lumina să intre în casă. Părea să pătrundă ca un pumnal prin perdele, găsea crăpături pe sub pernele şi tricourile pe care mi le îndesam pe cap şi îmi rănea ochii când, încercând să adorm, mi-i acopeream cu mâinile.
în ordine descrescătoare, Jonathan a început să îmi spună de câte ori venea acasă şi mă găsea tot acolo:

Eşti bolnavă?
Să sun la doctor?
Zău, Martha, mă sperii.
Ce dracu'?
Văd că iar ai avut o zi plină de realizări, draga mea.
Crezi că ai putea totuşi să o suni pe sora ta odată, ca să nu mai fie soţul
tău asaltat de mesajele ei când e la lucru?
Păi atunci ies în oraş. Nu, nu te deranja, nu e nevoie să te ridici din pat.
Doamne, parcă ai fi o gaură neagră care îmi suge întreaga energie - un
câmp de forţă al nefericirii care mă secătuieşte.
Găseşte-ţi, te rog, alt dormitor în care să vegetezi, dacă aşa ai de gând să
te porţi pe vecie.
Aşa au trecut săptămâni de zile. Veneau scrisori de la serviciu, pe care nu le deschideam. Apoi Jonathan şi-a făcut o rezervare pentru o călătorie de afaceri şi a spus că urma să fie plecat zece zile; timp în care, cu tot respectul şi tot dragul, aş face mai bine să mă gândesc să îmi iau tălpăşiţa de acolo. Dar, a spus el, cu mâna pe clanţă, se uitase pe Google şi aveam să fiu fericită să aflu că datorită castităţii mele nu aveam să trecem printr-un divorţ cu tămbălău.

Nu trebuia decât să descărcăm un pdf, să plătim o taxă de 550 de lire şi să tragem mâţa de coadă între şase şi opt luni, şi avea să fie, cel puţin în ochii legii, ca şi cum nici nu s-ar fi întâmplat.
De îndată ce Jonathan a plecat din apartament, am deschis telefonul şi i- am dat un mesaj lui Ingrid. Ea a sosit împreună cu Hamish după o jumătate de oră şi m-a ajutat să mă ridic. în timp ce mă ajuta să îmi bag mâinile pe mânecile pardesiului, Hamish s-a apucat să pună în geantă lucrurile care credea el că-s ale mele.

*

Liftul ne-a dus până jos la parter şi, în momentul în care uşile au început să se deschidă, am simţit un val de aer pe faţă, fierbinte şi rece, cu un miros de umanitate, gaze de eşapament şi asfalt. L-am inspirat adânc, de parcă aş fi stat o veşnicie sub apă, şi, pentru prima dată în săptămâni de zile, am simţit că nu sunt pe punctul de a muri.
Tata parcase pe două locuri, vizavi.

în spatele maşinii se afla un şir de pubele, lângă o copertină. Eram prea istovită de durere ca să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă în loc de a alerga înapoi în bloc în noaptea logodnei, aş fi alergat în direcţia opusă, după Patrick.

Braţ la braţ, m-am lăsat condusă de Ingrid la maşină şi aşezată pe locul din faţă. Tata s-a

înclinat să-mi lege centura de siguranţă şi, la fiecare semafor în drum spre casă, întindea mâna peste despărţitura dintre scaune şi mă strângea de mână, spunând: „Fetiţa mea, scumpa mea”, până când se schimba culoarea şi trebuia să conducă.

în momentul în care a parcat în faţa casei, am văzut-o pe mama postată la fereastră. Ştiam tot ce o să spună, poate nu şi ordinea în care avea să pună totul pe tapet în ceea ce mă privea.

Că nu eram de fapt bolnavă, ci aveam un psihic labil. Nu eram în stare să mă gestionez. Şi dacă eram înclinată spre depresie, aveam un talent nemaipomenit să îmi potrivesc perioadele negre exact când alţii aveau de pregătit o expoziţie importantă pentru cariera lor. Că voiam cu orice preţ să capăt atenţie şi, în acest scop, eram gata să sparg ceva, sau să ţip, sau, în cazul de faţă, ar fi spus ea, să îmi distrug căsnicia. Dar, asemenea unui copil care nu se poate ţine pe picioare pe podeaua unui magazin, cel mai bine era să nu mi se dea atenţie. Şi, odată ce mă calmam, se cuvenea să reflectez la cum i-a afectat comportamentul meu pe cei din jur, cum le-a dăunat carierei, cum i-a costat un ginere pe care ajunseseră să îl adore, mai mult decât la început, când descoperiseră că le e

coleg în lumea artei, un flirt reciproc, cineva care întotdeauna fusese gata să dea gata o sticlă şi să deschidă alta.

Nu voiam să mă dau jos din maşină.

Hamish şi tata s-au dus în casă cu genţile. Ingrid a aşteptat până am încuviinţat şi m-a ajutat să intru. între timp, mama plecase de acolo. Ingrid m-a dus la mine în cameră. Patul fusese făcut şi, lângă el, pe un scaun care întotdeauna fusese lângă noptieră, era un urcior plin cu ramuri de iederă, tăiate dintr-o plantă care creştea lângă hambarul mamei. I-am mulţumit lui Ingrid că mi le-a pus în cameră. Ea însă a spus:

- Nu le-am pus eu. Stai să...

Apoi a dat perdelele la o parte.

O vreme a stat întinsă lângă mine şi m-a mângâiat pe braţ, vorbindu-mi despre sora enervantă a lui Hamish şi despre o dietă nouă şi pretenţioasă pe care voia să o încerce. în cele din urmă mi-a spus că se duce, ca să mă lase să dorm. A pus picioarele pe podea, dar a rămas aşezată pe marginea patului.

- Martha, ai să vezi că o să se aranjeze lucrurile. O să îţi revii mai repede decât crezi, ai să vezi.

M-am ridicat în capul oaselor şi m-am sprijinit de perete, înconjurându- mi genunchii cu braţele.
- Voiam să facem un copil.
Pe faţa lui Ingrid s-a aşternut o expresie de consternare. M-a strâns de picior cu o mână.
- Martha, a spus ea pe o voce cumplit de calmă. N-ai spus tu...
- Păi a fost ideea lui Jonathan.
- Deci de fapt tu nu voiai un copil. El te-a convins.
-Eu i-am permis.
Ea s-a încruntat şi la început am crezut că se încruntă la mine, dar de fapt faţa ei exprima dispreţ pentru Jonathan. M-a strâns iar de picior şi a spus că îi pare rău. După care:
- Slavă Cerului că nu s-a întâmplat. Ţi-l imaginezi pe Mutră de Cutră pe post de tată?
Ingrid mi-a dat drumul la picior şi a spus că se întoarce un pic mai încolo; şi că o să văd că se vor aranja lucrurile.
Mama a intrat la mine înainte să plece în oraş, s-a oprit o clipă şi a aruncat o privire buchetului de iederă.
- Nu-mi aduc aminte dacă am pus apă în vas.
Apoi a dat să plece, dar s-a

oprit la uşă şi a spus: Martha, Jonathan ăsta e un nenorocit.

*

în dimineaţa următoare m-am apucat să pun la loc hainele pe care le împachetase Hamish, apoi m-am oprit, căci mi-am dat seama că nu voiam nici una din ele. Nici unul din lucrurile pe care le cumpărasem în timpul în care fusesem cu Jonathan, lucrurile pe care le aveam dinainte, dar erau otrăvite prin asociere cu el.
Sertarul pe care îl deschisesem nu voia să se mai închidă. în spatele lui am dat peste o cutie pe jumătate folosită cu pastile dintr-o perioadă mai veche, o marcă pe care n-am recunoscut-o, prescrisă de un doctor al cărui nume nu însemna nimic pentru mine, pentru cine ştie ce boală obscură pe care crezuse el/ea că aş avea-o. Am vârât câteva pilule în gură şi am sperat că mă vor face să mă simt mai bine, chiar dacă erau expirate de atât de multă vreme.

*

Am ieşit din cameră ca teleghidată, un gest mecanic, ecoul perioadelor mele de normalitate. Am coborât scările până la bucătărie şi am auzit telefonul sunând. Răspunsul la telefon fusese adăugat la lista mea de îndatoriri, fiind un lucru pe care mama refuza să îl facă, pentru că o

întrerupea de la multele ei treburi, precum curăţenie şi gătit, plus creşterea fiicelor.

Deseori răgetul ei - „Să răspundă dracu' careva!” - ne aduna pe toţi într-o cameră, de parcă am fi auzit alarma de incendiu. Uitasem de asta şi, deşi pe vremuri mă enerva rău că făcea aşa, m-a năpădit acelaşi sentiment pe care-l aveam când alunecam cu şosetele pe muchia fiecărei trepte a scării mochetate, un sentiment de nostalgie— pentru vremea când eram toţi patru acasă. Dar numai potrivit definiţiei pe care mi-o spusese Peregrine mai demult - „E sensul vechi, venit din greacă, Martha”.

La telefon era Winsome, care sunase să vorbească cu mama despre planurile de Crăciun, care, a subliniat ea, ne bătea la uşă, căci se făcuse deja septembrie. A vorbit despre Crăciun, dar cu mine, pentru că mama n-a răspuns când am strigat-o - a vorbit repezit şi cu o notă de isterie în voce după ce i-am răspuns la întrebarea de ce eram acolo.

Cocheta cu ideea unui bufet, Jessamine urma să vină cu cineva, un băiat, ceva era vopsit, ceva era posibil să fie sau să nu fie gata la timp - eu priveam în timpul acesta pe fereastră o mierlă

care împingea cu ciocul acelaşi fir de iarbă iar şi iar.

- Şi Patrick nu va petrece Crăciunul cu noi.

Era plecat în străinătate - Winsome nu concepea să petreacă sărbătorile fără el, dar, a spus ea, în schimb aveam să îl vedem mult mai des pentru că îşi termina studiile la Oxford şi avea să vină să lucreze aici, urma să stea cu Oliver care cumpărase un apartament în Bethnal Green - să o bată Domnul dacă înţelegea de ce tocmai în zona aia.

A continuat să înşire neajunsurile apartamentului în cauză, dar eu n-am fost în stare să trec mai departe de imaginea lui Patrick în faţa apartamentului lui Jonathan şi ce am simţit când l-am văzut aruncându-mi o ultimă privire înainte să dispară după colţ. Acela a fost momentul când l-am crezut pe Oliver. Acum nu-l mai credeam. în scurtul răstimp în care se consumase căsnicia mea, ideea începuse să îmi pară absurdă. Winsome a încheiat lista cu defecte şi a spus:

- Măcar nu e unul din blocurile acelea de sticlă care nu au decât suprafeţe şi unghiuri ascuţite.

Primul şi ultimul cuvânt pe care l-a rostit despre Jonathan.

*

Cucoana de la magazinul de haine la mâna a doua n-a vrut să-mi accepte rochia de nuntă. Una câte una, s-a apucat să-mi scoată hainele din sacii de gunoi în care le adusesem. Aveam pe mine singurele haine care-mi mai rămâneau odată ce plecam de acolo - blugi şi un pulover de bumbac din care Ingrid cumpărase două bucăţi pentru că se vindeau două la 9 lire şi pe pieptul căruia era cuvântul Universitate, ceea ce, zicea ea, transmitea mesajul clar că primiserăm educaţie superioară, dar nu eram atât de ahtiate după admiraţie încât să spunem la ce instituţie.

Rochia mea de nuntă era vârâtă sub un morman de alte haine şi când a tras-o de mânecă şi i-am spus ce era, femeia a scos un mic ţipăt de uimire, în afară de faptul că un lucru atât de frumos ar fi trebuit să fie învelit în foiţă şi pus într-o cutie, era sigură că avea să îmi pară rău să mă despart de ea. Ochii i-au fugit spre mâna mea stângă. Purtam încă inelul de nuntă şi pe cel de logodnă şi, convinsă acum că nu făcuse o gafa, femeia a zâmbit şi a spus:

- Cine ştie, poate într-o bună zi o să vreţi s-o daţi fiicei dumneavoastră.

Voia să se ducă în camera din spate să vadă dacă nu găseşte ceva mai
potrivit în care să mi-o împacheteze.

De îndată ce a dispărut în spatele unei perdele, am plecat fără rochie şi am luat-o înapoi spre casă. începuse să plouă şi apa cădea pe trotuar şi se vărsa în rigolă. La primul colţ, m-am oprit şi mi-am scos inelele de pe deget, întrebându-mă dacă era indicat ca o femeie în circumstanţele mele să le arunce în canal şi să plece mai departe, emancipată. Era genul de mişcare care l-ar fi făcut pe Jonathan să se prăpădească de râs şi să zică: „Grozav!" Le-am băgat în portofel în compartimentul de monede, am închis fermoarul şi am continuat să merg. Hamish le-a scos la vânzare pe eBay. Cu banii obţinuţi i-am luat tatei un computer şi restul l-am dat unei organizaţii comunitare care se ocupă cu protestele împotriva clădirilor precum cea în care stă Jonathan .Din punct de vedere etimologic, cuvântul *nostalgie* este un cuvânt creat în 1688 de elveţianul Johannes Hofer (1669-1752), care l-a folosit pentru prima dată într-o disertaţie. *Nostalgie* este compus din două cuvinte care provin din greaca veche: *nôstos* („întoarcere acasă") şi *ălgos* („durere, tristeţe"), prin analogie cu cuvântul din limba germană *heimweh.*

Nu m-am mai întors niciodată la slujba de la revista *World of Interiors.* O scrisoare pe care a redirecţionat-o Jonathan a sosit la Goldhawk Road. Din cauza dezertării mele, fusesem concediată oficial.

Aşezată pe pat, m-am apucat şi i-am scris lui Peregrine. Voiam să îmi cer scuze că dispărusem în loc să îmi dau demisia cum se cuvine şi că nu fusesem îndeajuns de vitează să îi spun de ce nu puteam să mă întorc. Am încercat, dar n-am fost în stare să dau o motivaţie cât de cât amuzantă, deşi am compus mai multe versiuni. în scrisoarea pe care am trimis-o în cele din urmă i-am spus că rămăsesem în pană de epitete pe care să le aplic scaunelor. I-am spus că nu-mi mai rămăsese nimic în arsenal în afară de „drăguţ" şi „maro" şi că eram recunoscătoare şi îmi părea rău şi că speram să păstrăm legătura.

Răspunsul lui a sosit pe o carte de vizită cu monogramă chiar în aceeaşi săptămână.

Pe ea scria: „Mai onorabil pentru scriitor e să fugă decât să răspundă cântecului de sirenă al *Dicţionarului de sinonime.* Prânz curând/ întotdeauna".

*

După părerea tatei, aveam mai întâi nevoie să mă recuperez emoţional şi abia apoi puteam să îmi pun problema unei slujbe noi. Eram în biroul lui şi mă uitam pe un website cu locuri de muncă şi tocmai selectasem regiunea Londrei, după care mă blocasem.

Pentru că recuperarea emoţională era imposibil de realizat la mine în cameră, unde se

auzea veşnic zgomotul făcut de mama care lucra la arta ei în şopron, el mă invitase să petrec timp la el în birou, ca pe vremea când aveam şaptesprezece ani - nu spusese aşa, dar eram amândoi conştienţi de lucrul ăsta. M-am dus câteva zile, dar între timp plăcerea lui de a scrie poezie scăzuse vizibil.

Acum se reducea mai degrabă la ridicat cu zgomot de pe scaun, umblat prin cameră şi oftat, citit poezia altora cu voce tare, ceea ce, zicea el, îl ajuta să se pună în starea de spirit necesară, deşi era clar că nu-l ajuta destul.

M-am mutat jos, în bucătărie, şi m-am apucat să scriu un roman.

Sunetul paşilor lui se auzea de sus. Am început să mă duc la bibliotecă, îmi plăcea acolo, însă romanul tot vira către autobiografie şi nu izbuteam deloc să-l aduc pe drumul cel bun. Mi-am imaginat cum ar fi să vorbesc la un festival al scriitorilor şi să mă întrebe cineva din public cât din carte se baza pe viaţa mea reală. Şi să fiu nevoită să spun că tot!

Nu exista nici pic de ficţiune în cele patru sute de pagini! Excepţie făcea partea în care soţul - care în realitate e blond şi neasasinat - decide să îşi mute automatul lui scump de cafea în altă zonă a bucătăriei şi când îl ridică, se

trezeşte opărit pe partea din faţă a blugilor lui albi cu apă maro din tava aparatului.

Scena aia şi toate celelalte păreau să fie atât de spirituale şi pline de umor când le scriam. Dar a doua zi le citeam şi mi se păreau compunerile unei şcolăriţe de cincisprezece ani cu părinţi înţelegători. Ca să nu spun că îmi dădeam seama cât de mult imita stilul fiecărei cărţi pe care se întâmpla să o citesc în perioada aceea. Un melanj aiuritor între Joan Didion, distopie şi rubrica unei ziariste de la *Independent* care îşi descria într-un foileton divorţul.

M-am lăsat păgubaşă şi m-am apucat să citesc romane de dragoste scrise cu font mare până ce mi-am dat seama că mă împrietenisem cu abonatele vârstnice ale bibliotecii care la rândul lor îşi petreceau vremea în zona liniştită, căci atunci când m-au invitat la prânz la The Crepe Factory, nu mi
s-a părut ceva ieşit din comun să zic da.
*

Nicholas s-a mutat pe Goldhawk Road la o lună după mine şi asta i-a întărit sentimentul mamei că locuia într-un adevărat templu al şomajului.

A sosit de la un centru de reabilitare, neanunţat, şi ne-a spus că dacă îl obligăm să se

întoarcă să locuiască în Belgravia, cu siguranţă o să ajungă să ia droguri iar.

Pentru că întotdeauna fusese imprevizibil în moduri care-mi aminteau de mama şi pentru că mă deprima periodic în moduri care-mi aminteau de mine însămi, îmi fusese întotdeauna cel mai puţin simpatic dintre verii mei. Dar faptul că stătea cu noi însemna că Oliver a început să vină seara şi să se uite cu el la televizor, sau să stea cu el în timp ce dădea telefoane prin care îşi cerea scuze foştilor prieteni, încercând să-şi îndeplinească pasul 9 din program.

Oliver îşi aducea rufele la spălat şi îl căra pe Patrick după el de câte ori acesta venea la Londra pentru că, deşi apartamentul din Bethnal Green era destul de aproape, după cum mi-a spus chiar el, între un restaurant cu livrare la domiciliu specializat în toate soiurile de bucătărie şi un salon de coafură care punea extensii artificiale de păr, n-avea maşină de spălat, nici apă fierbinte după ora cinci p.m. şi nici ceva care să se apropie de ce susţinuse agentul imobiliar că ar fi o baie.

Patrick şi cu mine ne-am întâlnit în bucătărie prima dată când a venit în vizită la noi. Eu

scoteam vasele din maşina de spălat vase şi când a intrat el, am scăpat un castron pe jos.

Arăta neschimbat. Eu mă mutasem într-un apartament, îl părăsisem, fusesem căsătorită, fusesem în străinătate, apoi bolnavă şi expulzată, iar Patrick purta aceeaşi cămaşă pe care o purtase la faimoasa cină a lui Jonathan, ultima dată când îl văzusem. Nu reuşeam să mă împac cu asta, că între timp mă schimbasem atât de mult, iar el, deloc. M-am pus pe vine şi m-am apucat să strâng cioburile, amintindu-mi că nu trecuseră decât trei luni.

El a venit lângă mine să mă ajute şi acolo, cu el îngenuncheat în faţa mea, nezicând nimic decât să am grijă pentru că cioburile mici erau foarte ascuţite, mina aceea a lui de om neschimbat părea că şterge timpul care trecuse, până când am avut impresia că nu trecuse nici o clipă, că nu se întâmplase nimic şi că nu eram decât noi doi, strângând cioburile unui castron.

Nu m-am aşteptat să îl aud zicând aşa, dintr-odată:

- îmi pare rău de treaba cu Jonathan.

Eu am zis: „Da, ce să-i faci”, apoi m-am ridicat brusc să aduc o mătură pentru că nu voiam să plâng de faţă cu el. Când m-am întors

cu mătura, el plecase din bucătărie şi n-am mai găsit nici un ciob pe care să-l pot mătura.

Oliver şi cu mine nu mai discutaserăm nimic despre subiectul abordat atunci sub copertină, ba chiar ne prefăceam că nu existase nici o conversaţie. Nu ştiam dacă îi spusese lui Patrick, care acolo, în bucătărie, nu păruse mai stânjenit decât era de obicei când era în preajma mea. Nu ştiam nici dacă Patrick simţise jena mea. Din cauza asta nu m-am dus să stau cu ei în living în seara aceea, şi nici apoi. Totuşi, când erau acolo şi auzeam televizorul, sunetul vocilor lor, zgomotul storcătorului din debara, mâncarea care era livrată, mă simţeam mai puţin singură. Dis-de-dimineaţă, Nicholas pleca la plimbare şi îşi petrecea restul zilei mergând la întrunirile AA, ţinând un jurnal şi vorbind cu sponsorul lui la telefon. N-a trecut mult şi şi-a dat seama că nici eu n-aveam cu ce să îmi ocup timpul, aşa că m-a întrebat dacă nu vreau să merg cu el.

în ziua aceea ne-am plimbat de la Shepherd's Bush până la râu, apoi de-a lungul lui, până la Battersea; a doua zi, ne-am dus până la Westminster.

Apoi, am început să batem oraşul în lung şi în lat, am umblat de-a lungul canalelor, ne-am dus până la Clerkenwell şi Islington, inventând alte

rute către casă ca să traversăm Regent's Park, şi în cele din urmă petrecând atâtea ore pe zi plimbându-ne, că am început să ne cumpărăm batoane energetice şi Lucozade. Până să ajungem să încercăm toate aromele acestei băuturi, mi-am dat seama că ţin la Nicholas. Parcă mi-era frate şi o dată nu m-a întrebat de ce aveam douăzeci şi şase de ani, dar n-aveam serviciu, de ce locuiam cu părinţii şi n-aveam decât un singur rând de haine. Când m- am hotărât să îi povestesc, el mi-a spus:

- Bine era dacă singura mea alegere proastă în viaţă ar fi fost să mă căsătoresc cu un bou notoriu. Dar, după cum mi-a spus mai departe: Totul se poate repara, Martha. Chiar şi deciziile care te conduc în punctul în care eşti leşinat şi sângerezi pe trecerea de pietoni, cum am păţit eu. Deşi, fireşte, ideal ar fi să îţi dai totuşi seama de ce continui să îţi dai foc la valiză.

Eram pe undeva prin Bloomsbury, stăteam pe marginea unei fântâni arteziene dintr-o grădină împrejmuită. L-am întrebat de ce îşi dădea mereu foc la valiză, dar apoi i-am spus că nu e nevoie să vorbim despre asta dacă n-are chef. Dar el avea chef. Mi-a spus că nimeni nu voia să discute nici un lucru important în familia lui şi că asta era cauza.

Eu i-am spus că eu şi Ingrid întotdeauna doriserăm să îl întrebăm care îi erau originile, la care Nicholas a exclamat:

- Doamne, originile mele...!

Folosisem cuvântul pe care-l folosea Rowland de obicei, mă gândisem că o să i se pară amuzant, dar era limpede că nu i se părea astfel.

Mi-am cerut scuze:

- Trebuie să fi fost groaznic să existe ceva pe care să n-ai voie să îl pomeneşti în legătură cu tine.

Nicholas şi-a tras nasul.

- Să fii tu însuţi motiv de ruşine, vrei să zici. Şi dacă voiaţi să îmi puneţi întrebări, de ce n-aţi facut-o? V-au interzis părinţii voştri, sau ce?

I-am spus că nu.

- Pur şi simplu am crezut că nu e voie. Nu ştiu de ce. Probabil pentru că n-am auzit pe nimeni din familia ta pomenind de asta şi cred, din punctul meu de vedere, că mă feream să fiu eu persoana care să deschidă un subiect sensibil, i-am spus eu, gânditoare.

- Păi nu era ca şi cum n-aş fi ştiut că eram copil adoptat.

- Nu. Vorbesc de faptul că nu eşti alb.

La care el a spus „Ce?!” pe o voce atât de ridicată că a început lumea să se uite ciudat la noi, aşa că el m-a luat de umeri.

- De ce îmi spui asta abia acum, Martha?

Mi-a dat drumul, cu un mic brânci, şi a spus că vrea să se plimbe, ca să proceseze ce îi zisesem. Poate că bănuia ceva, mi-a spus el, dar tot era un şoc extraordinar să audă pe altcineva spunând-o. I-am spus că mi-am dat seama că o să fie o lovitură pentru el.

Când am ieşit pe poarta grădinii, Nicholas mi-a înconjurat umerii cu braţul şi mi-a spus:

- Martha, eşti o mare proastă.

Ne-am plimbat aşa o vreme, până la Fitzrovia. Mai încolo, ne-am îndreptat spre Notting Hill. L-am întrebat dacă i se părea o idee bună să mai mâncăm nişte carbohidraţi.

El mi-a spus: „Martha, ar fi o idee bună să ne găsim un serviciu”.

*

în Westbourne Grove am trecut pe lângă un supermarket care vindea produse bio, iar în vitrină am văzut un anunţ despre angajări la toate raioanele. Deşi n-aveam nici un fel de experienţă în vânzări, am fost amândoi angajaţi, probabil şi pentru că fiind el un dependent de droguri în recuperare şi eu o nevastă aruncată la gunoi care mergeam kilometri întregi în

fiecare zi, amândoi aveam paloarea necesară şi alura jigărită a angajaţilor din astfel de centre de sănătate.
Nicholas a primit un schimb de noapte. Pe mine şefa m-a întrebat dacă prefer să stau la casă sau să vând cafea. I-am spus că, fiind insomniacă, preferam şi eu tot o muncă de seară. Ea s-a uitat la bicepşii mei şi a spus: „Casieriţă”, apoi m-a trimis acasă cu o mostră de tonic pentru reglarea somnului care avea gust de salată cumpărată de la supermarket şi uitată în pungă. N-am mai făcut plimbări. în pauze, mâneam sendvişuri cu şuncă de la Pret şi beam ultimul sortiment testat de Lucozade, ascunzându-mă în magazie, deoarece carnea e o crimă, iar zahărul e un genocid microbian. Chiar dacă Nicholas stătea în continuare cu noi pe Goldhawk Road, nu ne mai vedeam şi mi-era dor de el

.Ultima dată când l-am văzut pe Jonathan a fost la biroul lui. M-am dus acolo să semnez hârtiile de anulare a căsniciei. în momentul acela, se împliniseră şase luni de când îmi luasem tălpăşiţa. Am stat în faţa biroului său, aşteptând ca Jonathan să verifice fiecare pagină cu o meticulozitate necaracteristică, apoi să împingă spre mine actele, cu un rânjet superior:

- Nu pot spune decât că îi mulţumesc bunului Dumnezeu că nu te-am lăsat însărcinată. Tocmai pe una ca tine.

Am smuls hârtiile şi i-am amintit că fusese ideea lui.

- Dar ai dreptate: slavă Domnului că nu m-ai lăsat însărcinată, Jonathan. Un copil pe care oricum nu mi-l doream şi care s-ar fi dovedit că are o predilecţie genetică pentru cocaină şi blugi albi.

Am plecat înainte să apuce el să mai spună ceva.

*

Afară, în drum spre autobuz, am trecut pe lângă un coş de gunoi şi am azvârlit actele acolo fără să mă opresc, incapabilă să îmi imaginez că ar fi putut veni o zi când aş fi avut nevoie de o copie a căsniciei mele eşuate sau că aş fi putut să păstrez o astfel de copie la mine în cameră dacă nu târâm sus la mine unul dintre fişetele tatei şi nu o stocam la litera A pentru Agonie şi Eşec '03- 04.

La un semafor, am sărit jos din autobuz şi m-am întors pe jos până la coşul de gunoi. Actele erau acolo, sub un pahar de la MacDonald's care fusese aruncat şi căruia i se spărsese capacul. Fără hârtiile alea n-aveam nici o dovadă că nu eram căsătorită în continuare cu un bărbat care,

după cum îmi spusese Ingrid când mă evacuase din apartamentul lui, primise nouă puncte din zece la un chestionar online pe care i-l completase ea în numele lui, intitulat „Eşti sociopat?” Le-am luat de acolo, deşi acum paginile erau lipite una de alta, şi, ţinându-le de un colţ, am plecat în căutarea altui autobuz, cu fanta scurgându-mi-se pe picior.

O jumătate de oră a durat până a reuşit să parcurgă Shepherd's Bush Road. Semaforul se tot schimba de la roşu la verde, dar nici o maşină nu izbutea să treacă de intersecţia congestionată. Nu mai era nimeni la nivelul superior, aşa că mi-am lipit fruntea de geam, m-am uitat la stradă, apoi am privit prin vitrina unei cafenele unde o femeie îşi alăpta bebeluşul şi citea. Ca să poată întoarce pagina, îşi pusese cartea pe masă şi o ţinea deschisă cu podul palmei în timp ce cu degetele mişca fila de la dreapta la stânga.

înainte să îşi reia cititul, se apleca niţel ca să sărute mânuţa bebeluşului care o înhăţase de marginea cămăşii. După vreo câteva minute am văzut o femeie însărcinată care s-a ridicat de la altă masă şi s-a îndreptat spre ea. S- au pus pe vorbă, una dintre ele atingându-şi burta şi râzând, cealaltă mângâindu-şi copilul pe spate.

Nu îmi puteam da seama dacă erau prietene sau de-abia se întâlniseră şi simţiseră nevoia să schimbe câteva cuvinte despre fecunditatea lor comună. Nu voiam să fiu nici una din ele.

I-am spus lui Ingrid că eu îl lăsasem pe Jonathan să mă convingă să mă răzgândesc. La cum vedea ea lucrurile, fusese un scurt episod în care mă dezisesem de o alegere pe viaţă.

Nu fusesem în stare să îi spun ce groază simţisem pe vremuri la ideea că aş putea fi însărcinată şi că, pe măsură ce înaintasem în vârstă, groaza aceasta se intensificase până ce nu mai era vorba doar despre o femeie căreia îi era frică de sarcină, de un fetus tarat, un copil tarat, ci de copii în general, de mame şi de conceptul de maternitate însuşi - o persoană însărcinată cu crearea şi protejarea unei fiinţe umane. Ingrid mi-ar fi spus că e o frică iraţională, ilegitimă şi că nu poate fi baza unei decizii adulte. Iar acum nu voiam ca ea să ştie că, deşi îmi fusese groaznic de frică, tot îi permisesem lui Jonathan, cu încrederea lui supremă în sine şi energia lui debordantă, să mă copleşească şi să-mi dea impresia că nu îmi e frică deloc. Atât de uşor fusese să-l las să mă convingă că eram altcineva sau că puteam fi

altcineva doar prin simpla alegere de a-mi dori un copil.

Dar nu mă puteam convinge pe mine însămi să nu fiu „una ca mine”. Circumstanţele n-aveau importanţă, timpul nu mă ajuta să avansez spre un alt mod de a fi. Eram deja în stadiul final. Eram o femeie fără copii. Nu voiam să am copii. Aşa că am spus cu voce tare:

- E bine atunci.

Nu că avea cine să mă audă. Femeile din cafenea încă mai vorbeau când
traficul s-a rărit brusc şi autobuzul s-a pus în mişcare.

*

Acasă, Oliver şi Patrick erau în living cu Nicholas, se uitau la televizor. Deşi de luni de zile făceau asta, iar eu purtasem îndeajuns de multe conversaţii scurte cu Patrick ca să nu mă mai simt stânjenită, tot nu încercasem să mă alătur lor şi nici atunci n-aveam de gând să o fac. Dar, trecând pe lângă uşa deschisă în drum spre scări, i-am văzut, umăr la umăr, pe canapeaua prea mică, şi am simţit un asemenea val de singurătate că mi s-a tăiat răsuflarea. Am rămas acolo, în picioare, cu geanta pe umăr şi hârtiile încă în mână, simţind cum mi se ridică şi coboară pieptul, cum aerul intră şi iese din coşul pieptului, până ce m-a văzut Oliver şi mi-a spus

că ei se uitau la o competiţie de darts şi, dat fiind că era penultima rundă, era cazul ori să intru şi să mă aşez cu ei, ori să îmi văd de drum. în momentul acela mi-am imaginat cum o să stau peste un minut la mine pe pat, căutând pe internet apartamente la comun prin suburbiile Londrei pe care le recunoşteam doar după denumirile de pe plăcuţele de la metrou, prefacându-mă că sunt pe punctul de a mă muta. Am dat drumul genţii şi am intrat. Patrick mi-a făcut un semn cu mâna, iar Nicholas a spus că arăt ca dracu'. M-a întrebat unde-am fost.
-în oraş.
- Pen' ce?
-Divorţ.
La care el a zis: „Porcărie” şi s-a întors să se uite la un individ cu ditamai burta care tocmai a ţintit spre un cerc roşu şi apoi a tras un pumn victorios în aer în momentul în care săgeata a atins centrul. După aia, Nicholas s-a ridicat, s-a întins şi mi-a spus că pot să îi iau locul pentru că îşi amintise de o tipă pe care trebuia să o îmbuneze întrucât exact înainte să ajungă la dezalcoolizare aruncase cu un fier de călcat în parbrizul maşinii ei după ce luase o doză mai mare decât doza prescrisă de amfetamină.

- Care, după cum ştiţi, ar trebui să fie zero. Mă-ntorc imediat.
Patrick a schiţat un gest să se mute mai încolo, dar nu mai era loc. Aşezată între Patrick şi Oliver, cu braţele lipite de ale lor, nu voiam decât să stau acolo şi să mă uit la competiţia lor cu săgeţi până ce trupul meu rece avea să le absoarbă căldura. Singurul lucru pe care l-a spus Patrick, întorcând capul spre mine, dar evitându-mi privirea, a fost:
- Sper că eşti OK.
M-am prefăcut că nu l-am auzit pentru că nu ştiam cum aş fi putut îndura atata blândeţe, asa că l-am întrebat pe Oliver de ce purtau concurenţii tricouri şi pantaloni de sport ca să joace un joc pe care îl jucau toţi grăsanii la cârciumă. Iar el a spus:
- E un sport, nu un joc.
Şi am tăcut cu toţii până s-a terminat în cele din urmă şi a fost adus trofeul care arăta aşa modest că a trebuit să îmi feresc privirea când câştigătorul l-a ridicat cu ambele mâini deasupra capului de parcă atârna zeci de kile.
Oliver a spus:
- Bun, acum să vedem ce se mai găseşte pe canalele pământene ale părinţilor tăi, Martha.

Ştiam că nu avea să plece până nu se întorcea Nicholas şi speram că nu va dura mult. Nu voiam să rămân singură. Pe la jumătatea filmului pe care îl alesese Oliver pentru că părea să promită delicii verbale de mare vulgaritate şi aluzii sexuale, mi-am dat seama că adorm şi, exact înainte să adorm, am simţit cum cineva îşi schimbă poziţia pentru a-mi lăsa capul să i se odihnească pe umăr.

*

Televizorul era închis, iar ferestrele întunecate când m-am trezit.

Nu mai era decât Patrick în cameră. Eu eram întinsă pe o parte, făcută ghem în jurul unei pernuţe. Capul mi se odihnea pe genunchii lui. De îndată ce m-am mişcat, a sărit în sus şi s-a dus la rafturile din capătul opus al camerei, de parcă de mult aştepta ocazia să recupereze *Enciclopedia englezei medii* din biblioteca tatei, ceea ce a şi făcut, deschizând-o şi începând să citească din ea.

L-am întrebat cât era ceasul şi unde-mi erau verii. Era miezul nopţii, Nicholas se culcase, iar Oliver, mi-a spus el, plecase de ceva vreme.

- Păi şi tu de ce nu te-ai dus cu el?

Patrick a ezitat:

- N-am vrut să te trezesc.

-Nu era nimic.

- Da, sigur că da. Doar că m-am gândit că... dar nu-ţi bate capul, a spus el punând cartea sub braţ şi începând să-şi pipăie buzunarele. îmi pare rău, poate ar fi trebuit să...
- S-a dus ultimul metrou. Cum o să ajungi acasă?
-Pe jos.
- De la Shepherd's Bush la Bethnal Green.
El mi-a spus că n-o să-i ia atât de mult şi că de fapt abia aştepta să facă o plimbare - că avusese de gând să meargă azi pe jos. M-am uitat la picioarele lui, băgate direct în nişte tenişi care - din cine ştie ce motiv - nici nu aveau şireturi.
- Patrick, e prima dată când încerci să spui o minciună? Nu te prea pricepi. Zău, de ce nu te-ai dus cu Oliver?
Patrick şi-a dres glasul.
- M-am gândit că poate că n-a fost cea mai grozavă zi din viaţa ta şi poate că îţi vei dori companie când o să te trezeşti. Dar văd că totul e în regulă, ceea ce e minunat. Aşa că plec.
L-am întrebat dacă avea de gând să împrumute cartea pe care o avea încă sub braţ.
El a scos un hohot de râs şi a spus că uitase că e acolo, apoi a extras-o de sub braţ şi s-a prefăcut că citeşte textul de pe copertă.
- Mai bine o las. S-o pun la loc.

Eu i-am spus că îl conduc să-i deschid uşa pentru că numai locuitorii de-o viaţă ai casei de pe Goldhawk Road ştiau ordinea exactă în care trebuie deschise încuietorile uşii, după care l-am lăsat să pună cartea la loc.
Becul de pe hol era stins de ceva vreme. încercând să ocolesc bicicleta tatei, sprijinită de perete, am reuşit să agăţ cu şoldul ghidonul şi să o răstorn. Am făcut un pas înapoi şi am lăsat-o să cadă. Nu ştiam că Patrick era deja în spatele meu, aşa că m-am împiedicat şi m-am trezit lipită de el. El mi-a înconjurat talia cu mâinile şi pentru că nu şi le-a retras, nici măcar după ce mi-am recăpătat echilibrul, i-am spus:
- Patrick, tu mă iubeşti?
Imediat, mi-a dat drumul şi s-a tras un pas îndărăt. Nu-i zăream faţa pe întuneric.
Mi-a spus că nu.
- Sau poate voiai să mă întrebi dacă te iubesc în calitate de prieten...
M-am întins şi am aprins lumina de afară. Lucea stins prin geamul uşii. I-
am spus că nu, nu ca prieten...
- în cazul acesta, nu.
A spus că nu în felul acela, apoi s-a strecurat pe lângă mine, a ocolit bicicleta şi a început să desfacă încuietorile alandala.

- Oliver mi-a spus că mă iubeşti din adolescenţă.

Cu spatele la mine, Patrick a spus:

- Aşa a spus el?
- în seara în care m-a cerut în căsătorie Jonathan.
- Hm, nu ştiu de ce a spus aşa ceva.

Am întins mâna pe lângă el să descui o yală pe care n-o văzuse şi i-am atins fără să vreau braţul. Patrick s-a lipit de perete şi a ţâşnit afară de îndată ce am reuşit să crăp uşa îndeajuns de mult pentru a se strecura pe acolo.

- Patrick.

Se îndepărta cu paşi mari şi nu s-a întors spre mine până n-a ajuns pe alee. Eu l-am urmat, apoi m-am oprit la jumătate.

- E adevărat?

El mi-a spus că nu, în nici un caz.

- Nu înţeleg ce o fi fost în capul lui Oliver, a spus el. îmi pare rău, chiar trebuie să plec, a continuat el, îndepărtându-se deja.

*

Soneria a sunat când eram încă pe hol şi tocmai ridicam de pe jos bicicleta tatei.

- Bună.
- Bună.
- îmi pare rău...

- Pentru ce?

De pe ultima treaptă a scărilor, cu mâinile înfundate în buzunare, Patrick a spus:

- Poate totuşi ar trebui să spun că n-am fost complet sincer cu tine.

I-am spus: „Nu-i nimic”.

El s-a oprit şi se vedea că nu ştie dacă ar trebui să explice sau, acum că mărturisise, putea să plece. O secundă mai târziu, înfundându-şi mâinile şi mai adânc în buzunare, a spus:

- Adevărul e că la un moment dat...

Mi-am scărpinat braţul, aşteptând. M-am gândit că eu voisem să ştiu, pe hol mi se păruse că trebuie să ştiu dacă Patrick mă iubea. Dar acum nu mai voiam. Mă simţeam stânjenită şi voiam să plece pentru că eram convinsă - în mod iraţional, dar convinsă totuşi - că el credea că din clipa în care şi-a pus mâinile pe talia mea şi pentru jumătatea aia de secundă cât şi le-a ţinut acolo, mie îmi intrase în cap că mă iubeşte, aşa cum spusese Oliver. Şi că voiam să mi-o mărturisească pentru că poate credea că eu sunt de fapt îndrăgostită de el.

- La un moment dat... a spus el, foindu-se, am crezut că sunt... înţelegi tu.

-Când?

- într-un an, după ce te-am văzut la mătuşa şi unchiul tău, de Crăciun.
Mi-a spus că probabil nu-mi amintesc.
- Eram adolescenţi. Tu erai bolnavă şi eu intrasem să...
- Mi-ai vorbit de mama ta.
Patrick a părut foarte surprins, de parcă nu credea că eram capabilă să îmi amintesc vreo conversaţie purtată cu el.
- Dar de ce ţi s-a părut că eşti îndrăgostit de mine?
- Probabil pentru că m-ai întrebat de ea.
Nimeni nu m-a mai întrebat vreodată, asta dacă nu-l punem la socoteală pe Rowland care a vrut să ştie cum a murit, atunci când am venit prima dată la voi.
M-a cuprins un tremur şi mi-am încrucişat braţele, deşi aerul care venea de afară nu era rece.
- Suntem nişte oameni îngrozitori, Patrick.
El a spus:
- Nu-i adevărat. Nu sunteţi. Oricum, ideea e că am crezut că te iubesc şi probabil că i-am spus ceva lui Oliver, o prostie, a continuat el, scărpinându- şi ceafa cu putere. Dar e clar că nu eram şi mi-am dat şi eu seama de asta mai încolo. Aşa că nu-ţi face griji, n-am fost niciodată

îndrăgostit de tine. Apoi şi-a luat seama şi a spus: Scuze, asta sună prost...
-Nu-i nimic.
I-am spus că nu ar fi trebuit să îi pun asemenea întrebare.
- Hai, du-te.
- Dar te simţi bine?
I-am răspuns cu un da sec.
- Da, Patrick, n-am nimic. A fost o zi plină de bărbaţi care m-au iubit cândva şi apoi au încetat sau s-au gândit că mă iubesc şi apoi şi-au dat seama că de fapt le era foame.
Am intrat înapoi în casă, spunându-i că ne vedem mai încolo.
*
în loc să adorm, n-am putut să închid un ochi până dimineaţa, gândindu- mă când la Jonathan cum stătea la birou şi se strâmba dispreţuitor când mi- a spus că nu ar fi trebuit să fiu mamă, când la Patrick stând pe alee, apoi întorcându-se la uşă. Jonathan era oribil, dar măcar retezase legătura rapid şi brutal. Explicându-mi că nu mă iubise niciodată, că nu fusese decât un moment de confuzie adolescentină, Patrick fusese atât de atent să nu mă rănească, de parcă ar fi încercat să pigulească tifonul de pe rană prea încet, cu prea

mare grijă, astfel că până să fie dezvelită rana vrei să intervii şi să smulgi tu bandajul pe loc.

în noaptea aceea, pentru că m-am gândit atâta la amândoi, am ajuns să-i asociez pe Jonathan şi pe Patrick în minte.

Şi din cauză că amândoi mă respinseseră în aceeaşi zi, mai târziu, ori de câte ori mă gândeam la Jonathan şi mariajul meu distrus, ajungeam să mă gândesc şi la Patrick. Asta am decis în zilele următoare şi asta am crezut o bună bucată de vreme

.Nicholas a apărut în bucătărie în dimineaţa următoare. Eu şi tata stăteam la masă şi citeam ziarele.

A întrebat dacă avem cutii goale pentru că se hotărâse să se mute la Oliver. Voia să fie mai aproape de centru. Voia să încerce să găsească o slujbă adevărată. A spus că frate-său vine să îl ia după-amiază.

Tata s-a ridicat şi a spus că se duce să vadă ce găseşte.

Nicholas a prăjit nişte pâine şi a adus-o la masă, aşezându-se pe scaunul de vizavi. A început să vorbească despre planurile lui. Eu m-am sprijinit în cot şi am continuat să citesc, cu mâna la frunte, proptindu-mi capul şi ferindu-mi faţa de el.

Nu am reacţionat la nimic din ce-a spus el. Mă simţeam ca o şcolăriţă care încearcă să se ascundă, să nu vadă lumea că plânge în bancă pentru că exerciţiile sunt prea grele. încercam să nu plâng pentru că perspectiva plecării atât de bruşte a lui Nicholas şi ideea că voi rămâne doar eu cu părinţii acolo erau greu de suportat. în timp ce tot spunea ceva, am încercat să nu mă concentrez decât la faptul că plecarea lui însemna că nu ne va mai vizita Patrick.

A vorbit câteva minute, apoi a renunţat şi a tras spre el ziarul tatei, întorcând fiecare pagină fără să se oprească să citească nimic. Eu stăteam nemişcată în faţa propriului ziar, citind fiecare cuvinţel de pe foaia deschisă în faţa mea, până când am epuizat toate articolele cu excepţia circularei regale. Cu o zi înainte, prinţesa Anne deschisese un centru de servicii pentru clienţi la Consiliul Raional Selby, după care participase la o recepţie. Mi-a părut rău de ea, dar şi mai şi de mine, mai ales odată ce Nicholas s-a ridicat, şi-a pus farfuria în chiuvetă şi a spus că probabil o s-o întindă.

în cele din urmă, am plecat şi eu de acasă şi m-am dus să mă plimb. în timp ce încercam să găsesc o ieşire din Holland Park, mi-a sunat telefonul. Era Peregrine. Scrisoarea mea de

scuze şi răspunsul lui fuseseră singurul nostru contact. Nu eram îndeajuns de vitează să propun să luăm prânzul, deşi mi-era tare, tare dor de el.

Exact în acel moment, mi-a spus el, se afla într-o maşină care mergea în direcţia vest şi voia să ştie eu unde sunt. Tocmai aflase - nu a vrut să spună prin ce mijloace - că mi se destrămase căsnicia şi, dat fiind că nici nu trebuia să îi spun eu cine era de vină pentru asta, se simţea tare prost că nu-l sunasem în perioada aia.

I-am răspuns că sunt în Holland Park, iar Peregrine a zis: „Vai ce potrivealã". O să-i spună şoferului să facă un detur.

- Fă un efort şi vino la Oranjerie să ne întâlnim într-un sfert de oră.

I-am spus că sunt îmbrăcată în blugi. Ştiam că îi urăşte cu pasiune, indiferent de ocazia în care erau purtaţi, şi speram că o să renunţe să mă mai cheme. Voiam să îl văd, dar nu în momentul ăla.

L-am auzit dându-i instrucţiuni şoferului şi apoi, revenind la receptor, mi- a spus că va trece de data asta cu vederea, căci se ştie că standardele vestimentare sunt primele care se prăbuşesc când ţi-e inima frântă.

*

în loc de bună ziua, Peregrine mi-a spus:

- N-am înţeles niciodată de ce crede lumea că se bea şampanie când sărbătoreşti ceva în loc să se bea în scopuri medicinale.
în timpul ăla, o chelneriţă turna de zor în pahare, bineînţeles într-un mod greşit, se vedea după privirea lui, şi când a început să toarne în al doilea pahar, Peregrine i-a mulţumit şi i-a spus că ne descurcăm noi. M-am aşezat şi el mi-a pus un pahar în mână:
- Senzaţiile efervescente sunt absolut necesare când viaţa e ca o băutură trezită.
S-a uitat la mine cum sorb şampania, apoi a zis că, deşi îl doare sufletul să-mi spună aşa ceva, arăt ca moartea în vacanţă.
- Şi? m-a întrebat el, împreunându-şi degetele. Ce-ai de gând să faci? Ai vreun plan?
M-am apucat să îi spun că locuiam cu ai mei şi lucram într-un supermarket care vindea produse naturale, dar el a clătinat din cap.
- Nu, asta e doar ce faci în momentul ăsta. Nu-i un plan şi nici nu văd cum o să reuşeşti să îţi faci unul dacă stai aşa, ca o curcă plouată.
Am dus mâna la pahar într-o doară. O dâră de condens i s-a prelins pe picior.
Nu ştiam nici eu ce să zic.
Peregrine şi-a desfăcut mâinile şi le-a aşezat pe masă. A spus: „Paris, Martha”.

- Te rog, du-te la Paris.
-De ce?
- Pentru că atunci când suferinţa e imposibil de evitat, singurul lucru pe care-l poţi controla este locul unde suferi. Să boceşti lângă Sena este una, să boceşti în timp ce umbli haihui prin Hammersmith e alta.
Am râs, iar Peregrine a făcut o mutră necăjită.
- Nu fac pe grozavul, Martha. Când omul rămâne fără poftă de viaţă, singurul motiv care mai stă în picioare este frumuseţea.
I-am spus că era o idee minunată, dar că nu credeam că am nici energia, nici banii să plec în străinătate.
El mi-a spus că în primul rând Paris e colea, la o aruncătură de băţ.
- Şi în al doilea rând, am eu un colţişor, cumpărat cu mulţi ani în urmă, pentru fete. Mi le-am imaginat preumblându-se precum Zelda Fitzgerald— prin Montparnasse, sau măcar trecându-şi timpul ca Jean Rhys— în vreo cameră întunecoasă, dar frumoasele şi blestematele- mele au preferat suburbiile din Woking, aşa că gol a rămas apartamentul meu mobilat.

A adăugat că, deşi era în bună stare, interiorul putea fi descris doar ca unul care „întăreşte caracterul”.

- Dar ţi-l ofer din toată inima, Martha. Să îţi fie cămin cât timp crezi tu că ai nevoie.

I-am spus că e tare frumos din partea lui şi că am să mă gândesc la propunere.

- Păi tocmai asta nu e bine să faci, a spus el privindu-şi ceasul. Trebuie să mă întorc la fabrică, dar îţi trimit cheia în după-amiaza asta.

Gata, mi-a spus el, lucrurile erau hotărâte. Când ne-am despărţit la colţul parcului, Peregrine m-a sărutat pe ambii obraji şi mi-a spus:

- Nemţii au un cuvânt pentru inima frântă, Martha. Liebeskummer. Nu-i aşa că-i oribil?

*

Ajunsă acasă, am căutat pe Google site-ul băncii şi m-am apucat să îmi recuperez parola, ca să văd şi eu de ce fonduri dispun.

De îndată ce ne căsătoriserăm, Jonathan începuse să îmi facă transferuri săptămânale în cont, sume care rămăseseră în cont pentru că erau atât de mari că nici nu avusesem timp să le cheltuiesc. Nu se ştie cum, în timpul în care fusese plecat în acea călătorie de serviciu, reuşise să-mi scoată toţi banii din cont, aşa că atunci când m-am întors acasă, n-aveam decât cele două inele şi o garderobă pe care o

donasem în întregime. La supermarketul la care lucram, câştigam pe oră echivalentul preţului unui *smoothie* de cereale, pahar mic, fără nimic pe lângă. Dar nu cumpărasem mai nimic luni de zile - în afară de sendvişuri cu şuncă şi sucuri pentru plimbările mele cu Nicholas.
Cheia a sosit pe la mijlocul amiezii. Adresa era scrisă pe o carte de vizită cu monogramă, iar deasupra scria: „Abandonată, Biata Căsătorită Descoperă, Emoţionată, Fericirea, Gonind peste Hotare în Jeans..... etc.
etc. şi sună-mă imediat ce ajungi". Aveam destui bani, aşa că m-am dus.
Zelda Fitzgerald (1900-1948) a fost soţia celebrului scriitor american F. Scott Fitzgerald (1896-
1940), scriitoare şi pictoriţă. Jean Rhys (1890-1979), scriitoare britanică născută în Insulele Caraibe, care a scris două romane: *GoodMorning, Midnight* (netradus în română), a cărui acţiune se petrece la Paris, şi *Wide Sargasso Sea {întinsa mare a Sargaselor),* a cărui acţiune are loc înainte de evenimentele descrise de Charlotte Bronte (1816-1855) în celebrul roman victorian *Jane Eyre.* Aluzie la romanul lui F. Scott Fitzgerald, intitulat *The Beautiful and Damned (Cei frumoşi şi blestemaţi*) şi publicat în 192

2Am locuit la Paris patru ani şi am lucrat în tot răstimpul ăsta la o librărie care vindea cărţi în engleză lângă Notre Dame. Vindeam ghiduri turistice şi romane de Hemingway în ediţii broşate turiştilor care nu voiau de fapt decât să se pozeze în librărie.

Şeful meu era american şi locuia în podul care fusese transformat în apartament.

încerca să fie dramaturg. în prima zi mi-a arătat rostul fiecărui lucru, iar turul a culminat cu rafturile de lângă uşă. Unde el a spus:

- Toţi autorii adevăraţi se găsesc aici.

L-am întrebat unde sunt autorii neadevăraţi atunci, iar el a plescăit din buze şi i-a spus danezei care urma să îmi cedeze mie postul: „Văd că ne-am procopsit cu una care are păreri". M-am culcat cu el trei ani şi jumătate fără să simt nimic pentru el.

înainte să pună anunţuri în care să interzică *le camera à l'intérieur* şi mai apoi şi *le iPhone* şi *encore plus, le bâton de selfîe*[m], am fost surprinsă în fundalul a mii de fotografii, şezând în spatele tejghelei şi citind noile apariţii sau uitându-mă la fâşia de râu vizibilă printre clădiri dacă noile
apariţii se dovedeau a fi poliţiste sau romane ale realismului magic.
*

Peregrine a fost prima persoană care m-a vizitat la Paris şi, în afară de Ingrid, persoana care m-a vizitat cel mai des, chiar dacă nu stătea mai mult de o zi, sosind înainte de prânz şi plecând seara târziu. Ne întâlneam la un restaurant, Peregrine preferându-l pe cel care tocmai pierduse o steluţă Michelin pentru că i se părea că e cel mai uşor mod de a se arăta caritabil şi a susţine pe cineva doar luând prânzul acolo şi, spunea el, la Paris era singura garanţie că vei fi servit cum trebuie. Indiferent de sezon, mergeam pe jos până la Tuileries după prânz şi de-acolo în susul râului, până la Marais, ocolind Centre Pompidou, deoarece arhitectura sa îl deprima, apoi mai departe la Muzeul Picasso, unde rămâneam până când Peregrine spunea că e vremea să găsim un loc *louche*— ca să bem Dubonnet înainte de cină.

îmi măsurăm timpul la Paris prin vizitele lui Peregrine. Ştia, probabil, asta, pentru că niciodată nu pleca fără să îmi spună când va reveni. Şi întotdeauna venea în septembrie, în ziua în care aniversam concedierea mea, aşa îi spunea el, referindu-se la concedierea mea de către Jonathan, nu de către revistă.

Eram fericită când eram cu el, chiar şi la acele aniversări, cu excepţia unui singur moment, şi anume ziua când am împlinit treizeci de ani. Intrând în curtea muzeului, Peregrine a spus că i se păruse că mă purtasem cam ciudat toată ziua. Aşa că, în loc să intrăm în muzeu, sugera să ne întoarcem pe jos, timp în care avea să îmi povestească ce viaţă avusese el la vârsta mea; şi, pentru că tabloul pe care avea să mi-l prezinte era destul de sumbru, poate că aveam să mă opresc să-mi mai plâng atâta de milă şi să umblu pe stradă cu umerii prăvăliţi de disperare. Ajunşi din nou în stradă, Peregrine şi-a şters atent mânecile paltonului şi a spus: „Bine atunci”, şi ne-am pornit înapoi.

- Ia să vedem... Nevastă-mea tocmai mă dăduse pe uşă afară, descoperind ea că gusturile mele se îndreptau într-o direcţie diferită şi, în timp ce Diana se asigura că n-am să văd un bănuţ din averea noastră sau pe vreunul dintre copii, m-am mutat la Londra, în cea mai îngrozitoare cameră cu chirie din Soho, m-am dedat diverselor substanţe narcotice şi, în consecinţă, revista mi-a dat un picior în spate. M-am trezit fără para chioară şi a trebuit să mă întorc la casa părintească, în Gloucestershire, unde numai binevenit nu am fost, atât din punct

de vedere personal, cât şi din punctul de vedere al aparteneţei unei anumite minorităţi, după care m-am cufundat în depresie. Ei, ce zici?
I-am spus că da, tabloul era cum nu se poate mai sumbru şi că îmi pare tare rău că trecuse prin aşa ceva, şi că îl întrebasem despre viaţa dinainte de cea pe care o avea acum.
La care el a încuviinţat.
- Totuşi, beneficiile exilului au fost acelea că a trebuit să mă dezbar de năravurile dobândite, pentru că în Tewkesbury anilor '70 nu se găsea nici fir de somnifere.
- Cum nu se găsea nici pesto, am spus eu, îndreptându-mi umerii.
Peregrine m-a luat de braţ şi ne-am continuat drumul.
*
De obicei, ne despărţeam în faţa Gării de Nord, dar pentru că nu voiam să plece, l-am rugat să mă lase să îl conduc pe peron şi să aşteptăm împreună trenul. Am stat într-o cafenea şi i-am spus că, deşi mi-era ruşine să recunosc, uneori mi-era dor de Jonathan.
Nu mai spusesem nimănui asta.
El mi-a răspuns că nu e nici o ruşine, absolut nici una.
- Şi eu mă mai trezesc că îmi aduc aminte cu nostalgie de anii în care am fost căsătorit cu

Diana, a spus el, sorbind din cafea, după care a pus ceaşca jos şi a continuat: Vezi definiţia din limba greacă a cuvântului, care n-are absolut nici o legătură cu modul în care utilizează vorbitorii cuvântul „nostalgie” când îşi amintesc de anii copilăriei.

Apoi Peregrine a aruncat o privire la ceas, a scos bani din buzunarul de la piept şi i-a pus pe tejghea.

- *Nostos*, Martha, întoarcere acasă. *Algos,* durere. Nostalgia este suferinţa cauzată de neostoitul nostru dor de întoarcere. Indiferent dacă locul după care tânjim, a spus el, a existat vreodată.

Ajuns pe peron, m-a sărutat pe amândoi obrajii şi mi-a spus:

- Noiembrie, iar eu mi-am dat seama că va veni de ziua mea.

*

între aceste vizite: iubeam Parisul, vederea de la fereastra micului apartament, acoperişurile de zinc şi hornurile de teracotă, sârmele electrice încurcate.

îmi plăcea nespus să locuiesc de una singură după lunile petrecute la casa din Goldhawk Road. Vorbeam cu tata în weekenduri, iar cu Ingrid în fiecare dimineaţă, când mergeam la

cafeneaua din colţ pentru micul dejun, începusem să scriu un alt roman.

Şi uram Parisul, podeaua roşie acoperită cu linoleum din apartament şi baia comună de la capătul holului întunecos. Mi-era tare urât fără tata, fără zarva vocilor lui Nicholas, şi Oliver, şi Patrick pe care le ascultam când încercam să adorm, fără Ingrid. Nu eram de multă vreme acolo când m-a sunat şi mi-a spus că Patrick începuse să se întâlnească cu Jessamine, ceea ce i s-a părut tare caraghios, iar mie deloc, din motive pe care nu i le puteam explica. După aceea însă, romanul a continuat să se desfăşoare la Goldhawk Road, iar protagonistul, pe care mi-l imaginasem bărbat, tocmai ca să nu fie vorba despre mine, a continuat să se metamorfozeze în Patrick. Şi apoi a apărut şi o fată. Tot ce i se întâmpla i se întâmpla în mod neaşteptat, şi, orice aş fi făcut, locul ei era întotdeauna pe scări.

Când i-am spus lui Peregrine că scriu o carte care făcea ce făcea şi se transforma într-o poveste de dragoste care avea loc într-o casă urâtă, el mi-a zis:

- Primele romane sunt întotdeauna autobiografice şi încearcă să împlinească nişte dorinţe neîmplinite. E firesc să vrei să te

eliberezi de dezamăgiri şi dorinţe nematerializate înainte să scrii ceva mai de soi.

Am aruncat toate paginile când am ajuns acasă. Dar am încercat în fel şi chip şi am continuat să încerc, respectând astfel dorinţa lui Peregrine ca fiicele lui să fie nişte adevărate Zelda Fitzgerald. M-am plimbat pe malul râului, m-am dus la târguri, am mâncat brânză luată cu mâna direct din ambalaj, în timp ce mă plimbam. Am vopsit pereţii apartamentului şi i-am acoperit podeaua. M-am dus singură la film şi mi-am cumpărat bilete la repetiţia cu costume de la spectacolul de balet. M-am apucat singură de fumat şi de mâncat melci şi am ieşit cu orice bărbat care m-a invitat.

însă am căutat pe Wikipedia cealaltă scriitoare pe care o menţionase el în ziua aceea la Oranjerie - la momentul acela nu auzisem încă de ea - şi i-am citit cartea, cea care se petrece la Paris. Foarte des mă recunoşteam în personajul principal, o femeie care zace într-un apartament întunecos, gândindu-se la divorţul ei preţ de 192 de pagini. Wikipedia menţiona că romanul „fusese apreciat de critici, dar considerat prea deprimant”.

Şi uite aşa am învăţat şi o franceză medicală, fără să mă străduiesc.

Je suis très misérable. Un antidépresseur s'il vous plaît. Ma prescription s-a epuizat *et c'est le week-end. Le docteur:* Cât de des vă simţiţi *triste, sans a bonne raison? Toujours, parfois, rarement, jamais? Parfois, parfois.*
Pe măsură ce timpul trecea, *toujours—.*
*

M-am dus o dată acasă, cu vreo lună înainte să mă întorc de tot la Londra. Era ianuarie, umed şi întunecos la Paris când m-am întors, iar librăria era pustie, cum era de obicei între Crăciun şi Ziua îndrăgostiţilor. Americanul plecase acasă de sărbători şi la magazin nu rămăsesem decât eu, într-o stare de prostraţie veşnică în spatele tejghelei, ore în şir, cu o carte necitită în poală.

Apoi s-a întors americanul, logodit pe nepusă masă cu un tip, şi m-a concediat pentru că n-aveam cu ce plăti cărţile pe care le stricasem desfacându-le prea tare şi murdărindu-le paginile.

N-am mai vrut să mai stau la Paris. Motivul pentru care fusesem la Londra fusese înmormântarea lui Peregrine.

Căzuse pe scara principală de la Wallace Collection şi murise când se lovise la cap de un stâlp de marmură de la piciorul scării. Una dintre fiicele lui rostise elogiul şi păruse să fie

sinceră când spusese că probabil aşa şi-ar fi dorit el să se stingă. Am plâns, dându-mi seama cât de mult îl iubeam, că era prietenul meu cel mai apropiat şi că fiica lui avea dreptate. Dacă nu i s- ar fi întâmplat tocmai lui, Peregrine l-ar fi invidiat din suflet pe oricine ar fi reuşit să moară dramatic, în public, înconjurat de mobilă aurită.

în ultima zi la Paris, am mâncat scoici la restaurantul căzut în dizgraţie la care mă dusese el când împlinisem treizeci de ani. Plimbându-mă apoi, de la Tuileries la Muzeul Picasso, m-am gândit la momentul în care ne luaserăm la revedere în Gare du Nord. Era seară, iar cerul era violet. Peregrine purta o haină lungă şi un fular de mătase, iar după ce mă sărutase pe amândoi obrajii, îşi pusese pălăria pe cap şi se întorsese spre gară. Impresia pe care mi-o făcuse în acel moment, silueta lui îndreptându-se spre faţada înnegrită, mulţimea de oameni obişnuiţi care se dădeau la o parte în faţa lui, erau de un sublim care m-a îndemnat să-l strig pe nume, iar el a privit îndărăt. Deşi mi-a părut rău din momentul în care am spus-o, i-am mărturisit:

- Eşti foarte frumos.

Peregrine şi-a atins borul pălăriei, şi ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost:

- Mă străduiesc şi eu.

La muzeu, am stat vreme îndelungată în faţa unei picturi care era favorita lui pentru că, spunea el, nu era o pictură tipică, prin urmare era neînţeleasă de mase. înainte să plec, am scris pe spatele biletului de intrare şi, când nu era atent paznicul, am strecurat biletul în spatele tabloului. Sper că mai este şi acum acolo. Pe bilet scria: „Altul mai Bun Ca Dragul de El Fireşte nu se Găseşte...etc. etc.”

Apoi fiicele lui au vândut apartamentul

.Aparatul foto în interior (...), telefonul mobil, ba şi stickul pentru selfie (în limba franceză în original)

Dubios (în limba franceză în original)

Sunt foarte nefericită. Un antidepresiv, vă rog. Reţeta s-a epuizat şi este weekend. Doctorul: Cât de des vă simţiţi tristă fără motiv? Tot timpul, uneori, rareori, niciodată? Uneori, uneori. Pe măsură ce timpul trecea, tot timpul. (în limba franceză în original)

Ingrid, venită să mă întâmpine la aeroport, mi-a spus: „*Bonjour tristesse*, apoi m-a ţinut multă vreme în braţe.

- Doamne, mi s-au lungit urechile de atâta aşteptat, a continuat ea şi mi-a dat drumul din braţe. Hamish e în maşină.

în drum spre casă, mi-a dat vestea că în cele din urmă a dat Domnul şi au stabilit data nunţii, prin urmare, aveam cam două luni la dispoziţie să mă îngraş cu vreo cinci kile, sau măcar jumătate şi tot ar fi fost bine.

- Şi nu e nevoie să-mi cumperi cadou de nuntă.
Potrivit unei consultări ulterioare a site-ului conceptioncalculator.com, Ingrid a rămas prima dată însărcinată între nunta ei din aprilie şi petrecerea care a urmat apoi în Belgravia. Winsome a renovat imediat după aceea toate băile din casă, în ciuda faptului că numai într-una din ele i-a surprins la treabă pe Ingrid şi pe Hamish.
înainte, în momentul în care aştepta să intre în biserică, soră-mea s-a întors spre mine şi mi-a zis:
- Am de gând să imit modul în care a mers spre altar prinţesa Diana.
- Pe bune?
- Da. în halul ăsta am ajuns, Martha.
*
Ingrid îmi spusese că urma să vină şi el şi, deşi în momentul în care am intrat cu sora mea în biserică toată congregaţia s-a întors spre noi, iar eu am mers spre altar privită de două sute de oameni, nevăzându-l pe el decât abia la final, n-am avut ochi decât pentru Patrick şi ce simţeam eu în legătură cu Patrick; oare s-a uitat la mine şi, dacă s-a uitat, cum s-a uitat? Postura mea, expresia mea, direcţia privirii mele - toate erau pentru Patrick.

Pentru că. Odată cu trecerea timpului, începusem să mă gândesc din ce în ce mai puţin la Jonathan, realizând după doi ani la Paris că nu mă gândeam la el decât atunci când exista un stimul extern care să mă impulsioneze. Şi acum nu-mi mai aminteam de el nici măcar când trecea pe lângă mine un bărbat care se dădea cu Acqua di Parma.
Dar la Patrick nu mă gândisem mai puţin. Aveam dreptate când spuneam că la început îl asociam cu Jonathan doar pentru a rememora, compara, pune în contrast metodele lor separate de respingere.
Apoi s-a combinat cu Jessamine şi mi-a năvălit în roman, şi momentele în care mă gândeam la el s-au îndesit. Apreciată individual, fără să aibă legătură cu Jonathan, crima lui Patrick nu mai părea chiar o crimă, iar când am derulat-o din nou în cap, mi-am dat şi eu seama cât de frumos şi amabil se purtase. Eram mai tot timpul singură şi îmi făcuse bine să îmi amintesc de Patrick ca de un om bun, să-mi imaginez că tot la fel era, să-mi imaginez că mă însoţea când umblam pe o stradă pustie sau îmi omoram timpul într- un magazin fără muşterii.

Din dorinţa de a mă îmbărbăta, din dorinţa de companie, de a-mi alunga plictiseala, dorul de

casă - m-am tot gândit la el şi nu am mai putut să pretind că făceam asta prin asociere cu Jonathan, realizând, după aceşti doi ani de zile, că mă gândeam la el şi gata.

Stătea în mijlocul rândului destinat familiei, lângă Jessamine, l-am zărit când cele două persoane de lângă ei s-au despărţit pentru a vorbi cu vecinii de scaun din partea cealaltă. Purta un costum închis la culoare. Era singurul lucru care era clar diferit faţă de diversele imagini cu Patrick pe care mi le întipărisem în minte, în care el avea întotdeauna blugi şi cămaşă, prost călcată şi pe jumătate ieşită din pantaloni. Faţa îi era la fel; părul îi era încă negru şi încă în mare nevoie de a fi tuns. Din punctul acesta de vedere era neschimbat. Dar avea un aer diferit, uşor de identificat, chiar dacă era departe de mine.

După ce a început primul imn, i-a pasat o ordine de zi lui Oliver, care era de cealaltă parte a lui Jessamine. Tranzacţia necesita ca Patrick să întindă mâna pe la spatele ei, iar când a dat să şi-o retragă, şi-a lăsat-o pe talia ei. A spus ceva, iar ea şi-a înclinat capul ca să audă mai bine şi a părut că găseşte replica foarte amuzantă. Apoi, cu aceeaşi mână, Patrick a luat din buzunarul de la piept nişte ochelari,

deschizându-i cu o mişcare bruscă, reflexă, înainte să îşi ia, degajat, propria ordine de zi. Patrick însă nu făcea nimic degajat. Nimic din lucrurile pe care le făcea nu venea de la sine. La cum îl ştiam eu, apropierea fizică de o femeie îl tulbura atât de tare că părea bolnav. în timp ce se termina imnul, mi s-a făcut semn să părăsesc altarul, asa că a trebuit să trec pe lângă el în drum spre locul care-mi fusese destinat. El mi-a făcut un semn, zâmbind şi aranjându-şi manşeta în acelaşi timp. Nu sunt sigură că am zâmbit şi eu în timp ce continuam să mă îndrept spre locul meu, încercând să găsesc o frază care să descrie cum arăta, extrem de încurcată când mi-a venit una în cap, de parcă aş fi spus-o cu voce tare şi-ar fi auzit-o întreaga lume din biserică. Patrick arăta foarte masculin.
Iar modul în care m-am simţit, văzându-l prima dată după patru ani, a fost acelaşi în care aveam să mă simt de fiecare dată când îl vedeam în public în toţi anii în care am fost împreună. Dacă soseam şi îl vedeam că deja mă aşteaptă, sau că se îndreaptă spre mine, dacă discuta cu cineva de cealaltă parte a camerei - nu un fior simţeam eu, şi nici o undă de afecţiune sau de plăcere. Atunci, în biserică, nu mi-am dat seama ce sentiment era ăla, asa că pe tot parcursul slujbei

m-am perpelit să îmi dau seama ce e. La sfârşitul slujbei, Patrick mi-a mai zâmbit o dată în timp ce mă întorceam la altar şi iar m-a trăsnit sentimentul acela, atât de intens, că aproape că n-am fost în stare să mă mai mişc, să îi urmez pe Ingrid şi Hamish care ieşeau din biserică, să-l las pe Patrick din ce în ce mai în urma mea.

*

La recepţie, Jessamine ne-a spus mie, lui Nicholas şi lui Oliver, o poveste despre prima dată când a ieşit noaptea în oraş, în adolescenţă. Winsome trebuia să vină s-o ia cu maşina la ora nouă, dar n-a apărut. La nouă şi jumătate, toţi prietenii lui Jessamine plecaseră deja acasă, iar ea rămăsese singură în mijlocul unei mulţimi în Leicester Square, jenată, apoi mânioasă, apoi speriată, pentru că singurul motiv pentru care Winsome ar fi putut întârzia era acela că murise.

Oliver a spus:

- Da, şi chiar şi-atunci tot ar fi făcut ea în aşa fel încât să se prezinte la datorie.

Jessamine a spus: „Chiar aşa”.

- Dar apoi, pe la zece, am văzut-o făcându-şi loc printr-un grup de beţivani şi efectiv mi-a venit să vomit şi să izbucnesc în plâns, atât de uşurată m-am simţit. Adică, acum te simţi singură şi îngrozită, în mijlocul unei cete de

indivizi dubioşi, iar în secunda următoare ştii că eşti în perfectă siguranţă.
Oliver a întrebat-o ce păţise mama lor, de ce nu venise.
Jessamine i-a răspuns că habar nu are.
- Tocmai aici voiam să ajung.
- Lungă poveste şi fără nici o morală.
- Mai taci din gură, Oliver. Eu ştiu? a exclamat ea, scuturându-şi pletele. E vorba de sentimentul ăla în care-ţi spui: „Slavă Domnului” când vezi persoana aia. Martha, tu înţelegi despre ce vorbesc?

I-am spus că da. „Slavă Domnului” descria perfect ce simţisem eu când îl văzusem pe Patrick în ziua aceea.

Nici un fior, sau vreo undă de afecţiune, sau de plăcere. Ci o uşurare viscerală.

*

Mai târziu, după ce Ingrid şi Hamish au plecat, după ce au plecat şi musafirii, personalul a strâns tot, Winsome şi Rowland s-au dus la culcare, şi n-am rămas decât noi, verii mei, eu şi cu Patrick, în grădină, pe întuneric, stând la o masă care nu fusese debarasată de sticle şi pahare goale. în afară de Patrick, restul eram pe jumătate beţi, în straie de nuntă şi cu jachete pe care le împrumutaserăm din casă.

Aprinzându-şi o ţigară, Oliver l-a întrebat pe Patrick de ce de fiecare Crăciun când venise în vizită în adolescenţă refuzase să bea din alcoolul pe care-l furam din barul lui Rowland sau să urce pe acoperiş şi să fumeze un joint de-al lui Nicholas şi de ce, când eram trimişi să ne plimbăm în timpul discursului reginei, el se apuca să cutreiere parcurile conştiincios în timp ce noi, ceilalţi, ne aşezam pe o bancă, stăteam acolo o oră şi apoi ne întorceam acasă. De ce trebuia mereu să se comporte ca un băiat cuminte când noi ne purtam ca nişte zgâmboi nemernici.

Patrick i-a răspuns:

- Voi n-aveaţi nevoie să vă asiguraţi că veţi primi o invitaţie şi de Crăciunul următor.

Toţi trei am spus la unison: „Doamne”, foarte încet.

*

Pentru că era dimineaţa devreme, dar încă nu se luminase de ziuă când am vrut să plec, Patrick s-a oferit să mă conducă el acasă cu maşina şi în cele câteva minute care i-au fost necesare ca să intre înapoi înăuntru şi să îşi pună o haină pe el, am rămas singură în maşină. Dacă aş fi putut să o sun pe soră-mea în momentul acela, zău c-aş fi sunat-o s-o întreb dacă nu vrea să-i descriu rapid cum arată

maşina lui Patrick, iar ea ar fi zis şi „mor, soro” când i-aş fi povestit de şerveţelele lui Patrick şi monedele de o liră puse într-o mică tăviţă, plus pachetul cu jeleuri deschis fără să rupă ambalajul şi închis frumos la loc, după ce luase unul. „Martha, pe bune? Cine mănâncă numai unul?” „Şi”, aş fi zis eu, „în loc de mizeria pe care te aştepţi s-o vezi pe jos în maşina unui tânăr necăsătorit de douăzeci şi şapte de ani, nu e nimic, cu excepţia unor dâre lăsate de aspirator.”

Mi-am scos telefonul şi m-am apucat să scriu un mesaj, dar nu l-am trimis, pentru că era cu Hamish şi nu voiam să ştie că eu stau într-o maşină la patru dimineaţa, singură şi obosită, încercând să îmi alung tristeţea la gândul că l-a preferat pe Hamish şi scotocind prin torpedoul lui Patrick.

El a deschis uşa maşinii şi a intrat exact când mă uitam la poza de pe permisul cu care avea acces în spital.

- îmi dai voie să spun că în momentul în care mi s-a făcut poza asta eram treaz de douăzeci şi şase de ore? De-aia arăt în halul ăsta. Scuze că a durat atât.

S-a aprins lumina când a pornit motorul, iar Patrick a privit în jos la schimbătorul de viteze.

Privirea mea a urmat-o pe a lui şi înainte să se facă iar întuneric, i-am zărit mâna şi încheietura mâinii şi modul în care s-au mişcat tendoanele când el a apucat maneta, iar când i-a dat drumul şi şi-a dus-o pe volan, lungimea antebraţului vizibil sub mâneca suflecată. Când şi-a dat seama de asta şi a încercat să spună ceva, am întins mâna şi am apăsat toate butoanele de la radio până a început să cânte muzica. Un cântec country, care era aproape de sfârşit.
I-am spus:
- Măi frate, ce post de radio e ăsta?
La care el a spus, privind drept în faţă:
- E un CD.
Apoi a încercat să îl închidă pentru că m-a văzut că râd.
- Nu, nu-l închide. E minunat.
După ce s-a terminat, i-am spus că probabil va trebui să mai pună o dată melodia, pentru că nu prinsesem punctul culminant. Patrick a zis: „Bine” şi a apăsat pe buton.
Mi-a plăcut la nebunie, iar faptul că nu mai auzisem cântecul acela în viaţa mea nu m-a împiedicat să lălăi şi eu. El mi-a spus ritos că nu apreciază versurile mele improvizate, dar a continuat să râdă. Melodia s-a terminat şi am încercat să o mai pun o dată, dar n-am nimerit

butonul. M-a surprins când Patrick mi-a luat mâna şi mi-a aşezat-o înapoi în poală. L-am întrebat dacă pot să mănânc un jeleu, deschizând deja pachetul în aşa fel încât ambalajul s-a rupt, simţind încă atingerea mâinii lui.
El n-a vrut jeleu, iar eu, cu gura plină, i-am zis:
- Doar country asculţi sau îţi plac şi alte genuri?
- De ce mă-ntrebi?
Mi-a spus că-i plăcea cum se schimbă tonalitatea melodiei. Mai târziu am aflat că odată, când era mic, a auzit melodia într-un aeroport, iar tatăl lui a spus în treacăt:
- Asta era melodia favorită a maică-tii.
El, unul, nu înţelegea cum o femeie atât de inteligentă ca mama lui era în stare să asculte ceva atât de siropos şi de lălăit. însă la un moment dat, până să se termine melodia, şi-a dat seama că asculta cuvinte pe care probabil mama lui le-o fi ştiut pe de rost. Şi-aşa nu-şi mai amintea nici măcar sunetul vocii ei, dar din acel moment, ori de câte ori asculta cântecul, Patrick avea impresia că o aude pe ea. Iată de ce încă mai asculta cântecul de fiecare dată când era singur în maşină.
M-am simţit dintr-odată istovită şi înfometată şi l-am rugat să îmi spună ce făcuse în ultimii

patru ani, asigurându-l că ascult tot ce îmi spune chiar dacă stau cu ochii închişi.
El mi-a spus că se pregătea pentru specializare, că voise să facă ginecologie, dar apoi se hotărâse în ultima clipă la terapie intensivă, iar acum aplica pentru o slujbă peste hotare, undeva în Africa, pentru că ţi se dădeau puncte în plus, ceva de genul ăsta.
Fără să deschid ochii, l-am întrebat:
- Mai eşti cuplat cu Jessamine?
Deşi ştiam că nu mai e. Ingrid mă sunase să-mi spună că se despărţiseră la vreo câteva săptămâni după ce mă sunase să mă anunţe că se cuplaseră.
La care el a spus:
- Poftim? Nu. A fost o chestie scurtă. Şi regretabilă. Nu c-ar fi fost din cauza lui Jessamine. Pur şi simplu, nu ne potrivim.
- Dar ce s-a întâmplat? am deschis ochii.
- S-a întâmplat când am început să mă gândesc să plec în Africa şi când i- am spus de asta, mi-a zis că deşi mă adoră, toată treaba asta à la Médecins Sans Frontières n-o coafează de fapt. Şi m-a sfătuit să mă fac dermatolog.
- Unul celebru?
- Ideal, da. Cred că de-atunci n-a ieşit decât cu oameni de afaceri.

I-am spus:

- Şi trei din cinci poartă numele de Rory.
- Deci ştiai deja că nu ne mai...

- Păi sunt patru ani de atunci, Patrick, normal că ştiam.

Bonjour tristesse (Bonjour; tristeţe) este titlul unui roman franţuzesc scris de Françoise Sagan (1935- 2004) şi publicat în 1954. Ulterior, în 1958, romanul a fost ecranizat într-un film realizat în coproducţie anglo-americană, cu Deborah Kerr şi David Niven

.în filme, dacă cineva care pare fericit tuşeşte, ştii că data viitoare când îl vei vedea, va fi pe moarte, bolnav de cancer.

în viaţă însă, dacă o persoană îşi dă seama taman când maşina opreşte în faţa casei că n-are chef să se dea jos şi ştie că nu din cauza faptului că trebuie să intre în casă şi să treacă pe lângă uşa închisă a dormitorului părinţilor în drum spre camera ei nu vrea ea să-şi desfacă centura de siguranţă; dacă ştie că de fapt nu vrea să iasă din maşină pentru că nu vrea să-i spună la revedere celui care a condus-o acasă şi că ar prefera să stea şi să continue să-l asculte vorbind chiar dacă ce spune el sunt lucruri plictisitoare, de la serviciu; dacă pare că nici el nu vrea să o vadă ieşind din maşină din felul în care continuă să-i privească mâna, să vadă dacă

s-a mişcat spre catarama centurii, înseamnă că următoarea dată când îl vei vedea, el va fi în drum spre o cafenea jalnică, dar deschisă, pe care ea i-a arătat-o la capătul străzii şi i-a spus: „Dacă vrei, putem să luăm micul dejun acolo. Deşi”, a adăugat ea, „o să ieşim de-acolo mirosind a prăjeală”, tocmai ca să-i dea lui un motiv s-o refuze dacă vrea.

El însă îi spune: „Sigur. Ce idee bună” şi îşi desface propria centură de siguranţă, încercând să iasă înainte să se desfacă cum trebuie pentru că vrea să îi deschidă ei portiera, iar ea nu înţelege la început ce se întâmplă, de ce el a apărut netam-nesam pe partea ei dacă mânerul portierei funcţionează, pentru că până acum nimeni nu i-a deschis portiera în viaţa ei, nici măcar în glumă. Iar el îi spune, după ce ea s-a dat jos din maşină: „Poate vrei să te schimbi mai întâi”, şi ea se uită la haina cu care e îmbrăcată peste rochia de mătase de la nuntă şi care e o haină pe care unchiul ei o foloseşte când plimbă câinele şi spune totuşi: „Nu, mi-e comod aşa”, pentru că nu vrea să se despartă o clipă de el, care stă în picioare pe alee. îi e teamă că o să dispară până se întoarce ea pentru că acolo i-a spus el că n-o iubeşte şi că n-a iubit-o niciodată şi ştie că şi el ştie asta. Iar poate dacă îl lasă să

o aştepte singur acolo câteva minute, cât îi ia ei să se schimbe, cine ştie dacă el nu se va hotărî că nu vrea să facă asta - să mănânce ouă prăjite cu cineva care i-a pus întrebări de-astea. Şi dacă ar aştepta-o, poate că ar aştepta-o doar ca să-i spună: „Ştii ce, de fapt sunt obosit. Mai bine te las să te duci în casă”.

Iar ea nu vrea să fie lăsată să se ducă. Pentru că în ultima vreme ăsta a fost un laitmotiv în viaţa ei. Dimpotrivă, i-ar plăcea ca măcar o dată în viaţă să o reţină cineva. Şi iată de ce atunci când ajung amândoi la cafenea şi lui îi ia o veşnicie să consulte meniul, ea nu se simte nici un pic iritată. Mai târziu obiceiul ăsta al lui o să ajungă să o irite atât de tare că într-o zi ea o să spună: „La naiba, aduceţi-i o friptură”, şi îi va smulge meniul din mână, după care i-l va da ostentativ chelnerului care va avea o mutră jenată pentru că ştie deja de la el, când s-au aşezat la masă, că e aniversarea lor de nuntă. Dar mai e până la momentul acela. Acum ea nu mai poate de fericire să vadă cât de mult îi ia lui să se decidă ce mănâncă, ba chiar simte că-i plesneşte inima în piept de fericire când în cele din urmă el spune „Cred că o să comand omletă”, iar chelneriţa care îşi tot trage nasul şi se mută de pe- un picior pe altul spune „Să ştiţi

că o să dureze cincisprezece minute până v-o face”, şi el răspunde „Da? OK”, şi se apucă să studieze iar meniul ca şi cum ar fi cazul să aleagă altceva, dar ea îi spune că nu se grăbeşte, iar el zice atunci „Bine”, şi îi spune chelneriţei „Atunci daţi-mi, vă rog, omleta”. Şi, deşi omletele sunt o mâncare scârboasă, comandă o omletă şi ea, pentru că altfel mâncarea ei ar ajunge înaintea mâncării lui şi ar fi aiurea, de parcă nu e destul de aiurea cum stau acolo faţă în faţă, prima dată când stau aşa, doar ei doi, faţă în faţă la o masă de doi. Iată de ce, de cum s-au aşezat la masă, ea i-a spus: „Mi se pare mie, sau parcă suntem la o întâlnire”, şi amândoi au râs un pic jenaţi, bucuroşi că a apărut chelneriţa la momentul
oportun ca să-i întrebe dacă doresc să le şteargă masa.

*

Până să zică Patrick că e timpul, probabil, să plece, am mâncat toată pâinea prăjită, marginile omletei şi am băut o grămadă de cafea.
Ne-am întors împreună şi, ajunşi în faţa casei, el s-a oprit şi şi-a vârât mâinile în buzunare, exact cum făcuse ultima dată.
-Ce e?
- Nimic, doar că... probabil că nu ţi-aduci aminte...

- Ba da.
La care el a spus: „Ah!”
- Bine, cred că ar fi trebuit să îmi cer scuze...
Eu i-am spus că era vina mea.
- Ce-ai fi putut să zici altceva?
- Nu ştiu, dar nu trebuia să spun exact cuvintele alea. Te-am necăjit şi apoi mi-a părut rău. M-am întors după aceea, am vrut să-ţi spun lucrurile astea, dar plecaseşi deja la Paris. Aşa că, măcar acum, chiar dacă poate-i prea târziu, aş vrea să-ţi spun că-mi pare rău că te-am făcut să plângi.
Eu i-am răspuns:
- Nu din vina ta plângeam. Aşa am crezut şi eu, la momentul acela, dar de fapt plângeam din cauza lui Jonathan. Mă umilise atât de tare şi de-aia am fost atât de bruscă cu tine. Şi mie îmi pare rău, iată. Şi-mi pare rău şi dacă miroşi acum a prăjeală.
Amândoi ne-am mirosit mâneca hainei. Patrick a exclamat: „Mamă!”
- Oricum, a spus el, scoţându-şi cheile din buzunar, probabil trebuie să tragi un pui de somn.
Şi-a descuiat maşina şi mi-a mulţumit pentru micul dejun pe care-l plătise tot el. Era zece dimineaţa. Eu i-am zis:

- Noapte bună, Patrick.

Apoi l-am privit cum se suie în maşină şi demarează, singură, în picioare, îmbrăcată în rochia mea de domnişoară de onoare şi haina unchiului

.Patrick mi-a scris apoi. Tot în ziua nunţii lui Ingrid, după-amiaza.

„îţi plac filmele lui Woody Allen?”

„Nu. Nimănui nu-i plac.”

„Vrei să mergi cu mine să vedem unul în seara asta?”

„Da.”

El a spus că o să vină să mă ia pe la şapte şi zece.

„Vrei să ştii la ce film mergem?”

Eu i-am răspuns: „Toate sunt la fel. O să ies pe la şapte şi nouă”.

La cinema aveau un bar. Filmul a început, dar noi n-am intrat. La miezul
nopţii, un nene cu curăţenia ne-a spus: „îmi pare rău, copii”.

*

Tocmai începusem să lucrez la o editură minusculă specializată în biografii de război scrise de tipul care era proprietarul editurii. Era în vârstă şi nu avea încredere în computere sau în femeile care veneau la serviciu îmbrăcate în pantaloni. La birou eram patru angajate, toate

de aceeaşi vârstă şi arătând cam la fel. Singurul lucru pe care trebuia să-l facem era să îi ducem o ceaşcă de ceai la 11.30 şi să închidem uşa când plecam.
Făceam cu rândul. Odată, când era rândul meu, l-am întrebat dacă aş putea să-i arăt poeziile tatei. I-am spus că pe vremuri fusese numit Sylvia Plath, varianta masculină. La care tipul a zis: „Sună oribil” şi „te rog nu o trânti”, arătând spre uşă.
Primăvara a trecut, apoi vara, iar noi am renunţat să ne mai prefacem că muncim şi am început să ne petrecem zilele pe acoperiş, la soare; citeam reviste, cu fustele ridicate până la brâu, apoi date complet jos, împreună cu bluzele. Spitalul lui Patrick era vizibil de acolo, de sus, şi era atât de aproape că sunetul sirenelor de ambulanţe era purtat peste acoperişuri şi până în peticul de verdeaţă care era Russell Square.
Aici ne-am văzut, prima dată a fost o coincidenţă, pentru că amândoi ne grăbeam la metrou. Apoi am convenit să ne întâlnim acolo din când în când, după care am început să ne vedem zilnic. înainte de serviciu, când parcul era gol şi aerul încă rece, la prânz, când era cald şi aglomerat şi mizerie pe jos, apoi după

serviciu, când stăteam pe o bancă până se ducea lumina soarelui şi nu mai trecea nici un funcţionar prin parc în drum spre casă şi nu ne mai ciocneam de nici un turist, iar măturătorii terminau de măturat şi nu rămâneam decât noi acolo. Apoi, la un moment dat, el spunea: „Hai să te conduc până la metrou. E târziu şi se presupune că te-ntorci aici mâine devreme, la nouă şi jumătate”.
Uneori întârzia şi era tare necăjit din cauza asta, deşi pe mine nu mă deranja să îl aştept. Uneori era încă îmbrăcat în hainele de spital şi pantofii lui ortopedici de medic rezident, de care mă legam mereu, ca să maschez de fapt cât de dragi mi-erau, cu tot cu talpa lor pufoasă şi petele vineţii asortate, cum ziceam eu.
Odată, la prânz, Patrick a întins mâna după un sendviş pe care i-l adusesem şi amândoi am observat pe antebraţul său o pată care părea a fi de sânge.
El şi-a cerut scuze şi s-a dus la o ţâşnitoare să se spele, apoi iar şi-a cerut scuze şi s-a aşezat.
I-am spus că trebuie să fie ciudat să ai un serviciu în care lumea din jur moare.
- E clar că nu te plictiseşti, cum păţesc eu. Ce e cel mai greu de suportat? Copiii?
La care el a spus:

- Mamele.

Mi-am luat cafeaua, jenată de intensitatea slujbei lui, în comparaţie cu slujba mea stupidă. Şi am spus:

- Oricum, vrei să ştii care-i partea cea mai nasoală la slujba mea?

Patrick mi-a răspuns că lui, unuia, i se părea că deja le aflase pe toate.

- Doar dacă sunt unele de care nu mi-ai spus încă.

- Atunci întreabă-mă altceva.

Tocmai se pregătea să muşte din sendviş, dar s-a oprit, l-a pus înapoi în cutie şi cutia pe bancă.

- Ce te-a deranjat cel mai rău la Jonathan?

Mi-am acoperit gura cu mâna, pentru că tocmai sorbisem din cafea şi mă şocase întrebarea, apoi am început să râd şi n-am putut să o mai înghit. Patrick mi-a dat un şerveţel şi m-a aşteptat să îi răspund.

I-am spus că în primul rând toate lucrurile alea prosteşti: părul lui care părea mereu ud, modul în care se îmbrăca. Faptul că nu aştepta niciodată să ies din maşină şi o lua înainte de unul singur, că nu ştia cum o cheamă pe femeia care-i făcea curăţenie deşi lucra la el de şapte ani. I-am spus şi de camera din apartamentul lui Jonathan care n-avea nimic în ea decât un set de

tobe şi un perete tapetat cu oglinzi. Apoi am scos capacul de la paharul cu cafea şi am zis: „Cel mai rău lucru e că am crezut că are haz pentru că tot ce spunea părea o glumă”.

- Dar el vorbea serios. Apoi se răzgândea şi spunea exact invers. Mi-a spus de pildă că sunt frumoasă şi deşteaptă, apoi mi-a spus că sunt nebună, iar eu am crezut tot ce mi-a spus.

M-am uitat lung la cafeaua din pahar şi mi-am dorit să mă fi oprit când am văzut peretele acela acoperit cu oglinzi.

Patrick şi-a frecat bărbia.

- Pentru mine, cred că cel mai rău lucru era bronzul lui.

Am râs şi l-am privit cum zâmbea şi apoi cum i se şterge zâmbetul de pe faţă când a spus:

- Şi că am fost acolo când te-a cerut în căsătorie.

Un fior, ca atunci când apropii mâna de o băutură acidulată, mi-a săgetat ceafa.

- Că te-am văzut spunând da şi n-am fost în stare să te opresc.

Fiorul acela s-a extins peste umeri, în josul braţelor, în sus, pe pielea capului.

Mi-a sunat telefonul. N-apucasem să zic nimic. Patrick mi-a spus să nu-mi fac griji şi să răspund.

Era Ingrid. Care mi-a spus că era într-o toaletă stricată din Starbucks, în Hammersmith, şi că era însărcinată. Tocmai făcuse testul.
Şi pentru că vorbea atât de tare, Patrick a auzit şi a ridicat degetul mare în semn de încurajare, apoi a făcut semn către ceas şi s-a ridicat, mimând că o să se întoarcă la serviciu şi că îmi scrie mai încolo. Am mimat şi eu că o să duc mizeria la gunoi, dar cu voce tare i-am spus la revedere.
Ingrid m-a întrebat cu cine vorbesc.
- Patrick.
- Ce? Da' ce cauţi tu cu Patrick?
I-am spus:
- Se întâmplă ceva ciudat. Dar să ne întoarcem la subiect: eşti însărcinată. Sunt tare încântată. Ştii cine-i tatăl?
Am lăsat-o să vorbească îndelung despre asta, despre bebe, despre greţurile matinale, despre nume, apoi i-am zis:
- îmi pare tare rău, dar trebuie să mă întorc la birou. Am de inventat atâta treabă...
Ingrid a zis: „Bine”.
- Nu te eterniza pe-acolo. Să n-ajungi să te prindă acolo ora cinci într-o zi de vineri.
Mă bucuram atât de mult pentru ea că nici nu ştiam cum o să îndur bucuria asta atât de mare.
*

A doua zi n-am vrut să mă văd cu nimeni. Trebuia să mă întâlnesc cu Patrick, să mergem undeva. Dăduse deja banii pe bilete. De dimineaţă când mi-a scris i-am spus că nu pot să merg şi, pentru că el mi-a spus că nu e nici o problemă şi nu m-a făcut să mă simt vinovată, i-am spus că totuşi o să fac în aşa fel să merg.
Era o expoziţie la Galeriile Tate, o expoziţie de fotografii făcute de un fotograf care părea că nu îşi face poze decât sieşi, la el în baie.
Patrick începuse să dispere când am intrat în a treia cameră cu astfel de poze.
Ne uitam amândoi la o fotografie înfaţişându-l pe artist în picioare la el în cadă, purtând un maiou şi cam atât.
Eu i-am spus:
- Nu mă prea pricep la artă, dar ce ştiu eu acum e că aş prefera să fiu în magazinul de suvenire.
Patrick a zis: „îmi pare tare rău”.
- Cineva de la serviciu a spus că e grozav tipul. Am crezut că o să fie ceva care o să îţi placă.
Mi-am pus mâna pe braţul lui şi am lăsat-o acolo.
- Patrick, mie nu-mi place decât să stau jos, să beau ceai, sau alte lichide, să vorbesc, ba şi mai

bine, să nu vorbesc deloc. Ăsta-i singurul lucru pe care vreau să-l fac.
Iar el a spus: „Bine, OK, s-a notat”.
- Cred că au o cafenea şi aici. Sus, la etaj.
*
în lift, el mi-a spus:
- Cred că eşti tare bucuroasă pentru Ingrid.
I-am zis că da, fericită că se deschid uşile. Ne-am aşezat la o masă lângă fereastră, privind când la râu, când unul la altul, şi am băut ceai, sau altceva, vorbind îndelung despre tot felul de lucruri, mai puţin de faptul că
Ingrid e însărcinată. Patrick a vorbit despre cum a fost singur la părinţi şi cât de mult îl invidia pe Oliver pentru că avea frate, apoi şi-a amintit cum ne-a văzut pe mine şi pe Ingrid prima dată, cât de greu de înţeles i s-a părut relaţia noastră multă vreme după aceea. Mi-a spus că până în momentul acela nu ştiuse că două persoane separate pot fi atât de legate una de cealaltă. Că arătam la fel şi vorbeam la fel şi, după câte îşi amintea el, eram nedespărţite, de parcă în jurul nostru era un câmp de forţe care era imposibil de pătruns de către alte persoane.
Nu purtaserăm amândouă acelaşi hanorac cu nu ştiu ce cuvânt ciudat scris pe partea din faţă?

Ba da, am răspuns eu, încă-l mai aveam pe al meu, dar acum nu mai rămăsese pe piept decât „nivers” şi nişte fărâme de vopsea albă.
Mi-a spus că-şi amintea că de fiecare dată când venea la Goldhawk Road eram îmbrăcată cu el în lunile cât am locuit acolo.
Ingrid şi cu mine eram conştiente de câmpul acela de forţe, i-am spus eu, şi uneori încă aveam impresia că este acolo, dar ştiam că n-o să mai fie la fel după ce ea va fi mamă, iar eu nu.
- De-aia nici n-am prea multe prietene, pentru că toate au acum copii, iar eu...
N-am mai continuat propoziţia şi am mutat zahărul.
- Bine, dar lucrurile o să se schimbe, nu, odată ce faci şi tu copii.
- Nu vreau să am copii.
Dintr-odată gândul mi-a zburat la Jonathan, hăt departe, şi n-am mai auzit ce mi-a răspuns atunci Patrick; abia seara târziu, derulând în minte conversaţia noastră în timp ce stăteam trează, mi-am amintit. El nu mă întrebase de ce. Nu spusese decât: „Hm, interesant. întotdeauna mi-am
închipuit că o să am copii. Dar presupun că aşa îşi închipuie toată lumea”.
*

Era sâmbătă seara când am ieşit din galerie şi nu voiam decât să ajung acasâ.
Părinţii mei organizau un fel de salon literar şi întrucât mama făcea lista cu invitaţi, livingul gemea de artişti mai puţin importanţi decât mama şi scriitori mai realizaţi decât tata. Cu toţii dădeau pe gât sticle de Prosecco de la supermarket şi aşteptau să le vină rândul să vorbească despre sine. Pentru că nu am fost în stare să-i spun unde-aş fi vrut să merg când Patrick m-a întrebat, am traversat râul şi ne-am apucat să ne plimbăm de-a lungul falezei până ce s-a aglomerat atât de rău că ne-am trezit despărţiţi de tot felul de cete de oameni care veneau din direcţia opusă.
Mi-am dat seama că asta îl deranja pe Patrick - faptul că trebuia să ne tot despărţim şi să ne regăsim apoi.
Pentru mine însă era ca o salvă de mici explozii de uşurare, în care de fiecare dată îmi spuneam: „Slavă Cerului”, prin urmare nu mă deranja să continui să mă plimb. în cele din urmă, în momentul în care a văzut îndreptându-se spre noi un cuplu care era clar că ţinea morţiş să meargă cu rolele ţinându-se de mână pe malul Tamisei, m-a apucat de mână şi m-a tras într-o parte. Şi mi-a zis:

- Martha, avem nevoie de un obiectiv. Mi-e foarte teamă că ne riscăm vieţile doar pentru a ajunge la Pizza Express, unde te vei întrista dacă nu-i nimeni şi te va apuca anxietatea dacă e aglomerat.

Habar n-aveam cum de ştia atâtea despre mine.

- Nu mai bine ne întoarcem la tine acasă?

După care mi-a explicat că ce voia să spună era să-l las să mă conducă cu metroul până la Goldhawk Road, pe post de însoţitor, apoi să mă lase în faţa uşii.

M-am gândit la asta şi i-am spus:

- Ştii ce-i mai amuzant? Că te de cunosc de un car de ani şi nu ţi-am văzut niciodată casa.

Când Patrick m-a tras de pe mijlocul trotuarului, am ajuns proptită cu spatele de soclul unei statui, iar când tipii cu role s-au întors şi au venit iar spre noi, uniţi în continuare şi scăpaţi de sub control, a fost nevoit să facă un pas spre mine, aşa că am ajuns unul în faţa celuilalt şi îndeajuns de aproape ca să ne simţim răsuflarea.

M-am întrebat dacă şi Patrick îşi dă seama de asta, dacă simte senzaţia aceea de tensiune, apoi el a spus: „Hai
pe-aici” şi m-a condus spre apartamentul lui.

*

în timp ce deschidea uşa şi se dădea deoparte să mă lase să păşesc înăuntru, Patrick m-a asigurat

că de obicei era mult mai curat. Apartamentul lui era la etajul trei al unei case victoriene din Clapham, pe colţ, asa că livingul dădea spre un parc ce putea fi observat pe ferestrele înalte, neogotice. îl cumpărase după ce absolvise facultatea şi îl împărţea cu o colegă pe nume Heather, care era şi ea medic.
Pe braţul canapelei trona o cană de cafea, probabil la asta se referise Patrick când vorbise despre mizeria din casă. întrucât pe buza căniі se vedeau nişte urme de ruj, am tras concluzia că Heather era făptaşul.
A apărut şi ea tocmai când Patrick îmi făcea un sendviş cu bacon. A intrat în bucătărie şi a venit în spatele lui, a întins mâna şi a înhăţat o bucăţică de bacon arsă din tigaia pe care-o ţinea el. A mâncat-o de parcă ar fi savurat un dulce delicios, apoi a plutit către bufet, de unde a scos ceva cu un gest suveran care dădea de înţeles că ştie unde e fiecare lucruşor şi că ea fusese prima acolo. Niciodată nu mi s-a părut că urăsc o fiinţă cum am urât-o pe ea.
După ce am mâncat, l-am privit cum spală vasele. îi plăcea să şteargă farfuriile. I-am spus că dacă le lasă pe uscător, legile fizicii îşi vor face datoria. El mi-a răspuns că nu e convins că de fizică e vorba.

- Nu mă deranjează să le şterg. Nu-mi place să las treburile neterminate, aşa sunt eu. Un minut şi sunt gata. Ştii să joci table?
I-am spus că nu ştiu şi l-am lăsat să mă înveţe. Ne-am întors în living şi în timp ce desfăcea cutia cu piesele, Patrick mi-a spus:
- Am uitat să-ţi spun, plec în Uganda.
M-am încruntat şi l-am întrebat de ce.
- Cu serviciul, doar ţi-am spus că aplic. Aştept de ceva vreme.
- Da, îmi amintesc. Doar că nu mi-am închipuit că o să mai vrei să...
Nu eram nici eu convinsă ce vroiam să spun, după care mi-am dat seama ce încercam să îi sugerez şi m-am oprit.
-Săce...?
Voiam să spun că nu îmi închipuisem că va mai dori să plece, pentru că acum mă avea pe mine. I-am răspuns:
- Pur şi simplu nu mi-am dat seama că mai e de actualitate.
Patrick m-a întrebat dacă mă supăr. Glumea, dar eu m-am simţit vulnerabilă şi am răspuns repede că nu.
- De ce să mă supăr? Ar fi aiurea.
Am luat una dintre piese şi am întors-o.
- Când pleci?

„Peste trei săptămâni”, mi-a spus el.
- Pe zece. Mă întorc de Crăciun. Cu o zi înainte, cred.
- Asta înseamnă cinci luni.
Patrick mi-a răspuns: „Cinci şi jumătate”, după care a terminat de aşezat piesele. Am încercat să mă concentrez să înţeleg regulile pe care mi le explica, dar eram atât de preocupată de ideea că pleacă atât de multă vreme, că ori de câte ori îmi atrăgea atenţia că e rândul meu, îi spuneam: Dă tu cu zarul pentru mine, eu prefer să privesc
.De câtă vreme stătea bărbatul acela acolo nu aş şti să spun, dar când mi- am ridicat capul pentru că am auzit o voce spunând: „Bună”, mi-am dat seama că probabil o mai spusese de câteva ori. Era octombrie şi era frig. Eram la Hampstead Heath, stăteam pe jos, pe un petic de iarbă uscată, între aleea cu pietriş şi un pârâu îngust, aveam fruntea sprijinită pe genunchi şi mâinile în jurul gambelor. Plânsesem atât de mult că pielea de pe obraji era sensibilă şi întinsă de parcă o săpunisem şi o frecasem îndelung. Bărbatul, într-o pelerină de ploaie şi o pălărie de tweed, zâmbea precaut. Avea un câine în lesă, un labrador uriaş care şedea ascultător lângă el, lovindu-i piciorul cu coada.

Am zâmbit şi eu, fără să vreau, ca o persoană la o petrecere care a fost bătută pe umăr şi se întoarce fericită să vadă cine e şi ce lucruri minunate are să audă.

- V-am văzut stând aici, singură, mi-a spus el pe un ton părintesc. Nu am avut intenţia să vă deranjez, dar mi-am spus că, dacă mai sunteţi aici când mă întorc...

Apoi a încuviinţat din cap, în semn că da, încă mai eram acolo, şi m-a întrebat dacă am păţit ceva.

Mi-a părut rău şi am vrut să îmi cer scuze că i-am tulburat după-amiaza, că i-am dat peste cap plimbarea şi l-am obligat să-şi facă griji în legătură cu cineva. Câinele a plecat botul şi m-a mirosit, apropiindu-se atât cât îi permitea lesa. Am întins mâna, iar bărbatul a slăbit lesa, şi animalul şi-a lăsat botul în palma mea.

- Ah, uite, vă place. E bătrânică, nu îi place de oricine.

Am ridicat privirea spre el. Am vrut să îi spun că tocmai îmi murise mama, ca să explic cumva de ce plânsesem cu atâta poftă în văzul tuturor. Dar ar fi fost o povară prea grea pentru bietul om. Am dat să îi spun că mi- am scăpat telefonul în pârâu, dar apoi m-am gândit că o să mă creadă

ultima proastă, sau, mai rău, o să se ofere să mi-l recupereze.
I-am spus:
- Mă simt singură.
Era adevărul adevărat. Urmat de câteva minciuni, ca să-l liniştesc totuşi.
- Mă simt singură acum, astăzi. Nu în general. în general, n-am nici o problemă.
- Păi se spune că Londra este un oraş cu opt milioane de oameni singuri, nu-i aşa?
Omul a tras cu blândeţe de lesă, chemându-şi câinele.
- O să treacă şi asta. E o altă vorbă din popor.
Mi-a făcut semn cu capul şi s-a îndepărtat pe alee.

*

Când eram mică, ori de câte ori vedeam la ştiri sau ascultam cu tata la radio, mă gândeam când cineva spunea „corpul neînsufleţit a fost descoperit de un trecător care-şi plimba câinele", că trebuie să fie vorba mereu de acelaşi trecător. încă mi-l pot imagina, cum îşi pune pantofii la plecare, găseşte lesa, îl apucă obişnuita groază când îi prinde câinelui lesa, dar n-are încotro, trebuie să iasă, în speranţa că azi n-o să dea de un cadavru. însă, după douăzeci de minute, Doamne sfinte, iată-l.

Am rămas şezând lângă pârâu după ce a plecat el, dar nu mi-am mai pus capul pe genunchi, ca să nu mai atrag şi alţi binevoitori. Din momentul în care Patrick plecase, nu îmi mai găsisem liniştea. Cum stăteam acolo, mă gândeam la alte momente când mă simţisem la fel de rău - în lunile în care fusesem cu Jonathan, din când în când în perioada cât stătusem la Paris, în ultimele săptămâni - clipele cele mai grele din viaţa mea de adult erau strâns legate de momentele lui de absenţă. Era atât de clar! Şi existase acel moment în timpul verii - m-am ridicat în picioare şi mi-am scuturat pantalonii. Atunci am început să mă gândesc la Patrick ca la o salvare. Spre sfârşitul căsniciei noastre, ajunsesem să-l văd ca pe o cauză
.Am plecat la aeroport să mă întâlnesc cu Patrick dis-de-dimineaţă, în ziua dinaintea Crăciunului. Ne-am îmbrăţişat ca doi oameni care n-au cine ştie ce experienţă cu astfel de gesturi, care parcă învăţaseră lucrurile astea dintr- un manual prost scris.
Nu mirosea prea grozav. Şi avea o barbă cam jalnică.

Dar, i-am zis, în afară de asta, mă bucuram tare mult că-l văd. Nu am zis că mă bucuram peste poate, neînchipuit de mult.
Patrick a zis că şi el. Şi numele meu.
- Şi eu, Martha.
în faţa automatului care vindea bilete, m-a întrebat dacă voiam să vin cu el, la el acasă. A sunat ca o piatră care cade - ce mai dezamăgire - când a precizat: „Nu în sensul acela, bineînţeles” şi a râs. I-am spus că vreau, nu în sensul acela, fireşte.
Apartamentul era tăcut, avea aerul acela de casă nelocuită, şi era curat, deşi Heather se presupune că locuia încă acolo. Patrick a deschis ferestrele şi m-a întrebat ce vreau să fac. I-am spus: „Hai să radem barba aia” şi m- am aşezat pe capacul closetului cât s-a bărbierit el, urmărind transformarea amuzantă a feţei lui - mai întâi Charles Darwin, apoi un individ suspect, apoi domnul Bennet, din adaptarea BBC-.
Apoi am ieşit ca să îl las să-şi facă un duş şi am stat în living, frunzărind o carte pe care o găsisem pe măsuţă, încercând să nu mă gândesc la sunetul apei care curge, la abur, la mirosul de săpun care ori ieşea pe sub uşa băii, ori se producea în imaginaţia mea. M-am întrebat oare

ce face, încercând să îmi imaginez cu exactitate fiecare mişcare, apoi am plecat din casă să cumpăr micul dejun şi nişte provizii şi am tras de timp până am fost sigură că a terminat.
Am stat de vorbă până s-a făcut prea târziu ca să mă întorc acasă; Patrick
mi-a dat patul lui şi el a dormit pe canapea.
*
De dimineaţă ne-am dus pe jos până în Belgravia, traversând Battersea Park şi Chelsea Bridge. Winsome a deschis uşa şi a părut surprinsă să ne vadă împreună. Când ne-am dat jos hainele, a părut gata să spună ceva, însă nu ce bine îmi stă coafura, cum a sfârşit prin a spune.
înainte de prânz am intrat în sufragerie şi am găsit-o rearanjând plăcuţele cu numele noastre pentru că, a spus ea, acum că o văzuse pe Ingrid, îşi dăduse seama că poate era mai bine s-o pună în capul mesei, ca să-i fie mai uşor să se aşeze sau să se ridice. Soră-mea era gravidă în a treizeci şi şasea săptămână şi se rotunjise bine de la ciocolatele Toblerone pe care le mânca.
Acum, a continuat Winsome, se întreba dacă nu cumva lui Ingrid i-ar conveni să stea pe o alternativă mai zdravănă decât scaunele de la masă care, a adăugat ea, aveau nişte picioare atât de subţirele.

Poate că nu strica să o întreb eu.
- Sper că n-o să-i pice prost, hm? m-a întrebat mătuşă-mea, ducându-şi mâna la şiragul de perle.
Ingrid s-a simţit jignită şi n-a vrut alternativa mai zdravănă, în ciuda faptului că ar fi venit însoţită de o pernuţă moale.
După ce ne-am aşezat, ne-a spus că avea de gând să se opintească să-şi elimine dopul gelatinos numai de dragul de a nenoroci frumuseţea de tapiţerie de pe scaunul cu picioare subţiri pe care i-l cedase Hamish.
Acesta stătea lângă Patrick şi îi tot arunca priviri în speranţa că îl va susţine după ce-i sugerase sor-mii că poate opinteala aia imaginară nu era cea mai bună idee, chiar dacă nouă ni se părea extrem de amuzantă.
Pe ea a umflat-o râsul.
- Chiar crezi că poţi să elimini dopul gelatinos când ai tu chef?
La care el s-a uitat iar la Patrick şi l-a întrebat dacă aşa e.
Ingrid i-a spus:
- N-are nici zece minute de când s-a făcut doctor, Hamish. Mă îndoiesc că ştie. Fără supărare, Patrick.
- îşi dă rezidenţiatul, dragă.

- Ce ştiu eu care-i diferenţa, dar, hai, treacă de la mine, o să îmi las *in situ* dopul gelatinos.
Jessamine, care stătea lângă ea, a zis:
- Doamne, ce moment frumos va fi când ne vom opri din a repeta „dop gelatinos”.
După care s-a ridicat în picioare.
N-a trecut mult şi a apărut Rowland, care i-a luat locul. Tocmai îşi luase doi pui de ogar care să-l înlocuiască pe Wagner, ce fusese ţinut în viaţă mult mai mult decât intenţionase Dumnezeu, cu şedinţe multiple de chimioterapie, dializă pentru câini şi o pleiadă de operaţii de ultimă oră cu costuri care numai din perspectiva lui ilogică nu păreau uriaşe.
Acum spera ca Patrick să-i dea un sfat în legătură cu vezica iritabilă, „în calitatea ta de medic”, după cum s-a exprimat el.
Ingrid i-a spus că abia îşi dă rezidenţiatul şi s-a ridicat, anunţând pe toată lumea de la masă că are de gând să se ducă la etaj şi să se întindă pentru că se simţea un pic rău. M-am dus şi eu cu ea şi am rămas până a adormit. Când am coborât, toată lumea plecase deja la plimbare. Stăteam aşezată la pianul lui Winsome şi încercam să cânt ceva când am primit mesaj de la ea: „Pzd mă-sii, vino repede sus şi sună-l pe Hamish”.

Am găsit-o în baia lui Jessamine, îngenuncheată în faţa chiuvetei şi cu mâinile încleştate pe margine de parcă încerca s-o smulgă din perete. Podeaua era udă sub ea, iar ea plângea.
A dat cu ochii de mine şi mi-a zis:
- Te rog, nu te supăra pe mine. Am glumit. Am glumit.
M-am dus şi am îngenuncheat lângă ea. A dat drumul chiuvetei şi s-a lungit pe o parte, apoi mi-a pus capul în poală. L-am sunat pe Hamish. El a zis: „OK, OK, OK, OK", până i-am spus că trebuie să închid. începea o contracţie. Corpul soră-mii a înţepenit, de parcă era electrocutată. Cu falca încleştată, mi-a spus:
- Martha, fa ceva să le opreşti. Nu mă simt pregătită. O să iasă copilul nedezvoltat.
De îndată ce a trecut contracţia, m-a rugat să mă duc să caut pe Google să văd cum se păstrează copilul înăuntru.
- O să aibă o zi de naştere de tot căcatul, Martha. în timp ce râdea, sau plângea, mi-a spus: Nu pot să cred că primesc un cadou dublu de la Moşu'.
Pe Wikipedia nu era nici o informaţie. Am întrebat-o dacă nu vrea să îi distrag atenţia citindu-i cu voce tare noutăţile despre celebrităţi din *Daily Mail.* Mi-a azvârlit telefonul din mână

şi mi-a zis să crăp, apoi a urlat la mine să îl iau imediat înapoi pentru că vine încă una şi trebuie să le cronometrez din câte ştie ea.
Am stat aşa minute fără număr. I-am spus că totul se va sfârşi cu bine, sperând în sinea mea să se adeverească ce spun, îngrozită că s-ar putea întâmpla ceva cu sora mea şi bebeluşul ei. Contracţiile s-au înteţit, apoi au început să se succeadă cu rapiditate, până ce Ingrid a început să hohotească şi să spună că o să moară. Tocmai când se chinuia să se ridice în patru labe şi ţipa că iese ceva din ea, a intrat pe uşă şi Hamish. Nu mi-a dat prin cap că o să vină şi Patrick cu el, dar el a intrat primul. M-am dat deoparte şi am rămas în picioare lângă Hamish, care se oprise în cadrul uşii pentru că din clipa în care a dat ochii cu el, Ingrid a spus că nu-l vrea acolo. Patrick i-a spus că trebuie să verifice care e situaţia.
Ingrid i-a zis:
- Du-te-n pizda mă-tii, Patrick. N-am de gând să las un prieten de familie să mi se chiorască între picioare.
Probabil, a spus Hamish, n-ar fi fost cel mai rău lucru să lase totuşi pe cineva să arunce un ochi, mai ales că nu-i dăduse prin cap să cheme salvarea.

Patrick o chemase, dar i-a spus soră-mii că dacă zice că simte ceva, şansele erau ca salvarea să nu ajungă la timp.
- Să se uite ea atunci, a spus Ingrid. Să se uite Martha. Spune-i ce să facă.
I-am aruncat lui Patrick o privire, sperând că o să clatine din cap, pentru
că tare nu voiam să evaluez un cervix, însă avea pe chip o expresie atât de autoritară, că m-am trezit că mă duc ca teleghidată spre el.
Patrick i-a spus lui Hamish să se ducă să facă rost de foarfecă, apoi a asigurat-o pe soră-mea că nu e nevoie de foarfecă pentru a face o cezariană pe loc, aşa cum credea ea, adică direct pe podele şi fără anestezie.
Era clar că iese din ea ceva. Am început să descriu cum arată, până ce ea mi-a spus, între icnete, că Patrick n-avea nevoie să îi zugrăvesc cu lux de amănunte şi apoi mi-a zis să mă dau de-acolo.
A fost ultimul lucru pe care l-a mai spus Ingrid înainte să se împingă în mâini şi să scoată un muget prelung. Hamish a venit la ţanc ca să o vadă dând naştere unui copil imposibil de mic şi supărat, pe care l-a prins în propriile mâini. El s-a făcut palid şi s-a sprijinit de perete,

nerăspunzând imediat rugăminţii lui Patrick de a-i întinde foarfeca.
Şi-a cerut scuze, spunând că asta e tot ce putuse să găsească.
- Din camera unde coase Winsome.
Ingrid, prăvălită, cu copilul în braţe, a spus:
- Doamne, Dumnezeule, Hamish. Nu e bună. Asta are lama zimţată. Patrick?
Patrick a spus că se descurcă.
Ea mi-a aruncat o privire rugătoare. I-am spus că o să se obţină un efect încântător şi am dat să mă întorc cu spatele, copleşită de cantitatea de sânge de pe podea, dar apoi Patrick a întins mâinile şi a luat copilul, a tăiat cordonul ombilical, după care i l-a pus înapoi în braţe soră-mii cu o serie de mişcări atât de rapide şi tăcute că mi s-a părut că e un număr îndelung exersat pe care-l execută împreună. Am rămas atât de vrăjită, că abia dacă l- am auzit pe Patrick spunându-mi să mai aduc prosoape. Până la urmă m-am dus şi am adus tot ce am putut să găsesc.
Ingrid a încercat să înfeşe bebeluşul într-unui din ele şi a început să plângă. I-a spus lui Patrick:
- Nu crezi că-i fac rău? E prea mic, n-ar fi trebuit să iasă încă. îmi pare atât de rău, îmi

pare atât de rău, a continuat apoi, privind când la mine, când la Hamish, de parcă păcătuise împotriva fiecăruia dintre noi.
Am simţit că-mi dau lacrimile când am văzut-o privind în jos şi cerându-i scuze copilului.
Patrick i-a spus:
- Ingrid, tot avea să vină până la urmă. Nu ai făcut tu nimic rău.
Ea a dat din cap, dar n-a vrut să-l privească.
Patrick a spus:
- Ingrid?
- Da, a răspuns ea, ridicând capul.
- Mă crezi?
-Da.
- Bine.
Patrick a luat restul de prosoape pe care le ţineam în mână şi i le-a pus pe umeri şi pe picioare. Sora mea, pe care n-am iubit-o niciodată mai mult ca în acel moment, şi-a şters un obraz, a încercat să zâmbească şi a spus:
- Martha, sper că sunt prosoapele cele bune ale lui Winsome.
încă mai plângea, dar tonul se schimbase, de parcă totul era dintr-odată în regulă.
*
Patrick şi cu mine am rămas cu ea în timp ce Hamish s-a dus să întâmpine salvarea. I-am spus nu, dar m-a convins să ţin în braţe bebeluşul şi

m-am lăsat obliterată de intensitatea dragostei pe care o simţeam pentru acest lucruşor care părea aproape imponderabil. De faţă cu Patrick, a spus:

- Eşti sigură că nu vrei şi tu unul?
- îl vreau pe ăsta. Dar e al tău, aşa că va trebui să mă mulţumesc fără.

Privind bebeluşul din braţele ei, Patrick a spus:

- E un scump, Ingrid.

Hamish s-a întors însoţit de un bărbat şi o femeie în uniforme de un verde închis, care duceau o targă. Ne-a descris starea celor de la parter, acum că se întorseseră cu toţii de la plimbare, ca pe un fel de haos ţinut sub control, adăugând că nimic nu se compara cu starea lucrurilor de sus din baie care, a spus el, te lovea în moalele capului odată ce te întorceai acolo.

A venit la noi şi i-a atins cu blândeţe fruntea fiului său, apoi i-a spus lui Ingrid care era deja întinsă pe targă:

- Presupun că acum trebuie să îi spunem Patrick.

Ingrid şi-a întors capul pe pernă şi s-a uitat la Patrick care tot împingea cu piciorul un prosop ud, mânjind cu sânge gresia. Apoi, lui Hamish, i-a zis că i-ar fi spus aşa dacă ar fi suportat numele de Patrick, dar că nu-l suporta din

păcate. Oamenii de la salvare au început s-o împingă spre uşă. în timp ce trecea pe lângă el, Ingrid a întins mâna şi l-a prins de braţ pe Patrick. O secundă n-a făcut decât să-l ţină strâns, de parcă nu-şi găsea cuvintele, apoi a spus:

- Ai făcut o treabă excelentă cu podeaua.

*

Apoi am rămas singuri. M-am aşezat pe marginea căzii şi i-am spus să înceteze - arăta în continuare de parcă explodase un boiler acolo şi Winsome oricum avea să scoată toată gresia de pe jos.

Patrick a venit şi s-a aşezat. L-am întrebat dacă-i fusese frică să aducă pe lume un bebeluş în asemenea circumstanţe.

El mi-a spus că nu circumstanţele erau problema.

- Ci faptul că am văzut o grămadă de naşteri, bineînţeles, dar niciodată, mi-a spus el, n-am... participat la una.

în timp ce vorbeam, Winsome a ciocănit în uşa deschisă şi, băgând capul înăuntru, a spus că baia arată ca un teren de luptă după un război civil extrem de sângeros. Ne-a spus că avem haine de schimb în alte băi, „şi prosoape et cetera", apoi a spus că trebuie să se ducă să ia mănuşile de cauciuc şi, cu o privire tristă spre

podea, un sac de gunoi în care să pună ceea ce până acum câteva minute fuseseră prosoapele ei bune.

Mi-a luat o grămadă de timp să fac duş, apoi şi mai mult să mă schimb cu hainele pe care le-am găsit împăturite pe spătarul unui scaun din baie, după care am petrecut o groază de timp scriindu-i lui Ingrid, neaşteptând nici un răspuns, până când, în cele din urmă, am coborât. Toată lumea era în bucătărie. Acel haos adus sub control pe care-l descrisese Hamish era absolut. Tata şi Rowland purtau o conversaţie din puncte opuse ale camerei, iar eu nu am reuşit să înţeleg care era subiectul acestei conversaţii. Era clar că tata era supărat, iar unchiu-meu iritat. Câinii schelălăiau şi făceau ocol în jurul gleznelor lui Rowland.

Winsome spăla cratiţe, iar Jessamine punea farfuriile în maşina de spălat vase fără să stea îndeajuns de aproape de ea, ceea ce le făcea să ridice vocea din ce în ce mai tare ca să acopere zgomotul de porţelan. Nicholas şi Oliver erau afară, în grădină, fumând. Din când în când, Jessamine striga la ei să vină să dea o mână de ajutor. De fiecare dată se străduia să deschidă fereastra de deasupra chiuvetei cu mâinile ude, apoi o lovea cu pumnul când vedea că nu

reuşeşte. Mama stătea în stilul Lizei Minnelli pe un scaun de bucătărie, făcând un soi de reprezentaţie, nepăsându-i că nimeni, în afară de mine, nu se uita la ea.

Patrick nu era acolo. M-am dus la Winsome, care mi-a spus că arăt ca nouă şi am întrebat-o dacă ştie unde este. Mi-a spus că a plecat; dar unde, nu ştia să spună.

Am luat taxiul şi m-am dus la el la apartament, neştiind dacă-l găsesc acolo şi nici ce o să-i spun dacă dau de el. însă ştiam că era singura persoană în preajma căreia voiam să fiu

.Domnul Bennet este un personaj din romanul *Pride and Prejudice (Mândrie şi prejudecată)* al scriitoarei britanice Jane Austen (1775-1817), ecranizat de trei ori de către BBC. Autoarea se referă probabil la adaptarea din 1995, în care rolul domnului Bennet a fost interpretat de Benjamin Whitrow.

Am ajuns acolo, îmbrăcată cu hainele lui Winsome, iar Patrick a deschis uşa, îmbrăcat în continuare ca Rowland. M-a întrebat dacă nu vreau un ceai. I-am spus că da şi în timp ce am aşteptat să fiarbă apa, i-am spus că îl iubesc. Patrick s-a întors şi s-a sprijinit de bufet, şi-a încrucişat braţele şi m-a cerut în căsătorie.

I-am spus nu.

- Nu despre asta e vorba. îţi spun doar pentru că nu cred că ar trebui să mai petrecem atât de mult timp împreună cum am făcut până să pleci.

M- am simţit ca şi cum eram iubita ta şi nu-i corect să stau cu tine tot timpul pentru că şi dacă aş fi iubita ta, eu n-aş putea pleca nicăieri. Chiar dacă de fapt asta vreau, am spus eu, încleştându-mi mâinile pe marginea mesei, să fiu cu tine tot timpul.
Patrick a rămas în aceeaşi poziţie.
- Asta vreau şi eu, să fii cu mine tot timpul.
Modul în care a spus-o m-a făcut să mă simt dintr-odată cuprinsă de un val plăcut de căldură.
- Caz în care, a continuat el, lucrurile sunt destul de simple.
- Nu e aşa de simplu pentru că ţi-am spus, nu pot să mă căsătoresc cu tine.
M-a întrebat de ce nu pot. Nu părea tulburat, căci a dus mâna la spate şi şi-a băgat poala cămăşii în pantaloni.
- Pentru că vrei să ai copii, iar eu nu vreau copii.
- De unde ştii că vreau copii? N-am vorbit niciodată despre asta.
- Mi-ai spus la Tate că ţi-ai închipuit că o să ai copii.
- Asta nu-i totuna cu a-ţi dori să faci copii.
- Tocmai te-am văzut aducând pe lume un copil, Patrick. E limpede. îţi doreşti, iar eu te-aş forţa să faci alegeri imposibile, exact ca-n

Alegerea Sofiei-, pentru că ar însemna ori să te căsătoreşti cu mine, ori să te duci şi să faci copii cu alta, am spus eu repede, ca nu cumva să îmi spună lucrurile pe care mi le spuneau de obicei persoanele care mă cunoşteau şi alea care nu mă cunoşteau. N-am să mă răzgândesc, să ştii. N-am de gând, întrucât nu vreau să fiu eu motivul pentru care n-o să ai parte de copii.
La care Patrick a zis: „Interesant, bine", apoi a continuat să se ocupe de ceai. Mi-a adus ceaşca şi mi-a pus-o în faţă. Scosese pliculeţul din ea pentru că ştia că dacă-l lasă acolo o să mă simt ca şi cum aş încerca să beau din Gange fără să las să-mi intre în gură mizerii plutitoare.
I-am mulţumit şi m-am întors la discuţia noastră. Sprijinindu-se iar de bufet, cu mâinile încrucişate, degajat, Patrick mi-a spus:
- Faza e că nici eu n-am de gând să mă răzgândesc în legătură cu tine.
Mi-a spus că nu citise *Alegerea Sofiei*, dar că înţelegea ce încercam să-i
spun.
- Plus că nu-i vorba de o decizie imposibilă, Martha. Nu-i vorba de nici o decizie. Indiferent c-aş vrea sau nu să am copii, pe tine te vreau mai tare.
Eu i-am spus atunci:

- Bine, dacă aşa vezi lucrurile...

Apoi mi-am atins marginea cănii. Era straniu să fiu atât de dorită de cineva. Am repetat cuvântul „bine”.

- Şi mai e şi problema predispoziţiei mele.
- Ce predispoziţie?
- Spre nebunie.

El a spus: „Martha” şi pentru prima dată mi s-a părut că sună nefericit.

Am ridicat privirea.

- Nu eşti nebună.
- Nu, momentan nu-s. Dar ai avut ocazia să mă vezi într-una din perioadele alea.

în ziua aceea de vară: venise să mă ia cu maşina de la Goldhawk Road, să mâncăm de prânz în oraş. Eu eram încă în pat pentru că visele mele groteşti continuau să stăruie după trezire asemenea unei prezenţe fizice în cameră, paraiizându-mă de frică. Ştiam că sunt pe cale să o păţesc.

Patrick ciocănise şi mă întrebase dacă poate intra. Plângeam şi n-am fost în stare nici măcar să rostesc un cuvânt.

El a venit la mine, mi-a pus mâna pe frunte, apoi a spus că se duce să îmi aducă un pahar cu apă. Când s-a întors, m-a întrebat dacă voiam să mă uit la un film şi - îmi aduc bine aminte - dacă mă

deranja să se aşeze lângă mine pe pat, „cu picioarele ridicate pe pat, adică”, a precizat el.
M-am dat niţel mai încolo şi, în timp ce el alegea ceva de pe laptop, mi-a spus:
- îmi pare rău că nu te simţi prea grozav.
îl ştiam pe Patrick de multă vreme. Aproape tot timpul - chiar şi în perioada aceea - simpla mea prezenţă îl tulbura. Dar acum era atât de calm! A stat cu mine toată ziua şi noaptea s-a culcat pe podea.
De dimineaţă m-am simţit normală. Trecusem de criză. Ne-am dus la un bazin. Patrick a înotat câteva ture şi eu l-am privit, ţinând o carte, vrăjită de mişcarea continuă a braţelor lui, de modul în care îşi întorcea capul, de înaintarea lui continuă prin apă.
După aceea m-a condus acasă şi eu mi-am cerut scuze pentru că mă purtasem ciudat.
El mi-a spus:
- Toată lumea are şi zile proaste.
Nu ştiu dacă a făcut asta intenţionat, dar asta mi-a repetat şi acolo, în bucătărie: „Toată lumea are zile proaste”.
- Şi n-aş avea nimic împotriva lucrului acestuia. Chiar dacă ar fi adevărat. Vreau să spun, nebunia nu este un motiv de despărţire, a zis el. Când e vorba de tine.

M-am uitat în jos şi am strâns din nou marginea mesei cu mâinile.
- îmi dai un biscuit, te rog?
Mi-a răspuns:
- Sigur, imediat. Poţi totuşi să mă priveşti în ochi, Martha?
Am ridicat privirea.
Am repetat conversaţia. Eu i-am spus că n-ar trebui să ne mai vedem, iar el m-a cerut în căsătorie. De data asta a facut-o cu mâinile în buzunare, postura lui obişnuită, iar eu am început să râd pentru că era tipic Patrick.
I-am spus:
- Dacă vorbeşti serios, atunci de ce nu îngenunchezi?
- Pentru că nu ţi-ar plăcea deloc.
Aşa era.
- Bine.
- Bine, ce?
- Bine, mă mărit cu tine.
Patrick a spus: „E în regulă atunci”, surprins şi fără să schiţeze o mişcare. A trebuit să mă ridic în picioare până să reacţioneze şi atunci, postându-se în faţa mea, m-a întrebat ce-aş zice dacă, mă-nţelegi... prin asta voind să spună dacă m-ar săruta.
I-am spus că m-aş simţi foarte jenată.

- Grozav. Şi eu. Hai să...
- Of, dă-i drumul odată.

L-am sărutat. A fost straniu şi extraordinar şi a durat ceva.

Când ne-am despărţit, Patrick a zis:

- Eu voiam să propun să dăm noroc.

E greu să te uiţi direct în ochii cuiva. Chiar şi atunci când eşti îndrăgostită de acel cineva, tot e greu să-i susţii privirea, pentru că ai senzaţia că te citeşte. Că te demască, într-un fel. Dar, câtă vreme a durat acel sărut, nu m-am simţit o clipă vinovată că am zis da şi că mă simţeam atât de fericită când tocmai îi luasem lui Patrick ceva ca să primesc eu ce- mi doream.

M-a întrebat dacă mai vreau biscuitul ăla. I-am spus că nu.

- Atunci haide cu mine. Am ceva pentru tine.

Mi-a spus că aştepta de multă vreme să mi-l dea şi că acum, că-l făcusem cel mai fericit om zicând: „Bine", avea să se ducă să-l aducă.

L-am lăsat să mă ia de mână şi să mă tragă după el în dormitor. Ştiam că e vorba de inelul de căsătorie al mamei lui. Am rămas acolo şi am aşteptat cât l-a căutat în sertar cu un sentiment din ce în ce mai viu că nu mi- 1 doresc.

Mi-a spus:

- Se poate să nu fie în cea mai bună stare. Nu l-am mai scos de multă vreme. Poate nici nu ţi-e bun.

Eu îmi ţineam mâinile împreunate şi am irosit ultimele secunde în care aş fi putut să-i spun: „Te rog, păstrează-1” - un lucru atât de preţios, care aparţinuse unei femei pe care o iubea şi care nu puteam decât să ne închipuim că pe mine m-ar fi detestat -, frecându-mi dosul palmei stângi de parcă deja aveam pe mână inelul şi încercam să-l şterg până dispare.

A găsit cutia şi a scos suportul de cauciuc din ea. Mi l-a întins, ţinându-l cu două degete. A fost ceva extraordinar. El mi-a spus:

- Realitatea e, Martha, că în ciuda a ceea ce am zis altă dată, te iubesc de cincisprezece ani. Din clipa în care mi-ai scuipat asta pe braţ.

Era bucăţica de cauciuc de la aparatul meu dentar.

Mi-a luat mâna şi a încercat să mi-o strecoare pe deget, dar a sfârşit prin a o întinde până mi-a intrat pe inelar. M-am uitat la mână şi i-am spus că n- am s-o mai dau niciodată jos, deşi deja simţeam că îmi împiedică circulaţia.

M-a sărutat din nou. Apoi i-am spus:

- Deci, ca să ştim o chestie. Când te-am întrebat atunci, dacă eşti îndrăgostit de mine...

- Eram, a spus el. Eram îndrăgostit de tine până peste urechi.
I-am spus lui Patrick că nu pot să stau la el în noaptea aceea pentru că Heather trebuia să se întoarcă acasă, iar eu nu voiam să o ştiu în camera alăturată. El mi-a spus că era mai bine aşa, pentru că el, unul, se păstra pentru persoana potrivită şi s-a oferit să mă conducă acasâ.
în maşină, în timp ce-şi punea centura, Patrick mi-a spus:
- Oricum o să fie destul de nasol prima dată. Eşti conştientă de aspectul ăsta, da?
- Sunt.
- Pentru că am avut un deceniu şi mai bine timp să mă gândesc şi să mă răs-gândesc la asta.
I-am spus că nu vreau să mai aud expresia aia, pentru că mereu se găsea cineva să mi-o scoată pe nas.
- Eu una cred că e cazul de ne-gândire, dacă mă întrebi pe mine. Dar mă abţin să spun asta, ca să nu fiu nepoliticoasă.
Patrick a zis: „Da, bine”.
- E într-adevăr esenţial să cădem de acord asupra trebii ăsteia, cred că e mai important decât să discutăm viitoarea noastră viaţă sexuală, a spus el şi a pornit motorul.

- Nu pot să sufăr nici expresia asta.
- Păi, nici eu, a zis el. Nici nu ştiu de ce mi-a ieşit pe gură.

*

într-o zi, la mulţi ani după momentul acesta, mama avea să-mi spună că lumea exterioară nu vede nici o căsătorie ca pe un lucru cu sens din simplul motiv, avea să-mi zică ea, că o căsătorie este o lume în sine. Iar eu n-aveam s-o iau în seamă pentru că la data aceea căsnicia mea se va fi încheiat. Dar exact aşa m-am simţit, imediat înainte să ne luăm la revedere în faţa casei alor mei, cu braţele lui Patrick în jurul meu şi cu faţa ascunsă în scobitura gâtului său.

Nu-i spusesem că îl iubesc, aşa cum apucasem să-i spun mai devreme, dar asta voiam de fapt să îi transmit când i-am zis: „Mulţumesc, Patrick", şi am intrat în casă.

Sophie's Choice (Alegerea Sofiei), roman publicat în 1979 de scriitorul american William Styron (1925-2006) şi premiat în 1980 cu National Book Award. Personajul principal, Sofia, este obligată să facă o alegere imposibilă, care îi va marca destinul

.Am plecat la spital a doua zi ca s-o văd pe Ingrid. Părinţii mei şi Winsome cu Rowland erau deja acolo cu Hamish, înghesuiţi într-o cămăruţă mult prea neîncăpătoare şi ticsită cu scaune.

în timp ce ne pregăteam de plecare, Patrick a zis:

- Anunţ rapid, oameni buni. Am cerut-o pe Martha în căsătorie seara trecută şi mi-a zis că bine.

Ingrid a exclamat: „Mamă, Doamne, în sfârşit”.

- Stăteam ca pe ghimpi, drept să zic. O s-o ceară sau nu?

Tata a făcut o mişcare triumfătoare, ridicând amândoi pumnii, de parcă tocmai descoperise că era câştigător la un concurs, apoi a încercat să vină la noi, înotând prin marea de scaune.

- M-am împotmolit, Rowland, mişcă-te, vreau să-i strâng mâna ginerelui meu.

Patrick s-a dus spre tata şi, o secundă, am rămas singură.

Ingrid a zis atunci:

- Hamish, îmbrăţişeaz-o pe Martha. Eu nu pot să mă ridic.

în timp ce eram îmbrăţişată cu stângăcie de soţul surorii mele, am auzit-o pe mama zicând:

- Dar credeam că-s logodiţi deja. Oare de ce-oi fi crezut asta?

Hamish mi-a dat drumul şi tata a spus:

- Parcă mai contează? Iată că sunt logodiţi acum. Ce părere ai, Winsome, despre asta?

Mătuşa mea a zis că e ceva minunat pentru că era foarte convenabil şi firesc.
Şi că eram bineveniţi, a continuat ea, să ne ţinem nunta în casa din Belgravia, dacă doream.
Rowland, care era lângă ea, a spus:
- Sper că ai 50 000 de lire, Patrick, băiete. Nunţile astea costă cât nici cu gândul nu gândeşti.
Când tata a ajuns în final lângă mine, m-a luat în braţe şi m-a strâns zdravăn, apoi nu mi-a mai dat drumul până când Ingrid n-a spus:
- Acum plecaţi odată?
Iar Hamish ne-a dat pe uşă afară.

*

Patrick şi cu mine ne-am întors la el la apartament. Pe masă era un bilet de la Heather, care-i amintea că a plecat şi că nu se întoarce decât în weekend. Am citit biletul peste umărul lui.
Patrick mi-a spus:
- Asta n-a fost ideea mea. Vrei să-ţi fac un ceai?
I-am spus că mai bine după, ca să avem cu ce să ne răsplătim, apoi mi-am tras repede tricoul de pe mine.

*

Patrick s-a întrebat dacă n-a fost cea mai mizeră partidă de sex pe care au putut s-o aibă doi cetăţeni englezi de când e lumea lume. Pentru

cele câteva minute cât a durat, el a avut pe chip o expresie stoică, de om care încearcă să suporte o intervenţie medicală minoră fără anestezie. Iar eu n-am putut să mă opresc din trăncănit. Apoi ne-am ridicat repede din pat şi ne-am îmbrăcat unul cu spatele la celălalt.
în bucătărie, în timp ce beam ceai, i-am spus lui Patrick că fusese ca o petrecere ratată.
El m-a întrebat dacă era o petrecere la care te gândiseşi cu multe speranţe şi care apoi te-a dezamăgit.
Eu i-am răspuns că nu.
- Oricum, era o petrecere pentru o singură persoană.
A doua oară când s-a întâmplat, am convenit că existau motive să mai încercăm o dată.
A treia oară, am avut senzaţia că ne-am topit şi ne-am combinat iar, creând un lucru complet nou. Am stat întinşi unul lângă altul atâta vreme după aceea, privindu-ne în întuneric, fără să vorbim, cu respiraţia la unison, lipiţi unul de altul. Am adormit aşa şi ne-am trezit tot aşa. A fost momentul cel mai fericit din viaţa mea.

*

Dimineaţa, după ce iese de la duş, Patrick îşi pune ceasul la mână. E primul lucru pe care-l face. Apoi se usucă în baie şi lasă prosopul acolo. Este mai eficient, spune el, să nu se

întoarcă după el numai ca să-l pună la uscat. Eu eram încă în pat prima dată când a executat această rutină în faţa mea, ieşind din cameră, trecând de la sertare la şifonier. Gol-goluţ, cu excepţia ceasului de la mână. L-am urmărit cât de mult am putut până să-şi dea seama că mă uit la el şi să mă întrebe ce mi se pare aşa haios.
I-am spus:
- Ştii cumva cât e ceasul, Patrick dragă?
El a zis sigur că da şi s-a întors la sertarele lui.
Când vorbesc despre ei, bărbaţii au obiceiul să spună: „Mie-mi plac la o femeie picioarele. Sau îmi plac ţâţele”. Eu una am descoperit datorită lui Patrick că mie la un bărbat îmi plac umerii. Ador o pereche sănătoasă de deltoizi.
A patra oară, a cincea oară...
*
Ingrid a vrut să ştie cum a fost să mă culc cu Patrick.
Ne plimbam prin parcul din apropierea casei ei. Era îngrozitor de frig, dar ea nu ieşise din casă de când fusese externată şi începuse să aibă halucinaţii, mi-a spus, probabil din cauza lipsei de oxigen. împingea în faţa ei căruţul. Eu căram ditamai perna de la canapeaua ei pentru că trebuia să-i dea bebeluşului să mănânce şi singurul mod în care nu o dureau toate era dacă punea perna - numai această pernă se califica -

sub el. Găsiserăm o bancă pe care să ne aşezăm şi în timp ce se pregătea, mi-a spus:
- Hai, dă-mi măcar un amănunt. Te rog.
Am refuzat, apoi m-am înmuiat pentru că m-a tot bătut la cap.
- N-am ştiut că poate fi aşa. I-am spus că n-avusesem idee care e finalitatea. Felul în care te simţi după. Momentul de după este motivul pentru care există sexul.
Ea a spus: „Ce drăguţ!”
- Dar eu voiam să-mi dai un amănunt concret.
în drum spre casă, Ingrid mi-a spus:
- Ştii ce mă scoate cel mai tare din minţi? Dacă aş fi lovită de o maşină în timp ce traversăm şi aş muri, în ziar ar apărea că o mamă a unui nou- născut a fost ucisă la o intersecţie binecunoscută. De ce să nu scrie că o fiinţă umană care, printre altele, a dat naştere unui bebeluş, a fost ucisă la o intersecţie binecunoscută?
- Pentru că e mult mai trist, am zis eu, dacă-i vorba de o mamă.
- N-are cum să fie mai trist, a zis Ingrid. Sunt moartă. Ce poate fi mai trist de-atât? Dar se pare că nu mai exist decât în legătură cu cei din jur, şi singurul care mai are dreptul să fie o persoană e Hamish. Mersi. Nu-i culmea?

Am ajutat-o să bage căruţul înăuntru, am repus în drepturi canapeaua şi m-am dus să fac ceai. Bebeluşul primea de mâncare iar când am venit de la bucătărie. Ea i-a sărutat căpşorul şi a ridicat privirea. Am văzut-o ezitând înainte să-mi spună:

- Cred că ar trebui să faceţi copii, tu şi Patrick. îmi pare rău. Ştiu că eşti contra, dar asta cred. El nu e Jonathan. Nu crezi că cu el...
- Ingrid!
- Zic şi eu. Ar fi un tată aşa de...
- Ingrid!
- Şi ştiu că ai putea cu el. Ştiu sigur. Nici nu-i chiar aşa greu. Uită-te la mine.

Privirea i-a fugit la hainele ei pătate, la pieptul umflat, la pernele pline de dâre umede şi i-a venit să râdă, apoi i-a venit să plângă, apoi a părut sfârşită.

Am întrebat-o ce voia să îi cumpăr de ziua ei. Ingrid mi-a spus:

- Când e?
- Mâine, i-am zis eu.
- în cazul acesta, ia-mi nişte bomboane de lemn-dulce sărate. Cum se vând la Ikea.

Bebeluşul s-a foit şi a scăpat sfârcul din gură. Ingrid a scos un mic ţipăt şi şi-a acoperit sânul. Am ajutat-o să potrivească perna din nou şi de

îndată ce l-a reaşezat pe pernă la sân, am întrebat-o dacă n-ar vrea bomboane de lemn-dulce din soiul care nu necesitau o călătorie până la Croydon. Atunci a început să plângă şi să-mi zică printre lacrimi că dacă aş înţelege ce înseamnă să fii trezit de cincizeci de ori pe noapte şi să-i dai mâncare bebeluşului din două în două ore când toată treaba durează o oră şi cincizeci şi nouă de minute şi te lasă cu senzaţia că ai fost înjunghiată în sfârc cu patru sute de cuţite, atunci poate că aş zice şi eu: „Ştii ce? Mă duc să-i cumpăr sor-mii nişte bomboane de lemn-dulce de care-i plac ei”.
De la ea de acasă am mers cu maşina direct la Croydon şi i-am lăsat în faţa uşii o pungă albastră cu bomboane de lemn-dulce de 95 de lire şi o felicitare care spunea: „La mulţi ani celei mai grozave mame, fiice, neveste de funcţionar public, vecine, cumpărătoare, angajate, contribuabile, trecătoare pe verde, recent internate, care e întregul univers al surorii dumisale”.
După câteva zile, Ingrid mi-a scris să-mi spună că, după al treilea rând de bomboane, i s-a aplecat. Apoi mi-a trimis o poză cu mâna ei care ţinea un pahar Starbucks. în loc să-i ceară numele, persoana care îi luase

comanda scrisese pe pahar pur şi simplu
DOAMNA CU CĂRUŢUL
.Ne-am căsătorit în martie. La nunta noastră, primul lucru pe care l-a spus preotul când am ajuns la altar şi m-am oprit lângă Patrick a fost: „Dacă vrea cineva să se ducă la baie, intraţi în sacristie şi luaţi-o la dreapta". A făcut un gest de steward de cabină care indică ieşirea laterală. Patrick şi-a înclinat capul spre mine şi mi-a şoptit:

- Cred c-am să încerc să mă ţin.

Al doilea lucru pe care l-a spus preotul a fost:

- Cred că se cocea de mult momentul ăsta.

Am purtat o rochie cu mâneci şi guler pe gât. Era făcută din dantelă, arăta vintage şi venea de la Topshop-, Ingrid m-a ajutat să mă dichisesc şi mi-a spus că arăt ca Miss Havisham- înainte ca marea zi să se transforme în cel mai mare dezastru. Mi-a dat o felicitare pe care scria „Patrick o iubeşte pe
Martha". La pachet cu un cadou, *Hiturile anului '93.*

*

Când verii mei erau adolescenţi, Winsome le corecta modul în care stăteau la masă, atrăgându-le atenţia în tăcere. Odată ce se uitau la ea, ea ridica braţul şi prindea o sfoară imaginară legată de creştetul capului. Şi, în timp

ce o priveau, trăgea de sfoară în sus, lungind gâtul şi trăgându-şi în jos umerii într-un mod pe care nu se puteau înfrâna să nu-l imite. Dacă stăteau la masă cu gura întredeschisă, Winsome îşi împingea în sus cu dosul palmei falca de jos, iar dacă nu zâmbeau când li se vorbea, ea le adresa un zâmbet dur, artificial, de dirijoare de cor, care le amintea elevilor ei că trebuie să cânte cu zâmbetul pe buze.
La recepţie, mama s-a ridicat în mijlocul discursului tatei şi a spus:
- Fergie, las că zic eu mai departe.
Ţinea în mână un pahar pântecos cu coniac, echivalentul a nenumărate păhărele, şi, de fiecare dată când îl ridica pentru a ţine un toast, conţinutul se revărsa peste buza paharului. Când, la un moment dat, a ridicat paharul până la frunte pentru a linge coniacul care i se scursese pe încheietura mâinii, m-am uitat în altă parte şi am văzut-o pe Winsome lângă ea, săgetându-mă cu privirea. în timp ce priveam, mâna i s-a îndreptat spre creştetul capului, apoi a tras de sfoara invizibilă şi am simţit cum mă ridic, la unison, pe vârfuri, când a tras de sfoară în sus.

îmi zâmbea, dar nu ca o dirijoare de cor, ci ca o mătuşă dragă care-mi dă de înţeles că vom fi dârze.
într-o secundă însă, mama s-a apucat să spună ceva despre sex; de îndată, Winsome şi-a coborât mâna şi şi-a dărâmat paharul. Vinul a inundat toată masa şi a început să se scurgă pe covor. Sărind de pe scaun, ea a început să strige:
- Celia, dă-mi repede un şerveţel, repetând încontinuu rugămintea până ce mama a fost nevoită să se oprească din vorbit.
Până să se termine spectacolul ştergerii vinului, mama îşi uitase ideea.
*
Jessamine a fost singura persoană în afară de mama care a băut vârtos la recepţie. Când Patrick şi cu mine ne-am îndreptat spre ieşire, mi-a înconjurat gâtul cu braţele, m-a sărutat şi mi-a şoptit zgomotos în ureche că mă iubeşte şi că era tare, tare bucuroasă că mă căsătoresc cu Patrick. Probabil - nu, mai mult ca sigur - era încă îndrăgostită de el, dar era în regulă, pentru că era posibil să mă plictisesc de un tip aşa obişnuit, aşa bun la suflet, aşa arătos, deci şi l-ar fi primit înapoi. M-a sărutat din nou, apoi şi-a cerut scuze că trebuie s-o şteargă să vomite în closet. Patrick a crezut că aşa s-a întâmplat, dar

nu că ar fi fost adevărat; Ingrid a crezut şi una, şi alta.

*

Tatăl lui n-a venit la nunta noastră pentru că era în mijlocul divorţului cu Cynthia. I-am spus lui Patrick că poate ar trebui să ne ducem noi la Hong Kong şi să stăm cu el. El mi-a răspuns:

- Ba poate n-ar trebui.

Nu l-am cunoscut pe Christopher Friel decât mult mai târziu, când a făcut un mic atac de cord şi Patrick a cedat şi a acceptat să mergem. N-au trecut nici zece minute de când îl cunoscusem şi mi-am dat seama că nu îl pot suferi. Patrick fusese foarte indulgent când vorbise de el.

Nimic din apartamentul lui Christopher nu indica faptul că ar fi avut un fiu. L-am întrebat dacă păstrase vreun lucruşor din copilăria lui Patrick la care m-aş fi putut uita, dar el mi-a răspuns că scăpase de ele cu ani în urmă.

Iar tonul îi era încărcat de mândrie. însă, în timp ce ne făceam bagajele să plecăm, a adus câteva scrisori scrise de Patrick mamei lui în timp ce aceasta fusese plecată în străinătate vreo câteva săptămâni. Nu se ştie cum, supravieţuiseră epurării, a spus Christopher, şi mi le-a oferit mie, cu tot cu punga etanşă în care se aflau, îndemnându-mă să le păstrez.

Le-am citit în avion, în drum spre casă. Lumina din avion era slabă, iar Patrick dormea cu braţele încrucişate şi umerii ridicaţi. Avea şase ani când le scrisese. Le semnase pe toate cu „Te iubesc mut, Paddy”. I-am atins mâna. El a tresărit, dar nu s-a trezit. Am vrut să-i spun: „Dacă-mi scrii
vreodată o scrisoare, aşa să o închei, te rog: Te iubesc mut, Paddy”.

*

El a ales să mergem la Sankt-Petersburg în luna de miere, iar hotelul tot el l-a ales, pentru că eu spusesem că am să mă ocup, dar la primul hop m-am poticnit, şi anume atunci când am dat cu ochii de fotografiile puse pe TripAdvisor: era o infinitate de prosoape fluturânde, platouri cu fructe de mare şi plete în vânt, complet inacceptabile.

în avion, m-a întrebat dacă aveam de gând să îmi schimb numele.

Tocmai terminase rebusul din revista oferită de compania de zbor, început de pasagerul de la cursa anterioară.

I-am spus că n-am de gând.

- De ce? E prea ne-feminist?
- E prea multă hârţogărie.

Patrick a cerut un şerveţel şi mi-a spus că o să facă o listă cu argumente pro şi contra

schimbării numelui. Mi-a citit-o peste zece minute. Pe ea nu se găsea nici un argument contra. I-am spus că găsesc eu câteva şi i-am luat pixul din mână. La care el mi-a zis că dacă-s aşa pro(fesionistă) la găsit argumente contra, n-am decât să chem stewardesa să-mi aducă şi mie nişte şerveţele.
Ne-am pierdut unul de altul la Muzeul Ermitaj chiar din prima dimineaţă. M-am dus jos la cafenea şi am comandat ceai de iasomie, apoi l-am aşteptat să mă găsească. înainte să vină ceaiul, i-am auzit vocea la megafon.
„Doamna Martha Friel, născută Russell. Soţul dumneavoastră vă aşteaptă în holul principal."
Lângă recepţie, lângă un stand cu ghiduri, aranjându-şi gulerul - Slavă Celui de Sus!
Pe Nevski Prospekt, Patrick mi-a cumpărat o figurină în formă de cal de la o adolescentă care le vindea. Şi care avea cu ea un bebeluş.
în timp ce-l aşteptam să aleagă, am simţit că n-am aer, atât de tare m-a copleşit tristeţea când i-am văzut zâmbetul, modul în care-şi apuca picioruşele în acelaşi timp, fericit, chiar dacă viaţa lui însemna să stea ore în şir în fiecare zi într-un căruţ de metal cu roţi albe şi murdare în timp ce maică-sa vindea cai.

Patrick a plătit cincizeci de lire pentru cel mai urât dintre ei, în loc de cei cincizeci de penny pe care îi ceruse ea, prefacându-se că nu-şi dă seama că a greşit. Am plecat mai departe şi el mi-a dat calul. M-a întrebat ce nume am de gând să-i pun.
I-am spus că Troţki, apoi am izbucnit în lacrimi. După aia mi-am cerut scuze că nu sunt mai binedispusă. Patrick mi-a răspuns că dacă aş fi fost
binedispusă după aşa ceva, el, unul, s-ar fi îngrijorat de-a binelea.
*
în noaptea aceea a nins mult prea tare ca să mai ieşim. Am mâncat la restaurantul hotelului. în loc să intrăm în restaurant din holul mare, m-a scos în stradă. Aerul era atât de rece, că mi-am acoperit ochii cu mâinile. El m-a luat de cot şi am alergat pe fâşia scurtă de trotuar până la o uşă. După ce-am intrat, Patrick mi-a spus:
- Restaurant complet independent.
Nu-mi mai aminteam dacă sau când îi spusesem că reacţia mea la restaurantele de hotel era una de plictiseală amestecată cu disperare.
Am terminat de citit meniul şi i-am spus lui Patrick, care era abia la pagina a doua, că îmi voi schimba numele cu al lui.
El a ridicat privirea şi a întrebat:

-De ce?
- Pentru că, am spus eu, mulţumită mamei, bineînţeles, sunt expertă în forme de agresivitate pasivă şi nu pot să las un astfel de anunţ public profund manipulator să treacă nerăsplătit.
El s-a aplecat peste masă şi m-a sărutat, chiar dacă aveam o bucată de pâine în gură. A spus: „îmi pare atât de bine, Martha!”
- A trebuit să îi dau unui tip o sută de dolari ca să-mi dea voie să vorbesc la microfon. Dolari americani.
Am simţit un nod în gât.
- închisoare siberiană scrie pe fruntea ta.
La care el mi-a răspuns că meritase din plin şi s-a întors la meniu.
Cu voce tare, pentru că oricum n-aveam ceva mai bun de făcut, am analizat tristeţea restaurantelor de hotel. Am spus că poate motivul pentru care începeam să pun totul sub semnul întrebării era sistemul de iluminat, sau veşnica mochetă, sau procentul ridicat de oameni care mâncau singuri, sau pur şi simplu conceptul de omlete făcute pe loc.
Patrick m-a aşteptat să închei, apoi m-a întrebat dacă gustasem vreodată borş rusesc.
I-am spus:
- Te iubesc atât de mult!

Apoi un chelner-şef a apărut cu două sticle verzi şi ne-a întrebat:

- Apă gazoasă sau plată?

*

La Heathrow, în timp ce ne aşteptam bagajele, Patrick mi-a spus:

- Ţi-aduci aminte ce nuntă am avut?

Eu tocmai îl întrebasem cum avea de gând să ne transporte înapoi la apartamentul lui. El mă ţinea cu o mână pe după umeri şi m-a sărutat pe obraz. I-am spus:

- îmi pare rău. Sunt atât de obosită!

Fusese un mare efort pentru mine să mă conving că întoarcerea din luna de miere este momentul când începe, nu se termină, o căsnicie.

Nu ştiam cum să fiu nevastă. Eram atât de speriată! Patrick arăta atât de fericit

!Lanţ de magazine în Regatul Unit celebru pentru colecţiile de modă rafinate

Personaj din romanul *Great Expectations (Marile speranţe*) al scriitorului britanic victorian Charles Dickens (1812-1870). Miss Havisham este o femeie înstărită care se îmbracă încontinuu în aceeaşi rochie de mireasă pe care o purta în ziua nunţii, când fusese părăsită de mire.

în taxi şi apoi în timp ce îl urmam în sus pe scări, Patrick mi-a spus că puteam să aranjez apartamentul cum doream eu, ca să mă simt ca acasă. Era vineri. Sâmbătă a plecat la lucru, iar

eu am scos totul din dulapurile din bucătărie şi am mutat lucrurile dintr-un dulap într-altul, astfel încât să nu mai ştie Heather unde sunt, când avea să vină în vizită. Altceva nu mi-a dat prin cap.

Mă hotărâsem să fiu ordonată, ceea ce am şi reuşit vreo câteva zile. Dar Patrick prefera cum era acum, mi-a zis el, cu haine aruncate pe podea, cu reviste şi elastice de păr, un număr impresionant de pahare, cu toate lucrurile accesibile, căci dulapurile şi sertarele nu se mai închideau deloc. Modul în care râdea în timp ce spunea toate lucrurile astea nu mă făcea să mă simt vinovată, iar el n-a făcut nici un efort să mute nimic. Poate de-asta m-am simţit atât de repede ca la mine acasă în apartamentul lui.

Singurul lucru pe care m-a rugat să-l fac, vreo câteva săptămâni mai târziu, a fost să nu las pastile peste tot - mi-a spus „deformare profesională” - şi să încerc să folosesc foaia de calcul pe care mi-o făcuse el în computer pentru cheltuieli, în loc de metoda mea, care era să îndes toate bonurile într-un plic mare şi răpciugos, apoi să-l pierd în secunda următoare.

Mi-a deschis un program în computer ca să mă înveţe cum funcţionează. I-am spus că vederea unui număr atât de mare de cifre îmi

scoate la iveală o a treia pleoapă, orbindu-mă până dispar cifrele alea. Erau multe categorii. Una dintre ele se chema Cheltuielile neprevăzute ale Marthei.

I-am spus că nu mă aşteptam să fie aşa gestapovist când venea vorba de contabilizarea cheltuielilor. Mi-a spus că nu şi-a închipuit că ar putea cineva să sugereze folosirea calculatorului din telefon şi un document Word în loc de o foaie de calcul. I-am spus că o să încerc, dar că o voi face în spiritul negării de sine. Patrick a comentat ulterior că i se pare de-a dreptul incredibil câte neprevăzute poate atrage o persoană.

*

în pat, în nopţile în care nu lucra, Patrick făcea un sudoku dificil dintr-o carte cu sudoku cu grad ridicat de dificultate şi eu îl întrebam când stinge lumina aia odată. I-am spus că ăla era momentul când mă simţeam cel mai căsătorită.

Când termina, punea deoparte cartea cu sudoku şi citea articole medicale din reviste de specialitate. Dacă stăteam cu spatele la el, Patrick începea, absent, să îmi apese cu degetul mare diverse puncte dureroase de la baza şirei spinării. A cumpărat ulei de masaj de nu ştiu unde şi când a descoperit că tot ce avea parfum

artificial îmi dădea senzaţia de asfixiere lentă, a cumpărat ulei de cocos, de la supermarket, într-un borcan mare, care, spunea pe etichetă, avea un punct de ardere înalt, prin urmare era potrivit pentru orice tip de prăjeală. Chiar şi atunci când punea deoparte revista de specialitate, continua să mă maseze. Uneori, toată ora de ştiri, alteori şi după ce stingea lumina.
Ăla era momentul când mă simţeam cel mai iubită.
într-o seară, m-am răsucit pe o parte în întuneric şi l-am întrebat dacă nu i s-a tocit degetul mare de tot.
- Cum rezişti să mă masezi atât de mult? i-am spus eu.
La care el a zis:
- Păi sper şi eu că la un moment dat o să ia o întorsătură sexuală.
I-am spus: „Ce păcat!”
- Eu sper că ia o întorsătură soporifică.
Am auzit cum deschide capacul borcanului.
Patrick a răspuns:
- Fie ca cel mai bun să câştige.
Cearşafurile noastre miroseau a ciocolată Bounty.
*

Apoi Patrick s-a mutat la alt spital, de cealaltă parte a Londrei. Mi se părea că nu mai dă pe acasă. Eu lucram încă la editură. Deşi era primăvară, era frig şi veşnic cenuşiu, şi când nu se putea petrece nici o parte din ziua de lucru pe acoperiş cu singura fată care mai rămăsese la editură în afară de mine, era imposibil să mai fac ceva după prânz.
Redactorul începuse să ne zică să ne ducem acasă dacă n-avem nimic de făcut pentru că nu putea să sufere prânzurile noastre cu salată şi sunetul vocilor de femei, trăncănind încontinuu. Aşa că mi se părea că sunt tot timpul acasă.
O invitam pe Ingrid să vină în vizită la mine sau o întrebam dacă mă primeşte la ea. Ea zicea da întotdeauna, dar dacă bebeluşul nu dormise sau dormea, sau era pe cale să adoarmă, îmi scria şi amâna în ultimul moment.
Sau mă duceam, iar ea trebuia să îi dea să mănânce în cealaltă cameră, pentru că era uşor de distras, sau se plângea şi vorbea întruna de femeile din grupul ei de mame, iar eu plecam acasă simţindu-mă super vinovată că nici nu sosisem bine şi imediat nu mă gândeam decât cum să plec mai repede.
în pat, în nopţile în care Patrick era la serviciu, iar eu nu văzusem nici un suflet de om toată ziua, îmi era atât de dor de el, că mă înfuriam.

Stăteam până târziu, citind romane de Lee Child, pe care le cumpăram pe Kindle-ul lui şi compuneam în cap ce-am să-i spun când se întoarce acasă.
I-am spus că nu mă mai simt căsătorită. I-am spus că nu mă simt iubită, caz în care ce sens mai avea?
Acela a fost momentul când am început să arunc cu lucruri. Prima dată a fost o furculiţă pe care am aruncat-o după el pentru că a plecat de lângă mine când eram supărată. O ceartă pornită din nimic - se pregătea să plece la lucru şi a menţionat faptul că primise încă două facturi de la Amazon şi pentru că apucasem să îi spun că am de gând să citesc toate operele lui James Joyce, inclusiv pe alea imposibile, până la sfârşitul verii, mi-a spus că începe să îşi facă griji că romanele cu Jack Reacher nu sunt decât un strigăt după ajutor.
îmi aduc aminte că s-a oprit când o furculiţă i-a lovit spatele piciorului şi a căzut cu clinchet pe podea; s-a uitat în spate şi a început să râdă, şocat. Am râs şi eu şi am transformat-o într-o glumă. Eu făcând pe nevasta care înnebuneşte de singurătate, ce haios! El a zis: „Ha, bine”.
- Poate ar fi cazul să plec atunci.
Iar eu am mai aruncat cu ceva în uşă în timp ce el a închis-o şi n-a mai râs nimeni.

Ziua următoare, Patrick a făcut pe soţul în care nu se aruncaseră lucruri în seara anterioară. Am tot aşteptat să pomenească de asta. Nimic. La cină, i- am spus:

- Vorbim sau nu vorbim de furculiţa aia?

Iar el a zis:

- Nu îţi face griji, ştiu că nu te simţeai bine.

Am zis: „Bine, dacă nu vrei”. Aveam un ton furios, dar de fapt eram recunoscătoare că nu mă pusese să îmi cer scuze sau să explic de ce am reacţionat aşa urât la o glumă, pentru că nu ştiam nici eu de ce.

Am zis:

- Oricum, îmi pare rău, apoi i-am spus că n-o să se mai repete, e de la sine înţeles.

Dar am continuat să arunc cu lucruri, în momente de mânie care erau neprevăzute şi disproporţionate faţă de ce se întâmplase.

O singură dată n-a fost aşa - când am aruncat cu un uscător de păr şi l-am lovit îndeajuns de tare ca să-i fac o vânătaie, pentru că mă plânsesem că mă simt singură, iar el spusese, râzând, că poate ar trebui să fac un copil, ca să am şi eu ceva de făcut.

De îndată ce o comiteam, plecam din cameră, lăsând obiectele sfarâmate să zacă pe podea. Până mă întorceam eu, invariabil, dispăreau.

Când era adolescentă, de câte ori se pregătea să iasă în oraş, Ingrid făcea o scenă, plângându-se că n-are ce pune pe ea, isterizându-se atât de repede că parcă era o altă persoană. Scotea rânduri de compleuri din şifonier, le încerca, le smulgea de pe ea, hohotea de plâns, înjura, ţipa că e prea grasă, le spunea părinţilor că îi urăşte şi că vrea să-i vadă morţi, scotea sertarele din lăcaşul lor până când toate lucrurile ei se înşirau pe podea. Apoi găsea ceva şi totul se liniştea.

Mai târziu, adultă fiind, mi-a povestit că momentele alea erau atât de reale că după aia nu-i venea nici ei să creadă că s-a înfuriat aşa de rău şi se gândea că n-o să mai facă aşa a doua oară. Niciodată nu-şi cerea scuze, iar părinţii mei n-o obligau. Dar, mi-a spus ea, n-avea importanţă, ştia că se gândesc în continuare la ce făcuse şi se simţea ruşinată că se înfuria şi mai rău pe noi.

- în loc să mă detest pe mine.

Aşa e şi când arunci cu lucruri în soţul tău. Eram atât de ruşinată după aceea, că mă înfuriam şi mai rău pe Patrick decât fusesem înainte, când mă supărasem că nu-i niciodată acasâ.

Când eşti o femeie trecută de treizeci de ani, căsătorită, dar fără copii, celelalte cupluri de la petrecerile la care mergi vor întotdeauna să afle de ce n-ai copii.

Cu toţii sunt de acord că a avea copii e cea mai mare realizare a vieţii lor. Soţul spune că trebuie să te mobilizezi. Iar soţia zice că nu-i bine să amâni lucrurile astea.

în sinea lor, cu toţii se întreabă ce-o fi în neregulă cu tine, din punct de vedere medical. îşi doresc să te poată întreba direct. Poate, dacă reuşesc să se abţină îndeajuns de mult, o să le spui tu singur, de bună voie. Până la urmă, soţia nu mai rezistă - trebuie neapărat să-ţi povestească de o prietenă de-a ei căreia i s-a spus şi ei că n-o să poată avea copii, dar nici n-a renunţat bine la visul ei că... bingo, completează soţul.

La început le spuneam străinilor că nu pot avea copii pentru că mă gândisem că n-o să mai continue cu întrebările. E mai bine însă să spui că nu-ţi doreşti să ai. Atunci ştiu de la bun început că e ceva în neregulă cu tine, dar măcar nu în sens medical. Aşa că soţul poate spune: ei, asta-i, bravo ţie, te concentrezi pe carieră, chiar dacă până în acel moment n-au fost nici un fel

de semne că ar exista vreo carieră pe care să te poţi concentra.

Soţia nu zice nimic, deja priveşte în toate părţile.
*

Până la sosirea verii citisem doar vreo patru pagini şi jumătate din *Ulise—.* Citisem, în schimb, toate operele lui Lee Child. Patrick m-a scos la cină să sărbătorim. I-am spus că până la urmă se dovedise că toate operele lui James Joyce erau imposibile. în timpul desertului, mi-a dăruit un permis de bibliotecă. Mi-a spus că era un cadou care se potrivea de minune cu romanele cu Jack Reacher în valoare de 144 lire pe care mi le dăruise deja.

N-am împrumutat decât o singură carte. Scrisă de Ian McEwan. Crezusem că e roman şi am băgat-o într-un sertar când am văzut că e o culegere de nuvele. Am sunat-o pe Ingrid şi i-am spus că investisem fără să vreau în două personaje care aveau să moară după şaisprezece pagini.

- Pe bune? a zis ea. Da' cine are timp de aşa ceva

?*Ulysses (Ulise*), roman celebru al scriitorului irlandez James Joyce (1882-1941), publicat în 1922

Deşi de la şaisprezece ani fuma în fiecare zi la capătul terenului de sport de la liceu şi era mereu surprinsă de un profesor, Ingrid a reuşit

să termine liceul fără să fie oprită după ore la şcoală. îi venea foarte uşor să-i aiurească pe profesori.

Deşi de la şaptesprezece ani până în acea vară avusesem regulat căderi nervoase, nu fusesem niciodată internată în spital. îmi venea foarte uşor să-i aiuresc pe cei din jur.

Era sfârşit de august, aproape septembrie. Patrick a plecat la Hong Kong la cea de-a treia nuntă a tatălui său, care se căsătorea cu fiica de douăzeci şi patru de ani a unui coleg de-ai lui. De săptămâni întregi gemeau ziarele de titluri despre vreme, despre faptul că Londra era mai toridă decât torida Grecie şi mai arzătoare decât Costa del Sol. Nu am plecat cu el pentru că începusem iar să mă simt rău. La două zile după ce a plecat el, m-am trezit şi am descoperit că totul era negru.

Am încercat să mă culc la loc, moartă de căldură, năclăită de sudoare, bolnavă de vinovăţie că nu mă scol să mă duc la lucru. în apartamentul de sub noi lătra un câine, iar undeva afară nişte muncitori săpau cu picamerul în stradă. Am ascultat vacarmul necruţător şi am simţit cum mă ofilesc. Nu se oprea şi pace.

Pe măsură ce zgomotul se înteţea, am avut impresia - mereu păţeam aşa - că îmi plesneşte

ţeasta, de parcă cineva ar fi pompat aer înăuntru, fără încetare, până când ţi se umflă capul ca o anvelopă, dar aerul continuă să fie pompat înăuntru şi începe să te doară atât de rău, o durere sfâşietoare, o migrenă, că începi să ţipi şi îţi imaginezi o fisură în osul dur, o fisură care se lărgeşte şi apoi aerul ţâşneşte afară şi nu mai doare, în sfârşit nu mai doare. Eşti îngrozit. Eşti pe cale să vomiţi. Nu mai intră aer în plămâni, încăperea se învârteşte cu tine. Urmează să se întâmple ceva rău. E deja cu tine în cameră. Prezenţa sa îţi îngheaţă spatele. Aştepţi, aştepţi minute lungi şi nu se întâmplă. Cumplita prezenţă a părăsit camera şi te-a lăsat în urmă. Nu se mai termină. Ziua şi noaptea se contopesc. Nu mai există timp. Doar durere, presiune şi teroarea, asemenea unui cordon răsucit de-a lungul axei centrale a trupului tău.

Mai târziu, când se făcuse deja amiază, m-am dat jos din pat şi m-am dus la bucătărie. Am încercat să mănânc ceva, dar n-am reuşit. Până şi apa îmi făcea greaţă. Şoldurile mă dureau pentru că zăcusem făcută ghem în pat. Patrick m-a sunat, iar eu am plâns la telefon şi am continuat să spun: „îmi pare rău, îmi pare rău”. El a zis că o să îşi mute zborul, să vină mai repede. Mi-a spus:

- Crezi că poţi să încerci să ieşi? Du-te la Ladies' Pond să înoţi. Du-te cu taxiul. Martha, mi-a spus el, te iubesc atât de mult!

Am închis, promiţând că o s-o sun pe Ingrid, dar mi-a fost prea ruşine după ce am terminat convorbirea, căci mi-am imaginat cum o să vină la mine şi o să mă găsească în halul acela. Dintr-un punct de deasupra mea, m-am privit cum mă ridic din pat şi mă mişc lent prin apartament, de parcă aş fi fost o femeie bătrână la sfârşitul vieţii. Mi-am tras pe mine costumul de baie, mi-am pus nişte haine pe deasupra, am pus pastă de dinţi în gură, am părăsit apartamentul. Efortul de a deschide uşa grea a clădirii aproape că mi-a curmat răsuflarea.

Era mult prea mult zgomot, o căldură insuportabilă, prea mulţi oameni care veneau spre mine, prea multe autobuze care treceau ca nişte bolizi pe lângă mine, luând curba atât de scurt, că până la urmă am intrat înapoi în casă. Patrick m-a sunat, iar eu am plâns la telefon. Mi-a spus că avionul decolează într-o oră, că se întoarce repede.

L-am rugat să stea cu mine la telefon şi să-mi vorbească, să mă lase să-i aud vocea. I-am spus că sunt foarte speriată.

- De cine?

- De mine.
- Nu ai de gând să faci vreun gest necugetat, sper, mi-a spus el.
M-a pus să îi promit. I-am spus că nu pot. „în cazul acesta, Martha, te rog mult, du-te la spital imediat.”
Ştiam că n-am să mă duc. Dar, pe măsură ce s-a întunecat din nou, am început să mă simt înspăimântată de apartament, de tăcerea răsunătoare, de aerul mort. Patrick era în aer acum, n-aveam cum să vorbesc cu el. M-am târât în patru labe până la uşă şi am aşteptat afară un taxi, cu spatele lipit de un zid de cărămidă. Creierul meu râdea de mine: „Uite ce proastă eşti,
cum te târăşti pe jos, uite ce frică ţi-e să ieşi afară”.
*
Doctorul de la urgenţe a zis:
- De ce aţi venit aici, doamnă?
Nici nu s-a aşezat jos.

Aveam părul în ochi, şuviţe mi se lipeau de faţa udă, iar nasul îmi curgea ca un pârâu, dar n-aveam energia să îmi ridic braţul şi să îmi dau părul din ochi. I-am spus că am venit acolo pentru că eram istovită, atât de istovită!

Mi-a spus să vorbesc mai tare, apoi m-a întrebat dacă aveam gânduri negre, dacă voiam

să-mi fac rău. I-am spus că nu voiam să-mi fac rău, nu voiam decât să nu mai exist şi l-am întrebat dacă nu putea să-mi dea ceva care să alunge starea asta, să nu cumva să fac vreo nefacută. Apoi m-am oprit din vorbit când l-am auzit spunându-mi pe un ton frustrat că mă crede totuşi o femeie inteligentă.

Deşi n-am ridicat privirea de la podeaua pe care o fixam de când fusesem băgată în camera aceea, l-am simţit că îmi citeşte dosarul, apoi am auzit cum se deschide uşa, hârşâitul ei pe linoleum, apoi cum se închide. A lipsit atât de mult încât am început să cred că s-a închis spitalul şi m-au uitat acolo, singură, încuiată în cameră. Am început să mă scarpin pe încheietura mâinilor şi am continuat să fixez podeaua. Până la urmă s-a întors, mi s-a părut că a durat ore. Era şi Patrick cu el. Nu îmi dau seama cum de-a ştiut unde să mă găsească şi m-am simţit ruşinată pentru că a trebuit să vină mai devreme acasă din cauza mea, a nefericitei lui neveste prăbuşite într-un scaun de spital, incapabilă să-şi ţină măcar capul ridicat.

Au vorbit amândoi despre mine. Am auzit doctorul spunând:

- Ascultă, pot să-i găsesc un pat, dar nu o să fie ca la un spital privat. Apoi a continuat pe

un ton mai scăzut: Ştii şi tu cum e la spitalul de stat, mai ales când vine vorba de secţia bolnavilor mintal. Nu-i prea plăcut. Eu n-am vrut să îi întrerup. Dacă mă-ntrebi pe mine, tot mai bine i-ar fi acasă. Pot să-i dau un calmant şi om vedea mâine ce mai e de făcut.

Patrick s-a ghemuit pe vine lângă scaunul meu, ţinându-se de braţul scaunului, apoi mi-a dat părul la o parte de pe faţă. M-a întrebat dacă cred că ar fi bine să fiu internată, pentru o perioadă scurtă. Mi-a spus că eu decid. I-am spus: „Mai bine nu". întotdeauna mă temusem să stau printre astfel de oameni. Ce s-ar fi întâmplat dacă m-ar fi recunoscut ca pe una de-a lor? Şi dacă apoi doctorii nu mi-ar mai fi dat drumul? Voiam să mă împingă Patrick, să mă înşface de mâini şi să mă târască acolo, ca să nu fiu eu nevoită să decid. Voiam să nu mă creadă pe cuvânt când îi spun că n-am nimic.

- Eşti sigură?

Am zis da, apoi mi-am dat părul de pe faţă şi m-am ridicat în picioare. I- am spus că nu-i cazul să îşi facă atâtea griji, nu trebuia decât să dorm un pic.

Doctorul a spus:

- Uite, vezi? Deja începe să-şi revină.

Patrick a condus maşina până acasă în tăcere. Avea o expresie indescifrabilă. Ajuns acasă, nu a reuşit să nimerească gaura cheii şi l-am văzut că îşi iese şi el o dată din fire şi loveşte cu piciorul în uşă. A fost cel mai violent gest pe care l-am văzut vreodată făcându-l.
în baie, am luat tot ce-mi dăduse doctorul, fără să citesc dozajul, mi-am scos hainele şi costumul de baie, care îmi lăsase dungi roşii pe tot corpul, apoi am dormit douăzeci şi trei de ore. în scurtele momente de trezie, am deschis ochii şi l-am văzut pe Patrick stând pe scaun în colţul camerei. Şi- am văzut şi farfuria cu pâine prăjită pusă pe noptieră.
Mai târziu, am văzut că luase farfuria de acolo. Am spus că-mi pare rău, dar nu ştiu dacă s-a auzit ce-am spus.
Când în sfârşit m-am trezit, el era în living. M-am dus să-l caut. Afară era întuneric. El mi-a spus:
- Tocmai voiam să comand o pizza.
-OK.
M-am aşezat pe canapea. Patrick şi-a deschis braţul şi m-a cuprins cu el, privindu-mă cum stăteam ghemuită la pieptul lui. Nu voiam să fiu altundeva. Numai acolo.

Patrick, cu mine în braţe, s-a apucat şi a telefonat la pizzerie.
Am mâncat. M-am simţit un picuşor mai bine. Ne-am uitat la un film. I- am spus că-mi pare rău pentru ce s-a întâmplat. El mi-a spus că nu-i nimic, oricui i se poate întâmpla să... etc.
*
M-am întâlnit cu Ingrid la prânz în Primrose Hill. Era prima dată când plecase de lângă bebeluş, chiar dacă acesta avea opt luni. Am întrebat-o dacă nu-i e dor de el deja. Ea mi-a răspuns că se simţea ca şi cum abia i se dăduse drumul dintr-o închisoare de maximă securitate.
Ne-am făcut manichiura, ne-am dus la film şi am trăncănit încontinuu până când un tip din rândul din faţă ne-a făcut observaţie să ne ţinem gura. Am mers până la Heath, ne-am uitat la Ladies' Pond, am înotat îmbrăcate în chiloţi. Am râs de n-am mai putut.
Când ne întorceam prin parc, un băieţandru s-a apropiat de noi şi ne-a spus:
- Nu sunteţi voi surorile din formaţia aia?
Ingrid a zis ca da, noi suntem. La care el a spus:
- Păi haide, nu cântaţi şi voi ceva?
Iar ea i-a spus că facem repaus vocal.
M-am simţit grozav. Nu i-am spus lui Ingrid că exact cu o săptămână înainte fusesem la spital, pentru că deja uitasem de acest episod.

Patrick nu l-a mai pomenit niciodată, însă la scurtă vreme după aceea a propus să plecăm din Londra, căci se gândea că poate Londra e de vină.
La începutul iernii am închiriat apartamentul şi ne-am mutat în reşedinţa directorială
.în timp ce ne îndepărtam de Londra, urmând camionul pentru mutări, Patrick m-a întrebat dacă o să încerc să îmi fac prieteni la Oxford. Chiar dacă nu doream asta şi încercam să o fac doar de dragul lui, s-ar fi bucurat. Nu voia să vadă că nici nu ne-am mutat bine şi îmi displace locul.
Mi-a spus: „Hai măcar să rezistăm până am descărcat camionul”.
Eu eram pe locul din faţă, lângă şofer, şi mă uitam în telefon la fotografii cu Kate Moss beată, ca să i le trimit lui Ingrid, pentru că la acea dată cam acesta era principalul nostru mijloc de comunicare. Era iar însărcinată, în patru săptămâni, nu că ar fi plănuit una ca asta, şi spunea că singurul lucru care o ajuta să îşi treacă zilele era să vadă poze în care Kate Moss era surprinsă cum se împleticeşte afară din localul Annabel's cu privirea înceţoşată.

I-am spus lui Patrick că aşa o să fac, deşi habar n-aveam cum o să reuşesc.

- Poate, eu ştiu, te duci la un club, nu un club de lectură, dar ceva de genul ăsta, a zis el. Nu trebuie să îţi găseşti imediat ceva de lucru dacă...

Eu am spus că oricum nu se găseau slujbe, că mă uitasem deja.

- Păi, vezi, în cazul ăsta e cu atât mai important să te concentrezi pe găsirea unor prieteni. Şi poate că vei descoperi şi alte variante de slujbe, dacă vrei. Sau, ştiu eu, du-te şi fa un maşter.

- Ce maşter?

- Nu ştiu. Un maşter.

în timpul acesta trimiteam o poză cu Kate Moss îmbrăcată într-o haină de blană şi scuturând scrum dintr-o ţigară în grădina unui hotel.

- Mă bate gândul să mă recalific. Mă fac prostituată.

Exact în momentul ăla, când încerca să depăşească o rulotă, Patrick mi-a aruncat o privire.

- OK. în primul şi-n primul rând, nu mai foloseşte nimeni cuvântul ăsta. în al doilea rând, ştii că locul unde ne mutăm e o fundătură. N-o să treacă absolut nimeni pe acolo.

Eu mi-am vârât înapoi nasul în telefon.
Aproape de Oxford m-a întrebat dacă voiam să trecem să vedem lotul de grădină pentru care făcuse cerere. I-am spus că din nenorocire n-avea rost pentru că era iarnă şi probabil că n-aveam ce vedea decât o bucăţică de pământ noroios şi negru. Mi-a spus că am să văd eu la vară, cum n-o să mai aibă nevoie să îşi cumpere salată verde.
în noaptea aceea am dormit pe saltele în living, înconjuraţi de cutii, pe care le deschisesem şi care mă zăpăciseră complet, întrucât în nici una nu păreau să fie prosoape.
Căldura era dată prea tare şi n-am putut adormi, aşa că am trecut în revistă toate lucrurile oribile pe care le făcusem şi le spusesem, apoi lucrurile şi mai oribile pe care le gândisem.
L-am trezit pe Patrick şi i-am dat câteva exemple. Cum uneori îmi doream ca părinţii mei să nu se fi întâlnit niciodată. Cum uneori îmi doream ca Ingrid să nu rămână mereu însărcinată şi ca diverşi pe care-i cunoşteam să nu aibă atâţia bani. El m-a ascultat fără să deschidă ochii şi apoi a spus:
- Martha, doar nu-ţi imaginezi că eşti singura care gândeşte aşa. Toată lumea are gânduri oribile.

- Nu-i adevărat. Tu nu eşti aşa.
- O, ba da.

Apoi s-a întors cu spatele şi a adormit la loc. Eu m-am trezit şi am aprins lumina mare. M-am pus la loc pe saltea, lângă el şi i-am spus:

- Spune-mi şi mie care e cel mai urât gând pe care l-ai avut. Pun gâtul că nu e nici pe jumătate aşa şocant ca ale mele.

Patrick s-a întors cu faţa în sus şi şi-a acoperit ochii cu braţul.

- Bine. în urmă cu ceva vreme au adus la spital un bătrân, cred că avea vreo nouăzeci de ani. Nu mai avea activitate cerebrală pentru că suferise un accident vascular şi când a sosit familia lui, le-am explicat că nu mai există şanse de recuperare. Prin urmare, întrebarea era cât mai doreau să-l ţină conectat la aparate. Nevasta lui şi fiul au fost de acord să îl lase să se stingă, dar fiică-sa a refuzat şi a zis că trebuie să aştepte, poate se întâmplă un miracol. Era tare necăjită, dar era miezul nopţii, iar eu eram acolo de la cinci dimineaţa şi nu m-am putut gândi în sinea mea decât: „Hai odată, femeie, semnează formularul ăla să mă pot duce şi eu acasă”.
- Aoleu! Asta chiar sună rău.

La care el a spus:

- Ştiu.

- Să nu-mi spui că le-ai zis minunea asta cu voce tare?
El mi-a răspuns: „OK, să nu mai vorbim de asta” şi s-a apucat să-şi caute pe jos telefonul. A pus Radio Patru la telefon. Ştirile. Actualitatea în transportul maritim.
- Garantez că până să ajungă la Insulele Scilly, o să dormi ca un bebeluş. Te rog mult, stinge lumina.
Am stins-o, apoi am rămas cu privirea pironită în tavanul nefamiliar, ascultând un tip care spunea „Fisher, Dogger, Cromaty. Vremea e pe cale să se schimbe”. Apoi spunea: „Insula Fair, Faeoro, Insulele Hebride. Ciclon, mare din ce în ce mai agitată. Perioade de vreme bună”.
Mi-am întors perna pe partea cealaltă şi l-am întrebat pe Patrick dacă el crede că buletinul meteo pentru Hebride nu e cumva o adevărată metaforă pentru starea mea interioară, dar el dormea deja pe unde lungi. Am închis ochii şi am ascultat până au cântat imnul Angliei şi s-a terminat emisiunea.
Dimineaţa următoare, când căuta ceainicul în bucătărie, i-am zis:
- Până la urmă cum te-ai descurcat cu bătrânul ăla?

- Am rămas acolo încă şase ore, până când fiică-sa s-a răzgândit, apoi l-
am lăsat să se stingă. Martha, de ce ai scris pe fiecare cutie Diverse?

*

La capătul zonei cu reşedinţe directoriale era o poartă care dădea acces spre drumul de tractare, de-a lungul canalului. Ne-am plimbat pe el toată după-amiaza. Pe partea cealaltă a canalului, Port Meadow era o întindere argintie mărginită în depărtare de o linie neagră de copaci, în spatele cărora se zăreau contururile unor acoperişuri ţuguiate. Pe jumătate ascunşi în ceaţă păşteau nişte cai. Nu ştiu ai cui erau. La capăt, drumul de tractare dădea într-o stradă din oraş, pe care am continuat să mergem. Patrick i-a arătat un permis unui tip de la poarta Colegiului Magdalen şi am intrat înăuntru. Mi-a promis că o să văd căprioare de aproape, dar ele erau cu toatele adunate într-un colţ îndepărtat al parcului şi singurii care umblau liberi prin iarbă erau nişte tineri zdraveni şi plini de viaţă, studenţi care se strigau unii pe alţii, o luau la fugă fără motiv, existau ca şi cum nimic rău nu li se întâmplase sau n-avea să li se întâmple vreodată.

Am găsit un club de lectură şi m-am dus. Era la cineva acasă. Femeile aveau toate doctorat şi le-

am văzut că nu ştiu ce să spună când le-am mărturisit că eu n-aveam, de parcă aş fi recunoscut că n-am nici o rudă rămasă în viaţă, sau că am o boală care m-a marcat pe tot restul vieţii.
Am găsit alt club de lectură, într-o bibliotecă. Şi-acolo toate femeile aveau doctorat. Le-am spus că al meu era despre Foametea bumbacului- din Lancashire din 1861 pentru că tocmai ascultasem un podcast BBC despre asta în timp ce mă îndreptam spre ele. O femeie cu care am stat apoi de vorbă mi-a spus că abia aşteaptă să audă mai multe despre asta săptămâna viitoare, dar eu deja îi povestisem tot ce reuşisem să reţin. Am plecat conştientă că n-am cum să mă întorc acolo pentru că însemna să mai ascult podcastul ăla o dată, iar unul dintre cei trei experţi îşi dresese glasul pe tot parcursul emisiunii şi nu o întrerupsese decât pe singura femeie invitată.
*
Uneori, în timpul şederii noastre acolo, mă postam la fereastra din faţă a reşedinţei directoriale şi mă chioram la reşedinţa directorială de vizavi, încercând să-mi imaginez cum ar fi să locuiesc acolo, ca o imagine în oglindă exactă a vieţii mele.

Femeia care locuia acolo de fapt avea gemeni, un băiat şi o fată, şi un bărbat care, potrivit anunţurilor pe care le punea pe uşile maşinii dimineaţa şi le scotea în timpul nopţii, era Fizioterapeutul Care Vine la Domiciliu.
într-o zi ea ne-a ciocănit la uşă şi s-a scuzat că n-a venit mai devreme. Eram îmbrăcate cu tricouri identice şi când a văzut asta, a râs, iar eu am observat că purta aparat dentar. în timp ce vorbea, mi-am imaginat cum ar fi să mă împrietenesc cu ea. Dacă ne-am vizita fără să ne dăm mesaje, dacă am bea vin una în bucătăria celeilalte, dacă i-aş spune despre viaţa mea şi ea şi-ar povesti copilăria în care nu putuse să poarte aparat dentar.
Ea a spus că nu văzuse să avem vreun copil şi m-a întrebat cu ce mă ocup. I-am spus că scriu. Atunci a spus că are un blog şi s-a înroşit când a trebuit să-i dea numele. Cu observaţii amuzante despre viaţă, cu reţete, nu era nevoie să citesc eu aşa ceva.
Ce-o interesa pe ea era să afle: ce cred eu despre casă? Am zis: „Aoleu, stai să vezi”, de parcă eram prietene care vorbeau de-o oră şi abia acum ajunseserăm la subiectul cu adevărat interesant.

- Mă simt de parcă aş avea fugă disociativă de când am intrat pe poartă.
I-am povestit că nu locuisem decât în Londra şi Paris şi că nu ştiusem că
există asemenea locuri.
- Nu ştiu, ai zice că e ca Bath în timpul Regenţei-, în ciuda antenelor de satelit...
Aveam un debit verbal ieşit din comun pentru că Patrick fusese singura persoană cu care comunicasem în ultimele zile, însă mă gândeam că sunt spirituală şi amuzantă din modul în care îmi zâmbea ea şi dădea cu ardoare din cap.
- Am venit de vreo zece ori acasă, am dat să intru şi apoi mi-am dat seama că stăteam în dreptul casei greşite.
Am făcut o glumă despre natura enervantă a mochetei căcănii şi am spus apoi, ca să spun şi ceva pozitiv, că dacă i se părea că ar avea cinşpe mii de aparate electrice cu prize ciudate şi că vrea să le pună în funcţiune pe toate odată, era liberă să vină cu prelungitorul peste strada fals pietruită. La asta am văzut cum îi dispare zâmbetul. A tuşit jenată şi a zis că atunci era bine că doar închiriasem, după care s-a întors la ea acasâ.
N-am înţeles de ce apoi făcea tot posibilul să îmi evite privirea, până când nu i-am povestit lui

Patrick conversaţia şi el a remarcat că probabil femeia cumpărase casa şi o iubea şi probabil că o necăjise să audă că o casă identică cu a ei e pictată în culori aşa cenuşii.
I-am găsit blogul. Se numea Viaţa în Fundătură şi avea o poză cu casa noastră, sau a ei, etajul superior. De vreme ce era clar că nu vom fi prietene, am fost dezamăgită să aflu că scria bine şi că observaţiile ei amuzante chiar erau amuzante. Am început să-l citesc zilnic. La început am facut-o pentru că încercam să mă ancorez în realitate, apoi pentru că scria o versiune în oglindă a vieţii mele, aia în care debaraua cu aspiratorul e pe stânga şi am copii gemeni şi un soţ care ajunge acasă în jurul orei opt aproape în fiecare seară, prin urmare eu şi copiii mâncăm la ora cinci şi pe cuvânt dacă nu avem următoarea conversaţie în fiecare seară dată de Dumnezeu:
* Privire către farfuria cu cina pusă pe cuptorul cu microunde*
Pe biletul lipit de farfurie: „cina ta”
El: Asta-i cina mea?
Eu: Da. Să ţi-o încălzesc?
El: Da.
* Pauză lungă*
Eu: Cât timp?

Când o fi încetat omul ăsta să fie un adult capabil să aibă grijă de el?!
Am primit o scrisoare de la bibliotecă, re-expediată de către chiriaşii noştri. în ea mi se cerea să returnez cartea de Ian McEwan şi să plătesc 92 de lire amendă.
Pentru că la vremea aceea nu era nici un ban în Neprevăzutele Marthei, am sunat şi le-am spus că din păcate Martha Friel era dată dispărută, dar
dacă va fi vreodată găsită, o s-o întreb de carte.
*
Am început să mă duc la lotul de grădină cu Patrick, uneori în week- enduri, cu condiţia să nu fiu nevoită să-l ajut. Am spus:
- Adicătelea, aici se odihneşte Martha, a murit făcând ce-i plăcea.
El a cumpărat un scaun pliant şi un loc de depozitare, aşa că mă puteam aşeza, să citesc sau să-l privesc, cu picioarele ridicate pe un trunchi de copac uscat care era hotarul dintre morcovii noştri firavi şi morcovii rotofei ai vecinului. Odată, când nu ştiu ce tot meşterea cu o săpăligă care mai avea încă preţul atârnat de mâner, mi-am coborât cartea şi am spus că ştiam că o să coste ceva inscripţia de pe piatra mea funerară, dar că iată ce voiam să scrie pe ea: „La Ferma Haz de Necaz. Cineva tocmai a

întrebat eroina ce- i place ei. Şi ea a răspuns: «Nu ştiam nici eu, dar, în mare, credeam că-mi place să fie totul liniştit şi aşezat în jur, să n-am nimic de făcut, să râd la glumele pe care nimeni nu le crede amuzante, să merg la plimbare şi să nu mi se ceară să-mi dau cu părerea despre lucrurile care-mi plac mie cel mai mult, şi să spun dacă nu cumva Cutărelu' nu-i un om sucit»„.

Patrick a zis atunci:

- Martha, să-ţi dai cu părerea despre oamenii suciţi este exact ce-ţi place
ţie mai mult. Şi nici nu-i nevoie să ţi-o ceară cineva.

*

în decembrie mi-am luat o slujbă cu jumătate de normă la magazinul de suvenire al Bibliotecii Bodleiene—, unde vindeam căni, şi brelocuri, şi sacoşe de pânză cu emblemă turiştilor, pentru că însemna că pot să petrec opt ore stând pe un scăunel fără să vorbesc aproape deloc.

O femeie care purta un hanorac cu emblemă a intrat în magazin şi am văzut-o cum şi-a ascuns în mânecă un mănunchi de creioane. Când a venit la tejghea să plătească altceva, am întrebat-o dacă nu doreşte să-i împachetez cu hârtie de cadouri şi creioanele. I-am spus că hârtia de cadouri e gratis. Ea s-a înroşit şi mi-a

zis că nu înţelege despre ce vorbesc. A spus că nu mai vrea să cumpere ce pusese pe tejghea. Când s-a întors să plece, am zis:

- N-au mai rămas decât cinci zile de furat până la Crăciun.

Am rămas aşezată pe scăunel.

I-am povestit asta lui Patrick, care mi-a spus că probabil nu sunt făcută să fiu vânzătoare. După Crăciun m-au înlocuit cu o femeie mai în vârstă care n-avea o problemă să se ridice de pe scaun.

N-a trecut mult şi am primit un e-mail de la un necunoscut. Mi-a spus că ne ştiam de la *World of Interiors.*

- Erai o tipă cu umor. Tocmai te căsătoriseşi sau urma să te căsătoreşti, nu mai ştiu. Eu faceam un stagiu acolo.

Acum, mi-a povestit el, ajunsese redactor la revista *Waitrose* şi avea o idee.

Am început să mă duc la o psihologă, pentru că nu Londra era problema.

Să fii trist e exact ca scrierea unei rubrici amuzante despre mâncare, e ceva ce ştiu să fac cu ochii închişi. Am găsit-o pe findatherapist.co.uk. Pe site-ul ei, pe home page, era un buton care zicea Ce problemă ai? cu litere albe pe un fundal *bleu ciel.* Am apăsat pe el şi a apărut un meniu unde am selectat Altele.

Titlul sub care apărea era Julie Female. Am ales-o pentru că era la mai puţin de cinci mile de centru şi pentru că mi s-a părut că are o poză interesantă. Purta o pălărie. Am făcut o poză la ecran cu telefonul şi i-am trimis-o lui Ingrid. Care a spus: „Poză cu pălărie înseamnă sută la sută semnale de alarmă”.
Julie Female şi cu mine am lucrat împreună luni de zile. Ea spunea că facem treabă bună. A avut mare grijă să nu dezvăluie amănunte din viaţa ei personală, de parcă urma să mă duc la ea acasă într-o zi în care n-aveam programare şi să stau afară în maşină urmărind-o de îndată ce aflam că îi place să înoate şi are un fiu adult în armată. Apoi, într-o zi, în mijlocul unei şedinţe, a zis: „Bla bla, fostul meu soţ”. M-am uitat la mâna ei stângă. La momentul acela îi învăţasem pe de rost bijuteriile, şi cănile, şi fustele şi diversele perechi de cizme cu vârf ascuţit.
Cele două inele dispăruseră de pe inelar, care arăta dezgolit şi mai subţire decât celelalte degete.
Căsnicia lui Julie Female se destrămase în timp ce noi stăteam în camera ei transformată în birou şi făceam treabă bună. La sfârşit, i-am spus că mi- am amintit că nu o să fiu în stare să vin săptămâna următoare.

Patrick era acasă când m-am întors, în bucătărie, tocmai se ştergea pe cot cu buretele de vase. I-am povestit ce se întâmplase.
El mi-a spus:
- Nu poţi să încetezi să te mai duci aşa, dintr-odată. Apoi mi-a sugerat să o sun. S-ar putea să te răzgândeşti şi să vrei să te vezi din nou cu ea.
- Nu, am spus eu. E ca şi cum ai avea un antrenor gras.
L-am văzut cum se încruntă.
- îmi pare rău, dar aşa e. Nu vreau să fiu rea. Pur şi simplu nu înţelegi ce urmăresc eu.
Patrick a pus buretele jos, s-a dus la frigider şi a scos de acolo o bere. Deschizând-o, a zis:
- Măcar îi scrii o scrisoare?
- Probabil că nu.
Acum îmi doresc ca Julie Female să-mi fi spus să pun într-un cont de economii câte 95 de lire de două ori pe săptămână şi să mă duc mai bine să mă plimb

.Cunoscută şi sub numele Panica bumbacului, Foametea bumbacului a fost o situaţie de criză în perioada 1861-1865 care a avut loc în oraşul Lancashire din nord-vestul Angliei în industria textilă, provocată de supraproducţie.

Regenţa (1811-1820) a fost perioada în care fiul regelui George al III-lea al Angliei a fost prinţ regent şi a condus regatul deoarece regele era bolnav.

Cea mai mare şi mai importantă bibliotecă din Oxford şi una dintre cele mai vechi biblioteci ale Europei, numită după Thomas Bodley, diplomat şi cărturar din secolul al XVI-lea

Ingrid n-a avut niciodată depresie postnatală, dar, în mod inexplicabil, după ce l-a născut pe al doilea bebeluş, s-a apucat să-şi facă injecţii cu botox. Mii de lire băgate în faţa ei perfectă, de treizeci şi doi de ani.

Hamish a întrebat-o de ce, după o şedinţă care i-a imobilizat zona centrală a frunţii. Ea i-a răspuns că: unu, era sătulă să arate ca moartea în vacanţă, şi doi, paralizia feţei o oprea să comunice mânia cumplită pe care o simţea faţă de prăpăditul ei de soţ când dădea cu ochii de el.

în acest caz, a zis el, ce-ar fi să se ducă amândoi la un terapeut de cuplu? Ingrid a răspuns că e gata să meargă o dată, dar în nici un caz săptămânal.

Nu avea nevoie de terapeut ca să îşi identifice problemele în timp ce aparatul de taxat al bonei marca cinci lire pe minut, deoarece ştia deja că problema era că are doi copchii care, ce să vezi, nu împliniseră doi ani.

Singura variantă pe care a putut Hamish s-o găsească astfel încât să se ducă doar o dată a fost un atelier de grup. în modulul de rezolvare a conflictelor, facilitatorul le-a explicat că uneori, când se încinge cearta, el sau perechea lui se opresc şi spun: „Hei, ia să facem o pauză! Hai să mergem să mâncăm nişte hamburgeri!” Le-a

spus că metoda asta funcţiona aproape de fiecare dată, mai ales dacă erai pregătit să recunoşti şi punctul de vedere al celuilalt. Apoi i-a încurajat să pună întrebări.

Ingrid a ridicat mâna şi, fără să mai aştepte, a întrebat dacă, să zicem, un soţ îşi lăsa mereu nevasta însărcinată - şi-i făcea mereu băieţi - şi era de tot atât de mult ajutor în casă precum un bărbat care avea o a doua familie secretă, şi dacă singurul răgaz să-şi adune minţile pe care l-a avut soţia în ultimele paisprezece luni a fost în timpul unui RMN, în timp ce singura preocupare a soţului e cât botox îşi injectează ea, nu că ar fi fost atât de epuizată şi nefericită încât să nu viseze necontenit la un al doilea RMN, şi dacă cei doi soţi se ceartă încontinuu, ce crede el, o să funcţioneze şi la ei tertipul cu hamburgerii?

Hamish a început apoi să citească cărţi cu sfaturi practice.

*

Ingrid l-a părăsit când cel de-al doilea fiu al lor avea şase luni. Bebeluşul era cu ea, chirăind în port-bebe, când a ciocănit la uşa reşedinţei directoriale într-o seară de vineri. Patrick şi cu mine ne culcaserăm deja. De îndată ce a intrat în casă, şi-a trântit geanta pe jos şi mi-a spus că nu mai poate.

Ne-am aşezat pe canapea, ţinând paharul de vin pe care îmi spusese să mi-l torn, aşa încât să bea ea din el fără să se simtă vinovată că bea în timp ce alăptează.
Mi-a spus că nu mai era în stare să-l vadă pe Hamish ca pe o persoană.
Nu-l vedea decât ca pe o sursă de haine pe care trebuia să le calce şi ca pe o pacoste veşnic doritoare de sex, pentru că omul încă voia să facă sex cu ea. I-ar fi plăcut grozav să nu mai facă sex în viaţa ei, iar dacă n-avea încotro, atunci măcar să nu fie cu el. Am ascultat-o şi, ceva mai târziu, în timp ce Ingrid continua să vorbească, a apărut Patrick din dormitor şi a spus: „Nu sunt aici”, după care s-a dus la serviciu. Am îndemnat-o pe Ingrid să se ducă la noi în pat să doarmă cu bebeluşul.
Ea s-a uitat la ceasul telefonului.
-Nu-ţi bate capul. Tre' să plec.
-Unde?
- Acasă.
A oftat înainte să se ridice în picioare.
- Dar abia ai şters-o de acolo.
Ea a golit paharul cu vin dintr-o înghiţitură şi apoi a zis:
- Martha. De parcă aş fi în stare să-l părăsesc pe Hamish. A înconjurat cu mâna port-bebeul.

De parcă aş putea să mă descurc de una singură cu ăştia mici.
- Dar tu singură ai spus că nu-l mai vezi ca pe o persoană.
- Ştiu, dar asta nu înseamnă că trebuie să ne stricăm weekendul.
Ştiam că glumeşte, dar n-am râs.
De fapt, mi-a spus ea, totul se reducea la a învăţa să nu te dai bătut pentru următorii patruzeci de ani.
I-am spus să fie serioasă, zău!
- îl părăseşti sau nu pe Hamish?
Ingrid s-a oprit din zâmbit şi a spus:
- Nu. Nu-l părăsesc. Un soţ nu se părăseşte aşa, Martha. Nu se poate să faci aşa ceva dacă n-ai un motiv foarte bun sau dacă nu eşti mama noastră şi nu-ţi pasă de absolut nimeni decât de fundul tău.
- Dar dacă eşti nefericită?
- Nu contează dacă eşti nefericită. Ăsta nu-i un motiv valabil. Ce dacă eşti plictisită şi ţi-e cam greu şi simţi că nu-l mai iubeşti destul? Parcă interesează asta pe cineva. Ai semnat un contract.
S-a ridicat şi şi-a potrivit port-bebeul. Am condus-o la uşă şi, în timp ce mă aştepta să i-o deschid, mi-a spus:

- Ştiu că probabil asta nu înseamnă nimic pentru tine, întrucât nu ai de gând să faci copii, dar cel mai bun lucru pe care-l poate face o mamă pentru copiii ei e să îl iubească pe tatăl lor.

Nu suna ca şi cum ar fi fost o idee de-a soră-mii, aşa că am întrebat-o cine a spus aşa ceva.

-Eu.

- Bine, bine, dar cine ţi-a spus-o?
- Winsome.

Atunci am întrebat-o:

- Da' de când vorbeşti tu cu Winsome?

Ne-am uitat una la alta, căci nici uneia dintre noi nu îi venea să creadă. în general, vorbeam cu mătuşă-mea o dată în aprilie, când mă suna să discute aranjamentele pentru Crăciunul următor, după care ne auzeam din nou abia cu două săptămâni înainte de Crăciun, când suna să reînnoiască acele aranjamente.

Ingrid a zis: „Poftim?” şi m-a privit bănuitor.

- Vorbesc cu ea de vreo cincizeci de ori pe zi. Asta dacă nu e deja la mine acasă, împăturind rufele şi făcând plăcinte şi tot felul de alte lucruri pe care ar trebui să le facă propria mea mamă, dar nu le face pentru că e mult prea ocupată să creeze căcaturi din furculiţe.

Avea o mină atât de obosită spunând lucrurile astea! M-am uitat la ea cum îşi freacă ochiul cu podul palmei.

- Dar nu poţi s-o suferi, i-am spus. Ai născut la ea pe podea din răzbunare, pentru că ţi-a oferit un scaun cu pernuţă. Niciodată n-ai putut s-o suferi.

- N-am putut s-o sufăr pentru că aşa aveam ordin de la stăpânire. Eu, personal, n-am avut niciodată nimic cu ea, şi chiar dacă aş fi avut, mi-ar fi tare greu să antipatizez singura persoană care mi-a oferit ajutor fără să i-l cer.

- Şi chiar te ajută? îţi e de folos s-o ai în preajmă?

- Poftim? Păi sigur că da.

Nu mi-o puteam închipui pe Winsome acasă la sora mea. Gândul că era acolo şi că amândouă aveau o relaţie strânsă, numai a lor, în care Ingrid se baza pe ea în loc să se bazeze pe mine, m-a făcut să mă simt dată deoparte, geloasă pe apropierea dintre ele, acum, că stăteam la Oxford.

Ea mi-a spus:

- Nu face mutra asta, Martha. Ştii că întotdeauna când sunt cu tine mă binedispun, dar ajutor de la tine n-am cum să primesc. Preţ de o secundă am văzut-o cum se gândeşte la o

amintire intimă şi apoi spune: Nu ştiam că o să fie aşa greu. Chiar tre' să plec.
Am ţinut uşa deschisă şi Ingrid a ieşit pe ea înaintea mea.
M-a îmbrăţişat şi apoi, oprindu-se o clipă, a zis:
- Acesta e un alt motiv pentru care n-aş putea să-mi părăsesc soţul, Martha. Pentru că ar însemna să mă conving mai întâi că ne priveşte doar pe noi doi, că nu le datorez nimic celor din jur. M-a privit într-un mod care m-a făcut să mă simt foarte prost. Şi eu n-aş putea niciodată să fac una ca asta.
Am privit-o cum se duce la maşină şi aşază bebeluşul atent în scaun, ei doi, într-un mic cerc de lumină. Peste un minut a demarat şi s-a împăcat cu
Hamish după despărţirea lor de trei ore şi jumătate.
*
Nu mult după aceea, au plecat şi ei din Londra, pentru că Ingrid a spus că s-a săturat de gropi cu nisip pline de caca de pisică şi de prezervative folosite. S-au mutat într-un sat în care toată lumea pretinde că Swindon— nu e la o aruncătură de băţ.
M-a sunat în timp ce se uita cum îi este scoasă mobila din camion şi mi-a spus că deja detesta aproape tot, mai ales oamenii şi tot ce însemnau

ei, dar că se hotărâse să suporte pentru că asta însemna că vom fi la doar patruzeci de minute depărtare.
Am mers cu maşina să o văd a doua zi şi m-am aşezat lângă insula ei de bucătărie care fusese descrisă de agentul imobiliar ca „ultra-modernă” în loc de viitorul loc de depozitare a tuturor prostiilor din buzunare, inclusiv a portofelelor, după cum s-a exprimat Ingrid. Am colorat cu fiul ei în timp ce ea aşeza cumpărăturile şi alăpta şi bebeluşul, deşi era destul de măricel acum.
A tras un şut unui pachet de hârtie igienică şi l-a proiectat în uşa spălătoriei, după care a spus că dacă ar fi să-şi caracterizeze acest moment din viaţă pe loc, ar zice că dă două sute de lire pe săptămână pe produse din hârtie: prosop de bucătărie, hârtie igienică, tampoane, scutece, toate într-o asemenea cantitate că i se umple căruţul numai cu ele şi nu mai are unde pune restul cumpărăturilor. M-am oprit din desenat şi am privit-o cum ia de pe jos o sticlă grea de lapte, deschide frigiderul cu cotul şi o aruncă pe uşă fără să deranjeze bebeluşul.
- Dacă la Sainsbury's ar avea un raion care să combine ingrediente pentru cină şi absorbante, aş ieşi de-acolo în două minute cu cumpărăturile făcute.

Fiul ei încerca să-mi bage un creion de colorat în mână ca să continui să fac ce faceam. Ingrid continua să vorbească. Am luat creionul şi m-am uitat la pagină, ca să nu-mi vadă faţa.

- Habar n-ai ce invidioasă sunt că tu faci cumpărături doar pentru două persoane, a spus ea. Doamne sfinte! Probabil te duci în magazin cu un coş, atât! Nici nu ştii că există pachete cu patruzeci şi opt de suluri de hârtie igienică.

Mai târziu, când eram la uşă, m-a întrebat ce cred, o să se descurce cu casa, cu statul în satul ăla?

- Ţie îţi place?

Avea în braţe copilul care încerca să o convingă să se uite la maşinuţa de plastic pe care o ţinea în mână, băgându-i-o în ochi. Ea îi tot dădea mânuţa la o parte.

- Adică, ai reuşit să te acomodezi, nu? A fost o idee bună, pentru că uite, îţi merge bine, vă merge bine ţie şi lui Patrick.

La sfârşit am auzit întrebarea din voce. Avea nevoie să mă audă că încuviinţez.

Când băieţelul i-a vârât iar maşina sub ochi, Ingrid i-a luat-o. El a început să plângă şi a încercat, cu mânuţa lui mică, să o lovească peste faţă.

Ea i-a prins mâna şi i-a ţinut-o. Atunci fiul ei a început să se zvârcolească şi să dea din picioare, trăgând-o de păr cu cealaltă mână.
Ingrid a continuat, netulburată.
- Deci e clar, Oxford e o variantă mult mai bună. E diferit, ştiu, dar în mare... îţi place, da?
Am zis da.
- O să vezi că o să fie totul bine. A fost o idee bună. Ţi-e bine, da?
Am zis: „Sigur că da”.
- Deci n-avem subiecte de discutat pe podeaua din baie.

Asta era o altă întrebare. Sau o instrucţiune, o avertizare, sau poate o speranţă din partea ei.

Am spus nu, ca să pot pleca şi Ingrid să-şi poată depozita fiul, care dădea
în continuare din mâini şi din picioare, în scaunul pentru copii.

*

Era oare o variantă mai bună, în mare, cum zicea ea? în maşină, în drum spre casă, m-am gândit la viaţa noastră din Oxford, cu plimbările din weekend, cu cinele şi vernisajele, cu minivacanţele şi expoziţiile, cu munca importantă a lui Patrick şi munca mea măruntă.

Nu-mi plăcea nici mai mult şi nici mai puţin decât viaţa noastră din Londra. Erau aproape doi ani. în singurul mod care conta, Oxford nu

era diferit sau o variantă mai bună. Existau în continuare subiecte de discutat pe podeaua din baie - Ingrid se referea la momentele în care eram mult prea speriată sau prea căzută, prea secătuită de depresia mea, ca să mă mai mişc din cotlonul în care mă ascunsesem, până nu venea Patrick să-mi întindă mâna şi să mă scoată de acolo. Apoi, ca de obicei, într-o zi, într-o săptămână, într-un timp oarecare, mă duceam bine mersi în baie şi nu-mi aminteam deloc de colţişorul în care stătusem tremurând, plângând, muşcându-mi buzele, implorând. Nu vedeam decât că podeaua ar trebui spălată niţel.

Dintr-un compartiment de sub radio se vedea un colţ de reţetă. O pusesem acolo înainte să plec, ca să dau cu ochii de ea şi să îmi amintesc să mă duc la farmacie înainte să ajung acasă. La un semafor, am scos-o de acolo. Din cine ştie ce motiv, compania farmaceutică optase să producă cel mai puternic antidepresiv pe care-l aveau sub formă de comprimate care se mestecau - erau făcute în aşa fel încât se dizolvau imediat ce ajungeau pe limba adulţilor suferinzi, iar gustul care-ţi rămânea în gură era unul de ananas, apoi simţeai nişte reziduuri ca nişte grăunţe de nisip care-ţi răneau gingiile, după

care totul se transforma într-o clisă care te ardea pe esofag.

Le luam de atât de multă vreme! Le luam încă dinainte să mă căsătoresc cu Patrick. Le luasem şi atunci când începusem să arunc cu obiecte şi când mă dusesem la spital. Le luam şi acum. Nu mă simţeam nici diferit, nici mai bine.

în seara aceea, i-am spus lui Patrick că nu le mai iau, pentru că nu mă ajută cu nimic. I-am spus:

- Nu mai văd rostul. Nu mă ajută cu nimic.

îl priveam cum pregăteşte cina.

Patrick mi-a spus:

- Vrei să te programez la doctor, să te îndrume cum să renunţi treptat la ele?

- Nu. Dacă vrei să renunţi la ele, nu le mai iei şi gata.

Patrick s-a oprit cu cuţitul înfipt pe jumătate într-o ceapă şi l-a lăsat pe fundul de lemn.

I-am zis că nu-i mare chestie.

- Am făcut asta de milioane de ori. Şi nu vreau să mai văd nici un doctor. Vreau doar să îmi văd de viaţa mea. Sunt aşa de obosită, Patrick.

Aveam şaptesprezece ani, am continuat eu, strângând din pleoape ca să nu izbucnesc în plâns. Şi acum am treizeci şi patru.

El mi-a răspuns că mă înţelege, că e într-adevăr o grămadă de timp, apoi a venit la mine, m-a luat în braţe şi m-a lăsat să stau aşa multă vreme.
Cu faţa lipită de umărul lui, am spus:
- Nu mai vreau să mai iau nici anticoncepţionale. Nu mai suport să mai înghit pastile.
Nu ştiu de ce am spus: „Te rog”.
Patrick mi-a pus mâna pe cap. A zis sigur, nu era nici o problemă. Ar fi preferat să mă las de antidepresive treptat, sub supraveghere, dar acum îşi dădea seama că nu mai voiam să iau nici un medicament dacă nu mă ajută.
- Cine ştie? a zis el. Poate aşa eşti tu.
*
Am întrebat-o pe Ingrid cu ce să înlocuiesc anticoncepţionalele. Ea a zis că există o chestie, un implant. Dacă îmi atingeam interiorul braţului, îl simţeam pe sub piele.
*
Anul care a urmat n-a fost cu nimic diferit de cele dinainte. Către sfârşit, Ingrid m-a sunat şi mi-a zis:
- De ce naiba oi fi ajungând mereu să fac teste de sarcină în baia de la Starbucks?

Unde mai pui, a adăugat ea, că era o baie de la Starbucksul din Swindon, ceea ce făcea situaţia şi mai scârboasă.

- Şi? Ai rămas?
- Tu ce crezi?
- Păi nu ţi-ai pus chestia, implantul?
- N-am apucat.

Când a izbucnit în lacrimi s-a auzit un zgomot ca şi cum ar fi cedat telefonul, apoi am auzit-o spunând:

Trei copchii, Doamne iartă-mă, şi, ce să vezi, nici unul n-a împlinit cinci ani, Martha

.Oraş mare în sud-vestul Regatului Unit, la 114 kilometri de Londra

Casa părintească a lui Hamish era în Wales. Odată ce s-a pricopsit cu cei trei copchii care nu împliniseră nici cinci ani, Ingrid a început să mă târască cu ea acolo ori de câte ori Hamish pleca cu serviciul, deşi asta ne deprima pe amândouă. Pentru că nu era nici o distracţie acolo. Cel mai apropiat oraş avea un supermarket Morrisons, o piscină şi o haldă de steril.

Bebeluşul avea o lună prima dată când ne-am dus. Pentru că toţi trei dormeau în spate cât am mers cu maşina, n-am putut să oprim. Ingrid a propus să dăm roată în jurul haldei de steril până ce se termina şi această mică şi minunată ieşire.

- Nu ţi se pare - a zis ea în timp ce semnaliza - că simpla expresie *haldă de steril* e mai amuzantă decât dacă ai face o glumă despre ea?
La care eu am replicat că era cel mai bun exemplu de corelativ obiectiv pe care-l auzisem.
Atunci ea şi-a mutat privirea de la volan şi a făcut o mutră scârbită.
- Poţi, te rog, să te abţii să spui lucruri pe care ştii că nu le înţeleg? Şi- aşa am câlţi în loc de creier în perioada asta.
- E vorba de două lucruri pe care le asociezi într-o poezie şi care îi stârnesc cititorului emoţia pe care vrei să i-o trezeşti fără să spui direct numele emoţiei respective. Ca de pildă, dacă pui în poezie expresia *haldă de steril*, eşti scutit să mai scrii *disperare existenţială morbidă.*
- Nu te-am rugat să îmi explici ce înseamnă, dar e bine şi-aşa, a zis ea, trăgându-se de părul făcut coadă. Tata ştie de treaba asta? Că pare un loz câştigător.
Unul dintre copii a mormăit ceva în somn, iar Ingrid a coborât imediat vocea.
- Dacă reuşeşti să strecori expresia *haldă de steril* în revista *Waitrose,* îţi dau o mie de lire.
- E musai să fie exact în forma asta, sau pot să pun cuvintele disparate?

- Dacă reuşeşti să o pui exact în forma asta, îţi dau o mie de lire, plus un copil din cei trei, la alegere. Dar nu pe ăla mic de tot, că nu e încă în stare să vorbească.

Ăla mare s-a trezit exact când treceam pe lângă piscină pentru a doua oară şi a început să plângă, din ce în ce mai tare, pentru că voia să meargă să înoate. Ingrid a început să plângă şi ea pentru că era prea obosită şi nu mai avea forţă să îi spună nu a doua oară. în timp ce parca maşina, mi-a spus:

- Aici s-a inventat stafilococul auriu rezistent la antibiotice.

Am început să respir pe gură de îndată ce am intrat înăuntru.

în vestiar erau trei fetiţe care stăteau în mijlocul camerei, pe podeaua udă, încercând să se îmbrace la loc cu uniformele. Nu reuşeau să-şi tragă pe ele dresul şi spuneau pe rând în ce belea o să intre dacă nu se grăbesc. Le-am privit cât am stat cu sacoşa lui Ingrid în mână şi am văzut-o pe cea mai mică renunţând şi lăsându-şi descurajată capul în palme.

Am vrut să mă duc la ea s-o ajut, dar Ingrid a spus că dacă mă duc să vorbesc cu un copil în contextul unui vestiar dintr-o piscină publică risc să fiu declarată infractor pedofil.

- Mai bine mă ajuţi pe mine. Ia asta.
Mi-a dat să ţin un scutec special şi mi-a zis să i-l pun bebeluşului.
La un moment dat, a apărut o profesoară care s-a postat în prag, cu mâinile în şolduri. Era îmbrăcată straniu, avea o rochiţă mulată şi pantofi cu toc cui, înfăşuraţi în nişte pungi de supermarket legate în jurul gleznelor, ca să nu se ude de la apa piscinei. Ingrid şi cu mine ne-am oprit din ce făceam când a început să zbiere. Fetiţele au îngheţat şi ele cât a stat acolo, apoi, când a dispărut, au început să se agite frenetic în graba de a se îmbrăca, spunând că o să rămână în urmă, o să rămânem ultimele. Iar cea mai mică a izbucnit în lacrimi.
Am pus bebeluşul în căruţ. Ingrid mi-a spus: „Nu faci bine ce faci” când m-a văzut că mă duc la ele şi, lăsându-mă pe vine, am întrebat-o pe aia mică dacă vrea să o ajut cu dresul. Ea a ridicat privirea şi a dat încet din cap. Dresul ei era ud şi cenuşiu. I-am spus că e greu să te îmbraci repede şi ea a spus că de la apa piscinei i se lipeşte de picioare. Avea nişte glezne imposibil de subţiri; părea imposibil de fragilă. De îndată ce am terminat, a sărit în picioare şi a alergat să-şi prindă din urmă prietenele.

M-am întors la Ingrid, care băga tot felul de lucruri sub căruţ. Ingrid mi-a spus:

- Ei, acum c-ai fost trecută în categoria infractorilor, nu trebuie să mai vii cu mine la terenurile dejoacă.

Dar se vedea că zâmbeşte. A deblocat căruţul cu piciorul.

- Da' drăgălaşe mai erau, mititelele!

Soarele cobora de cealaltă parte a haldei de steril când ne-am întors cu maşina spre casă. Privind pe fereastră, Ingrid a zis:

- Fiii mei, indiferent ce i se va întâmpla familiei noastre, în veci n-am să-l las pe tatăl vostru să ne mute la Merthyr Tydfil.

Mai târziu, după ce culcase copiii, am stat amândouă pe canapea şi am băut gin cu tonic la doză, am privit focul care începuse să se stingă din momentul în care-l aprinseserăm.

- Când ai un copil, am zis eu, te transformi automat în cineva care poate suporta să audă o femeie cu pungi în picioare zbierând la o fetiţă care nu-i a ei? Adică, brusc te întăreşti şi nu te mai deranjează o lume în care e permis aşa ceva?

Ingrid a înghiţit în sec şi a spus că nu.

- Dimpotrivă, e mai rău, pentru că de îndată ce devii mamă, îţi dai seama că fiecare copil a

fost un bebeluş cu cinci secunde în urmă, şi cum e posibil să ţipe cineva la un bebeluş? Dar apoi realizezi că şi tu ţipi la al tău şi că trebuie să fii o persoană îngrozitoare dacă faci aşa ceva. înainte să ai copii, îţi permiteai să crezi despre tine că eşti un om bun, prin urmare ajungi să îi învinuieşti în secret că din cauza lor ţi-ai dat seama că de fapt eşti un monstru.

- Eu, una, ştiu deja că sunt un monstru.

Aş fi vrut să îmi spună că nu sunt.

Ea a deschis televizorul.

- înseamnă că te-ai scutit de o neplăcere în plus.

Era un film pe care-l mai văzuserăm înainte, cu o actriţă care în scena de pe ecran încerca să-şi bage toate pungile cu cumpărături în portbagajul unui taxi. în realitate, tocmai sărise de pe un acoperiş. în timpul pauzei pentru reclame, Ingrid a spus ce spune lumea de obicei. Că nu înţelege cum ar putea să se simtă cineva aşa de deprimat încât să vrea să facă una ca asta. Eu tocmai râcâiam ceva cu unghia de pe blugi şi nu ascultam cu atenţie, aşa că am spus fără să îmi dau seama că eu înţeleg foarte bine.

- Păi e imposibil, să te simţi atât de rău încât chiar să vrei să mori.

Am râs, apoi am ridicat privirea să văd de ce închisese televizorul deodată. Ingrid mă privea fix.
-Ce e?
- Când eşti deprimată,
asa... asa te simţi si tu, vrei să mori? Ti s-a întâmplat vreodată?
Am întrebat-o dacă vorbeşte serios.
- Bineînţeles, aşa mă simt de fiecare dată.
Ingrid a spus atunci:
- Martha! Nu se poate!
Am zis: „Bine, cum zici tu”.
- Nu poţi să spui una ca asta. Adică cum: „Bine, cum zici tu”? Adică de fapt nu te simţi aşa?
- Nu... bine, cum zici tu, nu-i nevoie să mă crezi dacă nu vrei.
Ea a aruncat pe podea toate pernuţele de pe canapea care stăteau între noi şi m-a făcut să-mi dau la o parte picioarele, ca să se aşeze aproape de mine. Mi-a spus că dacă aşa stau lucrurile, trebuie să stăm de vorbă. Eu am zis că nu trebuie.
- Dar vreau să înţeleg şi eu ce simţi în momentele alea. De ajungi să vrei să faci aşa ceva.

Am încercat. Pentru prima dată, i-am spus despre noaptea aceea de pe balcon, de acasă. Despre cum m-am simţit să stau acolo, să mă uit la grădina întunecată, apoi m-am oprit pentru că arăta descompusă. Avea ochii mari şi sticloşi. I-am spus că nu poţi explica aşa ceva cuiva care n-a simţit asta niciodată.
Ea a scos un ţipăt, un singur ţipăt plin de jale, apoi a spus că-i pare rău şi a încercat să zâmbească.
- Presupun că e o experienţă de-aia, pe care n-o poţi înţelege dacă n-o trăieşti pe pielea ta.
Am stat aşa o vreme, cu soră-mea ţinându-mă de mână, până când i-am spus că trebuie să se ducă la culcare.
*
Am auzit-o sculându-se în timpul nopţii şi ducându-se la ea în cameră. Şedea pe pat, alăptând bebeluşul, beatifică în lumina difuză a lămpii pe care o acoperise cu un prosop încă ud de la piscină.
Mi-a spus:
- Hai şi ţine-mi de urât, să nu adorm. M-am suit în pat lângă ea. Spune- mi ceva amuzant.
I-am povestit de perioada în care eram amândouă adolescente, când casa noastră - din te miri ce motiv, parcă împinsă de o forţă nevăzută - începuse să se umple cu artă africană

tribală, măşti, pălării juju, într-o asemenea cantitate, că parterul din Goldhawk Road începuse să arate ca un magazin de suvenire de la aeroportul internaţional din Nairobi. I-am spus că singura piesă pe care mi-o puteam aminti cu exactitate era o statuetă a fertilităţii, un bronz care a stat în hol o vreme, direct în faţa uşii de la intrare. Mi-o aminteam bine pentru că ea remarcase atunci că, din cauza falusului pronunţat, când era întoarsă la nouăzeci de grade, ziceai că e o barieră.
Ingrid a spus că şi-o aminteşte şi ea.
- începusem să-mi agăţ de el sacul cu echipamentul de sport.
Nici una dintre noi nu mai ştia când şi cum dispăruse. Pur şi simplu, într- o zi nu mai era acolo. Bebeluşul a sughiţat, iar soră-mea a râs.
- Care e partea cea mai frumoasă? am întrebat-o eu.
Fără să-şi dezlipească ochii de la fiul ei, ea mi-a răspuns:
- Asta. De fapt totul. Da, îţi vine să-ţi iei câmpii, dar tot e frumos. Mai ales, a zis ea căscând, intervalul acela de timp între momentul în care ai aflat că eşti însărcinată şi momentul în care spui cuiva, inclusiv soţului tău. Chiar şi dacă e vorba de o săptămână sau un minut, cum

e cazul meu. Nimeni nu vorbeşte despre partea aia.
A povestit apoi ce sentiment special şi plin de extaz te încearcă, cum doreşti din suflet să spui cuiva, dar parcă nu-ţi vine.
- Te simţi superioară cu toată fiinţa ta, pentru că nimeni din jur habar n- are că în interiorul tău există o comoară. Şi o perioadă umbli printre cei din jur cu sentimentul că eşti mai bună decât restul lumii.
A căscat din nou şi mi-a dat să ţin bebeluşul în timp ce ea îşi punea bluza la loc.
- Ştiai că de-asta zâmbeşte aşa Mona Lisa? Adică zâmbeşte cu superioritate. Pentru că tocmai a făcut un test de sarcină în closetul atelierului de pictură şi i s-au arătat cele două linii exact înainte să pozeze, iar el o studiază zece ore pe zi şi în tot timpul ăla ea îşi spune: „Ha! Habar n-are că-s însărcinată”.
Am întrebat-o care sunt indiciile că aşa stau lucrurile, dar mi-a spus că nu-şi aduce aminte, parcă e vorba de o umbră pe care i-a trasat-o pe gât, care se leagă de o glandă care e proeminentă numai dacă eşti însărcinată, n- am decât să mă uit pe Google mai încolo.
Cu picioarele încrucişate apoi, Ingrid a aşternut un pătrat de muselină în faţa ei şi a luat înapoi

bebeluşul, l-a culcat pe el şi l-a înfaşat bine. Nu l-a ridicat, ci l-a privit şi a netezit un pliu al materialului, zicând apoi:

- Uneori îmi pare rău că n-ai vrut şi tu copii. Mă gândesc că ar fi fost frumos să îi facem în acelaşi timp.

I-am spus că poate aş fi vrut copii şi eu, dar că mă descurajez la gândul piscinelor, care par un punct esenţial al acestei îndeletniciri.

Ingrid a luat în braţe bebeluşul şi mi l-a întins mie.

- Pune-l la loc în pătuţ, te rog.

M-am ridicat şi l-am dus sprijinit pe umăr. Am simţit cum mă urmăreşte când l-am culcat binişor pe salteaua lui mică şi mi-am tras mâinile de sub el.

- Martha? a spus ea. Sper că nu ai ales să nu faci copii întrucât chiar crezi că eşti un monstru.

L-am acoperit cu o păturică, am petrecut ambele margini sub el şi am
rugat-o pe soră-mea să nu mai vorbim despre asta.

*

De dimineaţă m-am trezit şi le-am făcut celor mari micul dejun ca s-o las pe ea să mai doarmă. Cel mai mare m-a rugat să-i fac ouă fierte. Mijlociul mi-a zis: „Eu nu vreau ouă fierte” şi a început să plângă. A zis că el vrea clătită.

I-am spus că au voie să mănânce lucruri diferite.
- Ba n-avem.
L-am întrebat de ce.
Mi-a spus că bucătăria lor nu e restaurant.
în timp ce aştepta să primească clătită, mi-a povestit un vis pe care îl avusese când era mult mai mic, despre un om rău care voia să-l bea. A spus că nu i se mai părea atât de înspăimântător. Numai uneori, când îşi aducea aminte de el
.Lângă treptele bazilicii San Marco, am vărsat într-o scrumieră. Patrick şi cu mine eram la Veneţia, unde ne sărbătoream a cincea aniversare a căsătoriei. De două săptămâni mă tot întreba dacă nu vreau să anuleze călătoria, pentru că era clar că mă simt rău. I-am spus:
- Dar, de data asta, în mod surprinzător şi neaşteptat, mă simt rău la trup, nu la minte, aşa că e în regulă.
De fapt voiam cu disperare să anulez. Dar el îşi cumpărase un ghid de călătorie.
îl citea în pat în fiecare seară şi, pe cât de rău mi-era, pe cât de speriată mă simţeam, nu aveam inima să dezamăgesc pe cineva care avea dorinţe atât de modeste încât puteau fi încercuite cu creionul.

Patrick a găsit un loc să stăm jos. A spus că ar trebui să mă duc din nou la doctor de îndată ce ne întoarcem la Oxford, să nu cumva să fie ceva mai grav decât un virus. I-am spus că probabil că, dacă înainte de asta nu vomitasem, era clar că asta era o reacţie separată, psihosomatică, la faptul că arătam atât de mult ca nişte turişti din cauza rucsacului său.
Eram însărcinată. Ştiam de două săptămâni şi nu-i spusesem. Doctorul care îmi confirmase recunoscuse că n-are idee cum se întâmplase, în ciuda implantului din braţ.
- Nimic nu e sigur sută la sută. Oricum, după calcule, sunteţi în cinci săptămâni.
Patrick s-a ridicat şi a spus:
- Hai să ne întoarcem la hotel. Tu te bagi în pat, şi eu rezerv alt zbor de întoarcere.
L-am lăsat să mă ajute să mă ridic.
- Dar îţi doreai să vezi podul acela. Ponte cum se cheamă.
- Nu contează, a zis el. Ne întoarcem altă dată.
Drumul spre hotel ne-a condus oricum în direcţia podului. Patrick şi-a scos ghidul şi a citit de pe o pagină cu colţul îndoit.
- De ce se numeşte Puntea Suspinelor?
Mi-a spus că e o poveste interesantă.
- Stai să vezi. în secolul al şaptesprezecelea...

Ascultându-l cum citeşte, m-am simţit copleşită de tristeţe. Nu pentru că et cetera, et cetera, din bătrâni se povestea cum condamnaţii duşi la închisoarea de pe partea opusă suspinau că vedeau pentru ultima oară Veneţia prin ferestrele podului, într-un stil tipic baroc. Ci pentru că Patrick se tot uita la pagină, apoi la mine, ca să vadă dacă îl ascultam, apoi a spus: „Vai!” după ce a terminat.

- Ce deprimant!

Am luat avionul înapoi spre casă a doua zi.

*

I-am spus la lot. în fiecare zi de când aflasem, înainte de Veneţia, în Veneţia, toată săptămâna care trecuse între timp, îmi propusesem să îi spun, însă de fiecare dată găsisem un alt motiv să amân. Că era obosit, că vorbea la telefon, că purta un pulover care nu-mi plăcea. Că era prea mulţumit de ce făcea. în ziua aceea, o zi de duminică, m-am trezit şi am citit biletul pe care mi-l lăsase. M-am îmbrăcat şi m-am dus să-l caut.

Stătea pe buşteanul căzut şi ţinea ceva în mână. Nu am crezut că o să fiu în stare să duc la bun sfârşit ceea ce îmi propusesem în momentul în care m-am apropiat şi am văzut ce ţinea. Nu puteam să-i distrug existenţa, să îi dezvălui că îl

minţisem şi să îi scindez viitorul exact în timp ce ţinea în mână un termos.
Mereu se găsea câte un motiv. Odată ce aveam să îi spun, totul avea să devină realitate şi va trebui să rezolv. Nu mai era timp de pierdut. Aşa că i- am spus şi gata.
în perioada în care trăsesem de timp îmi închipuisem toate reacţiile pe care ar fi putut Patrick să le aibă, însă reacţia lui a fost mult mai cumplită decât ce-aş fi putut eu inventa - soţul meu m-a întrebat în ce lună sunt. Era o expresie mult prea specifică unei experienţe pe care noi nu o împărtăşiserăm niciodată, ori una pe care nu aveam voie să o folosim în propria noastră versiune.
I-am spus:
- Opt săptămâni.
El nu m-a întrebat de când ştiam. Era evident.
- Nu ştiu cum de nu mi-am dat seama, a remarcat el, de parcă ar fi fost vina lui. Apoi, cum stătea cu coatele pe genunchi şi privirea în pământ, a zis: Nu decidem acum ce e de făcut.
- Nu, am venit doar să-ţi spun.
- Deci nu ne grăbeşte nimic.
- Nu. Dar n-am de gând să aştept fără motiv.
El a spus: „Bine”.
- E logic.

Am turnat ceai şi i-am întins ceaşca.
- Plec acum. Ne vedem acasâ.
- Martha?
-Da?
- Am dreptul la câteva zile de răgaz?
I-am spus că încă nu-mi făcusem programare. Deci aveam acel răgaz.
*
Patrick n-a pomenit nimic când a ajuns acasă sau în zilele care au urmat, însă se mişca diferit. Venea mai devreme acasă. Nu mă lăsa să fac nimic. Era mereu prezent dimineaţa, dar ori de câte ori mă trezeam în timpul nopţii, lipsea. Ştiam că nu se gândeşte decât la asta.
în următoarea duminică a intrat în baie când eu eram în cadă şi s-a aşezat pe margine. Mi-a spus:
- îmi pare rău că a durat atât. M-am tot gândit. Nu vrei să-l păstrezi, nu-i aşa?
I-am spus că nu vreau.
- Nu simţi nici măcar un pic că am putea să-l păstrăm, pentru că sincer cred că ai fi o mamă...
- Te rog mult, Patrick, nu spune asta.
- Bine atunci. Doar că nu vreau să considerăm mai târziu că poate ar fi trebuit să ne gândim mai mult la asta.
Am făcut valuri în apă cu piciorul.
- Patrick!

- Bine, bine. îmi pare rău, a spus el ridicându-se şi aruncând un prosop pe podeaua udă. îţi fac rost de trimitere.
îşi udase rău poala cămăşii şi cracul pantalonului.
în timp ce ieşea din baie, i-am spus:
- N-ar fi trebuit să se întâmple aşa ceva.
Am continuat prin a-i aminti că ştia de la început că nu se poate. Dar el nu s-a întors spre mine, n-a făcut decât să zică: „Bine, da".
M-am scufundat în apă de îndată ce a închis uşa. Oricum, a fost un avort spontan.
A început în dimineaţa în care făcusem programarea, exact când am dat să-mi împing bicicleta pe aleea abruptă. Ştiam ce se întâmplă, dar am continuat să merg. Ajunsă acasă, l-am sunat pe Patrick la lucru şi am aşteptat în baie până s-a terminat. Fusese atât de frig afară că încă eram îmbrăcată cu pardesiul când a intrat el.
M-a dus la spital şi şi-a cerut apoi scuze, când ne întorceam acasă, câteva ore mai târziu, pentru că nu fusese în stare să spună ceva potrivit.
I-am spus că nu-i nimic, nici eu nu voiam să discut despre asta.
N-am povestit nimănui ce s-a întâmplat şi după aceea am plâns numai când lipsea Patrick de acasă - de îndată ce pleca, de prea multă

sforţare să mă abţin. Pe scurt, aveam episoade violente de plâns când îmi aminteam ce plănuisem să fac. Minute în şir, în timp ce mă mişcăm prin casă, plângeam
de recunoştinţă că ea îmi dăduse prima drumul.

*

Mai târziu - mult mai târziu -, când Patrick şi cu mine am discutat despre ce se întâmplase, am pomenit-o, iar el m-a întrebat de unde ştiu că era fetiţă.
I-am spus că pur şi simplu ştiu.
- Şi ce nume i-ai fi dat?
Flora.
I-am răspuns:
- Nu ştiu.

*

Există, într-o căsnicie, lucruri de neiertat, lucruri atât de grele încât nu îţi poţi cere scuze pentru ele. în loc de asta, te uiţi la televizor pe canapea, mănânci cina pe care ţi-a preparat-o în timp ce ai făcut duş după vizita la spital şi spui:
„Patrick?”
„Da”
„îmi place sosul ăsta.”

*

Am zis să mergem la Cotswolds, o plimbare, o cârciumă, ceva, doar să ieşim din Oxford. Am zis că o să ne facă bine. Am zis: „Să vezi că ajungem într-o jumătate de oră. Hai să mergem”.

Erau zece mile de la reşedinţa directorială până la ieşirea de pe şosea.

Patrick însă n-a virat. Pentru că, fără să ne vorbim, amândoi aveam acelaşi gând: nu voiam să ne oprim, ci să continuăm să mergem, să mergem până lăsăm totul în urmă. M-am uitat pe fereastră la cele câteva case izolate, construite cu spatele la şosea. Se îndeseau până formau un sat, apoi se răreau din nou. Câmpuri în dreapta. Am continuat să mergem pe şosea. Se îngusta şi pe ambele părţi erau copaci. Apoi încetinea când traversa alte sate, cotea brusc, se lărgea şi o lua la goană, trecea de un oraş. Periferia sa industrială se transforma într-o fâşie lungă de câmpuri verzi. Benzinării. Indicatoare care anunţau autostrada M6. Care spuneau că următoarea ieşire de pe şosea duce spre Birmingham. Partea aia nu mai era frumoasă. De partea cealaltă însă era un peisaj frumos. Patrick a spus: „Cum te simţi?” „Bine.” „Mie nu mi-e foame. Ţie?” „Nu prea.” „Vrei să dau drumul la muzică?” „Dar tu?” „Nu prea.”

Am trecut de un indicator care spunea Manchester 40 şi ne-am uitat unul la altul, apoi am zâmbit în tăcere, cu ochii măriţi, ca doi oameni care se văd într-o mulţime şi îşi fac semne secrete. Şase benzi, o aglomerare de

maşini, şoferi pe ambele părţi ale drumului care deveneau familiari pentru că încetineau, se opreau, porneau din nou. Fumau, băteau darabana pe volan. Pasagerii lor se uitau la telefon, mâncau şi beau, ridicau picioarele pe bordul maşinii.

Apoi am trecut de Manchester. Erau iar peisaje de ţară, însă cenuşii, presărate cu fabrici. Silozuri. Din când în când, câte o casă suburbană la marginea şoselei, fără suburbie.

Am spus:

- De când mergem aşa?

Patrick s-a uitat la ceas.

- Am plecat la nouă, deci de vreo şase ore. Sau poate cinci şi jumătate?

în continuare nimic, cu excepţia unui sentiment vag că şoseaua coteşte şi începe să urce. Patrick a coborât fereastra, am simţit un iz de sare în aer, dar nici urmă de ocean. Apoi am luat câteva curbe abrupte în sus şi: „Aţi intrat într-o zonă de maximă frumuseţe naturală”.

Era spre seară. Patrick a spus: „S-ar putea să am nevoie să opresc niţel”. O milă mai încolo era un indicator care spunea Acces, şi avea desenat simbolul unui pod, iar la următoarea curbă, o parcare neasfaltată.

Aerul era limpede şi curat. Ne-am întins picioarele şi spatele cu aceleaşi mişcări, la unison. Patrick a spus: „O secundă”, a luat din maşină hainele, apoi a încuiat-o. L-am apucat de mână şi am luat-o pe poteca ce tăia prin pădurea deasă, spre un râu. Se mişca rapid, dar acolo unde cotea, chiar în faţa noastră, se formase un lac. Era adânc şi liniştit, de un verde închis, iar de pe malul unde stăteam noi cobora abrupt - a estimat Patrick - vreo doi metri jumătate, trei. Ne-am uitat în apă.

El a zis: „Bine, dar eu intru primul”.

Ne-am dat jos hainele şi le-am atârnat de o ramură. Patrick a spus: „Nu văd de ce ai avea dreptul la haine în plus, dă jos şi sutienul”. Mi l-am scos şi amândoi ne-am oprit o clipă pe margine, tremurând deja.

El a spus: „Plonjează în mijloc” şi a sărit. Zgomotul pe care l-a făcut când a lovit apa a fost ca o pocnitură. Am sărit după el. Nu ieşise încă la suprafaţă. Apa era atât de rece că în clipa în care m-am scufundat, n-am fost în stare să fac diferenţa între şoc şi presiune, apoi o durere puternică în muşchiul inimii, plămânii mi s-au transformat în pietre de moară, pielea a început să-mi ardă. Am deschis ochii, un amestec aiuritor de verde şi sedimente răscolite. M-am

gândit: „Mişcă-ţi braţele”, însă acestea stăteau rigide, deasupra capului. M-am simţit suspendată. Apoi totul s-a redus la mâna lui Patrick încleştată pe antebraţul meu, la senzaţia de imponderabilitate zorită când am fost trasă la suprafaţă, şi aerul tras în piept cu putere. Apoi ne-am trezit faţă în faţă, fără un cuvânt, respirând greu. Mă ţinea încă de braţ şi m-a tras spre mal.

N-am stat sub apă decât o secundă, dar în secunda aia am crezut că mă înec. Nu am crezut că voi fi în stare să înot înapoi, deşi nu eram decât la un metru de margine. însă atât de puternic a fost efectul lovirii apei. Apoi Patrick m-a ajutat să mă ridic pe mal şi m-am ridicat, m-am înfăşurat în haină, cu apa scurgându-mi-se pe picioarele goale, şi mi-am dat seama că nu trecuse decât un minut.

Am alergat înapoi la maşină, cu hainele şi pantofii în mână. A durat ceva până am reuşit să ne îmbrăcăm pe scaunele din faţă, cu aerul fierbinte dat la maximum, vorbind repede despre isprava noastră.

Am spus: „Suntem cei mai tari”.

Patrick a spus: „Ai chef să mănânci nişte cartofi prăjiţi?”

Am mers mai departe şi-am găsit un local. Era gol, cu excepţia unui cuplu de bătrâni care şedeau la o masă de cealaltă parte a camerei şi o femeie în spatele barului, care lustruia nişte pahare. Am mâncat cartofi prăjiţi şi am băut bere pe o canapea în faţa unui foc, şi m-am simţit aşa încălzită şi curată.

- Ţie îţi dă vreodată prin cap că suntem cei mai tari, Patrick? El a zis că nu.
- Dar probabil că suntem. Că nu ştiu pe altcineva care să facă aşa ceva. Am zis că aşa e.
- Oricine altcineva ar fi murit de frică. Suntem singurii. Patrick a spus:

Eşti super, super-conştientă că n-ai chiloţi pe tine? -Nu-i nici dracu' aici, am zis. Suntem singuri pe lume

.Am citit un articol într-o revistă despre o nouă boală nervoasă. Jurnalistul, care suferea şi el de boala asta, discuta sindromul internatului ca un fel de combinaţie între sindromul posttraumatic şi tulburarea de ataşament, de care suferă o întreagă mulţime de bărbaţi britanici care au stat încarceraţi de la vârsta de şase ani pentru că aşa au vrut părinţii lor.

Simptomele, spunea el, includeau tendinţa excesivă de a se baza doar pe propria persoană, incapacitatea de a cere ajutor, rezistenţă dusă la

extrem, o moralitate exagerată şi reprimare a emoţiilor, mai ales a celor negative.
Patrick se uita la un meci la televizor, lângă mine.
Trecuse ceva vreme de la avortul spontan, dar nu îndeajuns încât să nu continui să număr săptămânile.
L-am împins cu piciorul în pulpă şi i-am zis:
- Auzi, mă laşi să îţi pun întrebările dintr-un chestionar?
- Mai durează doar zece minute.
- Vreau să văd dacă ai şi tu sindromul internatului.
- Doar zece minuţele.
Am ridicat glasul ca să acopăr comentatorul şi am spus: „OK, întrebarea numărul unu”.
- îţi vine greu să ceri ajutorul altora?
Patrick a spus: „Nu” şi la fel şi la restul pe care i le-am citit, mai ales la întrebarea dacă se ataşează greu din punct de vedere emoţional, replicând că era ataşat de mine emoţional de la vârsta de paisprezece ani. Când am ajuns la ultima întrebare, m-am prefăcut că nu e gata.
- Mai am câteva să-ţi pun.
- Nu mă laşi să văd penaltiul?
- înregistrează-l.
Patrick a oftat şi a închis televizorul.

- Ai o reacţie emoţională violentă la anumite feluri de mâncare, mai ales jumări de ouă prea apoase, legume din familia Brassicaceae, şi/sau orice lichid care face caimac la fierbere, precum laptele sau crema de ouă?

Patrick m-a privit, nefiind complet convins că nu le inventasem.

- Dacă nu eşti acasă, unde te simţi cel mai bine să mănânci, la cantina de la serviciu, pentru că mâncarea vine la tavă? Şi eşti sau nu de părere că s-ar putea să fii cea mai lentă persoană din lume când comanzi de mâncare la restaurant tocmai pentru că nu ţi s-a permis să alegi ce să mănânci până la vârsta de optsprezece ani? Şi că de-aia nevasta ta simte că-i vine să moară de urât până îi răspunzi chelneriţei când te întreabă ce vrei de mâncare?

Patrick a dat înapoi drumul la televizor.

- Până nu ţi-a făcut ea observaţie, după ce v-aţi căsătorit, ai ştiut că mănânci cu capul plecat, apărându-ţi farfuria cu un braţ?

Patrick dădea volumul mai tare. Eu am strigat.

- Dacă răspunzi numai cu nu, tu eşti nebunul în relaţia asta, nu nevasta dumitale, aşa cum s-a crezut.

Am crezut că se prefăcea că e iritat de chestionarul meu tembel şi mi-am dat seama că

era cu adevărat iritat abia când s-a ridicat deodată în picioare şi a părăsit camera fără să mai închidă televizorul. M-am ridicat şi l-am urmat în bucătărie, cerându-mi scuze, fără să ştiu nici eu prea bine de ce anume. El s-a dus de la bufet la chiuvetă, apoi la frigider, de parcă nici nu eram acolo. A fost umilitor. Atunci m-am dus sus şi m-am închis în cămăruţă.
Am stat o vreme pe scaun şi mi-am tăiat vârfurile de păr despicate cu foarfeca din sertar, apoi am dat drumul la computer, hotărâtă să îmi bifez o întreagă gamă de haine de pe Outnet. în schimb, m-am dus pe site-ul revistei şi am citit încă o dată articolul, simţindu-mă vinovată şi apoi tristă, apoi speriată. L-am închis când am auzit că urcă scările.
Patrick a intrat, dar n-a spus nimic. M-am întors spre el, pentru că stătea acolo şi tăcea. Am zis:
- Cred că ar fi bine să mergem la terapie.
Nu voiam de fapt asta. Am spus-o cum spuneam eu diverse, aşa, doar ca să îl rănesc, ca să reacţionez la modul în care mi se păruse mie că mă tratase şi am fost prin urmare şocată când el a zis: „Şi eu”.
-De ce?
- Martha, ştii de ce.
- Din cauza incidentului cu râul.

N-am putut să mă uit în ochii lui şi am luat foarfeca de pe birou iar.
El a zis:
- Martha, încetează să-ţi tai şuviţele de păr când vorbim ceva important. Spune-mi, tu de ce crezi că avem nevoie de terapie?
- Pentru că ai sindromul internatului.
El a plecat de acasă, iar eu m-am dus în baie să găsesc tranchilizantele prescrise de un doctor la care mă dusese Patrick după ce avusese loc incidentul cu râul. Am vrut să văd exact când mă sculasem în mijlocul nopţii şi ieşisem afară, întâi la pas, apoi alergând cât mă ţineau picioarele pe alee, până m-a prins Patrick la primul pod. Tocmai când mă căţăram pe marginea lui. Patrick m-a luat de talie şi a încercat să mă dea jos. Eu m-am împotrivit şi din greşeală l-am zgâriat pe faţă. Noroc că a avut mai multă energie decât am avut eu, şi m-a condus înapoi, apoi m-a dus cu maşina la doctor, în timp ce eu continuam să îmi cer iertare.
Am luat cutia cu medicamente şi am citit data de pe etichetă.
Părea inexact. M-am dus la culcare, deşi mai era încă zi afară, dar îmi era atât de ruşine că n-am mai suportat să stau trează.

Am visat bebeluşul - asta e ceea ce m-a trezit şi mi-a spus să alerg la râu,
pentru că ar fi putut să fie acolo. Cu două nopţi înainte.

*

Am fost la o şedinţă de terapie. Tipa era albă, dar se îmbrăca de parcă ar fi venit direct de la o sărbătoare Kwanzaa-, Când a văzut că nici unul dintre noi n-a fost în stare să îi spună de ce am venit la terapie, a zis:

-Nu-i nimic!

Patrick nu putea să-i spună:

- Pentru că deunăzi nevastă-mea a avut comportamentul unei psihotice şi mult mai bătrâne Anne de la Green Gables[M] într-un episod â la Doamna din Shalott—.

Iar eu n-am putut să-i spun:

- Pentru că tocmai mi-am dat seama că toate calităţile care definesc personalitatea soţului meu şi pentru care e atât de admirat, stoicismul său excepţional, seninătatea lui, dârzenia lui, nu sunt decât simptome ale unei boli nervoase recent descoperite.

- Ce contează e că aţi venit.

Terapeuta ne-a explicat că e un semn foarte bun şi ne-a spus: „Hopa sus”, arătând către cele două scaune din mijlocul camerei care erau deja aşezate în aşa fel încât să fie faţă în faţă şi

îndeajuns de apropiate ca atunci când ne-am aşezat să ni se atingă genunchii.
Ne-a spus că, din cauză că de cele mai multe ori soţii care fuseseră împreună de ceva vreme nu se mai uitau unul în ochii celuilalt, ea începea întotdeauna prin a determina cuplurile să facă exact asta - să se privească lung, în concentrare totală, fără să vorbească, vreo trei minute. Iar ea stătea şi îi observa.
La vreo câteva secunde după ce am început acest exerciţiu, s-a auzit o suită de semnale electronice din geanta de la picioarele ei. Patrick şi cu mine ne-am întors în acelaşi timp şi am văzut-o cum bagă mâna în geantă, îşi caută telefonul şi spune:
- Trebuie să răspund, să nu cumva să fie fiică-mea care are nevoie să fie luată de la şcoală.
După ce l-a găsit, a glisat cu degetul pe ecran şi a spus, fără să-şi ia ochii de la el:
-Nu mă luaţi în seamă. Continuaţi. Răspund iute şi închid.
Patrick n-are multe antipatii. Nu suportă peştele spadă, nici în natură, nici ca fel de mâncare. Nu suportă cadourile haioase şi, la iPhone, nu suportă tastatura cu sonor. în timp ce terapeuta îşi compunea răspunsul, fiecare literă piuia ca un cod morse. El m-a privit de parcă nu-i venea

a crede şi mi- a spus fără să se audă: „Nu pot să cred aşa ceva!” când terapeuta s-a aplecat să-şi bage la loc telefonul, după care să-l scoată înapoi la auzul a încă două bipuri.

- Scuze, oameni buni. Are şaisprezece ani. La vârsta asta au impresia că lumea se învârteşte în jurul lor.

Patrick s-a ridicat, s-a scuzat, spunând că a uitat să facă ceva important şi că trebuie să plece numaidecât. Terapeuta părea năucită când ne-a dat drumul pe uşă afară.

Când ne-am trezit în faţa uşii, am luat-o la fugă pe stradă, mână în mână, şi ne-am oprit direct într-un bar. Am băut şampanie, apoi tequila.

I-am spus lui Patrick că eram ca doi vinovaţi care se hotărâseră să se predea, dar, când s-o facă, îşi dăduseră seama că oricât de greu ar fi fost să continue goana şi supravieţuirea şi să se împotrivească, alternativa era mult mai rea.

I-am spus:

- Pentru că alternativa este lumea din jur.

La care el a zis:

- Pentru mine, e să rămân numai eu cu mine.

Afară, pe trotuar, m-a luat din nou de mână. Căutam un taxi, apoi el mi-a arătat un magazin la câteva case mai încolo şi a spus că voia să cumpere ceva. Eram mult mai beţi decât de

obicei. Era o farmacie micuţă, în care servea o femeie cu o faţă trasă, care se vedea că nu ne găseşte amuzanţi. Patrick a pus nişte jeleuri şi o periuţă de dinţi pe tejghea. Şi apoi m-a întrebat:
- Scumpo, tu nu vrei nimic?
Eu am ales o cască de baie şi am zis că mi-ar plăcea să o port acasă, dacă doamna e aşa drăguţă s-o scaneze şi să mi-o dea înapoi. El a pus totul pe tejghea şi a zis:
- Toate astea şi un pachet cu prezervative, vă rog.
Ne-am sărutat în taxi şi ne-am dus în pat imediat ce am ajuns acasă.
Era prima dată de la avort. Sau prima dată de când concepusem copilul, dar eram prea beată să-mi dau seama de asta.
Când eram pe terminate, Patrick s-a oprit o clipă şi a zis:
- Scuze, continuă, te rog. Eu trebuie să îmi verific rapid telefonul să nu cumva să mă caute cineva important. Martha, a spus el apoi, întins lângă mine. Toate sunt aiurea şi date peste cap şi în acelaşi timp în perfectă regulă. Aşa e viaţa. Ce se schimbă sunt procentele. De la sine, de obicei. De îndată ce începi să spui asta este, aşa o să fie pe veci, hop, se schimbă iar.

Aşa era viaţa, şi aşa a mai continuat încă trei ani după aceea. Procentele se schimbau de la sine, acum era totul cu susul în jos, apoi fantastic, o vacanţă, o ţeavă care s-a spart, cearşafuri noi, la mulţi ani, un tehnician între nouă şi trei, o pasăre s-a ciocnit de geam, vreau să mor, te rog, nu pot respira, cred că e un prânz, te iubesc, nu mai pot continua aşa, şi amândoi credeam că aşa o să fie pe veci

.Sărbătoare anuală din cultura afro-americană, care începe pe 26 decembrie şi se termină pe 1 ianuarie

Anne of Green Gables (Anna de la Green Gables), roman pentru copii foarte îndrăgit al scriitoarei canadiene Lucy Maud Montgomery (1874-1942), publicat în 1908. Personajul principal este o fetiţă orfană care este adoptată de o familie şi care trece prin diverse peripeţii în încercarea ei de a se adapta noilor condiţii.

„The Lady of Shalott" („Doamna din Shalott") este o celebră baladă lirică scrisă de poetul englez victorian Alfred Tennyson (1809-1892).

Anul trecut, în mai, a venit un nou administrator la spitalul lui Patrick. Femeia se mutase la Oxford de dragul atmosferei, însă bărbatul ei, psihiatru, făcea naveta la Londra pentru că avea un cabinet pe Harley Street- şi, spunea ea, aşa ceva nu se lasă din mână.

Am întâlnit-o la o cină caritabilă, nu îmi amintesc pentru ce binefacere era, deşi exact de-aia ne duceam la aşa ceva, ca să ne păstrăm vie conştiinţa civică.

M-a întrebat cu ce mă ocup, iar eu i-am spus că produc conţinut pe care să-l consume vulgul. Era o slujbă pe care o luasem pe lângă rubrica de sfaturi culinare amuzante, pe care nici nu i-am menţionat-o, căci m-am gândit că poate citea revista aia şi, cine ştie, mă nimeream să fiu exact autorul pe care nu-l putea suferi.

I-am spus:

- De altfel şi eu consum conţinut, în viaţa mea de zi cu zi. Nu produs de mine, bineînţeles. Dar oricum ai da-o, iată că sunt o parte a problemei.

Ea a râs, iar eu m-am apucat să-i povestesc că ori de câte ori ieşeam şi vedeam o mamă cu ochii în telefon, mi-era groază că poate consuma conţinutul produs de mine în loc să privească în ochii copilului ei.

- Mi se pare mie, sau nu mai suntem în stare să stăm un minut fără telefoanele noastre? a zis ea pe un ton care părea melancolic. Dar sunt sigură că la sfârşitul vieţii ne vom gândi ce bine ar fi fost dacă am fi consumat mai mult conţinut.

A râs şi mi-a atins braţul şi, pe tot parcursul conversaţiei noastre, ori de câte ori îmi dădea o informaţie despre ea, încercând să afirme ceva sau să facă o observaţie, făcea la fel - îmi

atingea braţul, iar dacă eu ziceam ceva ce ea credea că e amuzant, mă strângea uşurel de el. Mi-a plăcut mult de ea şi datorită faptului că, deşi mi-a pus întrebări care depăşeau domeniul ocupaţiei mele, nu m-a întrebat dacă am copii.

în drum spre casă, l-am rugat pe Patrick să afle numele soţului ei, psihiatrul.

Nu aveam doctor de patru ani; nu căutam unul. Dar am făcut o programare, mă gândesc eu, pentru că am vrut să văd ce fel de om era el - dacă faptul că era căsătorit cu o astfel de femeie însemna că şi el era bun. Deci că era altfel decât doctorii de până acum.

O recepţioneră mi-a spus că în mod normal ar fi trebuit să aştept douăsprezece săptămâni pentru o programare, dar se nimerise să anuleze cineva - ceva nemaivăzut! asa că doctorul putea să mă vadă la cinci în această după-amiază dacă reuşeam să ajung la timp. Am auzit-o cum face clic-clic din pix în timp ce ţineam telefonul între bărbie şi umăr şi mă uitam la mersul trenurilor, apoi i-am spus că ajung.

Camera de aşteptare era întunecoasă şi mi s-a părut că era prea cald pentru că alergasem aproape tot drumul de la Paddington până acolo, îmbrăcată într-o haină prea groasă pentru luna mai. Aceeaşi recepţioneră mi-a spus că în mod

normal aş fi aşteptat mai mult, dar că doctorul mă va vedea într-un minut. Din nou ceva nemaivăzut. Am rămas în picioare şi m- am apucat să joc un joc născocit pe vremuri de tata special pentru mine: cum aş îmbunătăţi eu aspectul acestei camere dacă mi s-ar permite să renunţ la un singur lucru din ea? Am ales eticheta cu preţul care sărea în ochi, lipită de ghiveciul cu ciclame, apoi m-am întors când am auzit uşa grea, cum se deschide peste covorul gros. Un bărbat îmbrăcat în nişte pantaloni de moleschin, o cămaşă albă şi o cravată croşetată a ieşit şi a spus:

- Bună ziua, Martha. Mă numesc Robert.

Mi-a strâns mâna ferm, de parcă se aştepta la o strângere zdravănă de mână şi din partea mea.

în cabinet mi-a spus să mă aşez oriunde doream, iar el s-a pus într-un scaun ergonomie cu un braţ mai lat, pe care îşi sprijinea carneţelul, pe care l-a deschis la o filă albă ce nu conţinea decât numele meu. M-am aşezat şi am aşteptat în timp ce el îl sublinia. Apoi, cu cealaltă mână şi-a netezit cravata, şi am observat că arătătorul îi era înfăşurat într-un bandaj foarte profesionist legat. Pentru că stătea drept, separat de celelalte degete, scutit să se mişte odată cu ele.

A ridicat privirea şi m-a rugat să încep cu începutul. De ce venisem să-l văd? Şi, la replica mea, care a părut complet neinteresantă când i-am dat-o, oare îmi aminteam prima dată când m-am simţit astfel?

Ciclon, mare agitată sau foarte agitată. Perioade de vreme bună.

Am început cu ziua ultimului examen din liceu şi m-am oprit la ora nouă din acea dimineaţă, când am ieşit să duc gunoiul şi o femeie care trecea cu doi copilaşi de mână mi-a zâmbit şi mi-a spus că arătam la fel de obosită pe cât se simţea ea. Am rămas nemişcată până ce a trecut, apoi am intrat înăuntru cu punga de gunoi şi am trântit-o pe jos în hol. Ea s-a izbit de perete şi s-a spart. I-am spus că Patrick urma să o găsească pentru că eu eram plecată, iar el o să cureţe tot, spaghetele şi cojile de ouă şi, după atâta amar de vreme, o să continue să pretindă că aşa se poartă o nevastă normală.

Robert m-a întrebat dacă aruncam cu lucrurile de obicei sau faceam alte lucruri pe care nu le-aş fi catalogat drept „normale, ca să folosesc acelaşi cuvânt ales de dumneavoastră”.

I-am spus de data când am ridicat un urcior şi l-am spart aruncându-l de peretele grădinii. I-am spus cum mi-am spart telefonul de atâtea ori

de pardoseala bucătăriei că îmi rămăseseră bucăţele de sticlă în mână, cum i- am aruncat uscătorul de păr în cap lui Patrick, care s-a ales cu o vânătaie, cum mi-am condus maşina înadins într-o bornă de metal dintr-o parcare, cum stăteam cu spatele la perete şi îmi loveam încontinuu capul de el pentru că mi se părea că se simte mai bine decât mă simţeam eu, de zilele în care nu eram în stare să mă scol, de nopţile în care nu dormeam, de cărţile pe care le făcusem bucăţi şi hainele pe care le sfâşiasem. Cu excepţia uscătorului de păr, nici unul dintre aceste episoade nu avuseseră loc cu mult timp în urmă.

Mi-am cerut iertare şi i-am spus că nu mă supăr dacă nu îmi găseşte nici un tratament care să mă ajute. Apoi, am adăugat într-o doară:

- Ce-i mai grozav, adică nu grozav în sens pozitiv, ci grozav în sensul de îngrozitor, este că odată ce se consumă furia, mă simt normală, văd rezultatul, adică cioburile din gunoi sau ce altceva e de văzut, şi mă gândesc: cine-o fi făcut una ca asta? Chiar nu îmi vine să cred că eu am fost.

I-am spus şi despre crizele pe care le făcea Ingrid când voia să se îmbrace să iasă în oraş. Faptul că tot lua notiţe m-a afectat foarte tare.

Avea graţie, cred, scria cu mina unui om care găseşte că merită să consemneze lucrurile acelea.

A dat pagina carnetului şi m-a întrebat ce diagnostice mi se puseseră de către doctorii anteriori.

Am spus:

- Febră glandulară, depresie clinică, apoi - vi le spun în ordine...

M-am apucat să i le înşir, unul după altul, până a ajuns să sune monoton, moment în care am râs jenată:

- Majoritatea tulburărilor mintale din dicţionar.

M-am uitat în jur să găsesc dicţionarul de boli mintale care se afla la vedere în toate cabinetele acestui gen de doctori. Devenise o obişnuinţă să îl descopăr, să-i identific cotorul roşu ca sângele pe rafturile cu cărţi de psihiatrie care purtau cu toatele nişte titluri ce păreau intenţionat ameninţătoare. Dar nu era nicăieri. Am simţit un nou val de recunoştinţă când m-am întors şi am văzut că mă aştepta să vorbesc.

- Pe mine mai degrabă mă interesează ce diagnostic ţi-ai pus tu, Martha.

M-am oprit, de parcă trebuia să mă gândesc un pic la asta.

- Că nu sunt capabilă să mă port ca o persoană reală. Pare să-mi fie greu să trăiesc, spre deosebire de alţi oameni.
El a spus că i se pare interesant.
- Dar, dacă e să luăm în considerare faptul că ai venit aici astăzi, presupun că ţi se pare că trebuie să existe o explicaţie medicală.
Am încuviinţat din cap.
- Şi atunci ce ai spune că e?
Am zis:
- Probabil că e depresie, doar că nu e constantă. începe dintr-odată, fără nici un motiv, sau dintr-un motiv care pare foarte neînsemnat.
M-am încordat şi l-am aşteptat să scoată lista laminată din sertar, să mi-o dea şi să mă pună să bifez veşnicele mereu, uneori, rareori, niciodată.
Toujours, parfois, rarement, jamais.
în loc de asta, el s-a oprit să-i pună pixului capacul la loc, l-a aşezat pe carnet şi a zis:
- Poate reuşeşti să-mi spui cum te simţi când te trezeşti dintr-odată în tranşee, ca să zic aşa.
Am descris senzaţia în modul în care îi descrisesem lui Patrick prima dată când asistase la aşa ceva - acea zi de vară când încă nu ne combinaserăm - şi apoi de atâtea ori. Am spus:
- E ca atunci când eşti într-un autobuz şi ai străini şi de-o parte, şi de alta, care deodată

încep să urle unul la altul, certându-se peste capul tău, iar tu nu reuşeşti să te smulgi de acolo. Sau stai nemişcată şi te trezeşti că te prăbuşeşti pe scări, dar nu ştii cine te-a împins. Pentru că nu e nimeni în spatele tău. Sau ca atunci când intri la metrou, şi e senin afară, dar când ieşi de la metrou plouă torenţial.
O clipă a rămas în aşteptare de parcă mai era ceva de spus, apoi a remarcat că aceste descrieri erau interesante şi de mare ajutor.
Mi-am muşcat unghia degetului mare, apoi am privit-o o secundă şi am tras de o pieliţă care nu se rupsese complet.
- în principal, e ca vremea. Chiar dacă ştii că urmează să se schimbe, n-ai ce să faci. Tot o să se schimbe.
- Un fel de vreme a creierului, am putea spune?
- Da, de ce nu?
Robert a spus atunci:
- îmi pare foarte rău pentru tine. Pare că te lupţi cu asta de multă vreme.
Am încuviinţat din cap, muşcându-mi iar unghia.
- Mă întreb, oare ţi-a pomenit cineva de ?
Am mişcat mâna şi am zis: „Nu, slavă Domnului”.
- E singura pe care nu o am, sau nu mi s-a spus că o am. Deşi, mi-am amintit eu în timp ce

vorbeam, când aveam vreo optsprezece ani, un doctor scoţian a spus că n-ar exclude această posibilitate, însă mama a spus că ea ar exclude-o. Că singurul lucru pe care mi-l impune boala e să plâng încontinuu; că nu sunt complet dusă cu pluta, nu cred că aş fi regina Boudicca sau că primesc mesaje de la Dumnezeu prin telefon.

- Nu, bineînţeles că nu. însă, dacă-mi permiţi, a spus el şi a făcut o pauză de câteva secunde, genul de simptome descrise de mama ta, în termeni atât de coloraţi, nu există decât în imaginaţia populară. Adevăratele simptome pot include...

A enumerat o duzină.

începusem să simt că mi-e foarte cald, iar acum aveam impresia că cineva îmi îndesase o cârpă pe gât. Am înghiţit cu greu.

- Dar nu vreau- , am spus şi m-am simţit idioată, apoi nepoliticoasă.

El a răspuns:

- Sigur, te înţeleg. Dar să şti că nu este înţeleasă şi este clar că a primit un anumit stigmat...

- Dar ce te face să crezi că aş avea asta?

- Pentru că este exact genul de afecţiune care începe cu o bombă care detonează în creier

exact la vârsta de şaptesprezece ani. Şi pentru că probabil ţi s-a prescris...
Robert a enumerat fiecare medicament pe care-l luasem vreodată, toate denumirile acelea familiare de mult uitate, apoi mi-a spus şi motivele clinice pentru care n-aveau cum să funcţioneze, sau funcţionau, dar prost, sau, dimpotrivă, îmi făceau şi mai rău.
Am înghiţit iar în timp ce lacrimile care mi se acumulau în spatele pleoapelor de când spusese el că mă luptam cu asta de multă vreme au început să mi se prelingă pe obraji. Robert a luat o cutie de şerveţele şi pentru că s-a dovedit a fi goală, şi-a scos propria batistă şi mi-a dat-o peste covorul care ne despărţea. Mi-am şters faţa şi m-am întrebat oare cine îi călca acestui om batistele.
L-am întrebat de ce nu se gândise oare nimeni la asta, cu excepţia acelui doctor scoţian care nu era nici el prea convins.
- Probabil pentru că reuşeşti să o gestionezi de atâta vreme.
N-am putut să mă opresc din plâns pentru că singurul lucru pe care crezusem că-l gestionez era o persoană dificilă, hipersensibilă. Robert s-a ridicat şi mi-a turnat un pahar cu apă. M-am îndreptat de spate şi i-am

mulţumit. Am băut jumătate din ea, după care am spus cu voce tare----------, ca să văd cum îmi sună când aplic acest cuvânt propriei persoane.

El s-a întors la scaunul său, şi-a netezit cravata şi a spus:

- Asta e părerea mea, da.

- în acest caz, am spus eu, inspirând şi expirând încet. Să sperăm că îşi face damblaua şi apoi trece.

Robert a zâmbit.

- Da, am auzit şi eu că circulă în perioada asta. Te-ar interesa să încerci medicaţia pe care o prescriu de obicei, Martha? E destul de eficace.

Am zis: „Bine” şi am privit tăcută pe fereastră clădirile victoriene de pe Harley Street, în timp ce el începea să îmi scrie reţeta. Erau atât de frumoase! Nu ştiam dacă fuseseră construite pentru bolnavi. Nu mă gândeam că cineva s-ar fi străduit atâta dacă aşa stăteau lucrurile. M-am întors spre Robert.

- Să mă ierţi că scriu atât de încet. Am avut o altercaţie cu o roşie.

L-am întrebat dacă avusese nevoie de copci. în timp ce dădea comanda să

se printeze, mi-a spus că da, şase, din păcate. La sfârşit, am ajuns amândoi în faţa uşii şi Robert mi-a spus că mă aşteaptă peste şase săptămâni. Am vrut să-i spun mai mult decât un simplu mulţumesc, dar n-am reuşit să-i spun decât: „Eşti un om bun” într-un mod care ne-a făcut pe amândoi să ne simţim jenaţi, astfel că, după ce i-am mai strâns o dată mâna, m-am întors şi am ieşit repede în camera de aşteptare. Recepţionera mi-a luat banii şi a spus:

- Aţi petrecut acolo de două ori mai mult timp, dar se pare că domnul doctor vă taxează pentru o singură întâlnire.

Am întrebat-o dacă şi asta era ceva nemaivăzut. Iar ea a zis: „Chiar aşa”.

*

Afară, mi-am pus haina pentru că era o ceaţă umedă şi am luat-o încet spre farmacia de pe Wigmore Street. Pe la jumătatea drumului, m-am oprit pe trotuar şi mi-am scos telefonul. Un tip care venea spre mine pe un scuter a trebuit să vireze brusc. A zis: „Ce mă-sa, ai grijă”. M-am retras în uşa
unui restaurant închis şi am căutat pe Google ----------,
făcând clic pe un site
american care prezintă toate informaţiile în format de chestionar, sau ca articole cu nişte

titluri de zici că sunt din reviste pentru femei, dacă le adaugi şi un semn de exclamaţie în coadă. Ingrid îl folosea înainte să i-l blocheze Hamish pentru că, mi-a mărturisit ea, orice simptome ai băga acolo, întotdeauna îţi dă cancer.

M-am aşezat pe treaptă şi am continuat să derulez în jos.

-----: Simptome, tratamente şi altele!

-----: Mit şi realitate!

Aveţi-----? Nouă alimente care trebuie evitate!

Mi-aş fi dorit să fie sora mea cu mine, să-mi ia telefonul şi să se prefacă apoi că citeşte în continuare. Mese uşor de pregătit pentru persoane cu —

-! Cum să dai jos burta dacă ai----------.

Crezi că e----------? Nu te speria, e doar
cancer!

Am derulat în continuare, trecând de „ la gravide” pentru că deja
ştiam ce urma să spună şi am dat clic pe Simptomele

---

ei: câte reuşeşti
să enumeri? Eu le puteam enumera pe absolut toate. Dacă aş fi fost într-un

concurs *Cine ştie câştigă*, sigur câştigam o maşină.

*

Am ieşit din farmacie şi, ajungând la gară, mi-am dat seama că nu voiam să mă întorc acasă. M-am decis să merg pe jos până la Notting Hill. N- aveam nici un motiv să mă duc acolo, în afară de faptul că avea să îmi ia ceva timp. începea să se întunece când am ajuns la marginea parcului. Am mers de-a lungul aleii pentru biciclişti şi îmi venea să plâng. Cutia cu pilule făcea zgomot în geantă la fiecare pas. N-am plâns. M-am uitat la copaci, la ramurile lor înnegrite din care picura ploaia şi am strâns în mână batista lui Robert care îmi rămăsese în buzunar.

La capătul lui Broad Walk, m-am gândit la Patrick, cum a lovit-o din greşeală pe Ingrid în piept când eram adolescenţi, iar acum stătea în reşedinţa directorială şi ştergea mizeria pe care o lăsasem eu, aşteptându- mă să mă întorc de pe unde oi fi fost.

Am scos telefonul din geantă în timp ce mergeam. Agendă, Numere favorite, Patrick la SOŢ. Nu ştiam ce avea să spună sau ce speram că o să spună. în timp ce mergeam mai departe, îmi imaginam cum o să mă ia în braţe, cum o să mă întrebe dacă mă simt bine. Cum se va simţi şocat, cum va contesta diagnosticul lui Robert,

cum o să spună că bineînţeles trebuie să consultăm încă un doctor. Sau „acum, că mă gândesc mai bine, uite că lucrurile încep să aibă o explicaţie”. Mi-am pus telefonul înapoi în geantă şi am ieşit din parc pe următoarea poartă.

Se întunecase bine deja, dar eu am continuat pe Pembridge Road, spre Landbroke Grove, apoi Westbourne Terrace. Supermarketul bio unde fuseserăm angajaţi şi eu, şi Nicholas se transformase într-o clinică unde se făceau depilare cu laser şi injecţii cosmetice. Magazinele şi barul de pe ambele părţi ale străzii erau încă deschise, dar eram prea udă să intru acolo. Am rămas aşa un minut, ascultând vocea imaginară a vărului meu. „Martha, ar fi ideal dacă te-ai gândi un pic la motivul care te împinge să-ţi dai mereu foc la valiză.” M-am întors şi am luat-o înapoi pe Pembridge Road spre gară, permiţându-le turiştilor să mă încetinească, pentru că tot nu voiam să mă duc acasă.

*

în tren, întorcându-mă la Oxford, am sunat la casa din Goldhawk Road, în speranţa că voi auzi vocea tatei. încercasem deja să o sun pe Ingrid de la Paddington, ca să-i spun de programare. Dar am primit un răspuns automat cu: „Nu pot

să vorbesc în momentul ăsta”. Acum, istovită, nu voiam decât să-l aud pe tata vorbind despre ceva neinteresant, perfect conştientă că avea să continue atâta vreme cât îi răspundeam cu: „Chiar aşa” din când în când.

A răspuns mama, care imediat mi-a zis:

- S-a dus la bibliotecă. Sună mai încolo.

Din punctul meu de vedere, mama nu era nici măcar ultima soluţie când venea vorba să-mi fie sursă de consolare, era cu mult sub această calificare.

Acum mi se pare caraghioasă ideea ce mi s-a strecurat atunci în cap: asta e, orice adăpost e bun pe timp de furtună. Aşa că i-am spus:

- Păi am putea sta noi niţel de vorbă.

Mama s-a arătat exagerat de şocată:

- Crezi c-am putea? Bine atunci. Ce-ai mai făcut? Aşa încep toate conversaţiile astea, nu?

- Tocmai vin de la Londra. Am fost la un psihiatru, am zis eu.

-De ce?

I-am răspuns că nu ştiam nici eu prea bine.

E caraghios acum pentru că, ce să vezi, furtuna era chiar ea. Gata să mă ia pe sus.

- Sper din suflet că n-ai luat de bun ce ţi-a spus. N-am văzut psihiatru să nu îndruge

tâmpenii. Dac-ar fi după ei, am fi toţi nebuni. Au tot interesul, nu?
Ştia. Mâna mi s-a încleştat atât de tare pe telefon, că am simţit un şoc în susul braţului.
Atunci mama a spus:
- Mai eşti la telefon?
- Ţi-aduci aminte când aveam optsprezece ani, am întrebat eu în timp ce simţeam cum mi se umple gura de salivă ca atunci când eşti gata să vomiţi, când m-ai dus la un doctor care a spus că am ?
între timp, pulpa dreaptă începuse să mi se bâţâie. Am încercat s-o opresc cu mâna.
-Nu.
- Era un doctor scoţian. I-ai dărâmat cuierul când am plecat şi ai refuzat să plăteşti. Iar recepţionera lui ne-a alergat până la maşină.
- Şi dacă-mi amintesc, ce? a spus mama.
- De ce te-ai înfuriat atât de rău?
A urmat o tăcere, iar eu mi-am verificat ecranul, să văd dacă nu îmi închisese telefonul. Dar cronometrul mergea în continuare, aşa că l-am dus înapoi la ureche.
în cele din urmă, ea mi-a spus:
- Pentru că încerca să-ţi pună pe frunte o etichetă oribilă.
- Dar avea dreptate, de fapt. Nu?

- Ce ştii tu?
Nu era o întrebare. Intonaţia era cea a unui copil care se ceartă cu un frate. Ce ştii tu.
I-am spus că nu contează.
- Ştiai că are dreptate. Ai ştiut tot timpul ăsta şi n-ai spus nimic. De ce mi-ai făcut una ca asta?
Acum îmi tremurau ambele picioare.
- Nu ţi-am făcut nimic. Ţi-am spus, n-am vrut să îţi duci viaţa cu eticheta aia oribilă pe frunte. Dacă vrei să ştii, am făcut asta de dragul tău.
- Da, dar vezi tu, etichetele astea au şi ele rostul lor, i-am spus eu, deşi încerca să mă întrerupă, pentru că înseamnă că nu îţi mai pui etichete incorecte, cum ar fi „dificil”, sau „nebun”, sau „psihotic”, sau „nevastă ratată”.
Şi în momentul acela am început să plâng pentru prima dată de când ieşisem din biroul lui Robert. Mi-am plecat capul, astfel încât faţa mi-a fost ascunsă de plete, dar în timpul acesta mi se ridica vocea din ce în ce mai tare.
- De o viaţă încerc să aflu ce-i în neregulă cu mine. De ce nu mi-ai spus? Nu cred că eticheta era problema. Nu te cred.
Un bărbat care stătea vizavi de mine s-a ridicat şi şi-a mânat fiul şi fiica să se aşeze la câteva rânduri mai încolo.

- N-ai avut nici o problemă cu celelalte diagnostice. M-ai lăsat să cred că e depresie şi orice altceva mi-au sugerat doctorii. Dar de ce tocmai asta nu? De ce n-ai acceptat să... ?
Atunci m-a întrerupt:
- Pentru că n-am vrut să fie adevărat. e o boală scârboasă. A făcut
ravagii la noi în familie. Şi a mea, şi a lui taică-tău. Am văzut ce se întâmplă la boala asta şi, crede-mă, n-am putut suporta ideea că o ai şi tu. N-am putut. Dacă asta mă transformă într-o mamă denaturată...
- Cine?
- Poftim?
- Cine de la noi din familie?
Mama a răsuflat adânc şi a început să vorbească pe tonul acela obosit al cuiva care ştie că lista pe care urmează s-o recite e lungă.
- Mama lui taică-tău, soră-sa, pe care n-ai cunoscut-o. Una dintre mătuşile mele, probabil şi cealaltă. Şi mama, care acum vei afla că n-a murit de cancer. A plonjat în mare în mijlocul lui februarie. S-a oprit şi apoi, pe o voce foarte obosită, a spus: Şi, probabil...
-Tu.
„Da”, a spus ea.
-Eu.
- Dar nu probabil.

-Nu. Nu probabil.
Pe fereastră, suburbia Londrei se transformase în peisaj de ţară. Trenul a încetinit şi s-a oprit pe o porţiune de şină care era inundată. Un stol uriaş de păsări şi-a luat zborul dintr-un copac. Le-am privit până când, în cele din urmă, mama a zis:
- Ce vrei să fac?
Stolul s-a împărţit în două, iar cele două părţi s-au avântat în sus şi apoi s- au reunit.
- Ai putea să nu mai bei.
Am închis telefonul, presupunând că mama o făcuse deja.
Mă simţeam ca bătută. Pe tot restul călătoriei, mintea mi-a fugit de la o perioadă de boală la alta. Amintirile îmi veneau disparate.
Am încercat s-o identific şi pe mama în aceste amintiri, dar ea nu era nicăieri.
Ajungând în gară, i-am trimis un mesaj în care îi spuneam să nu le zică
nimic, nici lui Ingrid, nici lui tata. La care nu mi-a răspuns.
*
Am intrat în reşedinţa directorială şi m-am dus în bucătărie.
Patrick şi nişte colegi de-ai lui şedeau în jurul mesei. în faţă aveau sticle de bere. Cineva deschisese o pungă de crănţănele, pe care o

sfâşiase complet. Acum era un pătrat unsuros şi argintiu, pe care se mai vedeau doar nişte firmituri.
Patrick a spus: „Bună, Martha”, şi s-a ridicat, făcând un gest în aşa fel încât ei să nu-l vadă, în timp ce venea spre mine, ca să-mi dea de înţeles că mă avertizase că va avea invitaţi, dar era clar că eu uitasem.
M-am ferit şi nu l-am lăsat să mă sărute, iar el, cu o privire nesigură, s-a aşezat la loc la masă. Unul dintre doctori şi-a deschis o bere şi mi-a spus că mi-era îngăduit să mă alătur şi eu grupului. Altul a zis: „Ce idee bună”, dat fiind că în momentul acela nu făceau decât să se relaxeze. Toţi doctorii au încuviinţat, toţi doctorii ăia inutili şi idioţi, cu suprema lor încredere în sine doftoricească şi aerul acela suveran de doctori care sunt stăpâni pe tot universul şi îmi pot spune mie ce mi-e îngăduit sau nu, care au dreptul să decidă pentru mine ce e bine şi ce nu. Am zis: „Nu, mulţumesc” şi am luat- o pe scări în sus, lăsându-i să discute, siguri pe adevărul lor, pe ce ştiau, deşi, în afară de unul singur, restul ştiau o laie. Iar Patrick nu era mai breaz. Propriul meu soţ, marele doctor, nu reuşise să îşi dea seama ce am. în tot timpul acesta.

Am făcut un duş. După aia, am rămas în mijlocul băii, udă leoarcă, fără prosop, şi am privit plantele şi lumânarea de 60 de lire, toate sticluţele cu cosmeticale. Nici una dintre ele nu era a mea. Toate fuseseră alese de o femeie care, din câte ştia ea, nu are , o femeie care credea doar că nu e în stare să se comporte omeneşte.

M-am prefăcut că dorm când a venit Patrick mai târziu. A doua zi, imediat ce-a plecat, am luat una din pilulele noi, din cutia pe care n-apucasem s-o scot din geantă. Era mititică şi de un roz şters. în bucătărie, mi-am umplut căuşul mâinii cu apă de la robinet, ca un animal, apoi m-am dus să mă plimb.

Tot drumul m-am gândit la diagnostic. La faptul că în momentul în care mi s-a pus acest diagnostic, misterul existenţei mele fusese rezolvat.---------- îmi determinase cursul vieţii. Fusese investigată şi niciodată descoperită; bănuită, dar niciodată corect; suspectată şi descalificată. Dar existase dintotdeauna. Stătea la baza fiecărei decizii luate de mine. Mă făcuse să reacţionez cum reacţionasem. Era motivul pentru care plângeam. Când ţipam la Patrick, ea îmi punea cuvintele în gură; când aruncam cu obiecte,

ea,-----, era cea care îmi ridica braţul. Nu avusesem de ales. Şi de fiecare
dată, în ultimii 20 de ani, când mă analizasem şi văzusem o străină, avusesem dreptate.
Pentru că nu eram eu.
Nu înţelegeam acum cum se poate să fi rămas boala asta neidentificată, înţelegeam din ce în ce mai puţin, pe măsură ce continuam să merg. Nu e o boală atât de rar întâlnită. N-are simptome ascunse. Nu pot fi mascate de bolnav când are crize. Ar fi trebuit să-i fie clar lui Patrick, cel care mă observase de la început.

El a venit acasă în seara aceea şi şi-a cerut scuze că nu-mi amintisem de musafirii din ziua anterioară. Eu şedeam în picioare lângă chiuvetă, îmi umpleam paharul cu apă. M-am uitat peste umăr şi l-am văzut cum ezită în prag, cu o sacoşă în mână. M-a întrebat ce făcusem pe ziua aia. I-am spus că nimic important şi am închis robinetul.

în momentul acela, cu sacoşa lui cu tot, mi s-a părut lipsit de inteligenţă. O persoană nesigură, care nu îşi pune întrebări. L-am rugat să se dea deoparte şi el s-a conformat. A spus pardon când l-am lovit cu cotul în timp ce treceam pe lângă el şi mă umpleam de dispreţ

pentru un om atât de blând, de ascultător, de neatent.

Stradă celebră din centrul Londrei, cunoscută încă din secolul al XlX-lea pentru cabinetele private de medici şi chirurg

iTata m-a sunat şi m-a întrebat dacă nu vreau să vin în oraş şi să iau prânzul cu el. Mi-am închipuit că dorea să discute despre ce-i spusese mama şi despre cearta noastră din tren, pentru că mi-a precizat de la început că mama n-o să fie acasă, de parcă ar fi ştiut că n-aş fi venit dacă era.

Mă gândisem încontinuu la ea în săptămâna care trecuse de la programarea mea, purtasem cu ea conversaţii imaginare, telefoane, scrisori în care îi înşiram toate ticăloşiile făcute, toate modurile în care ne rănise pe mine, şi soră-mea, şi pe tata, de când mă ştiu. Pagini întregi despre modul în care dezertase de la datoria ei de mamă - cum alesese să plămădească statui urâte din gunoaie în loc să aibă grijă de noi. Cum bea şi cădea pe jos, cât de urât şi de crud se purta cu Winsome, ce grasă şi neînsemnată era, ce ruşine mi-era cu ea şi cum nu mai voiam să o mai văd niciodată.

Patrick mă întreba întruna dacă am păţit ceva. Continua să-mi spună că mă vede cam

preocupată. Cam stresată. Se întreba dacă mi se întâmplase ceva. Dar mama nu lăsase loc de Patrick - incapacitatea lui de a observa că ceva e în neregulă cu mine era mult mai puţin importantă decât efortul ei de a se preface că nu e nimic în neregulă, decât strădaniile ei de a nu observa nimic, care se întindeau de-a lungul deceniilor.

I-am spus să înceteze cu întrebările şi el m-a lăsat în pace, să mă gândesc obsesiv la mama şi la nimic alta decât mama, la trezire şi la culcare. Patrick însuşi şi informarea lui Patrick, precum şi posibila reacţie a lui Patrick la boala mea deveniseră irelevante. Nu voiam decât să o urăsc pe mama în linişte, să o pedepsesc şi să le arăt tuturor ce făcuse. Aşa că am zis că mă duc la prânz.

Tata era în bucătărie şi ungea feliile de pâine cu unt când am sosit. Ne-am luat sendvişurile la el în birou şi ne-am aşezat pe canapea, sub fereastră, cu farfuriile pe genunchi. El m-a întrebat ce mai citesc. Nu citeam nimic, dar i-am spus *Jane Eyre.*

El a remarcat că ar trebui să o recitească şi el, după care, şovăind niţel:

- Ştii că maică-ta n-a băut nimic săptămâna asta... sunt aproape şase zile.

Crispată, i-am spus:

- Chiar aşa? Dar tu ştiai că mama are...

Apoi m-am oprit. Avea o faţă atât de sinceră. Părea convins că o să mă bucur de vestea aia. Că o să mă bucur că îmi spune. Ştii că mama...

A făcut o pauză, apoi, în secunda următoare, în timp ce replica mea atârna pe jumătate spusă, şi-a luat sendvişul. Din care a căzut o bucăţică de castravete.

A spus: „Hopa”. Mi s-a părut ceva imposibil. Nu voiam să-l rănesc pe el, ci pe ea. într-un mod direct, nu prin intermediul lui. Aşa că am spus:

- Şase zile nu e intervalul ei record.

Tata a ridicat felia de sus şi şi-a pus castravetele la loc.

- Mda, ai dreptate.
- Dar despre--, despre asta vrei să discutăm?
- Ce spui tu acolo?
- Diagnosticul meu. Doctorul nou la care mă duc.

Şi-a cerut scuze. Mi-a spus că nu ştie prea bine la ce mă refer.

Mama nu-i spusese. M-am gândit o clipă că îmi respectase rugămintea din mesaj. După aia însă m-am gândit mai bine. Mă simţeam extrem de obosită.

Tata a spus:

- Poate îmi explici şi mie mai pe îndelete...
Am început să-i povestesc ce spusese Robert. Interesul de pe faţă i s-a transformat în îngrijorare, apoi, pe măsură ce vorbeam, într-o durere cumplită. A spus: „Dumnezeule”.
- Doamne, Dumnezeule.
De o sută de ori.
Mi-am dat seama că voia şi el să mă creadă când îi spuneam, ca un soi de concluzie, că e mai bine aşa, pentru că asta înseamnă că nu-s nebună.
- Da, a încuviinţat el, bine. înţeleg asta şi ştiu şi eu că se zice că oamenii geniali suferă de aşa ceva. Dacă stau bine să mă gândesc, a spus el, dând deoparte farfuria şi ridicându-se ca să se ducă la calculator, un monstru imens şi vechi, cumpărat cu banii de pe inelul de logodnă al lui Jonathan, ia hai să verificăm.
A început să împungă tastele cu arătătoarele, spunând încet şi tare:
-Oameni... celebri... cu...---.
A apăsat încă o tastă şi s-a uitat la ecran, încercând să urmărească imaginile care i se perindau prin faţă. Am privit cum încearcă, cu greutate, să ducă mausul spre ţintă. Şi m-am simţit nefericită, fără alt motiv decât acela că eram cu el, în camera asta unde el petrecuse

atâta timp şi unde mă simţisem întotdeauna bine, dacă nu eram decât noi doi.
A făcut clic şi a spus:
- Ia uite. Din prima, a început el şi a citit numele artistului celebru care a apărut primul. M-am uitat la fotografia lui alb-negru şi am zis că era o alegere ciudată - artistul pe marginea patului, cu o puşcă în mână.
- Nu s-a împuşcat în cap?
Tata a înhăţat repede mausul. Al doilea artist mort şi-a făcut apariţia, apoi un compozitor mort, doi scriitori morţi, toţi ăştia în timp ce el continua să apese pe maus, din ce în ce mai rapid, încercând să dea de un exemplu mai bun. Un politician mort şi un prezentator de televiziune mort. Am privit, conştientă că ar trebui să mă simt tulburată de un asemenea pomelnic de sinucigaşi, dar nu mă simţeam deloc aşa. Pentru că, în ciuda încercărilor de a mă pune la pământ, nu reuşise. Oameni mult mai sclipitori şi inteligenţi decât mine, faimoşi sau nu, iată că nu fuseseră în stare să-i ţină piept deşi poate că se străduiseră serios faţă de cât mă străduisem eu. Eu nu meritam să fiu în viaţă în locul lor. Ei suferiseră şi pierduseră. Mie însă îmi spusese doctorul că o gestionez foarte bine. N-ar fi meritat să fiu aşa de norocoasă.

După o serie de actori morţi, tata a întors capul spre mine şi, pe o voce disperată, a spus:
- Ăsta cine mai e?
- Un comic. Era dependent de calmante. Dar e încă în viaţă, ceea ce e bine.
-Da.
Tata a zâmbit firav înainte să se întoarcă la ecran şi să treacă peste o poză cu un cântăreţ de muzică pop pe care nu-l cunoştea.
Avea o mină disperată, iar în final s-a prăbuşit pe scaun. A pronunţat numele unui poet american, care murise şi el, dar de moarte bună.
Epuizat, dar triumfător, a spus:
- Pe-asta n-o ştiam.
Am râs şi am zis şi eu:
- Extraordinar!
- Păi este extraordinar. Fiica mea şi arhitectul postmodernismului!
L-am întrebat dacă nu bem şi noi o cafea, la care a sărit iute de pe scaun şi a luat-o înainte spre bucătărie.
Mai târziu, când se făcuse deja după-amiază, eram în faţa uşii şi mă pregăteam să plec. L-am îmbrăţişat pe tata şi cu obrazul lipit de pieptul lui, bucurându-mă de senzaţia familiară şi de mirosul de lână al flanelei lui, i- am spus:

- Te rog să nu spui nimănui de . Nici lui Ingrid, nimănui. N-am
apucat să-i spun lui Patrick.
El s-a dat un pas înapoi.
-De ce?
M-am uitat în pământ şi am netezit o cută a covorului cu piciorului.
- Martha?
- Am avut treabă.
- Chiar şi aşa..., a zis el, făcând o pauză ca să se gândească la un mod mai puţin dur de a-mi spune să nu mint, că nu am nici o treabă niciodată, indiferent de motiv, e un lucru mai important decât orice altceva. E cel mai important lucru. Mă miră că nu i-ai spus, drept să-ţi zic.
îi greşisem în nenumărate feluri tatei şi niciodată, nici măcar o dată nu fusese tata supărat pe mine. Dar acum era supărat, pentru greşeala altcuiva.
- Bine, am recunoscut eu, dacă e să fim sinceri... L-am văzut pe tata încruntându-se la vorbele mele. N-am avut timp să vorbesc cu Patrick pentru că încerc să procesez faptul că nevasta ta a deţinut informaţia în tot acest timp şi a decis să o ţină numai pentru ea. Vreau să zic, da, fiica mea nu s-a simţit bine aproape

toată viaţa şi din când în când o mai încearcă un gând de sinucidere, însă ce rost are să o împovărăm cu motivele? Sunt sigură că o să iasă la spălat.
Nu-mi dau seama dacă tata se simţea încă şocat de modul în care-i trântesc toate lucrurile astea, sau poate nu-i venea să creadă, sau era supărat pentru că ştia că e adevărat. Continua să-mi spună pe nume: „Martha, Martha”, în timp ce eu am trecut furtunos pe lângă el şi am ieşit, trântind cu putere uşa.
Până în momentul acela nu mi se păruse nimic în neregulă că nu îi spusesem lui Patrick. Nu mă simţisem vinovată. Dar în drum spre gară m-am simţit împovărată de vinovăţie, urând-o pe mama şi pentru asta.

*

în timp ce metroul a ieşit dintr-un tunel la suprafaţă, traversând o porţiune de oraş, am auzit telefonul cum sună în geantă. Am răspuns şi recepţionera lui Robert mi-a spus că doctorul doreşte să-mi vorbească, să nu închid.
Am aşteptat, ascultând o bucăţică iritantă din *Mesia* lui Händel, până când s-a auzit un clic şi apoi Robert spunând: „Bună, Martha”. Spera că nu mă prinsese într-un moment prost, dar îşi dăduse în dimineaţa asta seama, în timp ce recitea notele despre mine, că uitase să îmi pună

una din întrebările standard înainte să-mi dea reţeta - o scăpare pentru care îşi cerea scuze, deşi nu era nimic riscant în cazul acesta.
Metroul tocmai oprea în staţia următoare, aşa că nu l-am auzit din cauza anunţului din difuzoare. Mi-am cerut scuze şi l-am rugat să repete.
El a spus: „Sigur că da”.
- Eşti însărcinată sau încerci să rămâi însărcinată? Am uitat să te întreb în timpul programării.
I-am spus că nu.
Robert a spus: „Excelent” şi mi-a spus că nu se impune nici o modificare în ceea ce priveşte tratamentul, nu trebuia decât să verifice acest lucru, iar acum putea să îmi spună la revedere.
în vacarmul făcut de uşile care se închideau, i-am spus: „Scuze”.
- Te mai reţin o secundă. Ar fi contat dacă răspunsul era da?
El a spus: „Poftim?”
Un grup de băieţi încercau să se vâre prea târziu în vagon. Unul forţa uşile şi le ţinea deschise în timp ce restul se strecurau pe sub braţele lui.
Nu mi-am dat seama când m-am ridicat, dar l-am auzit cum mă înjură când l- am împins deoparte ca să ies.

Pe peron, l-am întrebat încă o dată pe Robert dacă ar fi contat că sunt însărcinată pentru genul acesta de tratament.
-Nu, absolut deloc.
Metroul a luat-o din loc şi în tăcerea profundă care s-a aşternut în urmă-i, l-am auzit spunând:
- Nici un medicament din această gamă şi cu siguranţă nici celelalte variante pe care le-ai primit în trecut nu afectează sarcina.
L-am rugat să aştepte o secundă până găseam un loc unde să mă aşez. în loc de asta, m-am aplecat asupra unei pubele şi am scuipat în ea, ţinând telefonul cât mai departe puteam. N-am eliminat nimic, n-am putut să mă dezbar de sentimentul acela de greaţă care-mi persista în cerul gurii.
Robert m-a întrebat dacă mi-e rău. Lângă pubelă era un şir de scaune. M- am dus să mă aşez, dar n-am nimerit marginea scaunului şi am căzut în fund. Peronul era gol acum. Am rămas acolo pe podeaua murdară.
-Nu, scuze. Totul e în regulă.
A spus: „Bine”.
- însă dacă mai târziu ţi se pare că mai ai îndoieli, pot să te asigur că medicamentele nu afectează nici mama, nici bebeluşul. Nici înainte, nici după naştere. Astfel, dacă te hotărăşti să

rămâi însărcinată mai târziu, nu vei fi nevoită să întrerupi tratamentul.
Era ca un vis în care încerci să te ridici şi nu reuşeşti, vrei să fugi de ceva, dar nu te ţin picioarele.
Am încercat să-i răspund, însă nu îmi veneau cuvintele. După o vreme, Robert m-a întrebat dacă mai eram la telefon.
I-am spus că nu vreau copii.
- N-aş fi o mamă bună.
Nu-mi amintesc cum exact a răspuns la început, doar că a sfârşit prin a-mi spune:
- Dacă ţi se pare cumva că n-ai putea avea copii pentru că eşti instabilă
sau că reprezinţi un risc pentru copil, nu pot decât să te asigur că---------- nu te
împiedică să ai copii. Am multe paciente care sunt mame şi se descurcă foarte bine. Nu mă îndoiesc că ai fi o mamă minunată, dacă asta ţi-ai dori.
Te rog să mă crezi,- -nu este un motiv să te privezi de bucuria de a fi
mamă.
I-am spus că nu mă pot gândi la un lucru mai groaznic şi am râs cu o veselie forţată în timp ce faceam mâna pumn. Apoi m-am lovit în cap.

Nu m-a durut îndeajuns de tare. Am repetat lovitura. în spatele ochiului drept am văzut o scânteie albă.
Robert a spus: „Cum crezi”.
- Eu îţi sunt alături, dacă te răzgândeşti.
Venea alt metrou. Am privit cum se îndreaptă către mine.
Peste un minut mă aflam în picioare într-un vagon aglomerat, privind în gol, lăsându-mă aruncată înainte şi înapoi, în timp ce metroul hurducăia pe
şine şi spinteca bezna adâncă a tunelului.
*
Chiar în faţa reşedinţei directoriale era parcată o maşină de la aeroport.
Patrick stătea lângă portbagajul deschis, încercând să-l ajute pe şofer să bage o valiză înăuntru.
Când m-a zărit, l-a lăsat pe şofer să îi ia bagajul, apoi a luat-o la fugă spre mine, cu o figură neobişnuit de iritată.
- Am crezut că apuc să te văd înainte să plec. Nu ai văzut că te-am sunat?
Am spus că nu şi am inventat un motiv pentru care nu-i văzusem
apelurile, dar atenţia lui Patrick se mutase deja spre ce observase pe faţa mea.
- Ce ţi s-a întâmplat?

- Nu ştiu.

A ridicat mâna şi mi-a atins capul. Eu i-am dat mâna la o parte şi am început să râd.

- Martha, ce se întâmplă?

Frustrat, a început să zică: „Ce, Doamne iartă-mă”, ceea ce m-a făcut să râd şi mai tare.

- Potoleşte-te, Martha. Serios. Potoleşte-te. M-am săturat.
- De ce te-ai săturat? De mine?

-Nu. La naiba!

Şi asta mi s-a părut extrem de amuzant.

L-am văzut cum se enervează şi cum spune:

- Voi fi plecat, nu o să te văd două săptămâni. De ce nu poţi şi tu să te porţi ca un om normal?

Atunci m-a apucat un acces de râs şi i-am zis:

- Nu ştiu, Patrick. Nu ştiu! Tu ştii? Că eu nu ştiu. E un mister. Un mister total!

După care am intrat în casă, suficient de înfuriată de acest dialog ca să am loc să o urăsc şi pe mama, dar şi pe soţul meu în acelaşi timp, ceea ce am şi făcut de-atunci încolo. Intenţionat sau neintenţionat, amândoi îmi distruseseră viaţa.

în noaptea aia mi-am luat pastila roz deşi nu mai conta dacă mă fac bine sau nu

.Patrick a fost plecat zece zile. Mi-a trimis mesaje. La care eu nu i-am răspuns, în afară de

a-l informa că voi sta la Ingrid toată săptămâna, iar el a zis: „Grozav! Distracţie plăcută!”

Surorii mele i-am spus: „Câteva zile”. I-am spus: „Să te mai ajut şi eu”. Şi, deşi nu i-a venit să creadă, avea prea multă nevoie de ajutor ca să se îndoiască. Era veşnic obosită, adesea în lacrimi din cauza celor mici, sau dacă nu, ţipa la Hamish. Casa era în dezordine şi răsunând încontinuu de zgomotul făcut de aparate şi de televizor, iar prietenii şi copiii lor veneau şi plecau de-acolo toată ziua, în timp ce noaptea se auzeau plânsete şi uşi trântite, iar eu eram perfect invizibilă. Nici măcar atunci când n-am fost în stare să îmi ascund durerea între cei patru pereţi ai camerei mele, n-a observat nimeni. Nu m-am întors acasă după cele câteva zile. Eram încă acolo când s-a întors Patrick. Care mi-a scris că e acasă. Eu i-am spus că Ingrid m-a rugat să mai stau o săptămână.

O singură dată, în intervalul de timp care dintr-o săptămână s-a transformat în două, apoi în trei, m-a întrebat soră-mea cum mă simt, iar când i-am spus că grozav nu s-a oprit nici un moment să se întrebe dacă aşa o fi, sau să mă chestioneze în plus. Nu i-am zis nimic nici de Robert, nici de Patrick. I-am spus că nu vorbesc cu mama, dar n-a interesat-o să afle amănunte

sau motivul, de vreme ce şi ea, la rândul ei, avea perioade când nu vorbea cu mama din diverse motive.

Când în cele din urmă a venit după mine, trecuse o lună de când nu mă văzusem cu Patrick. A intrat pe uşa deschisă şi a venit în bucătărie. Eu şi cu Ingrid eram la masă, le serveam copiilor o gustare.

- E timpul să vii acasă, Martha, a zis el.

N-aveam de gând să mă duc cu el, dar Ingrid a sărit în sus şi a zis: „Da, da, bineînţeles că da", apoi a început să umble prin bucătărie şi să strângă toate lucrurile mele. Am pus jos furculiţa pe care o ţineam, în care era încă înfiptă o feliuţă rotundă de cârnat pe care încercam să i-o bag în gură fiului mijlociu. Uşurarea de pe faţa surorii mele era atât de vizibilă şi insistentă, că aş fi preferat să plec imediat şi să-l las pe Hamish să îmi aducă mai târziu lucrurile. Aşa că m-am ridicat şi l-am urmat pe Patrick la maşină,
cărând fiecare diversele mele lucruri pe care ni le trântise Ingrid în braţe.

*

Mânia mea faţă de el nu a trecut nici în săptămânile care au urmat.

Când eram cu el, simţeam cum creşte, alimentată de modul în care bea dintr-o ceaşcă,

se spăla pe dinţi, de geanta lui de serviciu, de soneria telefonului, de rufele lui murdare de pe fundul coşului, de părul de pe ceafa, de eforturile pe care le făcea să fie normal, de bateriile şi apa de gură pe care le cumpăra, de modul în care spunea: „Pari nefericită, Martha”. Mă făcea să mă port urât, să-l zgândăresc ori de câte ori vorbeam cu el, să mă fac că nu-l aud, să-l dispreţuiesc. După aia mă simţeam ruşinată, dar pe moment nu mă puteam abţine să nu dau frâu liber furiei. Chiar şi atunci când mă hotărâm să mă port mai frumos, să îi vorbesc, o propoziţie care începea cum trebuie se sfârşea înecată în ură. Şi iată de ce, în mare parte, evitam să fiu în aceeaşi cameră cu el, sau să stau pe acasă dacă era şi el acolo.

Când eram singură, mă copleşea durerea. Era intensă, însă nu constantă, şi între aceste momente aveam o seninătate nenaturală pe care n-o mai trăisem înainte. Era, m-am decis, seninătatea unui pacient cu cancer care se luptă cu boala de atâta vreme, că se simte uşurat când în cele din urmă află că va muri, pentru că măcar acum se poate opri şi poate face doar ce îşi doreşte înainte să se sfârşească.

Singurul lucru pe care l-a spus Patrick în legătură cu noua stare de fapt a fost că tocmai îi

dăduse prin cap că era ceva vreme de când mă văzuse plângând. A spus: „Poate s-a tocit de atâta folosit” şi „Ha-ha”, cuvintele, nu sunetele.

Acesta era modul lui de a mă întreba ce s-a întâmplat. Eu i-am spus:

- Poţi să te duci de-acum să dormi în altă cameră, te rog?

*

Redactorul meu mi-a trimis un e-mail despre un articol pe care îl scrisesem. Era luni după-amiază. După aceea am verificat în agendă, erau şase săptămâni de când fusesem la Robert.

Subiectul era Comentarii. Nu m-a apucat burta când am citit acest cuvânt, nici când am citit prima frază din multele paragrafe prost ortografiate.

„Hei, scuz că mia luat atâta să-ţ scriu.” Se pare că avusese de lucru până peste cap. „Oricum”, continua el, „cam am probleme cu asta, nai prea nimerito, eşti prea dură/critică.” Voia să scriu alta. „Ceva mai haios, la pers I. Nui garbă.”

Am privit pe fereastră, la frunzele platanului, enorme şi irizate în lumina soarelui. întorcându-se la ecran, ochii mi s-au oprit la adânciturile triunghiulare făcute în peretele de deasupra computerului. M-am întrebat cum oi fi putut să reacţionez în halul ăsta după ce-am primit

mesajul anterior al redactorului meu: să mă simt atât de umilită, de speriată, de înfuriată, de îngreţoşată, încât să mă ridic de pe scaunul pe care stăteam acum, să mă duc la debara şi să mă întorc cu fierul de călcat pe care, ridicându-l deasupra capului, să-l trântesc în perete de câteva ori. De data asta mă simţeam calmă şi atât. Am spus: „Aha”. Şi atunci mi-am dat seama că mă simţeam mai bine, că pastilele pe care mi le dăduse Robert funcţionau.

M-am întors la fereastră şi m-am uitat la copac o vreme, apoi am rescris articolul, despre ziua în care mi-am pierdut ceaşca personalizată şi a trebuit să beau cafea dintr-un shaker pentru cocktailuri pentru că îi zisesem atâtea răutăţi vânzătorului despre clienţii care aveau nesimţirea să bea din ceşti care se aruncă la gunoi şi poluează mediul, încât asta a fost singura mea soluţie de moment.

Faptul că am reuşit să mai scriu o dată prostia aia şi să îmi şterg cu desăvârşire din cap e-mailul lui în timp ce o scriam, mi s-a părut extraordinar. Nu puteam să trimit articolul imediat, pentru că redactorul meu ar fi ştiut că nu-mi luase decât patruzeci de minute să produc şase sute de cuvinte mai haioase, la pers. I. L-am

salvat şi m-am apucat să-i scriu un e-mail lui Robert.

Voiam să-i spun ce tocmai se întâmplase. Voiam să-i spun că era prima dată când fusesem în stare să decid cum să reacţionez la ceva rău, chiar dacă era un lucru atât de mărunt, în loc să mă trezesc că deja reacţionasem. I-am spus că nu ştiam că poţi să alegi cum să te simţi în loc să te laşi copleşit de o emoţie exterioară ţie. I-am spus că nici nu pot să explic cum trebuie. Că nu mă simţeam diferită, ci că mă simţeam ca mine însămi. De parcă m-aş fi găsit în sfârşit.

Am şters după aia tot mesajul şi am trimis doar un singur rând, în care îi spuneam că mă simt mai bine şi sunt recunoscătoare şi că îmi cer scuze că
îi scriu. Apoi m-am apucat să-l caut pe Google.
*

Indiferent ce informaţie preţioasă mi-ar fi divulgat fără să vrea în timpul şedinţelor noastre, tot n-aş fi parcat în faţa casei lui Julie Female în speranţa de a descoperi alte amănunte preţioase din viaţa ei. Puţin îmi păsa cine era ea în afara spaţiului cabinetului ei. Dar la Robert m-am gândit încontinuu multe zile după asta. Am căutat fotografii cu el pe Google şi am dat clic pe poze făcute la conferinţe. Am citit articolele ştiinţifice scrise de el şi m-am

uitat pe YouTube la o prezentare lungă pe care o făcuse în faţa unor colegi psihiatri.

Mi-am imaginat cum ar fi să mă întorc înapoi la Londra, pe Harley Street, într-un moment în care el ar fi ieşit din cabinet şi mi-am dat seama că dacă l-aş fi văzut cum se opreşte pe trotuar, se uită în jur în timp ce îşi încheie pardesiul, aş fi făcut un pas înapoi şi l-aş fi urmărit cu privirea, întrebându- mă unde se duce şi cine îl aşteaptă şi dacă în timp ce merge cu trenul trece în revistă întâmplările zilei, dacă se gândeşte la fiecare pacient, cu ziarul necitit dinaintea ochilor.

Ardeam de dorinţa de a şti ce credea Robert despre mine; dacă, după ce am venit să-l văd, îi spusese nevestei pe care o cunoscusem şi o plăcusem
atât de mult despre pacienta nouă, o femeie pe care o diagnosticase cu----------
.
începuse să îmi pese foarte tare şi să mă întreb dacă oare mă găsise inteligentă, şi amuzantă, şi originală şi dacă acum o să i se mai pară că sunt astfel, chiar dacă nu eram de fapt aşa cum mă văzuse el când fusesem la cabinet.

în timp ce îmi trimiteam articolul, vineri dimineaţă, mi-a răspuns.

Mi-a tresărit inima când i-am văzut numele. După o săptămână în care mă gândisem la el şi îmi imaginasem vrute şi nevrute, faptul că dintr-odată ştiam cu certitudine ce făcuse cu câteva secunde în urmă mi-a produs o plăcere deosebită, aşa că am făcut o poză la căsuţa poştală şi la e-mail, după ce l-am citit. în e-mail scria: „Minunat, mă bucur să aud asta. Trimis de pe iPhone”. Apoi am şters ambele mesaje, mi-am şters şi istoricul căutărilor din calculator şi am coborât. Numele lui Robert şi unicul rând pe care mi-l trimisese n-ar fi trebuit să conteze pentru mine atât de mult încât să le păstrez.

Comportamentul meu din ultimele zile şi până în acel moment era comportament de nebun, iar eu nu eram nebună; ştiam că Robert nu era decât un om şi el.

Dar, dacă mă afla cineva, aş fi spus că mă purtasem aşa pentru că îmi salvase viaţa, şi singurul lucru pe care-l ştiam de fapt despre el era faptul că într-o zi se rănise la mână în timp ce tăia o roşie.

Mi-am anulat programarea următoare, pentru că nu mai aveam altceva de comunicat.

Şi, să vezi şi să nu crezi, articolul meu a fost foarte admirat.

*

După aceea, totul s-a normalizat. Eram normală şi trăiam super- conştientă de asta. Uneori mai spărgeam câte un obiect, din greşeală, şi reacţionam cum ar fi reacţionat orice om normal, cu frustrare care dura doar atât cât îmi lua să curăţ mizeria făcută. M-am ars la mână şi am simţit o durere normală, şi m-am enervat, dar nu m-am înfuriat, atunci când n-am găsit medicamentul pe care să-l pun pe arsură. Casa şi obiectele din ea erau doar obiecte, nu mai aveau acea aură ameninţătoare. Când ieşeam în oraş, mă simţeam normală şi mă întrebam dacă lumea din jur îşi dă seama de asta. Purtam conversaţii în magazine. Am întrebat un tip dacă îmi dă voie să-i mângâi câinele. I-am spus unei femei însărcinate: „Mai aveţi puţin şi gata”, iar ea a râs şi mi-a răspuns: „Păi nu sunt decât în cinci luni”.
Şi am simţit o durere normală, proporţională cu descoperirile făcute şi cu consecinţele faptului că le făcusem când le făcusem. Dată fiind situaţia, comportamentul meu faţă de Patrick era şi el normal. Oricine ştia despre ce-i vorba ar fi recunoscut că, în circumstanţele respective, o soţie care se
comporta ca şi cum şi-ar fi urât soţul nu era decât ceva normal.
*

într-o zi de noiembrie, Patrick a venit la mine în cămăruţă în timp ce îmi notam în agendă termenul de predare pentru următorul articol pe care mi-l ceruse redactorul meu. Eram la birou, cu spatele la el. L-am simţit că vine spre mine şi rămâne postat acolo, privind peste umărul meu. I-am spus:
- Poţi să nu mai faci chestia asta?
El a făcut observaţia că termenul limită era cu o zi înainte de ziua mea de naştere.
Şi s-a mirat de ce n-am notat-o.
- Adică aşa fac toţi oamenii adulţi, scriu Ziua Mea în agendă? Şi de ce-ai venit aici?
A zis că fără motiv şi m-am gândit că o să plece, dar el s-a dus în schimb şi s-a aşezat pe un scaun de trestie dintr-un colţ al camerei. Care a trosnit când s-a aşezat pe el. Fără să mă întorc, i-am spus că ăla nu era un scaun pe care să stai jos.
- Vrei petrecere de ziua ta?
I-am spus că nu.
- Păi, de ce nu?
- N-am motive să sărbătoresc.
- E totuşi a patruzecea aniversare, a spus el. Ar trebui să marcăm ziua.
-Zici tu?
- Bine, fa ce vrei atunci.
Scaunul a trosnit din nou când s-a ridicat.

- Dar eu am de gând să organizez ceva, pentru că după aia o să ne trezim că e ziua ta şi n-avem nimic plănuit, apoi ai să mă pedepseşti pentru asta.
- Aha, prin urmare, am zis eu întorcându-mă spre el pentru prima dată de când intrase, petrecerea e mai degrabă o formă de apărare, ca nu cumva să m-apuce nervii, decât o expresie a dorinţei tale de a-ţi sărbători minunata ta soţie, pe care o iubeşti atât de mult.

Patrick şi-a dus ambele mâini la tâmple, cu coatele în afară.

- Orice-aş face, n-am sorţi de izbândă. Zău. Te iubesc, de-aia încerc să fac ceva. Ca să te fac fericită.
- N-ai cum. Dar fa cum crezi de cuviinţă.

M-am întors iar cu spatele la el şi el a plecat, spunând în timp ce ieşea pe uşă:

- Uneori mă întreb dacă nu cumva îţi face plăcere să te comporţi aşa.

Mi-a trimis şi mie o invitaţie pe e-mail exact cum le-a trimis şi celorlalţi.

*

Următoarea conversaţie pe care am avut-o cu Patrick a fost în maşina în care ne întorceam acasă de la petrecere, când i-am spus că gestul pe care-l face cu degetele arătătoare, când vrea să umple paharul unei persoane, mă scoate din

minţi atât de rău că-mi vine să-l împuşc de-adevăratelea.
El a spus: „Ştii ce, Martha, nu mai bine nu vorbim deloc până ajungem acasă?”
Iar eu am spus:
- Şi mai bine, hai să nu vorbim deloc nici când suntem acasă, apoi am dat drumul la radiator la maximum.
*
întotdeauna când îl văd pe fiul mai mare al lui Ingrid, el îmi spune:
- îmi povesteşti cum a fost când m-a născut mama pe podea?
El îmi spune că maică-sa e prea obosită să-i povestească, iar taică-său n-a asistat decât la ultima parte. Spune că fraţii lui nu cred că bebeluşii pot să se nască pe podea - adică, vrea el să spună, trebuie să asculte şi ei din nou povestea, dar separat, după ce ascultă el. Aşezat la mine în poală, îmi pune mâinile pe obraji şi îmi spune că trebuie să îi spun varianta amuzantă.
Ultima propoziţie o spune el. Ultima propoziţie fiind „Dar mamei nu i-a plăcut şi de-aia uneori mi se spune NePatrick”.
înainte să coboare din poala mea, mă pune să-i mai explic încă o dată cum Patrick nu era atunci unchiul lui, dar după aia, imediat,

a devenit. E un lucru care i se pare uluitor. Pare să îi confirme bănuiala că realitatea lucrurilor înconjurătoare se învârteşte în jurul existenţei lui, dar nu se poate bucura pe deplin până nu îl asigur eu că lucrurile n-au cum să revină la situaţia anterioară. Că Patrick va fi întotdeauna unchiul lui

.în dimineaţa de după petrecere, Ingrid m-a sunat să-i facem un post mortem „după bunul meu obicei", a zis ea. Eram încă aşezată pe canapeaua unde mă abandonase Patrick când plecase să-şi cumpere, chipurile, un ziar, lăsându-mă să cred că se va întoarce repede. Ingrid mi-a spus că se ascundea în baie de copii şi că va fi nevoită să închidă telefonul dacă o descoperă. în clipocitul apei din cadă, s-a apucat să dea note, de la *oribil* la *cât de cât bine*, toaletelor purtate de fiecare femeie care fusese la petrecere. Apoi a vorbit o vreme despre noua iubită a lui Oliver care se îmbătase criţă şi flirtase cu Rowland. La sfârşitul serii, Ingrid o surprinsese cum vâna prin cameră paharele pe jumătate pline, apoi cum Oliver îi dădea papucii în parcare. Era aşa ciudat, a spus ea, că nu mama era cea care vâna paharele, insistând atunci când se clătina rău pe picioare că i se pusese ceva în băutură, mă rog, s-a corectat

Ingrid, în cele zece băuturi. La petrecere, soră-mea nu mă întrebase de ce nu era şi mama acolo. Nu m-a întrebat nici la telefon. Faptul că nu participase la un eveniment care fusese organizat în cinstea altcuiva nu era ceva remarcabil.

- Da' te-ai distrat?

Am crezut că mă întreabă serios, aşa că i-am spus nu.

- Da. Era clar pentru toată lumea.

Am avut impresia că mă acuză, aşa că i-am spus că am încercat.

- Vorbeşti serios? Pe bune? Să fi fost oare când te-ai încuiat în closet sau când te chiorai în telefon în timpul discursului meu?

- Te rog frumos să-ţi aduci aminte că eu, una, n-am vrut nici o petrecere, am spus eu. A fost ideea lui Patrick. Dar acum, asta e. îmi pare rău.

Am auzit un bolborosit al apei care se scurge zgomotos şi pe soră-mea ieşind din cadă. Mi-a spus să aştept o secundă, apoi a oftat din răsputeri la telefon, înainte să înceapă iar să vorbească.

- Ştiu că tu şi Patrick treceţi printr-o pasă proastă, din ce motive nu ştiu, dar mi-ar plăcea să înţeleg de ce nu poţi să te faci că totul e în

regulă o seară şi să zici, la naiba, e ziua mea, soţul meu s-a străduit, toată lumea e prezentă, ia să mă bucur şi eu de un pahar de şampanie şi o amărâtă de măslină, e şi mâine o zi în care să mă întorc la problemele căsniciei mele.

Nu puteam să-i explic lui Ingrid de ce mă purtam de parcă îl uram pe Patrick, nedând însă nici un motiv, pentru că, în momentul acela, ajunsesem să îl urăsc cu adevărat. Şi m-am simţit atât de epuizată, dintr-odată, atât de epuizată că sunt mereu persoana nasoală din relaţie, aia care dezamăgeşte
pe toată lumea, care strică totul de fiecare dată, aşa că atunci când i-am răspuns, deja aproape că ţipam:

- Pentru că totul e fals, Ingrid. Toate acele cuvântări, toate acele râsete, în care mi se spune: „O, Martha, ce bine arăţi, la mulţi ani, schimbi prefixul, faci patruzeci!" Nu e nici unul prietenul meu. Nici unul nu ştie nimic despre mine, de ce sunt în felul în care sunt. Şi e din vina mea, pentru că eu am darul să o dau mereu în bară, şi mai sunt şi mincinoasă. Nici nu mă cunoşti.
- Adică ce vrei să spui?

Mi-am trecut telefonul în cealaltă mână:

-Am-------.

- De unde ştii?

- De la un doctor nou.
De parcă m-aş fi plâns că m-am îngrăşat, Ingrid a spus:
- Ei, ce prostie! Nu ştie ce spune.
- Nu-i adevărat.
- Ce? Adică are dreptate?
I-am spus că da.
- Adică eşti cu adevărat bolnavă de ? Pizda mă-sii! a zis ea, apoi a
tăcut o clipă. îmi pare tare rău.
- Nu trebuie. M-am împăcat cu gândul. Mi-a dat nişte medicamente care chiar funcţionează. De şase luni mă simt efectiv alt om.
- Şi de ce nu mi-ai spus?
- N-am spus nimănui, am explicat eu, în afară de părinţi.
- De ce? Dacă nu te deranjează, de ce nu le spui tuturor?
- Pentru că în continuare mă simt stingherită, la naiba!
- Eu, una, nu te judec. Şi nu cred că te-ar fi judecat cineva. Nici nu s-ar cădea, a continuat ea. Apoi, pe o voce complet atipică, de mi-a fost teamă că mă umflă râsul, soră-mea a spus: E cazul ca societatea să renunţe la prejudecăţile legate de bolile mintale.

- O, Doamne, Ingrid! Mai bine societatea şi-ar face prejudecăţi în plus, poate aşa nu s-ar mai vorbi deloc despre asta.
- Nu e deloc amuzant.
-OK.
- Şi Patrick ce părere are?
- Ingrid, nu ţi-am spus?
-Ce?
-Nu ştie nimic.
- Poftim? Doamne, Martha! De ce dracu' te-ai apucat să le spui alor noştri de asta şi lu' bărbatu-tău nu?
- Nu m-am apucat propriu-zis. I-am spus tatei din greşeală. Iar mamei, după cum s-a văzut, n-a fost de fapt nevoie să-i spun.
- Poftim? De ce nu?

Am întrebat-o dacă nu pot să-i povestesc mai târziu despre asta.

- Bine, cum crezi. Dar...

Atunci s-a auzit o voce urlând „Mamaaa” şi cineva a început să bată cu pumnii în uşă. Ingrid s-a prefăcut că n-aude.

- Tot nu înţeleg de ce nu vrei să-i spui. Se vede că ţi-e greu şi, pe lângă faptul că probabil ţi-ar face bine dacă el ar deţine informaţia asta fundamentală despre soţia lui, doar oamenii căsătoriţi cei mai de căcat umblă aşa cu ascunzişuri...

- Ar fi trebuit să-şi dea singur seama.
- Cum adică? Ce, tu ţi-ai dat seama?
- Nu eu sunt doctorul.
- Iar Patrick nu e psihiatru. Şi uite, acum, că ştii, chiar mai contează?
- Da.
-De ce?

A mai urmat un zgomot de fundal, uşa care s-a trântit de perete destul de tare, urmată de voci de copii. Ingrid mi-a spus să aştept. Am auzit-o spunând „Afară cu voi”, dar ei n-au vrut să iasă şi ciondăneala a durat minute în şir. Până să revină ea, îşi uitase întrebarea.

- Martha, trebuie să-i spui. Nu poţi continua aşa la nesfârşit, n-aveţi cum să fiţi fericiţi împreună dacă îi ascunzi ceva atât de important.
- Nu cred că mai putem fi fericiţi împreună.

Era prima dată când mă auzeam spunând cu glas tare acest adevăr dureros.

- Martha, ce Dumnezeu..., a spus Ingrid pe o voce obosită. El unde e acum?

I-am spus că a ieşit după ziar. De unde şedeam se vedea ceasul din bucătărie, de la cuptor. Vorbeam deja de două ore. De fapt habar n-aveam unde era Patrick.

- Te rog, promite-mi că îi spui de îndată ce vine acasă. Sau, nu ştiu, scrie- i o scrisoare. Că doar ai talent la aşa ceva.
I-am zis că o să-i spun şi că trebuie să închid pentru că nu mai am decât patru la sută baterie. Nici nu ştiam dacă era adevărat sută la sută ce spuneam.
*
Am mai stat acolo un pic, până când sentimentul de vinovăţie mi s-a preschimbat într-unui de iritare, sau invers, nu mai ştiu. Oricum, asta conta mai puţin. Ce conta era că era un sentiment îndeajuns de puternic să mă facă să mă scol de pe canapea şi să mă duc sus. Am făcut un duş şi am şters pe jos cu rochiţa mea, care rămăsese acolo din noaptea trecută. Am coborât la bucătărie şi am aruncat în chiuvetă cafeaua lui Patrick, am desfăcut o banană pe care n-am mâncat-o, iar după ce am terminat de făcut toate aceste lucruri mărunte şi stupide, nu mi-a mai păsat de nimic. Am scos un stilou din sertar şi am scris scrisoarea, în picioare, cu foaia pusă direct pe perete, până ce am rămas fără cerneală şi m-am decis să plec la Londra. în momentul în care am pornit maşina, s-a aprins în bord martorul de ulei. Aşa că m-am dus pe jos până la gară.

Pe peron, am primit un mesaj de la Ingrid. L-am citit, fără să mai simt impulsul de a trânti telefonul de vreun perete sau de a-l strivi cu piciorul, apoi m-am suit în tren, fără să ştiu prea bine în ce parte din Londra mă duceam.
După ce m-am aşezat, mi-am proptit geanta de fereastră şi mi-am sprijinit capul de ea. Cineva scrijelise cuvântul *termina-ţi* pe geam.
Am adormit cu gândul la motivul pentru care cineva scrisese tocmai acel cuvânt şi în acel mod, şi întrebându-mă pe unde-o fi omul ăla acum.
Când am deschis ochii, trenul tocmai intra în gara Paddington.
Mesajul surorii mele spunea: „Voiam să-ţi spun la telefon. Sunt iar însărcinată. îmi pare rău x 100 000 000".
Am luat metroul spre Hoxton, într-un loc unde mă dusesem cu un an înainte, când Ingrid hotărâse să îşi tatueze numele fiilor ei pe interiorul încheieturii la un tip pe care-l descoperise pe Instagram. Şi care, spunea ea, avea 100 000 de prieteni.
în timp ce îşi pipăia piercingul din nas, o fetişcană aşezată la un birou mi-a spus că la ei nu se acceptau persoane fără programare, dar că tipul avea o pauză de cinci minute în care ar fi putut să-mi facă ceva minuscul, adică nu ceva

de genul, zisese ea, arătându-şi clavicula dezgolită şi tatuată cu un motiv de frunze şi viţe. La care eu am admirat tatuajul.

- Da, ştiu. Aşteptaţi aici dacă doriţi.

M-am prefăcut că studiez catalogul cu înspăimântătoarele modele de tatuaj afişate pe perete, până ce tipul cu suta de mii de prieteni a apărut şi m-a dus în spate, spunându-mi să mă aşez într-un scaun înclinat şi trăgând lângă mine un taburet. Eu i-am arătat o imagine stocată la mine în telefon.

I-am spus:

- Nu vreau să fie colorat. Doar conturul. Şi cât de mic se poate.

El mi-a luat telefonul şi a mărit imaginea.

- Dar ce reprezintă?

I-am spus că era o hartă barometrică a Insulelor Hebride. O voiam pe mână, n-avea importanţă în ce loc.

El a zis: „Super”, mi-a ridicat mâna şi şi-a trecut degetul mare peste pielea mea de patruzeci de ani, fină şi brăzdată.

- Mda, aş zice să fie chiar sub unghie.

Mi-a dat drumul la mână şi a tras către el un troliu medical, alegând diverse instrumente din sertăraşele lui.

- Acolo te-ai născut?

Am zis: „Nu”, apoi am tăcut o secundă, neştiind ce motiv să-i dau. Voiam să îi explic, dar mi-era că n-o să priceapă nimic, o să i se pară neinteresant şi plictisitor, ca un vis pe care ţi-l povesteşte cineva, sau un episod relatat dintr-o şedinţă de terapie, sau o viitoare rochie de nuntă care îţi e descrisă.
Apoi mi-am adus aminte că nu-mi mai păsa de nimic.
îmi luase iar mâna şi îmi ştergea palma cu vată îmbibată în spirt. I-am spus:
- Vremea acolo e plină de cicloane, furtuni torenţiale şi uragane care sunt imprevizibile şi devastatoare, motiv pentru care îmi imaginez că e greu să duci o viaţă normală. Aşa mă simt şi eu. Am----------.
La care el s-a rotit pe taburet, a aruncat vata într-un coş de gunoi şi a spus:
- Ce, crezi că eşti singura, drăguţă?
N-avea nici un sens şi în acelaşi timp era de o bunătate - faptul că omul acesta cu crucifix, şi şarpe, şi trandafir uscat, şi un cuţit din care picura sânge tatuate pe gât, plus numele Lorna, care, dacă era să mă iau după data de naştere de sub el, probabil că îi aparţinea maică-sii, era atât de netulburat de ce-i spuneam eu că nici măcar nu s-a sinchisit să ridice privirea sau să

îmi pună alte întrebări până ce n-a terminat să îmi deseneze cu pixul pe degetul mare.
- Dar acum te simţi mai bine, nu? Că nu-mi faci impresia c-ai fi dusă cu pluta.
- Da, mă simt mai bine.
- Şi atunci de ce vrei să îţi pun pe mână vreme rea?
- Păi, mă gândesc asa... sâ fie ca un fel de memorial. Al lucrurilor pe care le-am pierdut, am zis eu.
El tocmai se pregătea să înceapă. Avea vârful acului lipit de pielea mea, dar l-a dat deoparte şi s-a uitat direct în ochii mei în timp ce mi-a zis:
- Adică la ce te referi? Prieteni?
Am deschis gura şi am zis:
-Nu... Când...
Când eram adolescentă, o doctoriţă mi-a dat nişte medicamente şi mi-a spus să nu rămân însărcinată. Următorul doctor mi-a dat altceva, dar a spus acelaşi lucru. Un altul, apoi altul, apoi încă un altul, toţi mi-au pus diagnostice, mi-au prescris medicamente şi au susţinut că cei dinaintea lui greşiseră, dar au continuat să îmi spună acelaşi lucru, să nu rămân însărcinată.
Am luat tot ce mi s-a spus, imaginându-mi cum pilulele mi se dizolvă în stomac şi cum substanţele din care erau făcute mi se întind în

trup ca o vopsea neagră sau ca o otravă, creând un mediu toxic pentru fătul pe care mi se spusese răspicat şi repetat să nu-l concep. Am împlinit şaptesprezece ani, apoi nouăsprezece, apoi douăzeci şi doi, şi tot copil am rămas, încredinţată că doctorii au dreptate, nedându-mi seama că mă avertizau să nu rămân însărcinată nu pentru că ar fi fost medicamentele periculoase, ci pentru că în mintea lor pe mine mă vedeau periculoasă. Eram un pericol pentru mine, pentru un bebeluş, pentru părinţii mei, pentru dosarul lor profesional fără cusur, excelent. Să nu care cumva să se întâmple să i se nască vreun copil neprogramat unei paciente când sunt ei de veghe.
Aşa că am făcut ce mi s-a spus şi m-am asigurat că nu rămân însărcinată şi nu am încetat să fiu speriată până nu l-am întâlnit pe Jonathan. Pentru scurtă vreme, alături de el, mi s-a permis să cred că sunt o altă persoană.
Dacă nu le mai luam, puteam să am şi eu un copil.
Dar n-am putut să nu le mai iau. Corpul meu nu era în stare să funcţioneze fără vopseaua neagră care îl inunda. Apoi Jonathan m-a văzut exact cum eram, cineva cu tendinţe, şi a spus: „Slavă

Cerului”. Da, aşa a spus: „Slavă Cerului că n-ai rămas însărcinată”.
Pentru că şi dacă reuşeam să aduc pe lume un bebeluş şi aş fi fost în stare să am grijă de el, cine ştie dacă într-o bună zi n-avea să explodeze şi în creierul lui o mică bombă şi apoi toată durerea şi tristeţea pe care o s-o simtă pe lume ar fi venit de la mine, plus vinovăţia mea că ceea ce i-am transmis îl va determina să mă urască aşa cum mă ura mama pe mine. Am acceptat asta.
O genealogie biblică.
Mamă deprimată de pe malul mării a născut-o pe Celia.
Celia a născut-o pe Martha.
Martha n-ar trebui să nască pe nimeni.
Apoi un doctor a spus că nu e aşa. Robert a spus: „----------nu e un motiv să
renunţaţi la bucuria de a fi mamă”. Că pacientele se simt bine. Că nu se îndoieşte că voi fi o mamă minunată. Dacă asta îmi doresc.
Ascultându-l, cum stăteam acolo pe peronul murdar, mi-am dat seama că părerea asta mi-o formasem pe vremea când eram adolescentă şi eram bolnavă. Nu mă gândisem niciodată să îmi pun întrebări când devenisem adult. Preferasem

să o iau de bună, să o păstrez, să o tratez ca pe sfintele moaşte. îmi imaginasem mai mult decât mi se spusese şi ori de câte ori îmi imaginam un copil cu sechele, un copil vătămat de genul de mamă care aveam să fiu eu, simţeam teamă şi, mai rău, ruşine, şi iată de ce preferasem să mint. Minţeam tot timpul. Pe toată lumea. Străini, oameni la petreceri, părinţii mei. Pe soră-mea, când ne uitam amândouă la bebeluşul ei înfaşat în semiîntuneric. Pe mine, când mă uitam pe fereastra unui autobuz. Până şi pe Robert. El îmi spusese: „Dacă te decizi să rămâi însărcinată”, iar eu îi spusesem că nici nu mă gândesc. Apoi îl minţisem pe Patrick, înainte să ne căsătorim şi zi după zi apoi.

Soţul meu nu ştie că tot ce mi-am dorit eu pe lumea asta este un copil. Nu ştie că atunci când o văd pe soră-mea că iar e mamă, o mamă bună şi frumoasă, parcă mă taie cineva în două, iar faptul că ea concepe atât de uşor şi face mai mulţi decât îi trebuie împiedică rana să se vindece. Şi că am urât-o pe dragascumpadeeasoramea pentru că se plânge atâta din cauza asta, de corpul ei distrus, de nou-născuţii care o istovesc cu plânsetele lor, de micuţii care o ating încontinuu şi mereu vor ceva de la ea, de costuri, de spălat, veşnicul spălat,

de pantofii plini de noroi, de moartea pasiunii, de urmele lor de degete pe geamuri, de păduchi, iar păduchi!, de plânsul din timpul nopţii, de febra care răsare te miri de unde, de ciondănelile lor, de nesfârşitul vacarm, de faptul că nu mai e bună de nimic, din cauza acestor băieţi perfecţi, perfecţi, perfecţi şi frumoşi, Doamne! Cel mai bun lucru pe care l-a făcut ea pe lume. Dar tu ce norocoasă eşti - probabil că te duci doar cu un coş la cumpărături -, probabil nici nu ştii că hârtia igienică se vinde în pachet de patruşopt de suluri!

Nimic nu e în sufletul meu în afară de dorinţa de a avea un copil. Cu fiecare gură de aer pe care o respir. Fetiţa pe care am pierdut-o în ziua aia când m-am plimbat de-a lungul râului mi-o doream cu atâta disperare că mi s-a părut că o să mă sfârşesc şi eu odată cu ea. Şi am plâns după ea în fiecare zi de atunci. Şi de minţit, mint în continuare, Patrick, pentru că ţi- am scris o scrisoare în dimineaţa asta şi nu ţi-am lăsat-o. E aici, la mine în geantă. Mă uit acum la paginile împăturite. Mă aplec şi le iau din geantă, iar bărbatul cu gâtul tatuat zice: „Nu-i nimic” şi le aruncă, mototolite, la gunoi. Nu ţi le-am dat pentru că tu nu meriţi să ştii lucrurile astea despre mine, despre dorinţa mea de a avea un

copil sau despre diagnosticul meu. Lucrurile astea sunt ale mele. Le port cu mine de parcă aş purta o comoară. Merg peste tot şi ştiu că sunt mai bună decât tine. Iată de ce îţi zâmbesc ca o Mona Lisa, Patrick, în timp ce tu mă studiezi îndeaproape şi habar n-ai. Că n-ai avut ochi să vezi. Nici n-ai căutat. Şi oricum nu mai contează nimic. Nu mai contează dacă îţi spun sau nu. E prea târziu.

Am zis:

- Nu... e vorba doar de nişte oportunităţi. Lucruri pe care mi le-am dorit şi nu le-am avut.

Tipul a spus atunci:

- Da, aşa-i. Asta-i viaţa. Ce porcărie! Hai să îţi fac tatuajul.

Am crezut că o să mă doară, dar n-a durut şi am băgat mâna cu care n- avea el treabă în geantă şi mi-am scos telefonul.

în bâzâitul acului, el mi-a spus că n-a mai avut un client care să se uite pe Instagram în timp ce i se face un tatuaj.

A terminat în câteva minute şi în timp ce mi-a învelit degetul cu o folie, l- am întrebat dacă îşi aducea aminte de soră-mea, tipa care a trebuit să se oprească încă înainte să termine el prima literă a numelui fiului ei mai mare pentru că era

pe punctul de a leşina, aşa că în loc de trei nume, a primit o scurtă linie pe post de tatuaj.

- Dacă e tipa care a spus că merit să fiu închis pentru că nu ofer injecţii epidurale, apoi a vomitat pe podea, atunci da, ştiu de cine vorbeşti.

Ne-am ridicat în acelaşi timp şi, când am dat să plec, el mi-a spus că de obicei recomandă o pastilă sau două cu ibuprofen, dar că în cazul meu e clar că rezist ca un cal la durere.

*

M-am întors la reşedinţa directorială târziu, să tot fi fost trecut de zece. Mă prinsese şi ploaia. îmi curgea apă din păr pe spinare. Mi-am şters faţa şi am dat de rimei întins sub ochi.

Patrick mă aştepta în living. Comandase mâncare, pentru o persoană, şi se uita la ştiri. N-a întrebat unde fusesem. Nici n-aveam de gând să îi spun sau să vorbesc ceva cu el până în momentul acela, dar furia care m-a cuprins când am intrat în casă şi l-am găsit făcând ceva normal a fost atât de cumplită că m-a orbit ca o văpaie albă. Nu avea dreptul să-şi ofere confortul unei seri obişnuite acasă, nici vreo activitate casnică, nici vreuna din micile sale plăceri sau ritualuri mărunte. Din cauza lui eu rămăsesem fără aşa ceva şi n-aveam să mai am parte de nimic câte zile oi mai avea.

M-am dus şi m-am băgat între el şi televizor. Mi-am ridicat degetul mare, învelit în folie, şi i-am spus că am fost la Londra şi mi-am făcut un tatuaj, în tăcere, el şi-a plimbat furculiţa în cutia de plastic, căutând prin orez după o bucăţică în care s-o înfigă. Când l-am întrebat dacă nu-l interesează despre ce tatuaj e vorba, Patrick a spus: „Dacă vrei să-mi spui” şi a continuat să umble cu furculiţa în cutie.

- E o hartă a Insulelor Hebride. Vrei să ştii cum de m-am gândit la ele? am întrebat eu. Bine, am să-ţi spun. E legat de ştirile maritime, Patrick. Cicloane, perioade de vreme bună et cetera. Ţii minte gluma aia pe care am facut-o odată? Că e ca o metaforă a stării mele interioare? Şi poate te întrebi, de ce tocmai acum? Pentru că am fost la un nou doctor, care mi-a explicat de ce am starea aia, am zis. Pe la mijlocul lui mai, ca să-ţi răspund înainte să mă întrebi tu. Da, acum şapte luni.
- Ştiu.
- Ce ştii?
- Că te-ai dus la un psihiatru.
- Cum? De unde? am întrebat eu.
- Ai plătit cu cârdul meu. Numele lui Robert era pe factură.

Următorul val de furie care m-a cuprins venea din atâtea direcţii, că n-am
fost în stare să identific decât una: cât de mult îl uram pe Patrick că îi spunea doctorului pe numele mic.

- Dacă n-ai fi vrut să aflu, l-ai fi plătit probabil cu numerar.

-Nu-i mai spune pe nume. Nu-i prietenul tău. Nici măcar nu-l cunoşti.

- Bine. Iar tu ai- . Nu asta urmează să-mi spui?

Am spus: „Doamne sfinte!”

- De unde ştii asta? L-ai sunat?

I-am spus lui Patrick - am ţipat - că nu avea voie să facă aşa ceva, deşi raţiunea îmi spunea că nu făcuse asta şi chiar dacă ar fi încercat, Robert n-ar fi putut să îi spună ce diagnostic îmi pusese.

Iar Patrick, care nu era niciodată sarcastic, a spus:

- Serios? Nu ştiam. Adică există confidenţialitate între doctor şi pacient şi nu ştiam eu?

Exact ca un copil mic, am bătut din picior şi i-am spus să tacă din gură.

- Spune-mi de unde ştii.
- Ştiu medicamentul.
- Ce medicament?
- Ăla pe care-l iei.

Şi-a lăsat furculiţa să cadă în cutie şi a pus cutia pe măsuţă.
- Nu ţi-am spus că iau medicamente. Ai căutat prin lucrurile mele.
Patrick m-a întrebat dacă vorbesc serios.
- Ştii bine că le laşi peste tot, Martha. Nici măcar nu arunci ambalajele goale. Le arunci în sertar sau mi le laşi mie pe podea, să le iau de acolo.
Adică presupun că mie mi le laşi, de vreme ce aşa convieţuim noi, nu? Tu faci mizerie, iar eu curăţ după tine, asta e slujba mea.
Aveam mâinile făcute pumn, strânse atât de tare încât le simţeam cum pulsează.
- Dacă ai ştiut, mie de ce nu mi-ai spus?
- Am aşteptat să îmi spui tu mie, dar n-ai facut-o. Iar după o vreme mi- am dat seama că nici n-ai de gând să-mi spui, şi chiar n-am înţeles de ce. E clar că diagnosticul e bun, a continuat el. E clar că ai----------.
Când i-am răspuns, am simţit cum mi se contorsionează muşchii din jurul gurii şi mă urâţesc.
- Aşa să fie oare, Patrick? E clar? Şi dacă e atât de clar, în pizda mă-sii, tu de ce n-ai fost în stare să vezi asta? Eşti handicapat? Adică trebuie să sângereze cineva în faţa ta ca să-ţi dai

seama că nu se simte bine? Sau poate, dragul meu soţ, pur şi simplu nu te-a interesat ce se întâmplă cu nevastă-ta. Ori poate e vorba de pasivitate, pur şi simplu. Acceptarea ta totală, confortabilă a stării de fapt.
El a zis: „Bine”.
- Conversaţia asta n-are nici un rost.
- Ei, asta nu. N-ai să pleci.
M-am mişcat ca să-l împiedic să plece.
Patrick nu s-a ridicat, ci s-a sprijinit de spătarul canapelei.
- Nu pot sta de vorbă cu tine când te porţi aşa.
- Mă port aşa din cauza ta. Altfel, mă simt bine. De săptămâni întregi mă simt bine. Dar tu mă scoţi din minţi. Asta nu ţi-e clar? Nu te-ai întrebat de ce mă port mai urât cu tine, în loc să mă port mai bine?
- Ba da. Nu. Nici nu ştiu. Comportamentul tău a fost întotdeauna..., a spus el şi a tăcut o clipă. Haotic.
- Du-te-n pizda mă-tii, Patrick. Ştii de ce? Nu ştii. Pentru că întotdeauna mi-am dorit un copil. Tot timpul ăsta, toată viaţa mea mi-am dorit un copil şi toţi mi-aţi spus că e periculos.
Cu o lentoare exagerată, Patrick a spus:
- Chiar crezi că nu ştiam? Nu sunt prost, Martha. Chiar dacă mereu zici cât de enervanţi

sunt copiii şi că nu-i poţi suferi şi ce bătaie de cap e să fii mamă, numai despre asta vorbeşti, despre copii. Nu vrei să ne aşezăm la o masă dacă e prea aproape de copii, dar toată seara te zgâieşti la ei. Sau dacă trecem pe lângă o femeie însărcinată, sau una care are un copil cu ea, amuţeşti şi oriunde mergem în vizită eşti îngrozitor de bădărană dacă cineva pomeneşte de copii. A trebuit să plecăm de mai multe ori de la o petrecere, doar pentru că a îndrăznit cineva să te întrebe dacă ai copii.
în momentul acela, Patrick s-a ridicat în picioare.
- Şi eşti obsedată de băieţii lui Ingrid. Obsedată de ei, dar pretinzi că nu eşti invidioasă, însă e aşa vizibil că eşti, mai ales când e însărcinată. Nu ştii să minţi, Martha. Eşti o mincinoasă cronică, dar nu ştii deloc să minţi.
Am înconjurat măsuţa, i-am înhăţat piepţii cămăşii cu ambele mâini şi am început să îl zgâlţâi, spunând: „Ştii ce, Patrick, ştii ce?”
- Robert a zis că n-ar fi o problemă, i-am zis, încercând să-l împing. Că n- ar fi fost o problemă.
Am încercat să-i dau un pumn în faţă.
- Că nu, n-ar fi riscant, dar ştiai asta, ştiai asta şi tu.

Patrick m-a prins de mâini şi nu mi-a dat drumul până nu am încetat să mă împotrivesc strânsorii lui. Deşi apoi mi-a poruncit să stau jos, eu m-am dus la măsuţă şi am împins-o cu călcâiul până am răsturnat-o. Mâncarea din cutie s-a revărsat, iar lichidul care a mai rămas pe fundul cutiei a curs pe covor. Patrick a zis: „Ce dracu', Martha” şi s-a dus la bucătărie.
Nu m-am dus după el. Fiecare celulă din corpul meu se simţea paralizată cu excepţia inimii, care îmi bătea tare şi prea repede. N-a trecut mult şi a reapărut cu nişte bucăţi de prosop de hârtie, pe care le-a lăsat să cadă pe lichidul care se infiltrase în covor şi le-a apăsat cu piciorul. Stăteam şi mă uitam fără să fiu în stare să zic nimic, până când mi s-au domolit bătăile inimii. Apoi i-am spus să înceteze.
- Lasă asta. Ascultă-mă.
- Te ascult.
- Dar potoleşte-te odată cu curăţatul.
A zis: „Bine”.
- De ce nu mi-ai spus? De ce m-ai lăsat să mint? Dacă ai fi spus ceva după ce am fost la doctor, acum aş fi putut fi însărcinată. Dintotdeauna ţi-ai dorit copii, Patrick. Acum aş fi putut fi însărcinată. De ce te-ai comportat aşa?

- Pentru că, exact cum ai spus şi tu, ar fi trebuit să te simţi mai bine. Ţi-ai primit în sfârşit diagnosticul, ai acum medicamente potrivite, însă cu mine tot aşa te porţi. La început n-am priceput de ce, dar acum mi-am dat seama.
A început să mişte prosopul de hârtie cu piciorul. Lichidul făcuse o pată neagră pe covor, care era clar că nu o să mai iasă niciodată.
- Aşa eşti tu. N-are de-a face cu . Şi, a spus el, eu nu cred că ar trebui
să faci copii.
Am deschis gura. N-am putut scoate nici un cuvânt, nici măcar să ţip n- am putut. Am gemut ca un animal rănit, un sunet care venea din stomac sau din gâtlej. Patrick a ieşit din cameră şi m-a lăsat acolo.
M-am prăbuşit în genunchi, apoi mi-am lipit faţa de podea. îmi înfipsesem mâinile în păr.
După asta urmează un moment de care nu îmi amintesc, o bucată lipsă din memorie. Abia câteva ore mai târziu stau la marginea patului şi smulg cearşaful de pe el, în timp ce Patrick bagă haine într-o valiză deschisă pe podea. Soarele pătrunde prin fereastră. Mă reped la baie şi vomit.
Când m-am întors, Patrick îşi închisese valiza şi o căra afară din cameră. Am strigat ceva după

el, dar el nu m-a auzit. La scurt timp am auzit maşina pornind şi m-am dus la fereastră. El dădea cu spatele ca să iasă de pe alee.
Am încercat să cobor storul, dar am tras prea tare de el şi s-a rupt.
Vreme îndelungată, n-am făcut decât să stau acolo, cu şnurul în mână, privind în gol la casa de pe partea opusă unde o altă femeie îmi trăise viaţa într-o imagine în oglindă.
Apoi Patrick a intrat înapoi cu maşina pe alee. N-aveam idee de ce s-a întors. L-am privit cum parchează maşina şi iese. Avea o sticlă în mână şi de îndată ce a ridicat capota, a golit-o în motor, a închis la loc capota şi a plecat pe jos, în direcţia gării.
Patrick e genul de om care pune ulei în motor ca ultim gest înainte să-şi părăsească nevasta. Mi-am dus mâna la piept, dar n-am simţit nimic
.Am petrecut ziua şi prima noapte fără el pe patul fără aşternut; după ce a plecat, nu mi s-a părut că mai am vreun motiv să pun lenjeria la loc.
Viaţa, acea viaţă care presupune aşternuturi, şi vase, şi scrisori de la bancă nu mai exista.
între dormit şi trezit, apoi dormit din nou, l-am căutat pe Robert pe Google. Apoi l-am căutat pe

Jonathan pe Google. Nevastă-sa e influencer pe reţelele sociale. Pagina ei de Instagram e un amestec de fotografii de vacanţă, postări sponsorizate despre o marcă de băutură cu colagen şi poze cu toaletele pe care le poartă, pe care şi le face în liftul cu care ieşeam eu în stradă ca să respir. Primeşte cele mai multe like-uri când postează poze cu micul ei trib de fiice, #fiiceledârze, toate posesoare de plete blonde şi nume care pot fi şi substantive comune. Nume de obiecte şi fructe. Am derulat toată pagina, până la nunta ei şi a lui Jonathan pe un acoperiş din Ibiza. M- am întrebat ce i-o fi povestit despre mine, cât de mult ştie o @mamă_de_fiice_dârze despre primul mariaj al soţului ei de patruzeci şi trei de ani.

*

Ingrid mi-a scris de dimineaţă. Mi-a spus că a vorbit cu Patrick şi m-a întrebat:

- Cum te simţi?

I-am trimis emoticonul cu cada de baie, cu ştecărul şi cu sicriul.

M-a întrebat dacă nu vreau să vină să mă ia. I-am spus că nu ştiu.

Eram încă în pat - pe pat - pe jumătate îmbrăcată, în lenjeria de corp şi dresul pe care le purtasem la Londra şi înconjurată de căni care erau goale sau deveniseră recipiente

pentru şerveţele folosite şi coji de portocală pe jumătate uscate, când am auzit-o pe Ingrid descuind uşa reşedinţei directoriale. A venit direct în living, urmată de paşi mai mărunţi şi mai iuţi, şi a dat drumul la desene animate la televizor înainte să urce la mine.
Am crezut că va veni şi se va lungi lângă mine pe pat, să mă mângâie pe cap şi pe braţe, cum făcea de obicei. Am crezut că o să-mi zică: „Las' c-o să fie bine, hai, hopa sus, poţi să mergi până la duş?" Dar nu, ea a deschis uşa larg, s-a uitat în cameră şi a zis:
- Ce privelişte, ce putoare, Martha! Grozav!
La petrecerea mea nu-i observasem burta. Acum am văzut cât de mult se rotunjise. Ingrid şi-a tras flanela peste ea când a intrat şi s-a dus la fereastră. De îndată ce-a căscat-o larg, s-a întors spre mine şi a arătat spre cearşafuri:
- De când stau acolo, pe podea?
I-am spus că avusesem în plan să mă ocup de ele, dar încheierea căsătoriei şi aranjarea patului fuseseră două lucruri incompatibile în momentul ăla. Ea a rămas la capul patului, cu faţa împietrită, şi şi-a apăsat cu degetele de la o mână locul unde coastele se termină deasupra stomacului, de parcă ar fi durut-o.

- Dacă vrei să vii, vino. Băieţii sunt jos, iar eu n-am de gând să o iau pe autostradă cu ei în maşină după ora patru.

Mi-a luat prea mult să mă scol. Mi-a luat prea mult să găsesc ceva să pun pe mine, o geantă în care să-mi adun nişte lucruri. Nerăbdarea crescândă a surorii mele m-a încetinit şi mai mult. Am renunţat şi m-am întins înapoi în pat, cu spatele la ea.

Ingrid atunci a spus:

- Ştii ce? Bine. Nici eu nu mai pot. E mereu aceeaşi poveste, Martha. A părăsit camera şi a strigat de jos: Sună-ţi soţul.

Am auzit-o cum îşi cheamă copiii în faţa uşii şi, o clipă mai târziu, cum se închide uşa cu zgomot. Televizorul a rămas deschis.

A fost prima dată când a refuzat să-şi îndeplinească datoria. Voiam compasiunea ei, iar ea n-a vrut să mi-o ofere. Voiam să mă facă să mă simt ca şi cum aş fi fost un om bun, care avea toată dreptatea să îi spună lui Patrick să plece. M-am simţit furioasă, apoi, când am auzit sunetul maşinii pornind, m-am simţit şi mai singură decât mă simţisem înainte să vină ea.

Nu mi-am sunat soţul. Nu mi-am putut suna nici tatăl, care avea să fie şocat şi n-ar fi putut să

ascundă acest sentiment. Am luat telefonul şi am format numărul mamei.
Nu mai vorbisem cu ea din ziua programării la doctor şi nu voiam nici atunci să vorbesc cu ea. Voiam să îmi răspundă şi să-i spun:
- Ei, nu zici c-am întors-o bine din condei?
Apoi să mă cert cu ea, să îmi închidă telefonul, iar eu să mă simt lovită şi să-i povestesc lui Ingrid, care să spună că aşa se poartă mama, ce mai? La propriu, ce mai?
N-o iertasem pe mama pentru ce făcuse. Nu încercasem s-o iert, şi nici nu mă chinuisem să stau supărată pe ea. îmi venea foarte uşor să urăsc pe cineva care era capabil să-şi vadă fiica suferind şi să nu spună nimic, ba mai mult, să mai şi toarne băutură pe gât.
A sunat o singură dată. Mama a răspuns şi a zis:
- Martha, of! Am tot sperat c-ai să suni.
Nu era vocea ei obişnuită. Ci vocea de pe vremuri, dinainte să ajung o adolescentă care scotea ce-i mai rău din ea, care o transforma într-o persoană care nu ştia decât să mă critice. M-a întrebat cum mă simt şi a spus: „Probabil că groaznic” atunci când i-am răspuns cu un geamăt în loc de cuvinte.

A continuat în felul ăsta vreo zece minute, punându-mi întrebări şi răspunzând tot ea - corect. Exact cum aş fi răspuns eu.
După ce a închis, m-am dus jos, am găsit două sticle deschise de vin şi m- am dus sus cu ele, înapoi în dormitor. N-aş mai fi sunat-o a doua oară, însă ultima ei întrebare fusese:
- Mă mai suni? Sună-mă la orice oră. Chiar dacă e miezul nopţii. După
care tot ea răspunsese: Bine, perfect. Vorbim mai încolo.
*
Eram beată când am sunat a doua oară, chiar înainte să mijească zorii. I- am spus că nu ştiu ce să fac, am implorat-o să-mi spună ea. Ea a început să zică ceva general, la care eu i-am spus:
- Nu, acum. Ce fac acum? Că nu ştiu ce să fac.
Ea m-a întrebat unde sunt, apoi a răspuns:
- Te scoli în picioare, apoi te duci jos şi îţi pui pantofii şi haina. A aşteptat până am făcut lucrurile astea pe rând. Acum, ai să faci o plimbare, iar eu o să rămân cu tine pe fir.
Am mers încet şi m-am trezit până am ajuns la malul râului. Ea mi-a spus:
- OK, acum întoarce-te şi ia-o repede la picior, până simţi că-ţi bate inima cu putere.
Nu ştiu de ce a spus aşa ceva, dar aşa am făcut.

Se luminase când am ajuns din nou la Port Meadow. Ceaţa se subţia la celălalt capăt, lăsând să se întrevadă conturul turnurilor.
Când am intrat în casă, mi-a spus:
- Acum fa o baie. Apoi: Sună-mă în douăzeci de minute. Aştept să mă suni.
*
Am început s-o sun pe mama în fiecare zi.
O expresie des întâlnită în astfel de cazuri este „şi doar aşa reuşeam să trag de mine”, care are un sens mai degrabă figurativ. în cazul meu, chiar aşa se întâmpla: o sunam dimineaţa, imediat ce mă trezeam. Nu eram în stare să mă mişc, să mănânc, să umblu prin casă, să deschid ferestrele sau să mă spăl pe cap dacă nu vorbea ea cu mine şi nu-mi spunea ce să fac.
După-amiaza, stăteam la fereastra reşedinţei directoriale şi mă uitam pe stradă. Casa de vizavi era de închiriat. Vorbeam până mi se încingea obrazul de care lipeam telefonul sau nu mai puteam întoarce capul pentru că-l ţinusem între falcă şi umăr, sau până îmi dădeam seama că se înserase. Nu vorbeam decât despre lucruri neimportante. Ceva ce auzise ea la radio, un vis pe care-l visase una dintre noi.
Nu vorbeam despre Patrick, dar mă întreb dacă ea nu vorbea şi cu el. Mă întrebam dacă ştia unde este. Nu vorbeam despre Ingrid; mama ştia

probabil că nu ne mai vorbim. Probabil ştia şi că era mai bine să-l ţină pe tata şi supărarea lui departe de mine pentru moment, căci el nu m-a sunat şi i-am fost recunoscătoare pentru asta. într-o dimineaţă am sunat-o şi am anunţat-o, ca un copil:

- Ce părere-ţi faci? M-am sculat din pat!

Iar ea a zis:

- Ei, nu mai spune! Bravo, măi! Apoi m-a întrebat: Ce-i zgomotul acela?

I-am spus că scot o ceaşcă din bufet pentru că îmi fac ceai, iar ea a
remarcat:

-Foarte bine!

Vocea ei se auzea la telefon perfect, fără nici un zgomot de fundal. Dacă o întrebam ce face, ea spunea că stă jos. Odată mi-am cerut scuze şi i-am zis că ştiu că vrea să se ducă să-şi vadă de treburi. Ea mi-a spus că publicul n- avea decât să aştepte cuminte noile ei combinaţii artistice inovatoare. N-o mai auzisem glumind în legătură cu arta ei.

Nu mă întreba niciodată de ce am sunat-o în acel moment sau în oricare altul - ştia că o sunam pentru că eram cuprinsă de panică, plictiseală, singurătate, când tăcerea din casă devenea insuportabilă. Iar eu n-am observat

multă vreme că, indiferent de oră, vocea mamei nu suna ca şi cum ar fi băut.

în perioadele dintre telefoane, mă plimbam până simţeam că-mi bate cu putere inima. în principal de-a lungul râului, până la Port Meadow sau, dacă era îndeajuns de dimineaţă ca să nu se umple de studenţi şi turişti, prin parcul de la Magdalen College. Căprioarele păşteau şi mă ignorau.

Apoi, deşi nu m-a întrebat, am început să-i povestesc mamei ce s-a întâmplat, despre căsnicia mea, despre copii, despre Patrick.

îmi spusese că pot să-i spun tot ce voiam; că nimic n-o putea şoca. Mi-a spus:

- Să vedem care-i cel mai urât lucru pe care i l-ai spus. După aia o să-ţi spun eu ce lucru i-am trântit eu lui taică-tău, de zece ori mai oribil.

I-am spus că, mai întâi şi mai întâi, eram supărată pentru că nu observase că ar fi ceva în neregulă cu mine. Aşa mă gândisem eu, cel puţin. Dar e imposibil ca el să nu fi observat ceva. Trebuie să-i fi dat şi lui prin cap la un moment dat, sau poate că ştia de la început. Asta însă era neimportant, ce conta era că nu făcuse nimic pentru că-i convenise aşa. Asta era foarte clar acum - eu eram veşnica problemă, iar Patrick, veşnicul erou. Şi toată lumea credea că

e un tip nemaipomenit pentru că suportă o soţie atât de dificilă. Că zilnic salvează oameni de la moarte, apoi vine acasă şi continuă cu faptele bune. Cum s-or mai fi gândit toţi că duce o viaţă de martir căsătorit cu mine!

I-am spus că n-ar fi trebuit să accepte în veci să-l tratez cum l-am tratat, dar că el o făcuse pentru că nu-i păsa decât să fiu în posesia lui, lucrul pe care şi-l dorise dintotdeauna. Că acceptase orice şi că mă lăsa pe mine să dictez care e versiunea adevărată doar pentru că se temea că altfel mă va pierde. Şi nu pe mine, ci pe o variantă a mea, una pe care o plăsmuise el când avea paisprezece ani. I-am spus că ar fi trebuit să o lase în urmă, cum se întâmplă cu orice om normal, în loc să se căsătorească cu plăsmuirea imaginaţiei sale.

Renunţase la singura lui şansă de a fi tată: n-ar fi trebuit să îmi permită să-i răpesc asta. N-ar fi trebuit să mă facă pe mine responsabilă de asta.

I-am spus că era vina lui Patrick că nu sunt mamă. Am minţit, dar şi el a minţit.

Multă vreme am continuat astfel. în mare parte, mama asculta fără să spună nimic. Nu părea niciodată şocată, nici măcar de lucrurile pe care nici

eu nu îndrăzneam să le rostesc cu voce tare. Ea nu spunea decât: „Sigur că da, sigur că da. Nu mă miră. Oricine s-ar simţi aşa”.
în cele din urmă, am epuizat subiectul. Am spus că eu şi Patrick n-ar fi trebuit să ne combinăm niciodată. Că ne facuserăm rău unul altuia. Căsnicia noastră n-avusese niciodată nici un sens. Apoi am tăcut din gură.
Durase aproape o lună, ceasuri lungi în fiecare zi, şi, de parcă îi venise şi ei rândul în cele din urmă, mama a spus:
- Martha, nici o căsnicie nu e ceva cu sens. Nu pentru cei din jur. O căsnicie e un univers în sine.
Am rugat-o să nu filosofeze.
Râsul ei subţire m-a enervat. Ea a spus:
- Bine, însă Maya Angelou-...
Am întrerupt-o:
- Ia te rog nu mă lua pe mine cu Maya Angelou. Ştiu sigur că am dreptate. Am fost disfuncţionali. Ne-am făcut unul pe altul disfuncţionali. A trebuit eu să îi dau un brânci să încheiem relaţia, dar ştiu că şi el îşi dorea acelaşi lucru. Doar că nu se putea urni. Fireşte că e trist. Dar e mai bine pentru toată lumea. Nu doar pentru noi doi.

- Mda, ce să zic..., a oftat mama. Şi la ce oră vii mâine?
Păruse gata să spună altceva.
Am întrebat-o ce zi era mâine.
- E Crăciunul.
Am tăcut un moment, încercând să îmi imaginez cum ar fi să conduc până la Londra, să-l văd pe tata, să dau ochii cu Ingrid, hărmălaia făcută de copii, conversaţia înfiorătoare a lui Rowland, fricţiunile veşnice şi fără rost dintre Winsome şi mama. Trasul ei la măsea.
- Nu ştiu dacă sunt în stare. Cred că e prea multă lume.
- Nu vom fi decât Winsome şi Rowland, tatăl tău şi cu mine. îmi pare rău, credeam că ţi-am spus. Verii tăi sunt plecaţi. Ingrid şi Hamish au plecat cu cei mici să vadă Disneyland. Nu pricep de ce. Şi stau şi zece zile - în timpul ăsta făceau Luvrul de două ori dacă mă-ntrebi pe mine.
Mă aştepta s-o întreb unde era Patrick, apoi, după un moment de tăcere, a spus:
- E plecat la Hong Kong. O să fie o zi dificilă.
Ştiu. Dar vii totuşi?
I-am zis că nu.
- Nu cred. îmi pare rău.
Mama a oftat încă o dată.

- Ei, asta-i, nu te pot obliga. Dar te rog să te gândeşti dacă merită să stai singură şi să te simţi şi mai nenorocită decât te simţi deja. Să petreci singură Crăciunul, Martha... nu ştiu ce să zic. O să fie tare trist. Şi, dacă nu te superi, chiar mi-ar plăcea să te văd.

De îndată ce a închis, am plecat să mă plimb. Gândul la aleea de-a lungul râului, la încă o plimbare lungă până la capătul ei, m-a obosit, aşa că am luat-o pe alt drum, spre oraş.

*

Broad Street era aglomerată. Mă simţeam ameţită de câtă lume se perinda pe ea, cu pungi de plastic, ieşind şi intrând din magazine, cumpărând pantofi, şi telefoane mobile, şi lucruri de la Accessorize. Bebeluşii plângeau în cărucior, morţi de foame şi de căldură. Copiii se târau în spatele părinţilor sau o luau la goană în faţa lor, stăviliţi de hamurile în care erau prinşi.

Mamele făceau cumpărături însoţite de fiicele adolescente care mergeau pe lângă ele cu capul plecat, scriind mesaje. O fată a ieşit ca o furtună din River Island, mai-mai s-o pocnească cu uşa pe maică-sa, care încerca să se ţină după ea.

Fata aia nu ceruse să se nască pe lumea asta, iar maică-sa n-avea decât să se ducă dracului.

A încheiat o convorbire telefonică, iar maică-sa, care între timp o ajunsese din urmă, a spus: „Până aici, Bethany”. S-a săturat. Au luat-o fiecare în direcţia opusă. Eu m-am nimerit în calea mamei, care s-a oprit în faţa mea, îndeajuns de aproape să-i disting cerceii, care erau nişte trestii-de-zahăr în miniatură. Pentru o clipă am stat faţă în faţă, privindu-ne drept în ochi, dar nu cred că m-a văzut. Am dat să fac un pas într-o parte, dar ea s-a răsucit pe călcâie şi a luat-o repede înapoi după fiică-sa, cu geanta deasupra capului, agitând-o ca pe un steag alb.

Am continuat să merg încet, privind feţele celor care veneau după mine, ciocnindu-mă când de unul, când de altul, întrebându-mă dacă şi ei şi-au dat foc la valiză şi dacă da, cât le-ar lua să îşi revină, să iasă iar din casă, să umble prin oraş şi să îşi dorească lucruri de la Accessorize.

Am intrat la Costa şi am cumpărat o brioşă. Dar nu-mi era foame şi când am ieşit afară, am încercat să i-o dau unui vagabond care şedea la baza unui bancomat. Omul m-a întrebat cu ce e şi când i-am spus, mi-a zis că nu- i plac stafidele. Am continuat să merg spre piaţa acoperită. în faţa unei cofetării, am sunat-o pe mama. La o masă înaltă, în faţa ferestrei, era un băieţel cu bunica lui. Mânca îngheţată. Chiar dacă o ţinea

în mâinile înmănuşate şi era îmbrăcat cu canadiană şi avea căciulă pe cap, buzele îi erau vinete de frig.
Mama a răspuns la telefon şi m-a întrebat dacă e totul în regulă.
- Dacă vin mâine, n-ai să bei, nu?
N-a urmat nici o pauză. Imediat mi-a spus:
- Martha. Doar mi-ai zis să nu mai beau. în ziua în care m-ai sunat de la metrou.
- Ştiu.
- Şi nu mai beau, a spus mama. N-am mai pus strop în gură de atunci. După ce ai închis, am aruncat toată băutura în chiuvetă. Ca să folosesc limbajul grupului, a zis ea, pronunţând cuvântul „grup" de parcă era spoit cu aur, sunt două sute optsprezece zile de la ultima băutură.
Niciodată, nici Ingrid, nici tata, nici Winsome, nici Hamish, nici Patrick, nici unul dintre noi n-o rugaserăm să nu mai bea. Din loialitate, sau poate pentru că ne dădeam seama c-ar fi inutil, nici măcar nu ne trecuse prin cap să discutăm despre asta.
Nu mi-am dat seama că îi zâmbeam băieţelului cu buze vinete. Care a scos limba la mine.
Mama a spus:
- Ce faci, râzi?
I-am zis că nu.

- Adică, da, râd. Dar nu de tine. Am văzut ceva caraghios.

Am zis: „E bine”.

- E foarte bine.

*

De-abia după-amiază, când începea să se însereze, am ajuns şi eu la casa din Belgravia. Mă trezisem hotărâtă să nu mă duc şi petrecusem dimineaţa pe canapea, uitându-mă la televizor cu luminile stinse, încercând să mă conving că nu mă simt vinovată că o voi dezamăgi pe mama, că senzaţia că mi-e rău şi că mă strânge ca o menghină în jurul capului era doar un prim semn al migrenei şi că nu mă simţeam atât de nenorocită încât să vreau să încetez să mai respir taman când s-ar fi dat pe post emisiunea culinară cu reţete de Crăciun a lui Mary Berry.

Winsome a deschis uşa şi a părut în culmea fericirii să dea cu ochii de mine, nepoata ei care nu-şi făcuse duş, purta tricou şi pantaloni de trening pe sub pardesiu şi ţinea în mână un cadou stas cumpărat de la o benzinărie. S-a învârtit fără rost în jurul meu şi şi-a exprimat efuziv recunoştinţa pentru cadou, apoi m-a condus în living.

Nu venisem în speranţa că o să mă simt un pic mai bine. Venisem pentru că mă gândeam că

n-am cum să mă simt mai rău. însă când am intrat în cameră, imediat m-am simţit năpădită de nostalgia perversă după orele de izolare şi nefericire de la reşedinţa directorială. Când i-am văzut pe Rowland, pe mama şi tata în camera care arăta copleşitor de goală, fiecare deschizând un cadou minuscul, m-am simţit infinit mai rău. Eu făcusem asta. Eu eram motivul pentru care Ingrid şi verii mei aleseseră cu toţii să se ducă în alte părţi. Camera vibra de absenţa lor. Era un curent subteran separat de tristeţe atât de palpabil, că până şi un străin care ar fi păşit pentru prima dată acolo ar fi simţit atmosfera de doliu recent. Pentru că Patrick nu era acolo. Tot mie mi se datora şi asta. Şi, la fel ca şi mătuşa mea, părinţii şi unchiul meu s-au arătat mai mult decât încântaţi să mă vadă.

Tata a venit şi m-a luat în braţe, bătându-mă afectuos pe spate de parcă făcusem cine ştie ce ispravă grozavă că îmi făcusem apariţia acolo, târziu, neanunţată şi îmbrăcată nerespectuos, în ziua care era cea mai importantă zi a anului pentru mătuşa mea. Iar ea îmi pusese deoparte o porţie de la prânz, în eventualitatea nesperată, spusese Winsome, că totuşi o să le fac o surpriză şi o să vin. Iar Rowland, care întotdeauna se

ferea cât putea să îi servească cu ceva pe alţii, mi-a spus să stau jos că se duce el şi îmi aduce mâncarea.

Mama a aşteptat şi m-a luat ultima în braţe, strângându-mă îndelung, cum făcuse tata, însă apoi, în loc să-mi dea drumul, m-a lăsat să fac un pas îndărăt dar a continuat să mă ţină de umeri, spunând că a uitat ce fată frumoasă sunt eu. Nu era beată.

Iar eu m-am foit până mi-a dat drumul. Şi când s-a întors Rowland, i-am spus că nu mi-e foame. Iar când tata mi-a citat un rând din romanul pe care- 1 citea la momentul acela, spunând că i se pare şi amuzant, dar şi potrivit cu situaţia, am dat din umeri. Iar când Winsome a venit la mine cu un cadou de sub pom - în eventualitatea nesperată et cetera -, l-am deschis şi am zis că am deja o vază şi că oricum nu prea cred că voi primi flori în viitorul apropiat.

După care am spus că plec, n-am vrut să iau cadoul nici atunci şi nici când am dat să deschid uşa din faţă.

*

Citatul din cartea tatei era într-adevăr şi amuzant, şi potrivit situaţiei.

„Incinerarea era la fel de neplăcută ca un Crăciun în familie.”

*

Am sunat-o pe mama devreme în dimineaţa următoare, în timp ce mă îmbrăcam. De îndată ce a răspuns, am început să vorbesc despre ziua precedentă, cât de oribil fusese fără ceilalţi. Nu de Patrick era vorba, bineînţeles. Mă bucurasem că el nu era acolo. De mai multe ori am zis:

- E mai bine aşa şi pentru el. Pentru că el...

La care ea a spus:

- Nu. Opreşte-te. I se consumase şi ei răbdarea. îi tremura vocea. Nu e căderea ta să decizi ce e mai bine pentru alţii, Martha. Nici măcar ce-i mai bine pentru soţul tău - mai ales pentru soţul tău. Pentru că, fie vorba între noi, habar n-ai ce-şi doreşte Patrick.

Am vrut să spun ceva ca s-o opresc, dar mi se uscase gura, iar ea a continuat:

- Din ce-mi dau eu seama, nici măcar n-ai făcut vreodată vreun efort să afli. Uneori mă întreb dacă nu cumva te-ai gândit că ar fi mai uşor să arunci totul în aer şi gata. Pic, pic, pic, kerosen peste tot, un chibrit peste umăr în timp ce te îndepărtezi. Incinerare absolută.

Apoi s-a oprit şi a aşteptat. Eu am zis:

- De ce îmi spui aşa ceva? Nu ar trebui să fii de partea mea? Să fii drăguţă cu mine?

- Sunt de partea ta. Dar ieri mi-a fost ruşine. Te-ai făcut de ruşine. Ai făcut pe toată lumea de

ruşine. Te-ai purtat copilăreşte. Să nu iei măcar vaza aia...
Atunci am ţipat la ea. I-am spus că n-are dreptul să îmi facă observaţie.
- Ba cred că exact asta am să fac. Cineva trebuie să te pună un pic la punct. Crezi că toate ţi se întâmplă numai ţie. Asta am văzut ieri. Că totul e o tragedie personală teribilă şi că numai tu ai dreptul să suferi. Dar, fata mea, a spus ea, tragedia ni s-a întâmplat tuturor. Chiar nu vezi lucrul acesta? Nici măcar ieri n-ai înţeles? Că e tragedia noastră, a tuturor? Că dacă ar fi fost acolo, ai fi văzut cu ochii tăi că e în primul rând tragedia lui Patrick? Că viaţa lui a fost afectată la fel de mult ca a ta?
I-am spus că n-are dreptate.
- El n-a simţit niciodată ce simt eu. Habar n-are cum e.
- Foarte posibil, dar în tot răstimpul acesta a trebuit să aibă grijă de tine. Să audă cum nevasta lui spune că vrea să moară, s-o vadă suferind şi să nu ştie cum s-o ajute. Imaginează-ţi cum e asta, Martha. Şi tu să spui că i-a făcut plăcere aşa ceva! După ce a stat lângă tine fără să se gândească o clipă la propria persoană, iar la sfârşit să fie urât pentru asta şi să i se spună să plece.

- Dar nu îl urăsc.
- Poftim?

-N-am spus nici o clipă că-l urăsc.

- Şi dacă ar fi aşa, după toate răutăţile pe care le-ai zis, dă-mi voie să-ţi spun că oricine în locul lui Patrick te-ar fi părăsit de mult, fără să i se ceară asta. Tu ai minţit prima, Martha. Nu el te-a obligat. Nimeni nu te-a obligat.

Am simţit că-mi fuge pământul de sub picioare. Mama a oftat adânc, apoi a continuat.

- Nu spun că n-ai suferit, Martha. însă sfatul meu este: maturizează-te, draga mea. Nu eşti singura care suferă.

Apoi n-a mai spus nimic, până n-am zis eu:

- Şi cum să fac asta?
- Poftim? Nu te aud dacă vorbeşti în şoaptă.

Am repetat rar:

- Cum fac asta? Mamă, nu ştiu ce să fac.
- Ai putea să-i ceri iertare soţului tău şi, a continuat ea, să zici mersi dacă ţi-o acordă.

Maya Angelou (1928-2014) a fost o poetă şi scriitoare americană de culoare celebră care a abordat în cărţile ei teme precum familia, identitatea, rasismul etc

.După asta n-am mai sunat-o. La sfârşitul săptămânii am primit o scrisoare.

în scrisoare scria: *Martha, ştii la fel de bine ca mine că discuţia pe care am purtat-o de-a lungul acestor săptămâni e încheiată. Ce se întâmplă de acum încolo e la latitudinea ta, însă*

sper că te vei gândi la următoarele lucruri, indiferent ce hotărâre iei.

Toată viaţa am crezut că toate mi se întâmplă numai mie. Lucrurile oribile - copilăria mea, mama mea nebună/moartă, tatăl care a dispărut.

Că, pentru că a fost nevoită să mă crească pe mine, am pierdut-o pe Winsome de soră. Tatăl tău care n-a reuşit în viaţă, casa asta, traiul într-un loc pe care nu-l pot suferi, băutura, alcoolismul. Şi a Şa mai departe, toate mi se întâmplau numai mie.

Şi apoi - tu. Fiica mea frumoasă, care a luat-o razna când era încă o copilă. Şi deşi tu erai cea care suferea, deşi am ales să nu te ajut, în capul meu tot era cel mai rău lucru care putea să mi se întâmple.

Eu eram victima, Şi bineînţeles că victimelor le e permis orice. Nimeni nu poate fi tras la răspundere atât timp cât suferă, a Şa că tu ai fost pentru mine scuza perfectă ca să nu încerc să mă maturizez.

Apoi însă, la vârsta de 68 de ani, m-am maturizat Şi eu. Ştiu că nu e multă vreme de atunci, dar iată ce am reuşit să înţeleg: că nenorocirile se întâmplă. Cele mai mari nenorociri. Singurul lucru pe care fiecare din noi putem să-l facem este să hotărâm dacă ni se

întâmplă nouă, sau, dacă măcar în parte, se întâmplă pentru noi.

Întotdeauna am crezut că boala ta mi s-a întâmplat mie. Acum am ajuns la concluzia că s-a întâmplat pentru mine, pentru că în sfârşit am reuşit să nu mai beau. Nu m-am apucat de băut din cauza ta sau a bolii tale, a Şa cum sunt sigură că ţi-am dat de înţeles, dar tu eşti motivul pentru care m- am oprit din băut.

Poate că o să zici că greşesc. Poate că n-am dreptul să mă gândesc la suferinţa ta în acest fel, dar este singurul fel în care mă pot gândi ca să-i găsesc un sens. Şi stau Şi mă întreb dacă nu există vreun mod în care ai putea Şi tu să îţi dai seama că toată suferinţa asta a avut până la urmă rostul ei.

Să fie oare motivul pentru care simţi totul atât de intens Şi iubeşti mai tare Şi te lupţi mai aprig decât oricine altcineva? Să fie oare motivul pentru care eşti iubirea vieţii surorii tale? Pentru care vei ajunge să scrii lucruri mult mai importante decât o rubrică micuţă despre mâncare? Cum poţi oare să fii criticul meu cel mai acerb Şi în acelaşi timp o persoană cu atât de multă compasiune încât eşti gata să cumperi ochelari de care n-ai nevoie numai pentru că doctorul a căzut de pe scaun? Martha, când eşti în cameră, nimeni nu vrea să vorbească cu

altcineva de-acolo. De ce oare dacă nu tocmai din cauza vieţii pe care ai dus-o, o viaţă de om călit în foc?
Şi toată viaţa ta de adult ai fost iubită de un om. Un dar pe care nu-l primeşte oricine. Iar dragostea lui încăpăţânată, persistentă, nu e în pofida ta sau a suferinţei tale. Este tocmai pentru că tu eşti tu, iar tu eşti a Şa tocmai datorită suferinţei prin care ai trecut.
N-ai decât să nu crezi ce-ţi spun, dar eu Ştiu, Şi Ştiu bine, Martha, că suferinţa ta te-a făcut îndeajuns de vitează încât să reuşeşti să mergi mai departe.
Dacă vrei, poţi să îndrepţi totul. începe cu sora ta.
*

Am pus scrisoarea într-un sertar şi am luat telefonul. Mă aştepta un mesaj de la Ingrid. Se întorseseră de câteva zile, dar nu mai vorbiserăm de când venise la Oxford. îi trimisesem mesaje, dar ea nu îmi răspunsese la ele. Mesajul ei suna cam aşa: „Cumpără soluţie de desfundat ţevile pe drum pentru că s-a înfundat scurgerea la baie. Scuze că dau mesaje sexy când eşti la birou”. Emoticon cu vânătă, gură dată cu ruj.

în timp ce mă uitam la el, punctuleţele cenuşii au început să apară, apoi să dispară, după care au apărut din nou.
„E clar că mesajul ăsta nu era pentru tine.”
Eu i-am trimis un şir de mătănii, o ţigară şi inima neagră. Am început să scriu altul, cu drumul şi fata care aleargă, pe care nu l-am mai trimis, pentru
că dacă ştia că mă duc la ea, ar fi şters-o până să ajung eu acolo.
*
Era în grădina din faţa casei, stătea cu picioarele atârnate pe o masă de voiaj paradită şi se uita cum fiii ei se reped unul la altul pe bicicletele lor. în ciuda frigului, toţi trei purtau pantaloni scurţi şi tricouri de la Disneyland. S-a întors când ei m-au întâmpinat cu chiote, dar nu a avut nici o reacţie în timp ce eu mă îndreptam spre ea făcându-i cu mâna ca o proastă.
- Bună, Martha. M-a durut rău să-mi aud sora întâmpinându-mă ca pe o cunoştinţă, ca pe o persoană fără importanţă. De ce-ai venit?
- Să-ţi dau asta. I-am dat o sacoşă de plastic cu soluţia de desfundat ţevile. Şi să îmi cer iertare.
Ingrid s-a uitat în pungă şi n-a spus nimic. Apoi a zis: „Scuză-mă”, aplecându-se într-o parte ca să se uite la fiii ei care începuseră să pună frână

brusc, lucru interzis, după cum ştiau şi ei, pentru că se strica gazonul. A început prin urmare să strige la ei.
Nu că ar fi fost gazon, întrucât fusese distrus din momentul în care se mutaseră acolo, şi, deşi ei continuau să o ignore, ea îşi repeta avertismentul pe acelaşi ton ridicat, de cum credeam că a terminat şi încercam să spun ceva.
Ploaia care căzuse toată dimineaţa se oprise când ieşisem din maşină, însă cerul era în continuare negru şi fiecare bătaie de vânt scutura apă din copaci. Am aşteptat.
Ingrid a cedat în cele din urmă şi a zis:
- Dă-i drumul atunci.
- Voiam să îţi spun...
- Stai o clipă.
Soră-mea s-a ridicat de pe masă şi a cules o maşinuţă dintr-o băltoacă, şi- a scos telefonul şi a trimis o serie de mesaje înainte să se întoarcă şi să înceapă să şteargă o altă porţiune a mesei cu un şerveţel pe care a durat până l-a descoperit în buzunar.
- Ingrid?
- Poftim? Dă-i drumul. N-am zis aşa?
Nu s-a mai aşezat pe masă, s-a sprijinit doar pe margine.

Mi-am cerut scuze. Era o variantă a scuzelor pe care le concepusem în maşină, doar că mult mai încurcate şi mai pline de pauze, cu repetiţii nenumărate şi începuturi proaste, din ce în ce mai chinuitoare pe măsură ce mă căzneam să le formulez. Mă simţeam ca un copil la o lecţie de pian care se poticneşte la fiecare notă a unei piese pe care o cântase la perfecţie acasâ.
Pe măsură ce continuam, soră-mea devenea din ce în ce mai iritată. N-a spus decât: „Am mai auzit partea asta", când am revenit la cât de mult îmi doream copii şi apoi am terminat complet dezumflată:
- Deci asta am vrut să spun.
Ea a răspuns: „Mda" şi şi-a apăsat cu degetul o coastă. Problema era, mi- a spus ea, privind înainte, că o secătuisem de puteri. îi secătuisem de puteri pe toţi cei din jur. Erau cu toţii depăşiţi. Nu mai putea să aibă grijă şi de mine, şi de copii. Mi-a spus că la un moment dat avea să mă ierte, dar că nu acum.
Am spus: „Bine", apoi m-am gândit să plec, dar Ingrid s-a dat mai încolo şi m-a întrebat dacă aveam de gând să stau jos sau nu. O vreme ne-am uitat la fiii ei care între timp se apucaseră să construiască o rampă din nişte scânduri şi o cărămidă. Apoi eu am spus:

- Sunt grozavi.
Ingrid a dat din umeri.
-Nu, zău. Sunt grozavi.
- Pe ce te bazezi?
- Păi uită-te şi tu, acum cinci minute erau bebeluşi, iar acum uite ce fac.
- Da, aşa o fi. Merg pe biciclete.
„Nu”, i-am spus eu.
- Mă refeream la faptul că fac din rahat bici.
Ingrid şi-a acoperit faţa cu mâinile şi a clătinat din cap de parcă ar fi plâns.
Am aşteptat. O clipă mai încolo, ea a spus: „Bine, bine” şi şi-a dat mâinile la o parte.
- Gata, te-am iertat.
Avea ochii roşii şi plini de lacrimi, dar râdea.
- Eşti în continuare o fiinţă oribilă. Cea mai oribilă din câte cunosc eu.
I-am spus că ştiu şi eu asta.
- De ce, mi-a spus ea, cu vocea colorată de tristeţe, de ce m-ai minţit când mi-ai spus că nu vrei copii? De ce n-ai putut să ai încredere în mine?
- în tine am avut încredere. în mine însă, nu.
„Dar de ce nu?” a întrebat ea.
- Pentru că ai fi reuşit să mă convingi să încerc. Ca Jonathan. Dacă mi-ai fi spus că aş fi o mamă bună, mi-aş fi îngăduit să te cred.

Ingrid s-a aplecat spre mine, până ni s-au atins braţele.
- N-aş fi spus niciodată aşa ceva.
- Ba mi-ai spus-o. Mi-ai spus tot timpul că ar trebui să fac un copil.
- Nu, n-aş fi spus niciodată că o să fii o mamă bună. Ai fi o mamă groaznică.
Mi-a tras una în picior şi a spus: „Doamne, Martha!”
- Te iubesc atât de mult că doare. Dă-mi aia, te rog.
A arătat spre punga de plastic. Am luat-o de pe jos şi Ingrid a spus, după ce s-a uitat în ea:
- Ah, asta e soluţia cea mai scumpă. Mersi.
Şi pentru o clipă am simţit că suntem iar împreună în interiorul câmpului nostru de forţe.
Apoi s-au auzit ţipete. Se iscase o ceartă din cauza cărămizii.
Ingrid a spus: „Gata cu distracţia”, apoi mi-a zis că n-am decât să mă duc să îi descurc eu, pentru că ea trebuia să intre în casă şi să le pregătească o gustare.
Ne-am ridicat amândouă şi eu m-am dus la băieţi, care erau cu toţii înarmaţi cu beţe.
Era pe cale să intre în casă când m-a strigat pe nume şi eu m-am întors şi- am văzut-o cum mergea cu spatele şi îmi aduc aminte cum şi-a

ridicat braţele să îşi strângă mai bine părul în coadă şi un nor a trecut prin faţa soarelui, aşa că lumina i-a jucat pe faţă şi pe păr în timp ce striga, fericită, către noi:

- Celebrele mele paste fără pic de sos.

*

Mai târziu, când copiii erau în baie, am stat în faţa uşii, sprijinite de perete. Vorbeam despre altceva când Ingrid mi-a spus:

- Dacă te simţi mai bine din iunie, atunci de ce te porţi la fel? Adică, vreau să zic, cu Patrick. Nu că te judec. Dar, dacă într-adevăr te simţi mai raţională, de ce totuşi treaba asta nu se vede şi la suprafaţă?

Apoi a tresărit, de parcă s-ar fi aşteptat la o explozie.

- Pentru că nu ştiu să mă port altfel cu el.

I-am spus că îmi dau seama că nu e o scuză.

- Nu, înţeleg ce spui. Atâţia ani de obişnuinţă faţă de şapte luni amărâte. Dar trebuie să găseşti o soluţie.

I-am spus că nu mă simt deocamdată în stare de aşa ceva, să mă întâlnesc cu el, şi ştiam că oricum nu eram în stare să-l iert.

- Ştii unde e?
- La Londra.
- Da, dar unde?

-Nu ştiu. Probabil şi-o fi reluat în primire apartamentul.
- Da, urmează, dar pentru moment stă cu Winsome şi Rowland.
Ingrid avea o faţă serioasă.
Am întrebat-o de ce conta asta atât de mult.
- Winsome şi Rowland sunt plecaţi.
- Da, dar Jessamine e acolo.
Am râs şi am spus că dacă există ceva pe lumea asta de care să nu mă îngrijorez, este ideea că Patrick ar putea fi cu cineva care nu e nevasta lui.
Chiar dacă îl făcusem să plece şi îl pedepsisem fără cruţare luni de zile tocmai ca să plece odată şi îi spusesem că nu-l mai iubesc - strigasem asta după el în timp ce ieşea pentru ultima dată din dormitor -, m-am simţit ca şi cum m-ar fi îmbrâncit cineva când Ingrid mi-a spus:
Dar, Martha, din punctul de vedere al lui Patrick, tu nu eşti nevasta lui
.Ingrid m-a pus să aştept în timp ce a căutat într-un sertar cheia de la casa din Belgravia.
- Pentru orice eventualitate.
Deja acceptasem un baton de miisli, şi o sticlă de apă, şi un audiobook de dezvoltare personală pe care le scosese din sertarul cu pricina. în

douăzeci şi una de zile, aş fi fost capabilă să învăţ să-i iert pe alţii.
I-am spus că n-am nevoie de cheie.
- Dacă nu-i acolo, plec acasă şi gata. Nu are rost să intru.
- Ba da. Poate ai nevoie să mergi la baie, cine ştie?
A găsit-o şi mi-a întins-o. Când n-am vrut să o iau, mi-a înhăţat mâna şi a încercat să mi-o bage cu de-a sila în pumn.
- Ce dracu' mai e şi asta?
Se uita la degetul meu mare.
- Insulele Hebride.
- Păi, sigur că da. Pune-o în geantă, da?
Am luat cheia ca să nu mă mai bată la cap cu ea.
*
Patrick nu era acolo. Am bătut şi am aşteptat pe trepte în faţa casei mătuşii până a început să mă doară faţa de frig şi mâinile mi-au amorţit în buzunare. M-am întors la maşină şi am stat înăuntru, cu haina pe mine, o oră. Piaţa era goală. N-a venit şi n-a plecat nimeni.
Erau doar şase săptămâni de când plecase Patrick, dar, în câteva zile, timpul se dilatase în mod ireal, iar singurătatea mea devenise absolută, astfel că, aşa cum stăteam în maşină, mi se părea că pune sub semnul întrebării însăşi existenţa lucrurilor.

A mai trecut o oră. Tot nimeni. începeam să îngheţ. Frigul mă înconjura din toate părţile. Am căutat pe Google „hipotermie în maşină”, dar, în timp ce bâjbâiam după taste, mi-a murit bateria şi ăsta a fost în cele din urmă motivul pentru care a trebuit să intru în casă. Dar de fapt, era vorba de o nevoie să văd ceva de-al lui Patrick, dacă nu-l puteam vedea pe el.
După ce stătusem săptămâni întregi singură, culminând cu cele două ore în maşină, fără să văd nimic pe fereastră în afară de întuneric şi absenţa fiinţelor omeneşti, nici măcar el nu mai părea real.

înăuntru totul era aiurea. Am rămas pe hol cu cheia lui Ingrid în mână, întoarsă pe dos.

Winsome avea o regulă în casă: efectele personale nu erau acceptate în spaţiile comune, însă lucrurile lui Jessamine zăceau peste tot, pantofi aruncaţi în toate colţurile din antreu, iar pe întreaga lungime a holului, grămezi de haine. Mi-am scos pardesiul şi am intrat în salon.

Direct pe masa de nuc se aflau două pahare şi o sticlă de vin pe fundul căreia rămăseseră numai nişte urme de drojdie.

într-un an, îmbătându-se de Crăciun, mama le-a spus tuturor că atunci când o să moară Winsome, stafia ei se va întoarce să bântuie salonul, terorizându-ne pe toţi cu strigăte

precum „urme de apă pe lemn!”, „urme de apă pe lemn!” şi făcând să plutească în aer suporturile de pahare.

M-am dus şi am luat paharele să le duc la bucătărie, strângând şi alte lucruri în timp ce mă mişcăm prin încăpere. Ultimele obiecte au fost un încărcător de telefon şi o sticluţă roz cu acetonă.

Mi s-a părut un comportament tipic din partea lui Jessamine să lase pe capacul lăcuit al pianului mamei sale o sticlă cu dizolvant. Dar nimic din ce am strâns acolo sau în drum spre bucătărie nu-i aparţinea lui Patrick. Am lăsat toate lucrurile în prag şi m-am întors spre scara principală.

Valiza şi lucrurile pe care le achiziţionase de când plecase erau în cutii, stivuite în faţa camerei lui Oliver, lipite cu bandă adezivă şi numerotate în aşa fel încât să corespundă cu foaia excel care descria conţinutul fiecăreia, m-am gândit eu. Nu le-am deschis. Numerele erau scrise de mână. Asta îmi era suficient.

întorcându-mă la scări, am intrat şi în camera lui Jessamine, să mă duc la baie. Pe noptieră era ceasul lui Patrick, lângă un pahar cu apă şi un elastic de păr mov în care se prinseseră câteva fire de păr blonde. M-am dus şi l- am luat în

mână. Mă simţeam îngreţoşată, nu pentru că era acolo. Ci datorită familiarităţii intrinsece, a greutăţii lui, când l-am întors în mână, a amintirii care îl însoţea, modul în care şi-l punea, prima dată când îl văzusem că şi-l pune. Nu mă simţeam demnă de asemenea amintire.

Patrick nu era al meu. Am pus ceasul la loc şi am intrat în baie.

în faţa oglinzii, mi-am şters faţa cu şerveţele, privind imaginea podelei din spatele meu, unde Patrick ajutase să se nască copilul soră-mii.

Un coş de gunoi plin de resturi cosmetice de-ale lui Jessamine se afla lângă closet. M-am dus şi am aruncat acolo şerveţelele. Au căzut pe o folie de aluminiu care adăpostise o singură pastilă. Iată un alt lucru de care nu îmi făcusem griji niciodată: că Patrick va fi trimis să cumpere pastila de a doua zi pentru cineva care nu e nevasta lui.

La un moment dat, în timp ce mă îndepărtam de Londra, mi-am dat seama că îmi uitasem haina în graba de a pleca şi, pe măsură ce continuam să conduc, m-am simţit din ce în ce mai puţin convinsă că închisesem uşa din faţă.

Peste o săptămână am împachetat lucrurile din reşedinţa directorială, mişcându-mă prin casă şi umplând cutii care, dacă ar fi fost

etichetate, ar fi conţinut: Tacâmuri trântite aici direct din sertar. Cutie de sardele în ulei/certificate de naştere. Pui de pernă, fohn, sosieră învelită în faţă de pilotă.

Mă ospătam cu Gatorade albastru şi biscuiţi din cămara care se golea şi dormeam îmbrăcată pe canapea.

în ziua în care am plecat ningea. Dimineaţă au venit doi tipi cu un camion şi mi-au încărcat toate cutiile cu profesionalism, aşa cum spunea reclama de pe camion. Au început să le încarce în timp ce eu încă mai împachetam lucrurile din dormitor. Cu excepţia unei valize cu care plecase, Patrick lăsase totul în urmă.

I-am împachetat hainele din şifonier şi din comodă, apoi am deschis sertarul noptierei. La vedere era o carte pe care i-o dăduse tata de Crăciun cu un an în urmă şi pe care Patrick se încăpăţâna s-o citească, în ciuda faptului că era despre poezie şi nu conţinea poezii adevărate. Am luat-o şi am deschis-o la pagina unde erau nişte fişe cu marginile îndoite.

Patrick urma să citească de pe ele: „Fără îndoială că nevasta mea mă va corecta mai târziu şi va insista că toată lumea a venit pentru băutura gratis, dar cu toţii ne aflăm aici pentru că o iubim pe această femeie neobişnuită,

frumoasă, exasperantă, care, dacă mă întrebaţi pe mine, nu arată ca şi cum ar avea mai mult de treizeci şi nouă de ani şi douăsprezece luni”.

El urma să spună apoi: „Bine-ar fi fost să nu fie aşa, dar cu toţii ştiţi că Martha e singurul lucru pe care mi l-am dorit în viaţa mea...” N-am fost în stare să citesc mai departe. Am băgat fişele înapoi în carte şi am pus-o înapoi în sertar. în loc să îi împachetez conţinutul, m-am apucat şi am înfăşurat bandă adezivă în jurul întregii noptiere. Muncitorii au venit la uşă, iar eu le-am spus că am terminat, să ia totul.

Au plecat şi eu am umblat prin casă, ţinând în mână adresa unui depozit din Londra pe care mi-o dăduseră ei. Ştiam fiecare imperfecţiune a fiecărei scânduri, fiecare cojiţă de vopsea de la fiecare uşă, toate porţiunile din pereţii livingului unde încercaserăm să dăm cu vopsea peste urmele lăsate de chiriaşul dinainte. Patrick cumpărase nuanţa greşită de vopsea şi chiar şi acum ieşeau în evidenţă asemenea unui sistem solar lustruit şi strălucitor într-un vast şi mat univers. Mocheta căcănie purta semnele lăsate de mobila noastră, praful se întindea ca nişte dâre cenuşii de fetru de-a lungul fiecărei prize non-standard, a căror întrebuinţare n-o ghicisem niciodată. Şapte ani de zile, reşedinţa

directorială emanase un soi de ostilitate psihică, pe care numai eu o percepusem. Nu ştiu de ce, în ultima oră petrecută aici, îmi lăsa impresia că sunt acasă. Am urcat la etaj să mă mai uit o dată la cămăruţa mea.

Pe fereastra micuţă se vedea cum zăpada se aşterne pe ramurile desfrunzite ale platanului. Am deschis-o şi m-am întors în prag, rămânând acolo o clipă. în casă au roit câţiva fulgi de nea, care s-au aşezat pe podea şi s-au topit pe mochetă.

*

Agentul imobiliar descuiase casa şi era jos, în bucătărie, cu un cuplu mai tânăr decât Patrick şi cu mine. Tocmai spunea ceva despre aparatele de calitate. Am aruncat o privire înăuntru, trecând neobservată în timp ce mă îndreptam spre uşă, şi am văzut cum nevasta deschide cuptorul, strâmbă din nas şi spune:

- Iubi, ia te uită.

Am ieşit din casă, am lăsat cheia în cutia poştală şi am demarat.

*

Trecând de porţile zonei de reşedinţe directoriale, am tras maşina în afara drumului şi am parcat lângă o spărtură din gardul viu înalt. Am intrat prin spărtură şi am pătruns pe un câmp lat, împărţit în parcele. Era pustiu,

pământul era golaş şi urât şi mustea sub picioare.

Nu ştiam de ce vreau să opresc şi să intru; nu mai venisem niciodată singură. Fără Patrick nu am fost în stare să găsesc grădina care ne aparţinea nouă. Am sfârşit prin a alerga în susul şi în josul potecilor dintre loturi, cu ochii plini de lacrimi când bătea vântul din faţă şi părul învălătucindu-mi-se în jurul feţei când sufla din spate.

în cele din urmă am văzut magazia noastră şi am traversat în fugă grădinile altora pentru a ajunge la a noastră - un pătrat de noroi negru şi frunze de portocal plutind în apa care se adunase în brazdele săpate de Patrick.

în afară de acestea şi vrejurile de cartofi vechi care fuseseră culcate de ploaie, nu mai rămăsese nimic din munca lui. Iarna şterse cu totul orele petrecute de el aici, de unul singur, sau cu mine şezând şi privindu-l cum înfige cazmaua în pământ cu piciorul, cum scoate buruienile şi alte plante care răspândeau seminţe.

Uşa magaziei nu era încuiată, se legăna în vânt. Cineva luase uneltele lui, scaunul pe care mi-l cumpărase. Singurul lucru care mai

rămăsese neluat, pentru că nu putea fi urnit, era trunchiul de copac căzut.

M-am dus să mă aşez pe el, dar amintirile m-au făcut să îngenunchez în faţa lui pe pământ. Şi apoi să-l înconjor cu braţele, să-mi plec fruntea pe el, să respir lemnul ud, să-l aud pe Patrick cum mă întreabă: „în a câta lună eşti? îmi dai un răgaz?" I-am spus: „N-am de gând să aştept fără rost, Patrick. Ne vedem acasă .

în curând mi s-a făcut frig, aşa că a trebuit să mă ridic. Nu îmi mai venea să plec de acolo.

Fusesem şi eu o dată însărcinată. Fusesem însărcinată aici şi asta însemna că aici e un loc sacru, pătratul acesta de noroi negru pe care-l lăsam în voia stihiilor. Să laşi un lucru care ne aparţinea amândurora neprotejat de lăcomia celor care râvneau la el şi credeau că oricum nu aparţine nimănui - nu era nimic aici în afară de un buştean uscat. Am luat o rămurică şi am înfipt-o în pământ şi am tras de mine să mă întorc la maşină, încovoiată de vânt.

în tăcerea ce a urmat închiderii uşii, mi-am amintit cum mi-a spus Patrick prima dată când ne îndreptam cu maşina spre reşedinţa directorială că în curând vom avea salată verde la discreţie. Am râs, în timp ce lacrimile îmi

curgeau în continuare pe obraji. O perioadă scurtă, în prima vară petrecută
la Oxford, acest lucru fusese adevărat.
*
După ce am mers vreo milă, am băgat adresa pe Google Maps, deşi locuisem la Goldhawk Road de la vârsta de zece ani, cu excepţia celor două perioade în care fusesem pentru scurt timp căsătorită. în timp ce intram pe autostradă, vocea de femeie care mă ghida a spus: „După cincizeci şi patru de mile luaţi-o la stânga” şi, când am ratat ieşirea: „întoarceţi-vă cât de repede posibil”
.Uşa din faţă a casei părinţilor mei era întredeschisă. Am intrat şi am găsit-o pe Ingrid pe canapea în biroul tatei, aşezată, cu picioarele proptite pe podea, nu întinsă şi cu picioarele pe braţ sau sprijinite sus, pe perete. Iar ochii ei îl fixau pe tata, care se afla în centrul camerei şi se pregătea să citească ceva dintr-o carte deschisă, pe care o ţinea în mâini ca pe o carte de rugăciuni. Şi mama era cu ei şi avea în mână un pămătuf de pene pentru şters praful - ceva nemaivăzut la noi în casă - pe care-l agita deasupra nu ştiu cărui obiect de pe consola căminului.

Impresia pe care mi-au dat-o era de actori într-o piesă, care aşteaptă să se dea la o parte cortina, dar care nu s-au identificat încă cu rolul, astfel că, pentru o secundă, publicul îi vede acolo - încremeniţi în poziţiile lor naturale - înainte să se mobilizeze.
Mama începe să agite ştergătorul de praf, tata începe să citească din mijlocul unei fraze, personajul surorii se apleacă înainte de parcă ar asculta. Toţi din partea cealaltă al celui de-al patrulea perete văd însă că şi-a scos telefonul. Tata ridică privirea şi se opreşte din citit pentru că un alt actor - în mod clar, personajul care va complica intriga - urmează să intre, încărcat cu multe bagaje. El îl invită să se aşeze, iar mama continuă să spună ceva despre cafea, iar tata, după ce a întrebat cum a fost drumul, spune:
- Ia să vedem, unde rămăsesem? Aaa, uite, zice el şi reia cititul.
Sora noastră încetează să mai mimeze că e atentă şi se uită direct la telefon.
Cealaltă rămâne în picioare acolo unde este, nu-şi pune bagajele jos, ci ascultă, dându-i publicului timp să se întrebe care o fi povestea ei, de ce o fi sosit, ce o fi vrând, ce obstacole i-au răsărit în cale şi cum se vor rezolva în nouăzeci de minute. Şi dacă va exista o pauză între acte.

Dacă automatul din parcare acceptă plata cu cârdul.

- „Marea revelaţie n-a venit niciodată. în schimb, au fost mici miracole zilnice, beţe de chibrit aprinse pe neaşteptate în mijlocul întunericului; iată unul.”

Tata încheie.

- Nu-i minunat, fetelor? E din...
- Virginia Woolf.

Ingrid a spus-o fără să-şi ia ochii din telefon, dar, bănuind că urmează alte întrebări, a ridicat capul şi a spus:

- Era pe Instagram.

El a întrebat-o:

- Ce-i aia, Instagram?

-Uite.

Ea a glisat cu degetul pe ecranul telefonului şi i-a arătat ecranul tatei care l-a luat şi a schiţat un gest stângaci de derulare a paginii care a implicat toate degetele mâinii drepte şi o mişcare semi-paralizată a încheieturii.

- Poţi să încarci orice prostie îţi place, chiar şi poezii, şi cineva o să aprecieze. Foloseşte un singur deget, tată. Dă de jos în sus.

El s-a descurcat şi, minute mai târziu, a declarat că @citate_zilnice e un tezaur de geniu şi a întrebat-o cât costă să se înscrie şi el. Ingrid i-a

spus că nu trebuie decât să-şi cumpere un mobil care să n-aibă antenă, ceea ce o să facă ea pentru el, online, când i-a văzut reacţia de incertitudine de pe faţă la menţionarea unei tranzacţii.
Eu am zis că trebuie să despachetez. Ingrid s-a oferit să mă ajute şi s-a ridicat.
După ce am ieşit, i-am spus că n-am nevoie de ajutor.
- Prin ajutor vreau să spun că eu stau jos şi mă uit cum despachetezi.
M-a urmat sus pe scări.
- Unde-s ăia mici?
- I-a luat Hamish să-i tundă. M-am gândit, pot să-i duc eu, dar se pare că nu-i chiar aşa uşor pe cât am crezut.
Deja gâfâia când am ajuns la jumătatea primei scări şi a trebuit să facă mici pauze când am urcat-o pe a doua.
- Urma să deschid un salon care să se numească „Ciufulici pentru mămici", dar, e clar că poţi înţelege două lucruri din denumirea asta... în funcţie de... stai... trebuie să mă aşez o secundă... starea ta mentală.
în faţa uşii mele, Ingrid mi-a spus să mă dau deoparte ca să mi-o deschidă. Intrând în cameră şi ieşind imediat de acolo, ea a spus:

- Auzi, nu mai bine te duci la mine în cameră?

Camera mea fusese transformată într-un loc de depozitare pentru acele sculpturi care, a explicat mama când am întrebat apoi, „încă nu erau desăvârşite conceptual”.

Am mers la uşa următoare şi am băgat genţile în şifonierul gol al lui Ingrid, după care m-am dus şi-am stat cu ea pe patul care venise însoţit de o masă de mesteacăn şi o canapea maro şi care suportase toate păcatele vieţii ei de adolescent fumător.

A vorbit o vreme despre fiecare arsură lăsată pe pat, despre cameră, despre lucruri pe care le scrisese şi le desenase pe pereţi, dintre care se păstraseră multe, inclusiv, după cum mi-a arătat ea după perdea, cuvintele O URĂSC PE MAMA.

Apoi despre dăţile când veneam şi o luam, pe vremea când ieşeam împreună. M-a luat cu o mişcare leneşă de mână şi, privind-o, şi-a trecut degetul mare peste tatuajul meu, de parcă erau şanse să se şteargă de acolo.

- îţi pare rău că ţi l-ai făcut?
- De ce să-mi pară rău?
- Pentru că îl văd eu. Mi-ar fi uşor să te judec, doar că...

Şi-a ridicat încheietura şi mi-a arătat acea linie foarte scurtă. Şi a spus: „Asta e. Şi-acum? Ce-ai

de gând să faci? Ai vreun plan? Pentru că ai putea...”
Tonul ei indica deschiderea unei liste, dar după acea întrebare însoţită de un oftat pregătitor, n-a mai urmat nimic. A părut că regretă.
- Ştiu. Nu-i nimic.
- Lasă că găsesc eu ceva.
I-am spus să nu-şi bată capul.
- Nu e treaba ta. Am un plan, dar... nu e un plan întreg. Mai mult..., am spus eu şi am făcut o pauză. Trebuie să îmi dau seama ce fel de viaţă poate avea o femeie de vâr...
- Nu spune „de vârsta mea”.
- ... o femeie care s-a născut cam în acelaşi an ca mine, care n-are soţ şi n-are copii sau cine ştie ce ambiţii şi are un CV care, am vrut să spun: „E de cacao”, dar pe faţa soră-mii se citea atâta îngrijorare că am spus: care e clar că nu are prea multe jaloane pe el.
- Dar nu-i nevoie să ne gândim că va fi chiar atât de rău. Adică, n-are rost să te gândeşti de la început că...
I-am spus:
- Sigur că nu. Nu vreau nici eu să fie rău. Doar că nu ştiu ce alte opţiuni există ca să nu fie rău în condiţiile în care nu-ţi plac animalele şi nici să îi ajuţi pe alţii. Dacă ţi-ai dorit de fapt

lucrurile pe care se presupune că şi le doreşte orice femeie, copii, soţ, prieteni, casă...
- ... o afacere înfloritoare pe Etsy—,
- O afacere înfloritoare pe Etsy, invidie, realizări, tot tacâmul, după care nu le-ai obţinut. Atunci ce se presupune că trebuie să îţi doreşti în loc? Nu ştiu cum să doresc ceva care nu e un copil. Nici nu pot să mă gândesc la altceva şi să mă decid să-mi doresc aia în loc.

Ingrid a spus: „Ba da, sigur că poţi".
- Până şi tipele care obţin toate astea ajung uneori să le piardă. Soţii mor şi copiii cresc şi se căsătoresc cu cineva pe care nu-l poţi suferi şi îşi folosesc diploma de drept pe care le-ai cumpărat-o ca să îşi construiască o afacere pe Etsy. Totul trece, până la urmă, iar femeile sunt întotdeauna ultimele care rămân şi trebuie să descopere alte lucruri pe care să şi le dorească.
- Nu vreau să fie ceva inventat.
- Totul e inventat. Viaţa e inventată. Tot ce vezi pe alţii că fac e ceva ce- au inventat. N-am făcut şi eu la fel la Starbucks în Swindon? Ce naiba, doar mi-am spus că asta îmi doresc şi uită-te şi tu.
- Chiar aşa?
- Păi, nu e ca şi cum nu mi-aş dori asta de fapt.
- Cum ai reuşit?

- Nu ştiu nici eu, a spus ea. M-am concentrat să fac lucruri practice şi m- am prefăcut că îmi place să le fac până când am ajuns să-mi placă sau să nu-mi mai amintesc ce-mi plăcea înainte.
Mi-am muşcat buza, iar ea a continuat.
- De pildă, alege-ţi alte haine, du-te la o tâmpenie de yoga, o să-ţi vină ţie o idee sau o să te gândeşti tu la ceva. Eşti aşa deşteaptă, Martha, cea mai creativă persoană pe care o ştiu. Mi-a tras una când m-a văzut că fac mutre. Nu, chiar aşa e. Hai că trebuie să mă duc acasă, ajută-mă să mă ridic.
Am ajutat-o şi soră-mea a continuat să mă ţină de mână încă o secundă, stând în mijlocul camerei ei, apoi a spus:
- Mici miracole zilnice, iluminări ş.a.m.d. Chibrituri Woolf. Fă asta. Fă ce spune Virginia.
Am coborât cu ea şi i-am promis, pentru că m-a pus să-i promit, că o să fac ceva practic, dar nu să ţin un jurnal din alea siropoase, în care să mulţumesc pentru fiecare lucruşor, a spus ea, că ar tulbura-o foarte mult aşa ceva.
- Sau, ştiu şi eu, un colaj din ăla în care aduni lucruri care au sens pentru tine. Doar să nu fie doar poze cu Kate Moss după patruzeci de ani pe un iaht.
- Cu bikinii traşi aiurea.

- Da, întotdeauna.
- Te iubesc, Ingrid.

Ea mi-a spus: „Ştiu” şi a plecat acasă.

*

Tata lăsase lumina aprinsă în birou şi cartea deschisă cu faţa în jos pe masă. M-am dus şi am luat-o, dar n-am putut găsi fragmentul pe care-l citise el. încercând să o pun la loc într-un spaţiu inexistent pe rafturi, m-am gândit cum mi-a spus odată - în vara aceea pe care am petrecut-o la el în cameră - „Toată viaţa mea pe un singur perete, Martha. Tot ce e viaţă, real sau inventat”.

Am rămas acolo şi-am citit atâtea cotoare de cărţi, apoi, una câte una, m- am apucat să le dau jos, până am strâns un teanc în braţul stâng. Criteriile mele de selecţie erau trei. Cărţi scrise de femei sau de bărbaţi hipersensibili/depresivi care îşi inventaseră propriile vieţi. Orice carte despre care minţisem că o citisem, cu excepţia lui Proust pentru că nici după câte făcusem tot nu meritam să sufăr atât de mult.

Cărţi cu titluri promiţătoare, pe care le puteam lua fără să mă urc pe scaun.

Erau vechi. Coperţile îmi mânjeau degetele cu colbul lor, iar paginile miroseau a plictiseala cu care-l aşteptam pe tata să termine odată de stat în anticariat când

eram mică. Dar toate aveau să-mi spună cum să procedez şi ce să-mi doresc şi aveau să mă scutească de la ţinutul unui jurnal de mulţumiri, plus că era singurul lucru care mi-a dat prin cap

.Companie online care se ocupă cu vânzarea obiectelor de îmbrăcăminte vintage sau artizanale

Am început cu Woolf, opere complete, citind toată ziua într-o cameră doar a părinţilor mei-, iar uneori, când începeam să îmi fac griji că aş putea s-o iau razna pentru că fac numai asta şi am conceput acest gând în limbajul woolfian, mă duceam şi citeam altceva. Noaptea citeam până adormeam şi, oriunde aş fi fost, de fiecare dată când cineva din carte dorea ceva, eu îmi notam ce-şi doreşte. Odată ce le-am isprăvit pe toate, m-am trezit că am adunat un morman de bileţele într-un borcan de pe noptiera lui Ingrid. Dar toţi spuneau o persoană, o familie, un cămin, bani, să nu fie singuri.

Asta vrea toată lumea.

*

Am încercat să mă duc să alerg. Este exact la fel de oribil pe cât pare. La Westfield, la 0,7 mile de casa părinţilor, am renunţat şi m-am dus să cumpăr apă. Pentru că era luni dimineaţa, abia trecut de ora nouă, iar eu eram o femeie trecută de patruzeci de ani în echipament sportiv, n-am

atras atenţia nimănui în timp ce mă învârteam pe acolo încercând să dau de un magazin.

Am găsit un Smiths. Singura rută de la uşa din faţă până la frigidere era un culoar cu un anunţ deasupra pe care scria Cadouri / Felicitări / Agende, dar care conţinea în fapt rânduri întregi de jurnale în care se consemnau lucrurile pentru care aduci mulţumiri. M-am oprit şi m-am uitat la ele, în căutarea unuia urât de tot pe care să i-l trimit soră-mii. Deşi erau atâtea îndemnuri personale pe copertele lor gălbui, liliachii şi verzulii - să trăieşti, să iubeşti, să râzi, să străluceşti, să prosperi, să respiri - dacă era să le pui laolaltă, reieşea că dorinţa cea mai profundă a omenirii era să-şi urmeze visurile.

Am ales unul care părea inexplicabil de gros, cu de două ori mai multe pagini decât vecinii lui de raft, pe a cărui copertă scria Nu Te Lăsa. Era menit să sune lipsit de griji şi încurajator, dar, întrucât semnul de exclamaţie lipsea, mesajul era obosit şi resemnat. Nu Te Lăsa. Toată Lumea S-a Săturat Să Te Audă Vorbind Despre Asta. Urmează-ţi Visurile. Miza N- are Cum Să Fie Mai Mică.

Era ziua mea norocoasă, pentru că tipa de la casă mi-a spus:

- Un pix la promoţie cu jurnalul.

Era prea în vârstă să lucreze acolo şi gâfâia din cauză că trebuise să se aplece să scoată cutia de sub tejghea.

- Pe care-l doriţi.

Pixurile conţineau, la rândul lor, mesaje încurajatoare. Am luat unul care avea pe el o propoziţie împrumutată complet aiurea de la un feminism de mâna a treia, i-am mulţumit şi m-am îndreptat spre o cafenea din centrul mallului care răspândea în aer o mireasmă sintetică de pâine.

Am comandat pâine prăjită. A durat mult până a venit şi cât am aşteptat am reuşit să citesc tot de pe Instagram. Ultima postare era poza lui F. Scott Fitzgerald, @citate_zilnice. Citatul era cam aşa: „Lucrurile de care ţi-e ruşine fac de obicei obiectul unei poveşti bune”.

Tot nu venise pâinea prăjită. Am scos din geantă jurnalul lui Ingrid şi am scris citatul pe prima pagină, apoi am privit iute peste umăr să nu mă fi văzut cineva. Dar eram singura persoană care ar fi judecat o femeie care stătea de una singură într-o cafenea în timpul săptămânii, când echipamentul ei sportiv şi jurnalul de mulţumiri indicau efortul de a se dezvolta pe două fronturi. M-am foit în scaun.

într-un spirit al căinţei probabil, am ajuns să dau următoarea pagină, undeva pe la mijlocul jurnalului, pentru că nu ştiam de unde să încep. Am început pur şi simplu. Nu Te Lăsa. Serios, Nimănui Nu-i Pasă
.Aluzie la titlul eseului *A Room of One's Own (O cameră doar a ei),* care îi aparţine scriitoarei britanice moderne Virginia Woolf (1882-1941)
Era prima săptămână din martie. Stăteam aşezată pe ultima treaptă a scării din spate a casei părinţilor mei, desculţă, smulgând buruieni din crăpăturile cimentului, admirând cât de strălucitor era chihlimbarul ceaiului când lucea soarele rece pe el şi vorbind cu băiatul mai mare al lui Ingrid la telefon, începuseră să mă sune din nou.
îmi explica seria de cărţi pe care o citea, fără să rateze nici un detaliu, şi din când în când şi cu gura plină.
L-am întrebat ce mănâncă.
- Struguri şi un baston cu mac.
Am auzit-o pe Ingrid cerându-i telefonul.
- Vrea să spună *baton* cu mac. Doamne, îmi pare rău, sunt şapte milioane de volume în seria asta. Pun gâtul că editorul a pus mâna pe nişte micuţi pe care-i exploatează ca să le scrie. Cum te simţi?
I-am spus despre slujba pe care o găsisem. Eram consultant vocaţional la o şcoală de fete. Ei nu i

s-a părut ironic faptul că mi se oferise postul, cum mi se părea mie.

- Dacă n-ai făcut toate slujbele din lume...

După care a spus: „Aoleu”. Trebuia să plece.

- Cineva se joacă cu uşa.

Mă pregăteam să închid şi atunci am observat un mesaj de la Patrick. Nu mai vorbiserăm de când plecase.

Mesajul spunea:

„Bună, Martha. Mă mut în apartament mâine şi am nevoie de o parte din mobilă etc. Unde e, ai idee?”

Am ezitat un moment, încercând să asimilez durerea nouă şi extraordinară a mesajului care începe cu: „Bună” şi cu numele tău, când mesajul vine de la cineva cu care ai fost căsătorită.

Mi-am şters ochii şi nasul, apoi am răspuns, întrebându-l dacă nu vrea să vorbim mâine.

El a zis că nu poate. Că lucrează.

I-am răspuns cu adresa depozitului, întrebându-mă în timp ce îi scriam dacă Patrick îşi dăduse seama că e aniversarea nunţii noastre. Şi apoi, în timp ce trimiteam mesajul: „Dacă ai renunţat să mai fii căsătorit, dacă nu mai e aniversarea nunţii noastre de fapt”.

Patrick mi-a scris din nou, întrebându-mă dacă nu pot să mă întâlnesc cu el acolo în două ore. Dorinţa mea de a nu-l întâlni era atât de puternică încât abia am reuşit să mă ridic şi să intru în casă, după care am răspuns ca să zic: „Da”.
*

Avea să întârzie. Eram deja acolo când mi-a scris să-mi spună, aşteptând în faţa dulapului, la capătul unui coridor atât de întunecos şi pustiu că părea post-apocaliptic.

Probabil că mai dura o oră - şi-a cerut scuze şi a menţionat nu ştiu ce camion şi autostrada North Circular. Că să mă duc dacă nu mai pot sta. I- am spus că nu mă deranjează şi am scos jurnalul din geantă. Era pătat, dezmembrat, arăta ca vai de el după ce fusese udat de câteva ori şi uscat pe radiator.

M-am aşezat pe podea şi am scris vreme îndelungată, până când mi-am dat seama când am dat pagina că ajunsesem la capăt. Nu ştiam cum să îl termin. Când, după minute de gândit, nu mi-a venit nici un sfârşit potrivit în minte, m-am întors la început şi m-am apucat să citesc. Până atunci nu citisem nimic din el, ştiind că indiferent ce aveam să găsesc în scrisul meu - fascinaţie de sine, banalitate, descrieri - m-aş fi dus afară şi i-aş fi dat foc.

însă nu senzaţia asta mi-a dat-o, sau, cel puţin, ce-am văzut în el a fost ruşine, speranţă, durere, vinovăţie şi dragoste, suferinţă şi extaz, bucătării, surori şi mame, bucurie, frică, ploaie, Crăciun, grădini, sex, şi somn, şi prezenţă, şi absenţă, petreceri. Bunătatea lui Patrick. Firea mea enorm de antipatică şi punctuaţia mea epatantă.

Acum vedeam şi eu ce avusesem.

Tot ce îşi doresc oamenii în cărţi, un cămin, bani, să nu fie singuri, toate în umbra unui singur lucru pe care nu-l avusesem. Chiar şi persoana, un bărbat care scrisese discursuri despre mine, care renunţase la multe pentru mine, care stătuse pe marginea patului ore în şir când plângeam sau eram inconştientă, care spusese că nu se va răzgândi niciodată în ceea ce mă priveşte şi că va sta chiar dacă ştie că-l mint, care mă rănise pe meritate, care pusese ulei la motor şi care nu m-ar fi părăsit niciodată dacă nu i-aş fi spus eu.

Nu revelaţia finală. Că mi-l doream cu disperare înapoi nu mai avea cum să fie vreo revelaţie în momentul în care am ajuns la final. Ci motivul meschin şi oribil pentru care-l pierdusem. Nu boala; nu ceva ce am spus sau am făcut. L-am scris în jurnal şi apoi l-am închis,

terminasem, deşi pagina rămăsese în mare parte albă pentru că motivul pentru care se încheiase căsătoria noastră încăpea pe mai puţin de un rând.
La capătul coridorului s-a deschis liftul.
M-am ridicat de jos şi am băgat jurnalul în geantă.
Patrick a mers spre mine, încet, sau poate era prea lung coridorul acela, căci înainte să ajungă la jumătate nu-mi mai aminteam cum se stă în picioare. Când cineva pe care-l cunoşti dincolo de orice pe lume, pe care l- ai iubit şi l-ai urât, pe care nu l-ai văzut de luni de zile, vine spre tine şi îţi evită privirea până în ultimul moment, apoi îţi zâmbeşte de parcă nu e sigur
dacă vă cunoaşteţi, ce se presupune oare că ar trebui să faci cu mâinile?

*

Conversaţia noastră a durat două minute, o amestecătură confuză de scuze, şi saluturi, şi mulţumiri, întrebări inutile şi instrucţiuni şi mai inutile despre încuietori şi cum trebuie ele descuiate. Părea o glumă. Un joc în care aşteptam să vedem cine rezistă mai mult să se prefacă a fi altcineva. Nici unul dintre noi n-a cedat şi conversaţia s-a sfârşit cu o ploaie de: „Bine, grozav”. Patrick a luat cheia şi eu am plecat

.N-am realizat că geanta mea nu era destul de grea decât la două staţii după ce plecasem spre casă. M-am uitat înăuntru, de parcă speram să-l văd acolo, deşi geanta suna a gol pe umăr. Nu era nici pe scaunul de lângă mine. Nu căzuse pe podea. Am făcut o scenă. Am încercat să trag de uşile metroului înainte să se oprească trenul în staţia următoare, apoi mi-am croit drum printre călători pe peron şi am luat un metrou în sens invers. Era şi- aşa cumplit de aglomerat. Un tip a clătinat din cap cu reproş spre mine. Nu mi-a păsat.

în drum spre depozit, metroul se tot oprea în tunel - am rămas în picioare, de parcă asta ar fi grăbit mersul lucrurilor, imaginându-mi că jurnalul e căzut pe undeva pe drum, între staţie şi depozit, că un trecător îl ridică, se uită la numele din interior, vede că nu e nici unul, pleacă cu el oricum, aruncându-l în prima pubelă pe care o vede. Sau că-l ia acasă. Ideea asta era şi mai cumplită - lucrul meu şi numai al meu avea să fie pus pe un vraf de meniuri fast-food, scrisori care trebuie deschise în bucătărie, avea să fie citit în faţa televizorului, „câte o frântură amuzantă" citită cu voce tare unui soţ plictisit în timpul reclamelor.

Când am ajuns în cele din urmă în staţie, un angajat al metroului mi-a spus că nu fusese

predat nici un jurnal, însă dacă doream o umbrelă, aveam de unde alege. Am ieşit şi m-am dus pe jos până la depozit în direcţia în care venisem, traversând în acelaşi loc în care traversasem cu o oră şi jumătate înainte, dar fără nici un succes.

Când am intrat, funcţionarul a remarcat că mă întorsesem.

Evident că nu mă mai săturam de locul acela. Stătea la birou, ca şi înainte, rezemat, cu mâinile împreunate la ceafa, privind ecranele camerelor de supraveghere de parcă ar fi avut ce vedea în afară de coridoare pustii filmate din diverse unghiuri. Am semnat în registrul lui idiot din nou şi când am intrat în lift, l-am auzit spunând:

- Prietenul tău e încă acolo. O să-i pară rău dacă lichidează depozitul.

*

Toată mobila noastră era pe coridor, scoasă bucată cu bucată de către Patrick şi aranjată accidental ca o cameră. Un fotoliu, un televizor, un lampadar. Stătea pe canapeaua noastră. Cu cotul pe braţul ei, citind.

A ridicat privirea şi, văzându-mă, mi-a spus: „Bună” de parcă abia sosisem acasă, apoi a continuat să citească. N-avea nici un rost să i-l cer înapoi. Dacă-l citise de la început, acum era

pe sfârşite. M-am aşezat pe canapea, la capătul opus, şi am aşteptat.
Patrick a dat o pagină. Dacă ar fi fost oricine altcineva - dacă ar fi fost Jonathan, ar fi fost un act de rară şi ingenioasă cruzime, să-mi citească jurnalul de faţă cu mine. Jonathan ar fi pretins că e mult prea concentrat ca să se poată întrerupe - ar fi ridicat un deget dacă aş fi încercat să zic ceva, schimbându-şi expresia de la tristeţe la amuzament, interes, un pic de şoc, imens regret, pe parcursul unei singure pagini, în timp ce ar fi făcut comentarii din când în când despre cum zugrăvisem diverse lucruri.
Dar vorbim aici de Patrick. El chiar se concentra. Avea o expresie serioasă şi reacţii minime, o mică încruntătură, un zâmbet ocazional, aproape imperceptibil. N-a spus nimic până la sfârşit.
Şi apoi doar:
- Nu reuşesc să-ţi descifrez scrisul. Ce zici aici? Niciodată n-am... ?
- Ah. M-am uitat de-a-ndoaselea la ultimul lucru pe care-l scrisesem. Spune că niciodată nu l-am întrebat cum a fost pentru el.
La care el a zis:
- Vorbeşti de- -?

- Nu, de tot. De căsnicia noastră. Cum a fost să fii soţul meu. Nu te-am întrebat niciodată cum a fost pentru tine.
- Corect, a zis el.
A închis jurnalul.
- E lucrul de care-mi e cel mai ruşine acum, cred. M-am ridicat şi am întins mâna după jurnal. Evident, dintre multele posibile opţiuni. în loc să se ridice, Patrick a rămas aşezat şi s-a scărpinat rapid la ceafa. Am aşteptat. A păstrat jurnalul la el în mână.
- Vrei să ştii?
Am zis că nu şi m-am forţat să mă aşez din nou.
- Nu vreau. Pentru că nu eram îndeajuns de curajoasă. Cum a fost pentru tine, Patrick?
Aveam geanta pe umăr. Nu mi-am dat-o jos.
El a spus:
- A fost absolut groaznic, ce pizda mă-sii!

Ingrid folosea cuvântul la orice, pizda mă-sii de alarmă, pizda mă-sii de molii, aveam o pizdă de piersică în sutien, aşa că ajungea să nu te mai şocheze. Dar pe Patrick nu-l auzisem să înjure niciodată, nici măcar o singură dată în viaţă, aşa că, spus de el, forţa şi violenţa acestui cuvânt m-au făcut să tresar.

Apoi şi-a cerut scuze.

-Nu, mie îmi pare rău. Spune-mi. Vreau să ştiu.

- Dar ştii deja. E exact cum ţi-a spus mama ta. A pus deoparte jurnalul. Doar că întotdeauna tu ai fost în sufletul meu. Ştiu că erai bolnavă, dar eu trebuia să îţi absorb toată durerea şi să te las să îţi canalizezi mânia spre mine, pur şi simplu pentru că eram acolo. Asta a absorbit orice altceva. Mă simt ca şi cum întreaga mea viaţă a fost subsumată tristeţii tale. Am încercat, Martha, Doamne ce-am mai încercat, dar nu conta, orice aş fi făcut. Tot timpul părea că nu vrei decât să fii nefericită, dar te aştepţi la sprijin constant. Uneori nu voiam decât să merg la un restaurant pentru mâncare, nu pentru că acolo şeful de sală nu părea deprimat, sau pentru că mocheta nu îţi amintea de ceva neplăcut care ţi se întâmplase cândva. Uneori tânjeam să fim şi noi normali.

S-a oprit, vizibil nesigur dacă să continue sau nu. A continuat.

- Şi aruncai cu lucruri în mine.

Am lăsat privirea în pământ. Privindu-mă din afară, mă gândeam, acum îmi atârnă capul de ruşine. Sunt încovoiată de jenă.

- Nu-ţi pot descrie cum a fost, Martha. Chiar nu pot. Iar tu te aşteptai să mă descurc.

Ziceai că vrei să discutăm despre orice, dar de fapt nu voiai. Ai decis că pentru că nu sunt în stare să îţi comentez fiecare stare şi să îţi descriu fiecare sentiment care mă încearcă înseamnă că nu simt nimic. Mi-ai spus că sunt gol pe dinăuntru. Ţi-aduci aminte? Ai spus că nu-s decât o palidă copie a soţului care ar trebui să fiu.

Am spus că nu-mi amintesc. Dar de fapt îmi aminteam. Fusese într-un magazin. Cumpăram o saltea. Eu îi tot ceream părerea. El continua să spună că el n-are preferinţe, până când am ieşit furtunos şi nu m-am întors acasă atât de multe ore fără să-i spun măcar unde sunt, că în momentul în care am apărut, el sunase pe toată lumea la care se putuse gândi ca să vadă dacă erau veşti de la mine.

- Ba da, îmi pare rău. îmi amintesc.

- Mă tot acuzai că sunt pasiv, că nu îmi doresc nimic, dar eu n-aveam voie să-mi doresc nimic. Asta era regula. Singurul mod în care puteam avea linişte era să accept orice mi se oferea. Şi chiar şi după... Aici Patrick a dus mâna la ceafa, apăsându-şi muşchiul cu degetele, de parcă ar fi încercat să localizeze sursa durerii. ... e atâta vreme de când mă cunoşti, şi primul lucru care-

ţi dă prin cap că l-aş face după ce am plecat e că m-aş duce să mă culc cu vară-ta.
-Nu, eu...
Aşa era.
- Era al unui iubit de-al ei. Are exact acelaşi ceas ca mine. Dar nici nu te- ai gândit că s-ar putea să existe cu totul altă explicaţie sau să te întrebi dacă nu ai greşit. Ce rost are, dacă asta crezi tu despre mine?
I-am spus că îmi pare tare rău.
- Sunt cea mai groaznică fiinţă de pe lume.
- Nu eşti. Mâna lui Patrick s-a încleştat şi a lovit braţul canapelei. Nici cea mai grozavă persoană de pe lume nu eşti, chiar dacă de fapt aşa crezi. Eşti şi tu ca toţi ceilalţi. Dar pentru tine asta e mai greu de suportat, nu? E mai uşor să fii ori una, ori cealaltă. Ideea că ai putea fi un om obişnuit e insuportabilă.
Nu l-am contrazis. N-am spus decât: „îmi pare rău că a fost aşa de groaznic".
- Nu tot timpul.
A oftat şi a luat iar jurnalul, pe care l-a lăsat să se deschidă la întâmplare.
- Majoritatea timpului a fost minunat. M-ai făcut fericit, Martha. N-ai idee. N-ai idee cât de bine a fost. Asta e partea pe care-mi e cel mai

greu să o înţeleg. Că n-ai văzut nimic din ce era bun. Pur şi simplu n-ai fost în stare.
I-am spus lui Patrick că vedeam acum.
- Ştiu.
L-am observat cum întoarce paginile şi caută ceva anume, citeşte în tăcere, apoi începe să citească cu voce tare:
- Aflaţi la o nuntă, la scurtă vreme după propria noastră nuntă, l-am urmat pe Patrick, traversând marea de invitaţi adunaţi la recepţie, până la o femeie care stătea singură deoparte. Mi-am atins una din urechi şi mi-am dat seama că frigea.
- ... mi-a spus că în loc să îi tot arunc priviri din cinci în cinci minute şi să-mi plâng de milă, mai bine m-aş duce la ea şi i-aş spune că-mi place pălăria pe care o poartă, a citit el şi apoi a ridicat privirea. Aşa am spus?
- Da.
- Zău dacă-mi aduc aminte. Nu-mi aduc aminte decât..., a zâmbit el misterios, că mă gândeam la vremea aceea cât de dulce erai. Cine altcineva şi-ar fi bătut atâta capul cu o femeie care nu era în stare să-şi bage un aperitiv întreg în gură, se vedea că eşti complet întoarsă pe dos. Mai aveai puţin şi ţi se făcea rău. Te-ai apucat să vorbeşti cu ea şi ai continuat aşa,

până şi-a revenit. Acesta e genul de lucru... Aici s-a întrerupt şi a trecut la altă pagină din jurnal, apoi a spus: E ceva minunat. Zău, Martha.
L-am întrebat dacă ştia că azi e aniversarea nunţii noastre când mi-a trimis mesajul.
- Da, îmi pare rău. N-am facut-o intenţionat. Pur şi simplu trebuia să rezolv.
Eu am spus:
- Ei, poate ar trebui să plec.
El mi-a dat atunci jurnalul înapoi.
Ne-am ridicat amândoi.
- OK, bine atunci.
- Da, bine.
Am spus: „La revedere” şi nu mi s-a părut destul, cuvintele astea erau prea banale să conţină sfârşitul universului. Dar n-aveam altele mai bune. Am luat-o spre lift.
Patrick a spus: „Martha, aşteaptă”.
- Ce-i?
- Ai avut dreptate. Ştiam că ceva nu e în regulă. Nu de la început, dar în ultimii ani... Faţa lui a căpătat brusc o paloare bolnăvicioasă. Ştiu că nu era din cauza ta. Ştiam că ceva nu se leagă, dar încercam să supravieţuiesc. Nu mă simţeam în stare să atac problema. Sau poate mi-era teamă că vom descoperi că e vorba de ceva care nu se poate rezolva şi asta ar fi

însemnat sfârşitul. Şi uneori, ai avut dreptate şi în legătură cu asta, nu-mi cădea prost că lumea zicea: „Uite ce bărbat bun”, pentru că mă simţeam şi-aşa complet inutil. Dar lucrul de care..., aici a făcut o pauză şi a continuat pe un ton plin de tristeţe, lucrul de care îmi e cel mai ruşine e că am spus că n-ar trebui să fii mamă. Nu-i adevărat. Dar eram atât de supărat. Fusese lucrul cel mai urât la care se putuse gândi.
I-am zis să nu mai spună nimic, dar el a continuat.
- Nu-ţi pot cere să mă ierţi. E dincolo de orice scuză. Vreau doar să ştii că-mi dau seama de ce-am făcut şi că, indiferent de ce vom face până la urmă, va trebui să îmi reclădesc viaţa conştient de această realitate, că am fost deliberat crud cu soţia mea.
în momentul acela s-a auzit un zgomot de pe alt culoar. Un obiect de metal care a căzut pe podea, cineva care a început să strige. După ce ecoul s-a stins, am spus:
- Ar fi trebuit să-ţi spun cât de mult mi-o doream. La momentul acela. Ar fi trebuit să îţi spun adevărul.
- De unde ştii că era fetiţă?
- Ştiu eu.

- Şi cum ai fi numit-o?

Am spus:

- Nu ştiu.

Dar numele ei era scris de atâtea ori în jurnal. Patrick l-a rostit cu voce tare. A spus: „Da. Ar fi fost tare bun”.

M-am uitat în sus la tavan şi mi-am dus mâinile la ochi ca să-mi şterg lacrimile. Părea că izvorăsc încontinuu, ca dintr-o fântână nesecată, special plămădită pentru ea.

- Probabil crezi că-s o fiinţă jalnică.

- Nu, deloc, a spus Patrick. Aşa ai considerat tu că trebuie să procedezi. Că faci ce trebuie pentru ea. Chiar dacă ţi-o doreai atât de mult. Şi asta de fapt îmi spune..., aici s-a scuzat, poate că nu era cel mai potrivit lucru, ... asta de fapt îmi spune că eşti făcută să fii mamă. Pentru că ai pus-o pe primul plan. Nu asta fac toate mamele? După care a spus: „Bineînţeles, nu pot decât să îmi dau cu părerea”.

N-am putut să mai stau în picioare. Patrick s-a dat mai la o parte şi eu m- am întors la canapea. Şi el s-a aşezat lângă mine, m-a lăsat să îmi pun capul la el în poală şi mi-a înconjurat umerii cu braţul, părea atât de greu braţul lui, iar eu am plâns, mamă ce-am mai plâns, parcă mi-am vărsat întreg sufletul şi când în cele din urmă m-

am ridicat în fund, am văzut că şi el avea lacrimi în ochi... Patrick, care pe vremuri îmi spusese că nu mai plânsese din prima zi la internat când taică-său îi strânsese mâna şi îi spusese la revedere după care plecase în timp ce fiul lui de şapte ani alerga în urma maşinii. Am tras de mânecă şi apoi i-am şters cu ea faţa, după care mi-am şters-o şi mie. Nu ştiam nici eu ce să zic. Aşa că, până la urmă, am spus:

- Mare păcat.

Eram serioasă. L-am întrebat de ce râde.

El a spus că nu râde.

- Pur şi simplu nu eşti ca noi, ceilalţi. Asta-i tot.
- Dar nici tu nu eşti, Patrick.

Apoi a fost gata şi ne-am ridicat şi ne-am zis din nou la revedere.

Dar era un altfel de la revedere, pentru că în cele două cuvinte se oglindea un univers întreg.

Eram la capătul coridorului când Patrick mi-a strigat:

- E o poveste foarte bună, Martha. Cum ai scris-o tu.

M-am uitat în urmă şi am zis: „Bine”.

- Ar trebui s-o facă film.

Apoi s-a auzit iar zgomot din culoarul vecin. M-am întors şi am luat-o înapoi spre el, strigând:

- Nu cred că într-un film, deznodământul... nu cred că despărţirea finală trebuie să aibă loc la depozitul Brent Cross.
N-am vrut să mai aud nimic altceva.

*

Tipul din spatele biroului a remarcat că iată, am părăsit iar clădirea.
Dar lasă că mă întorc eu. Am împins uşile fără să-l bag în seamă. Lumina
de afară era aşa de puternică încât am ieşit cu mâinile la ochi.

*

Eram pe peron şi aşteptam următorul metrou, cu geanta în poală şi telefonul în mână. Dacă aş fi crezut că universul comunică cu fiinţele umane prin semne, şi minuni, şi reţele sociale, aş fi crezut, când am deschis Instagram, că prima postare de pe pagina mea era un mesaj supranatural, canalizat prin @citate_zilnice, special conceput pentru mine.
S-a văzut o lumină la capătul tunelului.
Am făcut o poză ecranului - aveam de gând să notez asta imediat ce urcam în metrou, cu litere de-o şchioapă, astfel încât să umplu spaţiul gol care rămăsese pe ultima pagină a jurnalului. Dar metroul s-a oprit şi eu m- am urcat în el şi n-am găsit nici un scaun liber.
N-am mai scris nimic. Nici nu ştiu de unde

era. Dar îmi sună tot timpul în cap, se repetă de parcă ar fi un refren sau un vers dintr-o poezie. „Gata cu lipsa de speranţă.” Gata, gata, gata cu lipsa de speranţă
.Seara trecută Patrick a venit în vizită când mă uitam la un film pe care mi- 1 recomandase Ingrid, ca fiind un remake de rahat după un film care oricum fusese de rahat. I-am spus că putem să-l oprim.
El s-a aşezat şi a spus că pentru că e bazat pe o poveste adevărată e clar că vreau să-l văd până la capăt, doar pentru ultimele cuvinte de la sfârşit, de pe generic. Cutărelu' care a murit la optzeci şi trei de ani. Pictura care n-a fost găsită niciodată.
A spus:
- Cum se termină, asta e partea care-ţi place ţie cel mai mult. Şi oricum sunt prea obosit ca să vorbesc.
Atunci am început eu să vorbesc. Iar el a zis:
- Pe bune, Martha. Sunt prea obosit să vorbesc.
După care a închis ochii.
*
Iată cum se termină.
*
Cu vreo câteva săptămâni în urmă l-am dus pe tata la o librărie din Marylebone să-i vadă vitrina. Vreme îndelungată el a rămas în picioare

pe trotuar şi s-a uitat cu expresia cuiva care nu reuşeşte să înţeleagă la ce se uită.
El e poetul de pe Instagram, Fergus Russell. Are un milion de persoane care-l urmăresc.
Cartea, care ocupa toată vitrina, este o antologie cu poeziile lui cele mai iubite. în timp ce citea o cronică, mama a spus:
- în sfârşit, Fergus, ai şi tu parte de un articol adevărat.
La care el a replicat că i-ar trebui şi un verb derivat de la adjectivul *viitor*:
- Să pot exprima faptul că o antologie care a fost viitoare timp de cincizeci şi unu de ani, în sfârşit s-a viitorizat.
A început să plouă cât am stat noi în faţa librăriei. Ploua din ce în ce mai tare, dar tata nu părea să observe. Când am văzut că apa, care dădea pe dinafara rigolei, începuse să i se ridice peste botul pantofului, l-am obligat să intre cu mine în magazin, ca să căutăm librarul.
Au dat noroc şi tata a întrebat dacă ar putea semna un număr de exemplare, dar că înţelege dacă i se pare că nu e cazul s-o facă.

S-a oferit să îi arate permisul auto ca să demonstreze că el e Fergus Russell. Librarul s-a căutat prin buzunare de un pix şi a spus că e în regulă; că pe spatele cărţii exista o poză cu el. I-

a spus tatei că se vindea cel mai bine de când căzuse piaţa pentru cărţile de colorat pentru adulţi.

La o săptămână după publicare, redactorul tatei a sunat şi a spus că, potrivit primelor date, în prima zi reuşise să vândă 334 de exemplare - ceva nemaiauzit în cazul poeziei -, şi asta numai în librăriile din centrul Londrei.

Winsome i-a organizat o cină festivă în Belgravia. A venit toată lumea. Era prima dată că ne adunam cu toţii de la separarea mea şi a lui Patrick. Familia ne trata de parcă tocmai ne logodiserăm. Ingrid a spus că e cazul să profităm de asta şi a făcut o listă cu posibile cadouri pentru cei care doreau să contribuie la fericirea noastră.

în timp ce lumea se aşeza la masă, Winsome m-a trimis în biroul lui Rowland să aduc nu ştiu ce. Uşa unui şifonier imens din spatele biroului era întredeschisă. Stivuite înăuntru se vedeau zeci de exemplare din cartea tatei, unele încă nedesfacute, altele încă în pungile librăriilor din centrul Londrei. Am deschis şi alte dulapuri. Toate pline cu acelaşi lucru. Le-am închis în tăcere şi am părăsit camera, dispreţuindu-l pe Rowland pentru că s-a apucat să cumpere cartea tatei în chip de glumă.

înapoi în sufragerie, Rowland îl dojenea pe Oliver pentru că îşi turnase o tonă de sos în farfurie. Când l-am auzit, mi-am dat deodată seama că numai bunătatea îl putuse îndemna pe unchiul meu să umble cu Ştorfomobilul de la o librărie la alta, să cumpere toate exemplarele, în condiţiile în care nu suferea să arunce banii pe nimicuri şi prefera să folosească săpunul vechi, în timp ce treceam prin spatele scaunului său, Rowland s-a întors spre tata, care stătea lângă el şi a spus cu voce tare că în ceea ce-l privea pe el, dacă nu rimează se cheamă că nu-i poezie, aşa că n-are de gând să cumpere nici un volum. Eu l-am bătut pe umăr. El m-a ignorat. Mai târziu, n-am spus nimănui ce văzusem, cu excepţia lui Patrick. Odată ce cartea a început să se vândă cu miile, mi-am dat seama că n-avea cum să fie doar mâna lui Rowland.

Tatei i-a luat o jumătate de oră să semneze toate exemplarele din vitrină şi teancul de pe măsuţa din faţă. Librarul a trântit abţibilduri cu Exemplar cu autograf pe toate copertele înainte să le aranjeze frumos înapoi, apoi şi-a scos telefonul să facă şi o poză. în timp ce se pregătea să facă poza, tata s-a dat mai încolo. Librarul l-a chemat înapoi.

- A, OK, a spus tata. Mă vreţi şi pe mine în fundal, a spus el. Apoi, pe un ton pe jumătate încântat, pe jumătate jenat: Nu vreţi, vă rog, să faceţi şi una cu mine şi fiica mea?

După aceea, am luat-o pe Marylebone High Street spre Oxford Street, împărţind aceeaşi umbrelă. M-a întrebat dacă am vreun program şi când i- am spus că nu, mi-a spus că i-ar plăcea să-mi dea o îngheţată. Pentru că priveliştea unui adult mâncând îngheţată în public întotdeauna m-a umplut de o tristeţe inexplicabilă, şi aşa simt şi acum, i-am spus că sunt de acord, cu condiţia să ne băgăm într-o cofetărie.

Am mers ce am mers şi am dat de una, aşa că ne-am aşezat la o fereastră. A venit chelneriţa şi ne-a dat nişte castroane cu *gelato,* după care a plecat. Tata a spus:

- Ăsta e soiul acela de îngheţată pe care n-aveam bani destui să mi-o permit când erai tu mică.

Apoi a trecut la alt subiect, şi anume ce simţise el să-şi vadă propria carte într-o librărie, când a văzut că nu ştiu ce să spun.

La sfârşit a zis:

- Sigur, acum vine rândul tău. Cartea ta într-o vitrină de librărie.

îngheţata mi se topise şi îmi picura din linguriţă când am luat-o din nou
din castron. Am început să umblu cu degetul prin ea şi am spus:
- Toate articolele rubricii culinare scrise de Martha Russell Friel.
Tata a spus că suna haios, dar că n-o nimerisem deloc.
- De ce ai stat cu ea?
N-avusesem de gând să-l întreb, dar, în timp ce semna cărţile, mă ridicasem şi citisem poeziile din nou. Toate erau despre mama. Nu înţelegeam cum pasiunea lui pentru ea, întreţesută în fiecare vers, supravieţuise căsniciei lor. Când ea îl înăbuşea, îl trimitea în exil.
- Sau mai bine zis, am continuat eu, de ce te-ai întors de fiecare dată?
La care tata a ridicat din umeri şi a spus:
- Păi, din păcate, o iubeam.
Ne-am spus la revedere afară. Tata o lua în direcţia opusă, aşa că mi-a dat mie umbrela. Când am deschis-o s-a rupt şi tocmai încercam s-o îndes cu tot cu spiţe într-un coş de gunoi când l-am văzut pe Robert ieşind dintr-un magazin la vreo doi metri de locul în care eram eu.

Avea în mână un ziar pe care-l ţinea deasupra capului în timp ce a ţâşnit şi a traversat ca să urce într-un taxi ce oprise vizavi. M-a văzut în timp ce deschidea portiera şi s-a oprit de parcă ar fi fost sigur că va reuşi să-şi dea seama cine-i femeia de pe cealaltă parte a străzii care părea gata să-i facă cu mâna, apoi se răzgândeşte. Ţinea încă ziarul deasupra capului şi l-a agitat prieteneşte către mine înainte să se bage în maşină. Nu ştiu dacă m-a recunoscut sau dacă doar mi-a făcut un semn aşa, ca să se asigure că nu a ignorat pe cineva cunoscut.

Taxiul a plecat, iar eu mi-am continuat drumul. Nostos, algos. Nu mă întorsesem la el după acea primă întâlnire. Făcusem zeci de programări în lunile care urmaseră şi pe toate le anulasem cu o zi înainte.

Ultima dată când am sunat la cabinet, recepţionera mi-a spus că aveam atât de multe penalităţi pentru că anulasem, că era una din acele rare ocazii când avea să-mi refuze o nouă programare dacă nu le plăteam pe cele dinainte.

Mai am momente când îmi doresc să-l văd, dar ştiu că n-am să mă duc la el, pentru că nu mai este nimic de zis. Şi oricum nu vor exista niciodată 540 de lire şi 50 de penny în Cheltuielile neprevăzute ale Marthei. Şi chiar

dacă ar fi, în calitatea mea de expert în mintea umană, mi-aş face griji că şi-ar da şi el imediat seama că, din cele 820 de vizionări ale discursului său din 2017, de la Asociaţia Mondială de Psihiatrie, 59 îmi aparţin.

Vorbise pe tema bolii . Conferinţa avusese loc la scurt timp după ce-1 cunoscusem. Când am descoperit înregistrarea, am sperat că eu sunt Pacienta M, adică tânăra femeie cu simptome clasice despre care a vorbit el în discurs. Acum, mă întreb dacă aşa o fi.

*

Ingrid a născut copilul, o fetiţă. Care a întârziat două săptămâni şi a venit pe lume uriaşă şi cu picioarele înainte. Patrick şi cu mine ne-am dus, împreună cu ai mei, să o vedem chiar în după-amiaza în care se născuse. Naşterea necesitase folosirea forcepsului şi - după cum ne-a spus Ingrid -, a instrumentului acela care arăta ca o pompă de closet, precum şi o epiziotomie executată de un doctor care parcă ar fi încercat să închidă uşa grajdului după ce calul a izbutit să scape. îl bănuia că făcuse o treabă proastă când o cususe, aşa că se decisese să se disocieze complet de acea zonă a corpului ei, căreia îi dăduse porecla drăgăstoasă de Vaginozaurus Devastatus.

Winsome era deja acolo când am sosit - era singură, pentru că Rowland încă se învârtea în căutarea unui loc de parcare fără plată, şi, zicea ea, nu credea că va apărea prea curând. Era în picioare şi spăla nişte struguri sub jetul de apă de la robinet, prefacându-se că n-aude nimic din ce-i povestea sora mea. După aceea, Hamish l-a întrebat pe Patrick dacă era ceva obişnuit în zilele noastre ca ecograful să citească aiurea sexul bebeluşului. Ingrid le spusese tuturor că e băiat.

Patrick a răspuns că nu era deloc normal, mai ales dacă se făcuseră mai multe ecografii.

- N-am făcut mai multe.

Soră-mea a ridicat privirea de la sutienul pe care tot încerca să şi-l aranjeze.

- Nu-ţi mai vine să faci o sută când ai lângă tine trei băieţi care încearcă să strice echipamentul.

Patrick a spus:

- Dar chiar şi aşa...

- Plus că de fapt nu mi-a spus nimeni că ar fi băiat, a continuat Ingrid. Nici n-am întrebat. Nici n-am putut să-mi imaginez că o să fie altceva.

Hamish n-a reacţionat decât cu un: „Ah”. Apoi, adunându-se, a spus:

- Oricum, poate că ar fi bine să ne decidem la un nume pentru fetiţă, dacă tot suntem cu toţii aici.
Ingrid s-a uitat la Winsome care între timp începuse să porţioneze un strugure uriaş în ciorchini micuţi, pe care îi aranja într-un castron de sticlă adus de acasă.
- Mi-ar plăcea să-i spunem Winnie. Apoi, către Hamish: Eşti de acord?
Acesta a pronunţat atent numele întreg al fiicei lui. Mama era lângă pătuţ
şi netezea cutele păturicii. Hamish a spus:
- Tu ce zici, Celia?
Ea a spus că numele era perfect.
- Avem nevoie de cât mai multe Winnie pe lumea asta.
Am aruncat o privire spre mătuşă-mea, pe care am văzut-o scoţând apoi o batistă din mânecă, întorcându-se cu spatele la noi şi ştergându-şi ochii pe furiş.
- De fapt, a spus Ingrid, Winnie Martha sună ciudat. Mai bine îi punem un singur nume. Apoi, către mine: Asta nu înseamnă că nu te iubesc.
I-am cerut lui Winsome iertare în legătură cu episodul cu vaza. Mai întâi am sunat-o, după ce am citit scrisoarea mamei şi mi-am contabilizat toate fărădelegile. Am început cu alea mai mici,

ca să-mi fac curaj. Am întrebat-o dacă n-aş putea veni în vizită şi, în ziua în care m-am dus, ea m-a invitat afară, în grădină, unde fusese aşezată o masă pentru ora ceaiului.
Chiar dacă de Crăciun, când îi spusesem că nu vreau vaza, mi se păruse că mai avea puţin până să izbucnească în lacrimi, Winsome mi-a răspuns că nu-şi aduce aminte de acel episod, apoi a spus că nu-i nimic şi m-a bătut pe mână. Eu am rugat-o să mă ierte totuşi.
- Dacă am uitat, înseamnă că am şi iertat, Martha. Parcă a zis cineva asta, sau am citit-o undeva... Oricum, dac-ar fi să aleg un motto, atunci ăsta ar fi. Uitat înseamnă iertat.
I-am spus că era de F. Scott Fitzerald. Administratorul paginii @citate_zilnice fusese în vervă.
Winsome mi-a oferit o prăjitură şi m-a întrebat dacă îmi făcusem vreun plan de vacanţă.
- Cum ai reuşit s-o suporţi pe mama atâta vreme?
La asta ea a răspuns: „O, într-adevăr”. Şi apoi:
- Presupun că e din cauză că n-am putut uita niciodată cum era înainte să se prăpădească mama şi pentru că am iubit-o îndeajuns de mult.
- Dar nu ai fost nici un pic tentată să o dai naibii?

- O, ba da, cred că n-a trecut zi de la Domnul. Dar, Martha, uiţi că eu eram deja adult, iar ea era doar un copil. Ştiam cine este. Sau cel puţin cine ar fi trebuit să fie dacă mama n-ar fi murit, sau dacă, cine ştie, am fi avut o altă mamă. îmi place să cred că am făcut tot ce-am putut, dar ştiu că n-am putut să o înlocuiesc pe mama.

Am acceptat o a doua ceaşcă de ceai. în timp ce mă uitam cum toarnă ceaiul, i-am spus că nu-mi pot imagina cât de greu trebuie să-i fi fost. Winsome a zis: „Ei, nu-i mare lucru" şi eu am hotărât că într-o bună zi am s-o rog să-mi povestească, însă nu în ziua aia, pentru că se citea atâta tristeţe în vorbele ei încât simţeam că nici una dintre noi nu face faţă în momentul acela, cum stăteam amândouă în grădină şi ne beam ceaiul.

- Uitat înseamnă iertat.

Dintr-un motiv nemărturisit, Winsome a repetat aceste vorbe.

Iar eu le-am repetat după ea:

- Uitat înseamnă iertat.

- Chiar aşa. E greu, dar nu imposibil. Dacă nu te superi, Martha, am să iau eu ultima bucată de prăjitură.

*

Chiar şi cu patru copchii care n-au împlinit încă nouă ani, Ingrid tot Ingrid se cheamă că este.

Ataşat la fiecare mesaj pe care mi l-a trimis de când s-a născut Winnie, e un GIF intitulat Will Ferrell trist. Acesta stă într-un scaun de piele ergonomie pus pe vibraţii maxime, încercând să bea vin şi plângând în timp ce vinul sare din pahar şi i se prelinge pe bărbie. însă e de fapt ea, la modul
figurat. Şi de fiecare dată mă face să râd.
*
Patrick şi cu mine am plecat de la spital după ce Oliver a apărut cu Jessamine şi acel Rory pe care urmează să-l ia de soţ. Nicholas e în America, lucrează la o fermă specială.
Părinţii mei ne-au invitat să ne întoarcem cu ei la Goldhawk Road, să luăm cina. Când am ajuns acasă, mama mi-a spus să merg cu ea în atelier, pentru că vrea să-mi arate ceva.
Eu i-am zis:
- Eşti sigură? Nu arde.
Ea a dat a lehamite din mână, semn că n-are de gând să ia de bună gluma mea, şi, după ce am traversat grădina, a deschis uşa şi m-a aşteptat să intru. Imediat m-a cuprins senzaţia că mă aflu într-un loc în care mi se spusese în repetate rânduri să nu cumva să intru. O senzaţie tare stranie. M- am aşezat pe o ladă într-un colţ. Era îmbrăcată în nişte picături albe şi scorţoase.

în mijlocul camerei, învelit într-un cearşaf murdar, era un obiect al cărui vârf atingea tavanul. Mama s-a dus la el şi a rămas acolo, cu braţele încrucişate şi cu coatele prinse în căuşul palmelor, cu o mină care îi trăda neliniştea.
A tuşit şi a spus:
- Martha. Ştiu că şi tu şi soră-ta mă ţineţi de rău că refolosesc resturile casnice pentru artă, dar tot ce-am încercat în anii ăştia să fac a fost să iau gunoaiele şi să le transform în ceva frumos, în ceva mai grozav decât înainte. îmi pare rău dacă asta e o metaforă tocită. Apoi s-a întors şi a tras cearşaful jos. Nu-i nevoie să zici că-ţi place.
Am simţit că mi se opreşte aerul în piept. Era o siluetă goală pe dinăuntru, împletită ca o colivie, din sârmă şi bucăţi de cablu de telefon. Mama topise aramă, pe care o turnase peste capul şi umerii ei. Arama topită cursese în interiorul pieptului, peste inima care era cumva suspendată într-un spaţiu gol şi lucea stins în lumina electrică. Mă făcuse înaltă, doi metri şi jumătate, frumoasă, mai grozavă decât înainte. I-am spus că nu mă deranjează metafora. Iar acolo, în şopron, înainte să ieşim din el, i-am spus că avusese dreptate - că tot ce-mi spusese la telefon şi în scrisoare era adevărat. Că

fusesem iubită în fiecare zi a vieţii mele de om adult. Că mă purtasem insuportabil, dar că totuşi nu înseamnă că nu fusesem iubită. Că mă simţisem singură, dar nu fusesem niciodată singură şi că fusesem iertată pentru lucrurile de neiertat pe care le făcusem.
Nu pot spune că am uitat lucrurile care mi s-au făcut - nu pentru că nu le- aş fi uitat. Ci pentru că, aşa cum zice pe bună dreptate Ingrid, oamenii care
vorbesc despre câte le-au iertat altora sunt nişte nenorociţi.
*
Sculptura mamei e prea înaltă ca să stea într-o casă. Umblă vorba c-ar fi în vizorul Galeriei Tate.
*
Patrick şi cu mine nu locuim împreună.
în aceeaşi zi în care ne-am spus la revedere pe coridor, înconjuraţi de mobila noastră, Patrick s-a înfiinţat la Goldhawk Road şi mi-a spus, în timp ce stăteam amândoi în faţa casei, că ar dori să mă întorc la apartament.
Eu m-am repezit la el, aşteptându-mă să mă ia în braţe, dar el nu m-a luat, iar eu mi-am retras braţele.
El a spus: „îmi pare rău”.
- Am vrut să zic să te duci tu acolo, că mă duc eu în altă parte.

Atunci eu l-am întrebat ce dorea, să stau acolo cu titlu de chiriaşă?

- Nu, Martha. Voiam să zic că, dacă ne îmbarcăm pe acest drum, vreau să facem totul ca la carte. Doi oameni care şi-au distrus reciproc viaţa n-au, teoretic, dreptul la o a doua şansă. Dar dacă tot încercăm să...

- Aoleu, nu spune că încercăm să ne repunem pe picioare.

- Bine. Indiferent ce încercăm să facem, câtă vreme încercăm, nu vreau să fii nevoită să stai cu ai tăi.

Eu i-am spus că mi se pare ciudată ideea lui.

- Dar facem cum spui tu.

Am intrat, mi-am luat lucrurile si Patrick m-a dus acasâ.

Winsome l-a invitat să stea în Belgravia, dar el şi-a închiriat o garsonieră. Nu e deprimant, pentru că e două străzi mai încolo, în Clapham, şi el stă mai mult pe la mine. Vorbim vrute şi nevrute: dacă s-o putea repara uşiţa de la maşina de spălat vase, dacă doi oameni care şi-au distrus reciproc viaţa mai pot fi împreună. Când oamenii descoperă că ai fost separată de soţ o vreme, apoi v-aţi împăcat, înclină din cap şi spun:

- E clar că în adâncul sufletului n-ai încetat niciodată să-l iubeşti.

Dar eu am încetat. Ştiu sigur că am încetat. E mai uşor să zic: „Sigur că da, ai dreptate”, pentru că e mult mai greu să le explici altora că poţi să te opreşti şi s-o iei de la capăt de la zero, că poţi iubi aceeaşi persoană şi a doua oară.

*

Patrick s-a trezit când porcăria de remake s-a terminat şi s-a apucat să-şi caute pantofii. Eu nu voiam să plece. I-am spus:

- Nu vrei să te uiţi la Maşter Chef cu mine?

Ne-am uitat la episodul ăla cu prăjitura Alaska. El nu-l văzuse.

La sfârşit, i-am spus că Ingrid încă mai crede că sabotorul îl scosese intenţionat din frigider.

Patrick a spus că e imposibil. A spus:

- A făcut o greşeală pentru că starea de tensiune e prea mare.

Eu i-am zâmbit - un om care lucrează toată ziua la urgenţă şi apoi vorbeşte de starea de tensiune prea mare dintr-o emisiune culinară. El m-a întrebat la ce mă gândesc. I-am spus că fusesem îndoită, dar că acum vedeam şi eu că n-avea cum să fie vina cuiva.

Ne-am spus la revedere pe hol, m-a sărutat pe creştetul capului şi mi-a spus că vine mâine. M-am dus la culcare. Tot mai cred că e aiurea. Sunt

zile când mi se pare insuportabil, zile când el spune că parcă nu s-a schimbat nimic, şi zile când mi se pare că amândoi simţim cât de mult s-a pierdut şi cât de ireparabil e. Dar suntem împreună într-o perioadă de avarie, aşa spune Patrick, un termen de graţie la care nu aveam dreptul, aşa că suntem recunoscători. Mai nou, când vorbeşte de garsonieră, îi spune Hotel Olympia.

Copii tot n-am. Nu există o Flora Friel. Am patruzeci şi unu de ani.

Poate nici nu voi avea vreodată, dar încă trag nădejde, şi, oricum ar fi, ştiu că Patrick este aici, lângă mine

.OPERE CITATE

„Sfârşitul se află în început şi e încă departe.”
Omul invizibil, de Ralph Ellison
„Şi dacă nu vă anunţ că procedez altminteri, imaginaţi-vă că sunt tot timpul cu ţigara în gură.”
Banii, de Martin Amis
„Nu ştiam nici eu, dar în mare credeam că-mi plăcea să fie totul liniştit şi aşezat în jur, să n-am nimic de făcut, să râd la glumele pe care nimeni nu le crede amuzante, să merg la plimbare şi să nu mi se ceară să-mi dau cu părerea despre lucrurile care-mi plac mie cel mai mult şi să spun dacă nu cumva Cutărelu' nu-i un om sucit.”

Cold Comfort Farm, de Stella Gibbons
„Marea revelaţie n-a venit niciodată. în schimb, au fost mici miracole zilnice, beţe de chibrit aprinse pe neaşteptate în mijlocul întunericului; iată unul.”
Spre far, de Virginia Woolf
„Lucrurile de care ţi-e ruşine fac de obicei obiectul unei poveşti bune.”
Dragostea ultimului magnat, de F. Scott Fitzgerald
„Incinerarea era la fel de neplăcută ca un Crăciun în familie.”
Singura poveste, de Julián Barnes
„Gata cu lipsa de speranţă.”
Durerea e o făptură înaripată, de Max Porter
„Uitat înseamnă iertat.”
Prăbuşirea, de F. Scott Fitzgerald
„Trebuie să ne repezim asupra zilei.”
Arhiepiscopul Justin Welby, *BBC Desert Island Discs,* 21 decembrie 2014
„... o femeie care zace într-un apartament întunecos, gândindu-se la divorţul ei preţ de 192 de pagini.”
Good Morning, Midnight, de Jean Rhys
NOTĂ ASUPRA TEXTULUI
Simptomele medicale descrise în roman nu corespund unei boli mintale reale. Tratamentul, medicamentele şi sfaturile medicale descrise sunt complet fictive
.MULŢUMIRI

Catherine. Şi James. Libby, Belinda şi echipa şi freelancerii de la HarperCollins. Ceri, Clare şi Ben. Fiona, Angie, Kate, familia Huebscher, Laurel şi Victoria. Clementine şi Beatrix. Andrew. Vă mulţumesc.
Şi mătuşii Jenny, care a fost alături de mine de Crăciun, de când eram mică

.în colecţia Buzz BOOKS au apărut:

Celeste Ng, Tot ce nu ţi-am spus L.S. Hilton, Maestr
*a*Jonathan Dee, *Privilegiaţii* Emma Healey, *Elizabeth a dispărut* Peter Swanson, *Cei care merită să moară*
Fiona Barton, *Văduva* Caria Guelfenbein, *Cu tine în depărtare* Caria Guelfenbein, *Restul e tăcere* Austin Wright, *Tony şi Susan* Martin Suter, *Maestrul bucătar* J.P. Delaney, *Fata dinainte* Patricia Highsmith, *Carol* Alexandra Oliva, *Supravieţuitoarea* Charles Belfoure, *Arhitectul parizian* Ottessa Moshfegh, *Eileen* Elan Mastai, *Omul care a cucerit timpul* Caria Guelfenbein, *Femeia vieţii mele* L.S. Hilton, *Domina* Susanna Tamaro, *Mergi unde te poartă inima* Agatha Christie, *Crima din Orient Express* Sana Krasikov, *Patrioţii* Celeste Ng, *Mici focuri pretutindeni* Darcey Bell, *O mică favoare* Fiona Barton, *Copilul* Michel Faber, *Cartea Lucrurilor Noi şi Ciudate* Maria Semple, *Unde ai dispărut,*

Bernadette? Tim Johnston, *Coborârea* Susanna Tamaro, *Ascultă glasul meu* Matthew FitzSimmons, *Dispariţia*
Agatha Christie, *Casa strâmbă* Agatha Christie, *Vinovat fără vină* Agatha Christie, *Zece negri mititei* A. J. Finn, *Femeia de la fereastră* Jonas Bonnier, *Jaf cu elicopterul* Aimee Molloy, *O mamă perfectă* Greer Hendricks, Sarah Pekkanen, *Soţia dintre noi* Niklas Natt och Dag, *1793. în umbra morţii* Donna Tartt, *Sticletele* Linda La Plante, *Văduve*
Stefan Ahnhem, *Victimă fără chip* Cynthia D'Aprix Sweeney, *Moştenirea* L.S. Hilton, *Ultima* Sarah Pinborough, *Prin ochii ei* Alex Michaelides, *Pacienta tăcută* Sarah Vaughan, *Anatomia unui scandal* Agatha Christie, *Ucigaşul ABC* Christine Mangan, *Necunoscuta din Tanger* Shirley Jackson, *Casa bântuită* Chloe Esposito, *Rea* Stefan Ahnhem, *Al nouălea mormânt* J.P. Delaney, *Crede-mă când mint* Adrian McKinty, *Lanţul* Peter Swanson, *O minciună perfectă* Emily Gunnis, *Fetiţa din scrisoare* Christopher Bollen, *Prietenie trădată* Jean Hanff Korelitz, *Ar fi trebuit să ştii* Bernard Cornwell, *Nebuni şi muritori* Anonim, *Nume de cod: Kingfisher* Ann Napolitano, *Dragă Edward* Stefan Ahnhem, *Motivul X* Daniel Silva, *Cealaltă femeie* Peter Swanson, *Fata cu un ceas în loc de inimă* Christy Lefteri, *Apicultorul din Alep*

Jeanine Cummins, *Pământ american* Kate Elizabeth Russell, *Vanessa mea cea întunecată* Megan Campisi, *Devoratoarea de păcate* Sarah Pinborough, *Prietena mea de suflet* Alex Marwood, *Micile ticăloase*
Daniel Silva, *Fata cea nouă* Stefan Ahnhem, *Xfeluri de a muri* Anders Roslund, *Trei zile* Josh Malerman, *Mal or ie* Jasper DeWitt, *Pacientul* Affinity Konar, *Gemenele de la Auschwitz* Lisa Jewell, *O viaţă regăsită* Daphne du Maurier, *Rebecca*
Max Seeck, *Vânătoarea de vrăjitoare*
Jean Hanff Korelitz, *De la început* John le Carré, *Pe serviciul adversarului* Daphne du Maurier, *Verişoara mea Rachel* Ashley Audrain, *îndoiala*
John le Carré, *Omul nostru din Panama* Patricia Highsmith, *Ape adânci* J.P. Delaney, *Soţia perfectă* Rumaan Alam, *Lasă lumea în urmă* Sarah Vaughan, *Mici dezastre* Ruth Druart, *În timp ce Parisul dormea* Emily Gunnis, *Fetiţa pierdută* Harriet Tyce, *Portocala sângerie* Lisa Jewell, *Secrete întunecate* Greer Hendricks, Sarah Pekkanen, *Nu eşti singură* Valérie Perrin, *Apă proaspătă pentru flori* Igor Bergler, *Biblia pierdută* G.D. Wilkinson, *Când înfloresc caişii*
John le Carré, *Războiul spionilor* Laurie Elizabeth Flynn, *Fete de treabă* Daniel Silva, *Ordinul* Robert Harris, *Munchen* Alex Michaelides, *Fecioarele* Dolores Redondo,

Partea de nord a inimii Sophie van Llewyn, *Sâmbăta în care totul s-a schimbat* John le Carré, *Un adevăr delicat* David Silva, *Portretul unei spioane* Harriet Tyce, *Minciuni mortale* Tatiana de Rosnay, *Viaţa asta îţi aparţine* Toshikazu Kawaguchi, *Până nu se răceşte cafeaua* Lisa Taddeo, *Animal* John le Carré, *Jocul* Laura Dave, *Ultimul mesaj* Valérie Perrin, *Duminicile iubirilor pierdute*
Robert Harris, *V2* Ellie Midwood, *Violonista de la Auschwitz* Peter Swanson, *Cunoştinţă mortală* Abigail Assor, *La fel de bogat ca regele* Jean Hanff Korelitz, *Vieţi furate*
Virginia Feito, La limită Janelle Brown, Lucruri preţioase Nita Prose, Camerista Lisa Jewell, Noaptea în care a dispărut Ellie Midwood, Fata care a evadat de la Auschwitz Niklas Natt och Dag, Lupul şi străjerul Sofia Segovia, Zborul albinelor Christy Lefteri, Zboruri frânte John le Carre, Proiectul Silverview Charmaine Wilkerson, Gustul dulce de acasă Ilaria Tuti, Flori deasupra infernului Daniel Silva, Violoncelist
a<
tt.
ui
h j
„3

tu
H
Ö
G,
B
09 —
G o Ü

M E G
M A S O N

SUFERINTÁ
si EXTAZ

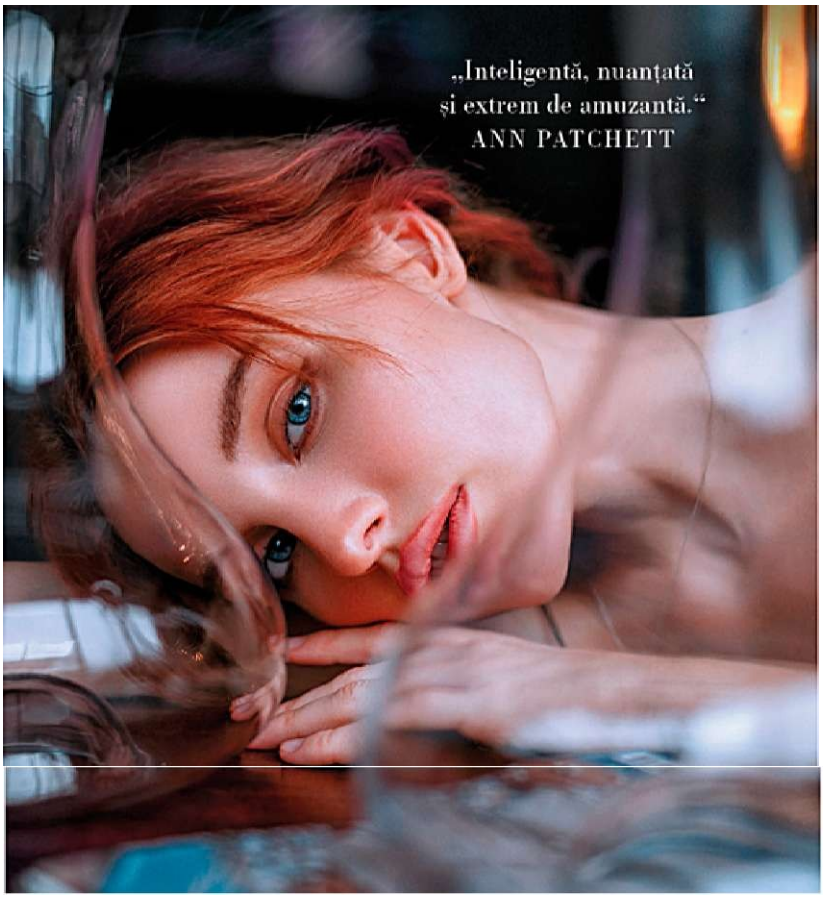
„Inteligentă, nuanțată
și extrem de amuzantă.“
ANN PATCHETT